ALMANAH femeia 1985

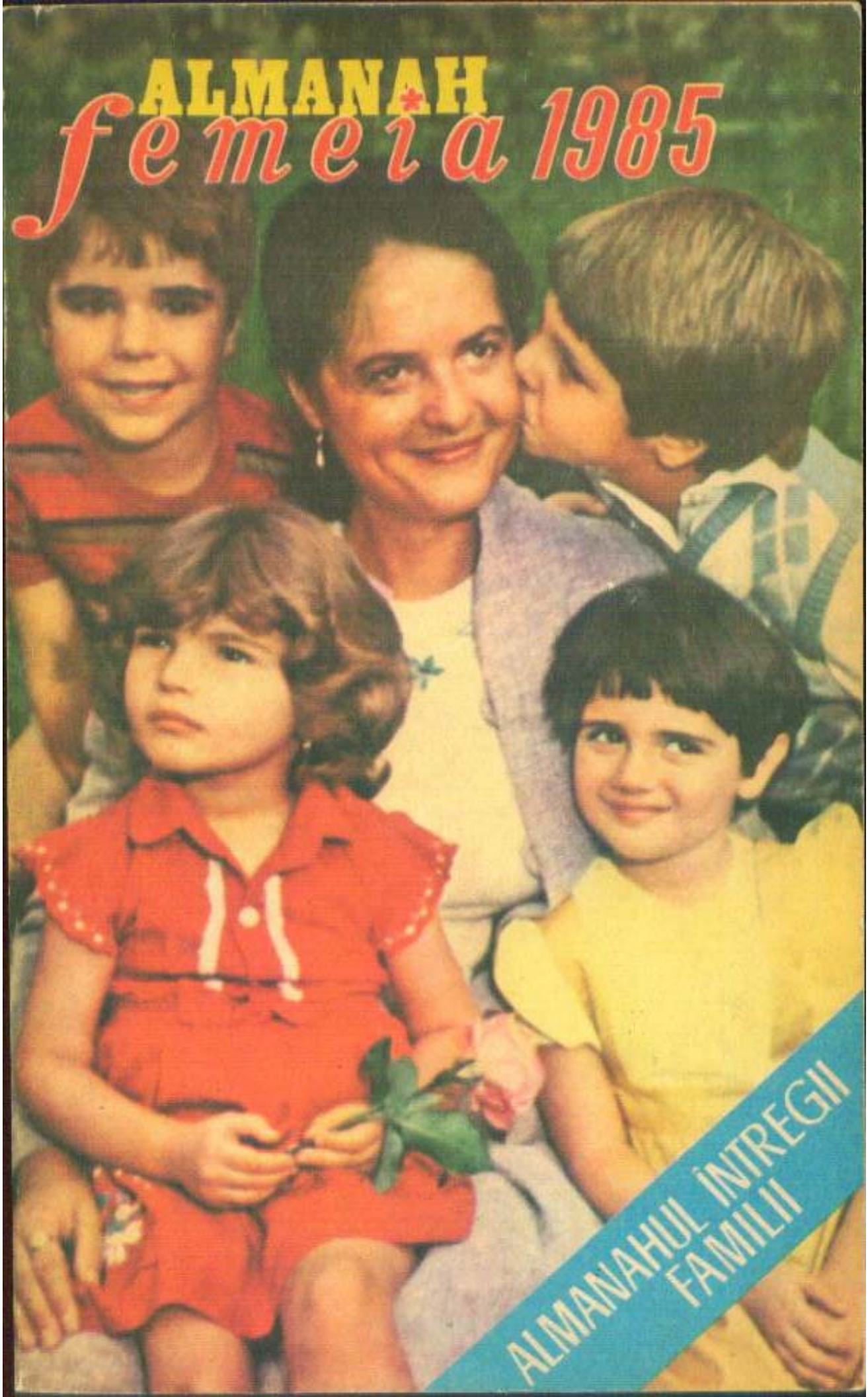

ALMANAHUL ÎNTREGII FAMILII

PARTIDUL, CEAUŞESCU, ROMÂNIA

Aşa îl ştim mereu, aşa îl vrem:
un pisc care scrutează Viitorul
Şi-un singur crez avem aici,
suprem:
Partidul, Ceausescu şi Poporul!

Ne mîngîie un cer de Voroneţ,
Sub care ne-mplinim în pace zborul,
un singur crez avem —
cel mai de preţ:
Partidul, Ceauşescu, Tricolorul!

Tresare brazda calmă sub călcîi,
prin grînele bogate rîde glia,
un singur crez avem întîi şi-ntîi:
Partidul, Ceauşescu, România!

IOAN VASIU

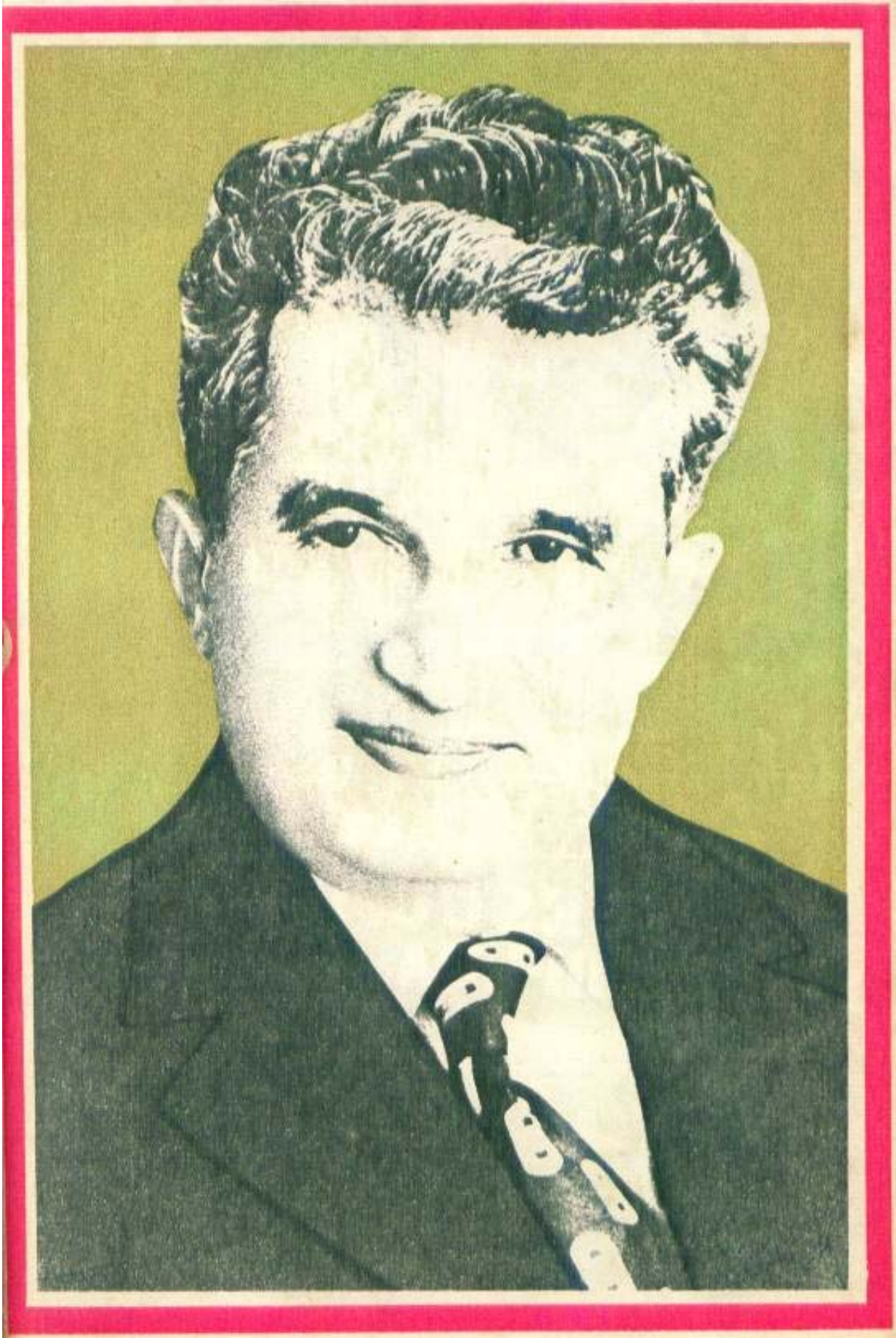

CEAUSESCU - TINERII
CEAUSESCU REALES
LA AL XIII-LEA CONGRES

ÎN FRUNTEA PARTIDULUI, A DESTINELOR ȚĂRII

CEL MAI IUBIT FIU AL POPORULUI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Marele forum al comuniștilor din România — Congresul al XIII-lea al partidului — își va începe lucrările în cea de-a doua jumătate a lunii noiembrie, marcînd un moment istoric, cu profunde semnificații și puternică înrîurire pentru progresul multilateral al patriei, pentru înaintarea fermă spre comunism a societății noastre. Este impresionantă unanimitatea cu care în pregătirea acestui măreț eveniment, toți comuniștii, întregul popor, au dat glas adeziunii lor fierbinți la hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27 iunie a.c. privind realegerea de către Congresul al XIII-lea al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului, adoptînd hotărîri prin care își reafirmă voința înflăcărată ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reinvestit cu cea mai înaltă răspundere în partid. Glas ferm în puternicul glas al națiunii, femeile din țara noastră — românce, maghiare, germane și de alte naționalități — și-au exprimat, la rîndul lor, adeziunea lor sinceră, deplină, în consens cu voința întregului popor, la hotărîrea privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XIII-lea al partidului, în înalta funcție de secretar general al partidului, chezășie sigură a înfăptuirii programului partidului, a înaintării neabătute a României pe calea progresului și prosperității, a întăririi suveranității și independenței patriei noastre, a afirmării sale demne între țările lumii.

De-a lungul milenarei sale istorii, poporul român a știut să aleagă în fruntea sa patrioți luminați, dîrji și viteji, înzestrați cu înțelepciune și cu înaltă capacitate de a-și înțelege vremea, de a scruta cu demnitate și cutezanță viitorul. Impresionanta forță mobilizatoare a marilor săi condu-

cători a izvorît din năzuința lor fierbinte de a consolida aici, pe străbunul pămînt românesc, un stat puternic, unitar, liber și independent, din trainica lor legătură cu masele. În memoria timpului rămîn întipărite emoționante și mărețe imnuri de aleasă cinstire pe care poporul le-a închinat acelor conducători care i-au purtat sore biruință, dovedind profunda dragoste de țară și luptînd pentru apărarea ei, pentru înfăptuirea unității naționale, a suveranității și independenței. Din rîndurile poporului, autorul de necontestat al glorioasei noastre existențe naționale, s-au ridicat, în anii istoriei contemporane, comuniștii, înflăcărate pilde de eroism. În rîndurile partidului nostru comunist au crescut și s-au afirmat în anii grei ai ilegalității militanți demni, curajoși, pentru care nimic nu putea fi mai presus decît unitatea poporului și a partidului, bunăstarea maselor largi de oameni ai muncii, libertatea și independența patriei. În această luptă revoluționară a partidului nostru comunist s-au format și s-au afirmat, încă din tinerețe, calitățile politice și organizatorice cu totul remarcabile ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Numeroasele acțiuni revoluționare antifasciste la care a participat din însărcinarea partidului — culminînd cu marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939, la a cărei pregătire și desfășurare și-a adus o contribuție hotărîtoare —, rolul fundamental ce i-a fost încredințat în înfăptuirea marilor acte revoluționare în perioada în care s-au pus bazele victoriei definitive a socialismului în țara noastră l-au conturat pe eroul revoluționar desemnat de istorie să conducă destinele națiunii noastre, ale întregului popor.

Rememorînd momentele cu adevărat istorice

din ultimele două decenii din existența României contemporane și plasîndu-le în existența multimilenară a poporului nostru se cuvine să înscriem cu litere de aur înfăptuirile fără precedent ale acestei etape, pe toate planurile dezvoltării economice și sociale, etapa ce va rămîne întipărită în conștiința generațiilor actuale și a generațiilor viitoare drept „*Epoca Ceaușescu*". De la Congresul al IX-lea al partidului, adică de două decenii, în fruntea partidului nostru comunist, învestit cu suprema responsabilitate, se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, înflăcăratul revoluționar și patriot, eminentul conducător politic, care și-a cucerit, tocmai datorită meritelor sale cu totul excepționale, clarviziunii cu care conduce poporul nostru pe drumul făuririi socialismului și comunismului, iubirea profundă a întregii națiuni. În tot acest timp, prin modul în care și-a exercitat și își exercită înaltul mandat de mare răspundere încredințat de partid și popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a gîndit și gîndește drumul patriei noastre, prin ani și decenii, spre acel viitor de aur pe care l-au visat înaintașii, mereu mai demnă între națiunile lumii, angajîndu-se cu întreaga sa ființă pentru înfăptuirea acestor nobile idealuri. Istoria, cu suprema ei exigență în cernerea faptelor, înscriind în paginile ei grandioasele înfăptuiri din anii revoluției și construcției socialiste, a validat cît de înțeleaptă s-a dovedit a fi alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului nostru, alegere primită cu vie satisfacție de masele de femei din țara noastră, de toți cetățenii României, fără deosebire de naționalitate.

Acum, cînd așteptăm cu îndreptățit optimism momentul cînd marele forum al comuniștilor își

va începe lucrările, deschizînd un nou drum de muncă și împliniri spre cincinalul viitor și pînă la granița cu mileniul trei, este un motiv de îndreptățită mîndrie patriotică pentru întregul popor faptul că în fruntea partidului, în fruntea țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriotul revoluționar, încercatul conducător politic care s-a avîntat, încă din anii adolescenței, în clocotul luptei pentru o viață nouă, pentru un viitor luminos, viitorul comunist.

Hotărîrea prin care plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. a propus realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului este unanim aprobată și puternic susținută de întregul partid, de întregul popor, cu convingerea fermă că această reînvestire constituie cea mai sigură garanție că istoricele hotărîri ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea vor fi exemplar înfăptuite, că strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, vom dura trainică temelie viitorului din faptele muncii pentru țară. Pentru întregul nostru popor, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și a țării, exemplara sa lecție de patriotism, de dăruire și abnegație pentru cauza socialismului și comunismului ce se desprinde din întreaga sa viață constituie un înflăcărat îndemn ca, în strînsă unitate, acționînd cu toată răspunderea, să ne îndeplinim exemplar misiunea istorică pe care ne-am asumat-o, aceea de a asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România și crearea condițiilor pentru trecerea la comunism, așa cum stă înscris în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului. Iată supremul argument pe care se întemeiază impresionantul consens național întrunit de propunerea privitoare la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului în înalta funcție de secretar general al partidului.

Se relevă, încă o dată, prin acest act de voință politică unitatea de monolit a întregului popor în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, unitate ce încorporează și abnegația patriotică, revoluționară a femeilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră, eroismul lor, hotărîrea de a face totul pentru progresul și prosperitatea patriei — România socialistă.

femeia

PROIECTUL DE DIRECTIVE ALE CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R.

LUMINOASĂ, ZIUA DE MÎINE A ŢĂRII

Sîntem contemporanii unui timp eroic. Trăim sentimente de înălţătoare mîndrie patriotică în acest an jubiliar al libertăţii noastre, în care unui bilanţ rodnic, impresionant, unei epoci de realizări istorice îi adăugăm, ca un preludiu al continuităţii marilor împliniri socialiste, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 şi orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Privirea şi gîndul stăruie cu justificat interes şi implicare patriotică, afectivă, asupra acestui cutezător program al progresului anilor viitori ai patriei pînă spre zorile mileniului III, în care România se va înfăţişa lumii ca o ţară socialistă multilateral dezvoltată atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, cît şi al nivelului general de viaţă şi de civilizaţie al poporului.

Sentimentul încrederii, al certitudinii înfăptuirii obiectivelor care proiectează atît de limpede şi de optimist ziua de mîine a ţării ni-l conferă faptul că acest fundamental document, care întruneşte adeziunea unanimă a întregului nostru popor, a fost elaborat sub directa conducere şi cu contribuţia decisivă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, strălucit strateg şi ctitor al României socialiste moderne, poartă inconfundabila pecete a gîndirii sale ştiinţifice revoluţionare, a înflăcăratului său patriotism, a înaltei responsabilităţi pentru destinele României socialiste, pentru asigurarea progresului multilateral al patriei şi înfăptuirea idealurilor nobile ale socialismului şi comunismului pe pămîntul românesc.

De numele său legendar sînt legate toate marile înfăptuiri ale ultimelor două decenii, perioada cea mai fertilă din istoria ţării, înfăptuiri ce se constituie într-o solidă temelie a programelor noastre de dezvoltare în cincinalul viitor şi în perspectiva anilor 2000. Este viitorul al cărui contur corespunde acestei ţări, acestui timp al nostru, scrutat cu puterea pătrunzătoare a minţii, a concepţiei ştiinţifice despre lume şi viaţă, cu înflăcărarea şi cutezanţa iubirii de patrie, gîndit în corelaţie cu complexele fenomene ale lumii contemporane, un viitor al nostru, al preaiubitului pămînt pe care trăim dintotdeauna, pe care l-au apărat cu grele jertfe străbunii, pe care l-au visat cu tulburătoare iubire şi speranţă înaintaşii, şi căruia noi, contemporanii Epocii Ceauşescu, sub conducerea marelui erou naţional, avem fericirea să ni-l reprezentăm

Producţia netă agricolă
(În procente)

Pînă la sfîrşitul cincinalului viitor, agricultura va dispune de 180 mii de tractoare

cu certitudinea că va fi la înălţimea şi frumuseţea proiectelor care-l prefigurează.

Adeziunea deplină a întregului popor, a tuturor femeilor de pe pămîntul patriei la proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea rezidă în încrederea nețărmurită în Partidul Comunist Român, exponentul intereselor fundamentale ale naţiunii române, în voinţa fermă de a da viaţă obiectivelor mobilizatoare care vor ridica patria noastră pe noi culmi de progres şi civilizaţie.

Mirabila sămînţă, grăuntele de aur al adevărului, al concordanţei dintre vorbă şi faptă, dintre tot ceea ce a proiectat şi a înfăptuit partidul, îndeosebi după istoricul Congres al IX-lea, de cînd la conducerea destinelor naţiunii se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a rodit în conştiinţa poporului, s-a transformat într-o puternică forţă, în unitatea de monolit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, marele stegar al victoriilor socialismului multilateral dezvoltat pe pămîntul românesc.

Aşa cum prefigura înnoitorul Congres al IX-lea, România a cunoscut o dezvoltare dinamică, armonioasă, fără precedent. Proiectele de atunci reprezintă astăzi puternica şi moderna bază industrială a ţării, agricultura în plin progres, învăţămîntul,

știința, cultura tot mai înfloritoare. Marile ctitorii ale socialismului, magistrala albastră a Canalului Dunăre—Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, cetățile oțelului românesc, industria noastră aeronautică, sînt nu numai epocale realizări și atestarea capacității creatoare, constructive a poporului român, liber și stăpîn pe destinele sale, dar și garanția înfăptuirilor viitoare.

Pentru că prevederile cincinalului 1986—1990 continuă pe un plan superior înaintarea fermă a societății românești pe calea progresului economic și social, ele deschid orizonturi noi, economice, sociale și umanist-revoluționare mobilizatoare pentru munca și viața poporului, pentru edificarea unei civilizații materiale și spirituale superioare.

Obiectivul fundamental al planului cincinal 1986—1990 îl constituie, așa cum se precizează în proiectul de Directive, dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România.

În centrul activității ce se va desfășura în noul cincinal se vor afla ca orientări de bază: perfecționarea și modernizarea forțelor productive ale țării, dezvoltarea intensivă a industriei, accentuarea specializării și integrării producției, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea mai puternică a productivității muncii, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, reducerea costurilor de producție și a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate. Producția netă industrială urmează să sporească cu 61—65 la sută, productivitatea muncii în industria republicană cu 61 la sută, iar cheltuielile de producție la 1 000 de lei producție-marfă vor scădea cu circa 110 lei. În anii ce vin, revoluția agrară se va afirma cu tot mai multă vigoare, producția agricolă netă sporind cu peste 40 la sută.

În viitorul cincinal, știința, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică vor avea un rol esențial în ansamblul dezvoltării forțelor de producție, în perfecționarea bazei tehnico-materiale a societății, în promovarea progresului tehnico-științific în toate ramurile economiei, în intensificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice. Amplificarea puternică a rolului științei și tehnologiei românești în toate domeniile, sub coordonarea directă a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în fruntea căruia se află tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, determină mutații calitative fundamentale în cadrul forțelor de producție, potențînd tot mai mult laturile calitative ale acestora, rolul lor hotărîtor în cadrul economiei naționale.

Între factorii de cea mai mare însemnă-

În cincinalul viitor, numărul personalului muncitor va ajunge la 7,8—7,9 milioane de persoane, prin crearea de noi locuri de muncă.

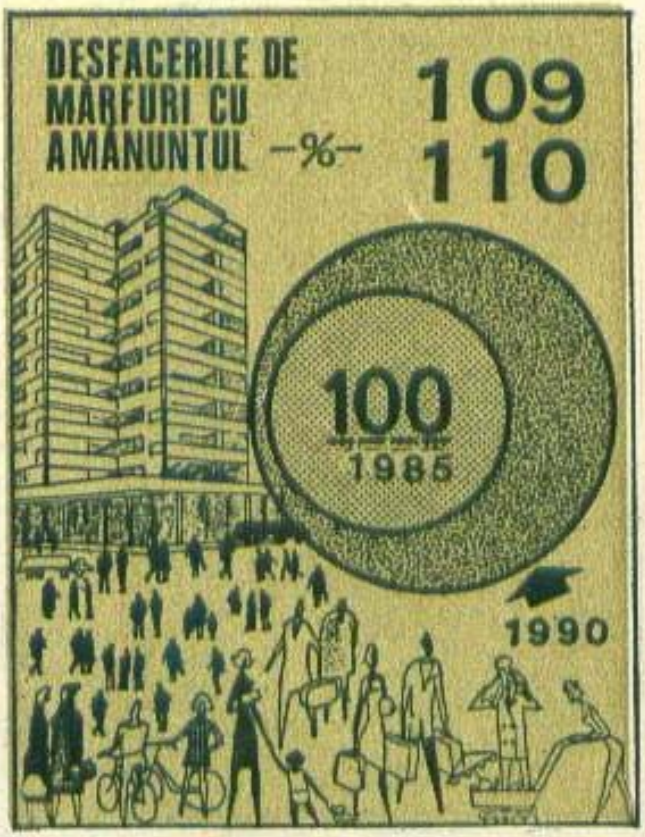

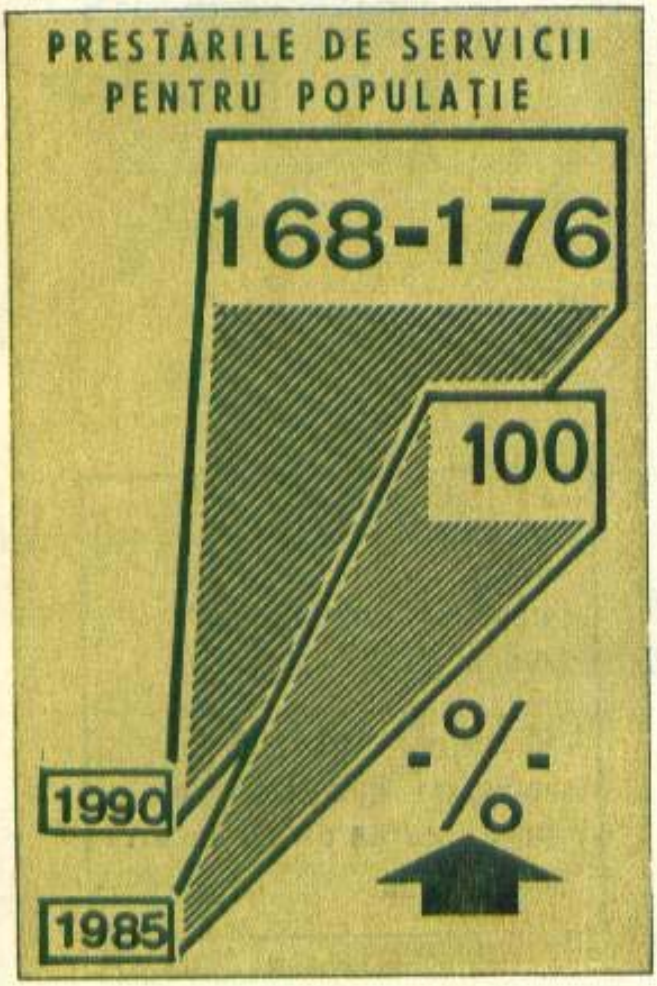

tate pentru progresul echilibrat, armonios al societății noastre socialiste se numără amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, ridicarea economico-socială a tuturor zonelor și localităților țării ca premisă materială pentru asigurarea egalității de afirmare și bunăstare a tuturor cetățenilor, bărbați și femei, fără deosebire de naționalitate.

În ansamblul directivelor stabilite pentru etapa viitoare de dezvoltare a țării noastre un loc important îl ocupă creșterea populației, a forței de muncă, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor. Prin înfăptuirea amplului program de măsuri cu privire la creșterea natalității și întărirea familiei se estimează că populația totală a țării va ajunge în anul 1990 la 24 milioane de locuitori. Condițiile optime create pentru asigurarea sănătății și vigorii poporului, ocrotirea mamei și copilului — prin crearea unor posibilități și a unui standard de viață tot mai ridicat familiilor, tuturor oamenilor muncii, prin creșterea numărului de medici, al personalului mediu sanitar, a instituțiilor spitalicești, creșterea numărului de creșe și grădinițe, adoptarea altor măsuri în vederea înfăptuirii politicii generale a partidului — sînt garanții sigure ale realizării sporului demografic prevăzut în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

În perspectiva acestor orientări populația ocupată va fi în 1990 de 11,5 milioane de persoane, ceea ce va reprezenta 48 la sută din populația totală a țării. În acest context, rolul și ponderea femeilor în diferite domenii de activitate vor continua să crească, în strînsă legătură cu nevoile societății, cu cerințele superioare ale ridicării nivelului de pregătire al tuturor categoriilor de personal.

Dezvoltarea producției materiale în noul cincinal se va reflecta, în ultimă instanță, în creșterea venitului național cu 44—49 la sută, ceea ce va crea noi condiții pentru

Pînă la sfîrșitul

În 1990, populația țării va ajunge la 24 de milioane

dezvoltarea economico-socială a patriei și pentru ridicarea în continuare a nivelului general de trai, a gradului de civilizație și bunăstare a întregului popor. În proiectul de Directive se regăsește statornica grijă a partidului, personal a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de om, de ridicarea nivelului de trai, este pregnantă consecvența cu care se urmărește asigurarea bunăstării și fericirii tuturor celor ce muncesc din țara noastră. Investițiile alocate pentru construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport vor însuma, în cincinalul viitor, aproape 135 de miliarde de lei, realizîndu-se 725 mii de noi locuințe.

În perspectiva anilor 2000, proiectul de Directive prevede accentuarea și mai puternică a laturilor calitative ale activității în

cincinalului viitor vor fi construite

725 mii locuințe

Pînă la sfîrşitul cincinalului viitor vor fi construite
725 mii
locuinţe

toate domeniile vieții economice și sociale, ceea ce va determina creșterea producției-marfă industriale de 2,1—2,4 ori, a producției agricole de 1,9—2,0 ori și a venitului național de 2,3 — 2,6 ori. Această perioadă va marca încheierea procesului de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării, de realizare a apropierii tot mai mari a condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la orașe, perfecționarea în continuare a relațiilor de producție și sociale, a întregului sistem al organismelor democrației noastre muncitorești, revoluționare, participarea mai activă a oamenilor muncii la conducerea societății, la edificarea în mod conștient a socialismului și comunismului pe pămîntul României.

Luminoasă ziua de mîine a țării! Așa ni se relevă, așa va fi. Prin munca noastră a tuturor.

O Românie înfloritoare, puternică, liberă și demnă între națiunile lumii, căreia îi închinăm hărnicia, lumina minții și mereu tînăra urare: „La trecutu-ți mare, mare viitor"!

CONSTANTA NICULESCU

În 1990, din totalul populației ocupate circa 73 la sută urmează să lucreze în ramurile neagricole.

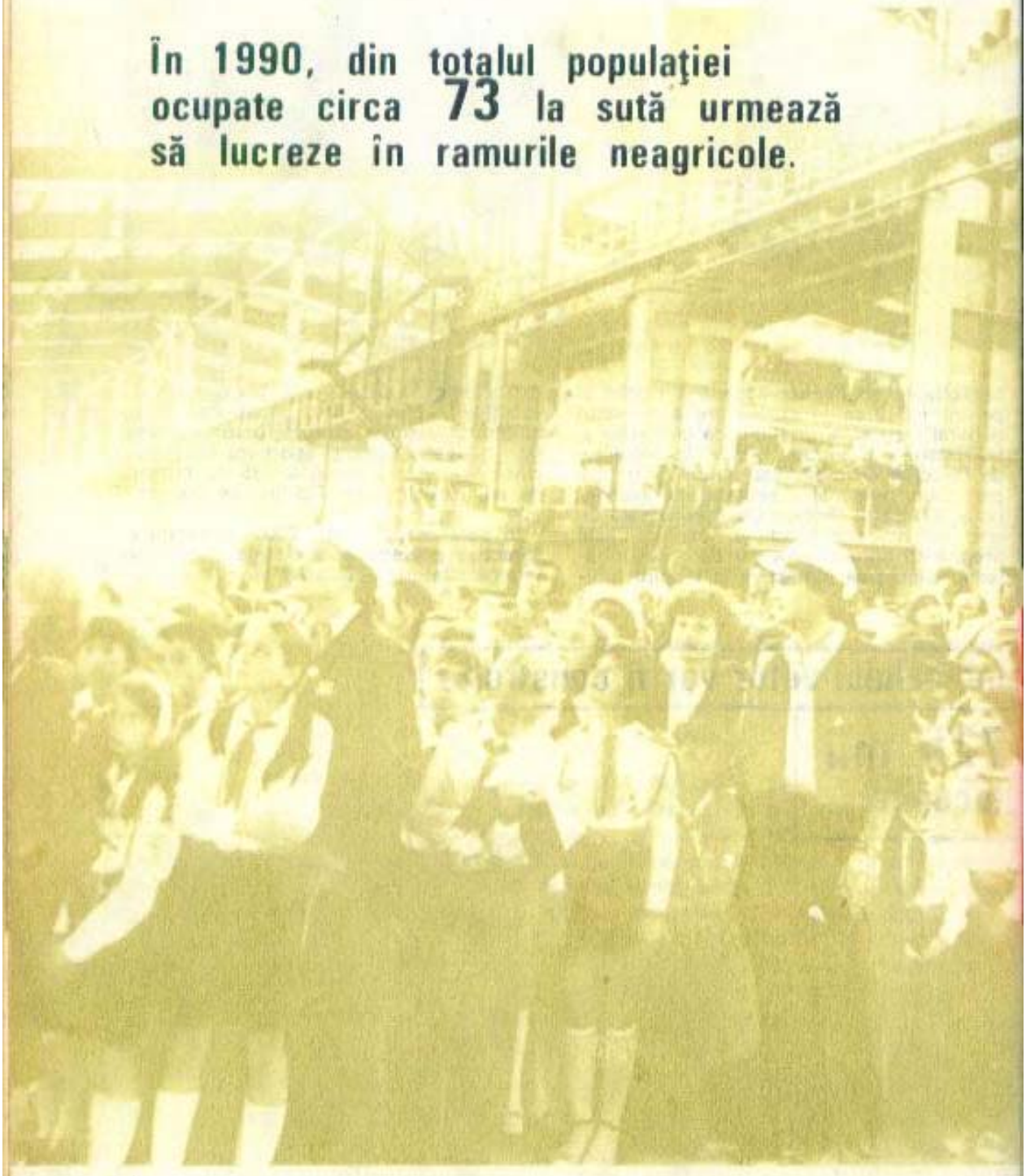

1965—1985

DOUĂ DECENII ÎNSCRISE CU LITERE DE AUR ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

Sărbătorind, în 1985, două decenii de aur, inaugurate la Congresul al IX-lea al partidului, decenii care au condensat în ele un adevărat salt istoric, în timp și dezvoltare, milioanele de femei, alături de întreaga națiune, își îndreaptă gîndurile de înaltă cinstire spre secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre cel care, în fruntea partidului și a destinelor poporului român, a deschis o pagină nouă în istoria țării. De la tribuna Congresului al IX-lea — congresul marilor înnoiri, al marilor deschideri, congres ce avea să definească magistral, încă în 1965, noile direcții (mereu îmbogățite și dezvoltate) ale construirii noii societăți pe pămîntul românesc — tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea atunci: **„Cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României"**. Astăzi, după douăzeci de ani, cu emoție și recunoștință, femeile țării aduc conducătorului mult iubit și stimat, marelui cîtitor al României moderne, un vibrant omagiu pentru adeverirea acestor istorice cuvinte, pentru victoriile fără seamăn, pe toate planurile, obținute în acest timp eroic, pe care cu mîndrie patriotică și

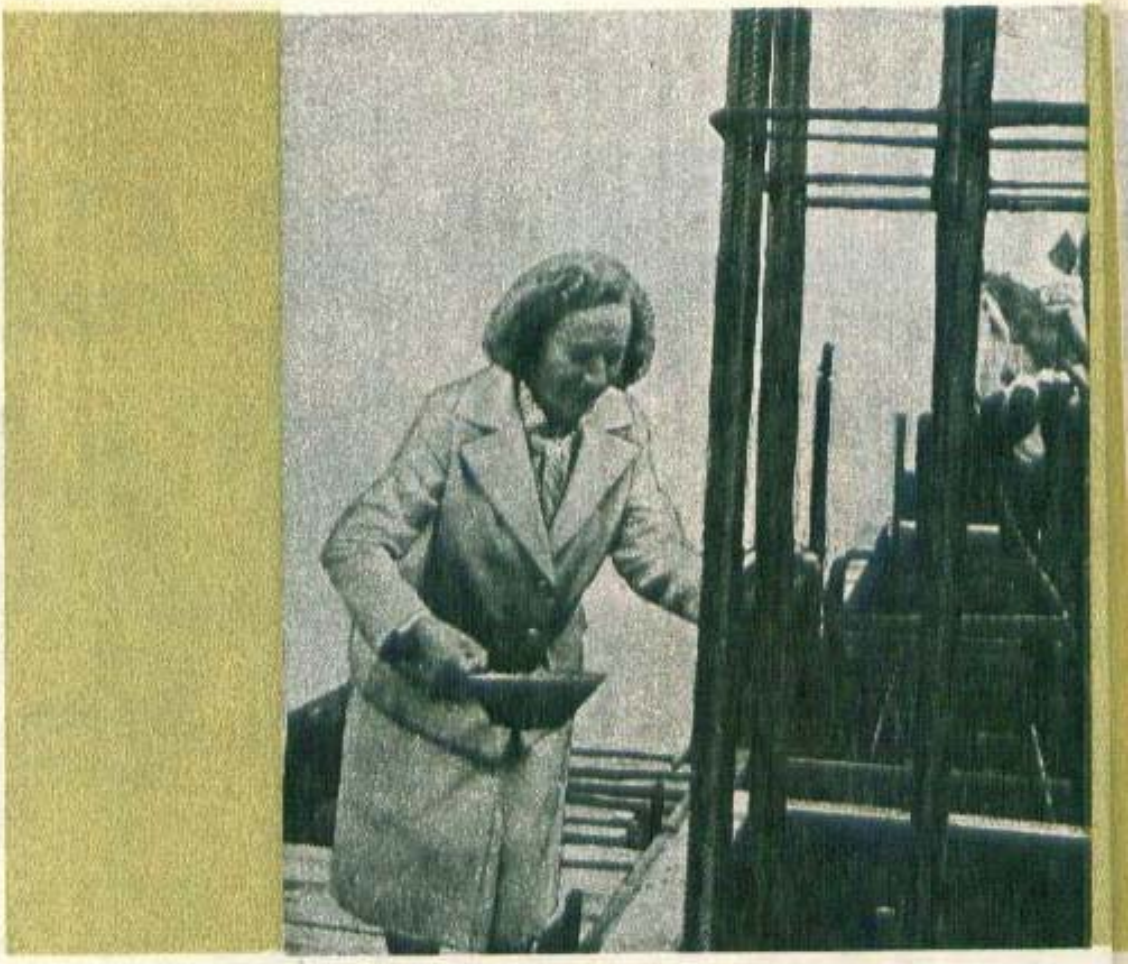

demnitate îl numim Epoca Ceaușescu, cea mai rodnică, cea mai fertilă, cea mai luminoasă din existența multimilenară a României.

Călăuzit de sentimentul dragostei de patrie, al responsabilității față de prezentul și viitorul țării lăsate de străbuni, luminat și înflăcărat patriot, care și-a consacrat întreaga viață slujirii intereselor vitale ale națiunii, luptînd neabătut împotriva exploatării și asupririi naționale și sociale, pentru triumful aspirațiilor dintotdeauna ale românilor și ale măreților idealuri ale socialismului și comunismului, tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul de a fi statuat o nouă viziune dinamică, modernă și umanistă asupra construcției socialiste.

Dacă în prezent putem vorbi cu legitimă mîndrie despre un prestigios aport românesc la dezvoltarea concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, aceasta o datorăm în primul rînd capacității creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a pătrunde și interpreta esența fenomenelor, forței cu care, sintetizînd mutațiile generate de epoca contemporană, a elaborat originala strategie românească ce a asigurat o nouă și modernă perspectivă construirii societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul patriei. Bogăția ideilor și orientărilor, a inițiativelor și indicațiilor cuprinse în expunerile și cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la congresele și plenarele ce au urmat, în cadrul consfătuirilor forumurilor democrației noastre, la sărbătorirea unor evenimente esențiale din istoria poporului și a partidului, a definit pe parcurs o concepție de profundă originalitate, de luminată deschidere, oferind un strălucit model de abordare creatoare, de gîndire vie, proaspătă, cutezătoare. Toate marile izbînzi — afirmarea puternică a rolului partidului, ca centru vital al națiunii, amplul proces de perfecționare a sistemului democrației muncitorești, revoluționare, spectaculoasa dezvoltare a forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor sociale, progresul necontenit al științei, învățămîntului și culturii, creșterea bunăstării materiale și spirituale a poporului, ridicarea calității vieții noastre pe toate planurile —, izbînzi care au urcat România pe piscuri încă neatinse de progres și civilizație, sînt indisolubil legate de numele secretarului general al partidului, de modul original în care tovarășul Nicolae Ceaușescu a regîndit construcția societății socialiste românești contemporane. Anii cuprinși între istoricul 1965 și prezent au fost anii celor mai ample deschideri spre o industrializare puternică a țării, spre o intensă modernizare a agriculturii, ani în care a fost promovată, cu exemplară consecvență, o politică de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării, de ridicare a potențialului productiv al fiecărui județ. Repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe întreg cuprinsul patriei, crearea condițiilor ca toți locuitorii țării să se poată bucura de roadele muncii comune, înfrățite, au constituit implicit materializarea concepției secretarului general al

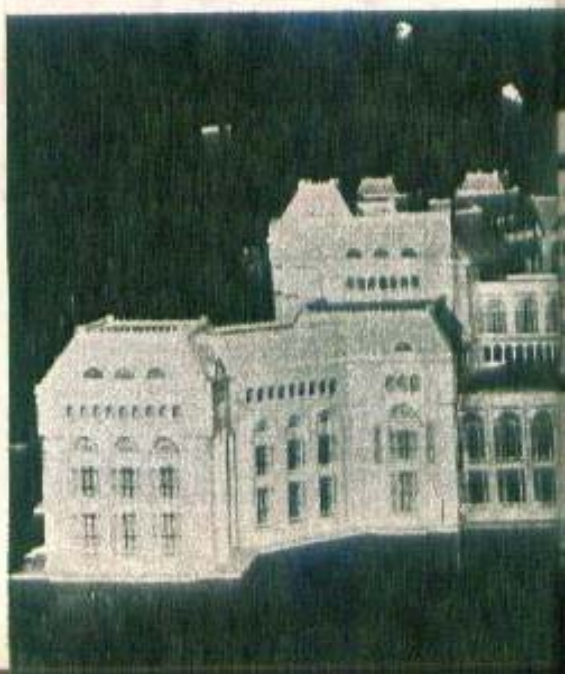

partidului care a știut să aprecieze și să soluționeze astfel exemplar problema națională din țara noastră, creînd condiția esențială pentru afirmarea egală a tuturor cetățenilor, indiferent de naționalitate.

Economia românească se caracterizează, în aceste două decenii, prin ritmurile înalte ale industrializării, prin modernizarea forțelor de producție pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, în general ale cunoașterii umane în cele mai diverse sectoare ale activității sociale. O producție industrială de peste 100 de ori mai mare față de acum 40 de ani (în construcțiile de mașini de 430 de ori mai ridicată, iar în chimie, electrotehnică și electronică, de 1 200 de ori mai înaltă!) vorbește de la sine despre justețea și realismul științific al strategiei pe termen lung, jalonată în etape cu obiective adecvate și mereu actualizate, strategie elaborată în ultimele două decenii din inițiativa secretarului general al partidului și întemeiată pe un intens proces de acumulare. Comparativ cu 1945, volumul investițiilor a fost de 25 de ori mai mare în 1965 și de 108 ori mai mare în 1984, ceea ce a determinat creșterea rapidă a fondurilor fixe din economie. Din cele 2 614 miliarde de lei fonduri fixe, existente în prezent, peste 90 la sută au fost puse în funcțiune după anul 1965. Dacă în perioada 1945—1964 au intrat în funcțiune 1 371 capacități, între 1965—1984, numărul acestora a ajuns la 8 541. Aceasta înseamnă că, în medie, în fiecare zi (din aceste ultime două decenii) a fost pusă în funcțiune cîte o capacitate productivă importantă! În perioada 1945—1984, în industrie au fost create peste 3 milioane de noi locuri de muncă; a crescut ponderea cadrelor cu studii su-

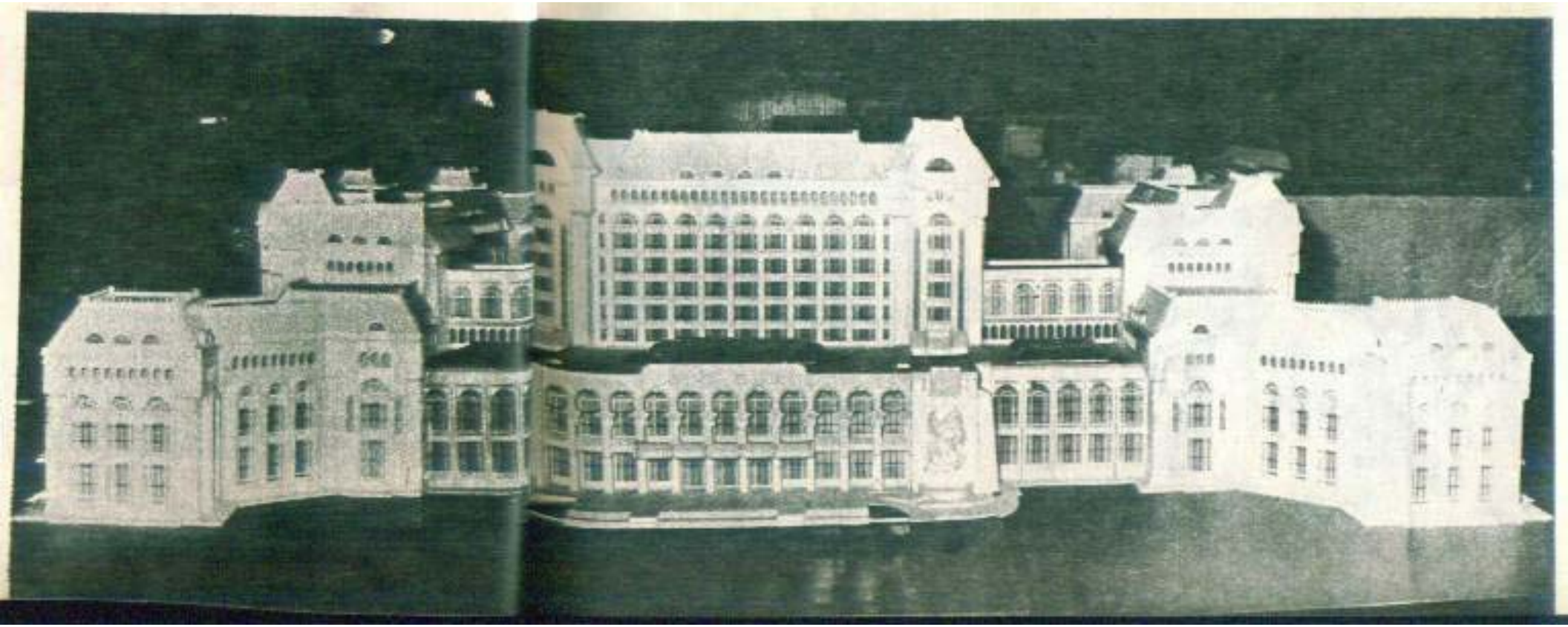

perioare de la 230 000 în 1965 la 610 800 în 1984. Modernizarea și creșterea gradului de tehnicitate a industriei a condus deci și la schimbarea structurii forței de muncă. A crescut rapid productivitatea muncii: de 5,4 ori în 1965 și de 16 ori în 1984 (față de 1945). Agricultura și-a dublat în ultimele două decenii producția, devenind o ramură modernă a economiei, de înaltă eficiență. Acest proces de acumulare ridicată a permis creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului, țelul suprem al partidului și statului nostru. Pe de altă parte, creșterea venitului național pe locuitor, de aproape 22 de ori față de 1945, în medie anuală de 8,4 la sută, devansînd ritmul de 7,6 la sută al produsului social, demonstrează concret îmbunătățirea laturilor calitative ale activității economice, creșterea gradului său de eficiență, accentul pus pe ridicarea coeficientului de valorificare a tuturor resurselor țării.

S-au obținut grandioase realizări în știința și tehnica românească prin înfăptuirea consecventă a programelor elaborate sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Eminent om politic și de știință, de larg prestigiu internațional, în calitate de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, a adus o contribuție hotărîtoare la realizarea politicii de dezvoltare accelerată a științei, orientată în acești douăzeci de ani spre soluționarea problemelor prioritare ale industriei și agriculturii, ale activității economico-sociale în întregul ei. Prin reorganizarea unităților de cercetare, proiectare, inginerie tehnologică în cadrul unor institute centrale pe domenii — amplă acțiune inițiată și coordonată de tovarășa Elena Ceaușescu — s-a izbutit să se pună în valoare, într-o măsură mai mare, atît baza materială cît și puterea creatoare a colectivelor de cercetători, proiectanți și ingineri. Este semnificativ că numai în ultimul cincinal au fost introduse în fabricație 13 480 tipuri de mașini, utilaje, instalații și aparate, au fost create peste 3 000 materiale noi, 2 730 bu-

nuri de consum, au fost aplicate circa 6 000 de tehnologii noi și perfecționate. Ponderea produselor noi și asimilate pe baza cercetărilor științifice a ajuns la 95 la sută, producția unităților de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică ajungînd în acest an la 14 miliarde de lei față de patru miliarde lei cît a fost la nivelul anului 1980.

Acest mobilizator dinamism în întreaga dezvoltare economică a asigurat, totodată, ridicarea continuă a nivelului de trai și a calității vieții oamenilor muncii. Retribuția medie netă a personalului muncitor este astăzi de 3 ori mai mare decît în 1965; s-au construit peste 3 milioane de noi locuințe, s-a dezvoltat, modernizat și perfecționat continuu baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății, artei și culturii.

Potențialul economic — continua sa creștere și perfecționare calitativă — a permis, de asemenea, extinderea legăturilor economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială. În prezent, România întreține raporturi de colaborare economică cu peste 150 de țări, volumul total al comerțului nostru exterior fiind de 39 de ori mai mare decît în 1950, iar exportul de 50 de ori.

Toate aceste creșteri, modernizări, perfecționări, într-o perioadă în care în viața internațională au intervenit crize economice și tensiuni politice de tot felul, demonstrează cu putere justețea și caracterul profund științific al politicii interne și externe a partidului și statului nostru, elaborată și înfăptuită cu strălucită consecvență de mult iubitul și stimatul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Congresul al IX-lea al partidului a deschis ample orizonturi afirmării României în viața internațională. Niciodată în istorie, numele țării noastre nu a fost rostit cu atîta respect și considerație în lumea contemporană ca în aceste două decenii, iar ctitorul și promotorul noii politici externe românești este președintele republicii, cel care prin forța personalității sale de excepție, prin inițiati-

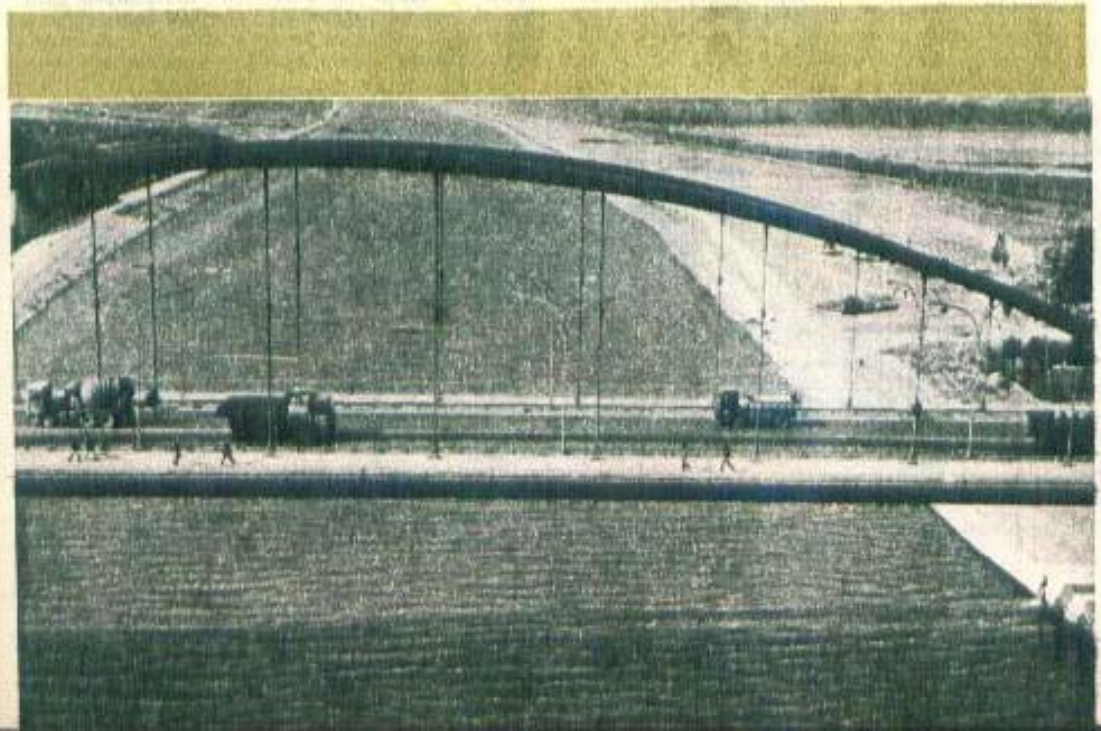

vele sale de amplu răsunet internațional, prin statornica sa activitate în slujba nobilelor idealuri ale păcii, independenței și progresului tuturor popoarelor a făcut ca glasul României să fie azi tot mai apreciat în lume, ca prestigiul ei și al președintelui ei să crească necontenit. Situînd în centrul politicii externe dezvoltarea relațiilor de colaborare și prietenie cu toate țările socialiste, întărirea colaborării și solidarității acestora în lupta pentru socialism, securitate și pace, tovarășul Nicolae Ceaușescu a promovat în același timp amplificarea relațiilor multilaterale cu noile state independente, cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor egalității în drepturi, al respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

România întreține în prezent relații diplomatice cu 139 de state (față de 67 în anul 1965). Bucurîndu-se de profundă stimă, unanimă considerație și respect în întreaga lume, activitatea prodigioasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrată promovării păcii și colaborării internaționale a fost onorată cu peste 100 de înalte ordine, medalii, titluri de Doctor Honoris Causa, precum și alte distincții din partea a numeroase state ca și din partea unor prestigioase institute și organizații naționale și internaționale.

Unind toate energiile națiunii, orientîndu-le într-un unic șuvoi spre prosperitatea patriei, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au promovat cu statornicie instaurarea și perfecționarea unor raporturi sociale bazate pe accesul larg al oamenilor muncii, al tuturor cetățenilor, la dezbaterea, elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială. A fost creat, la inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un cadru nou, original de organizare și conducere a societății de către popor, în care se pot mani-

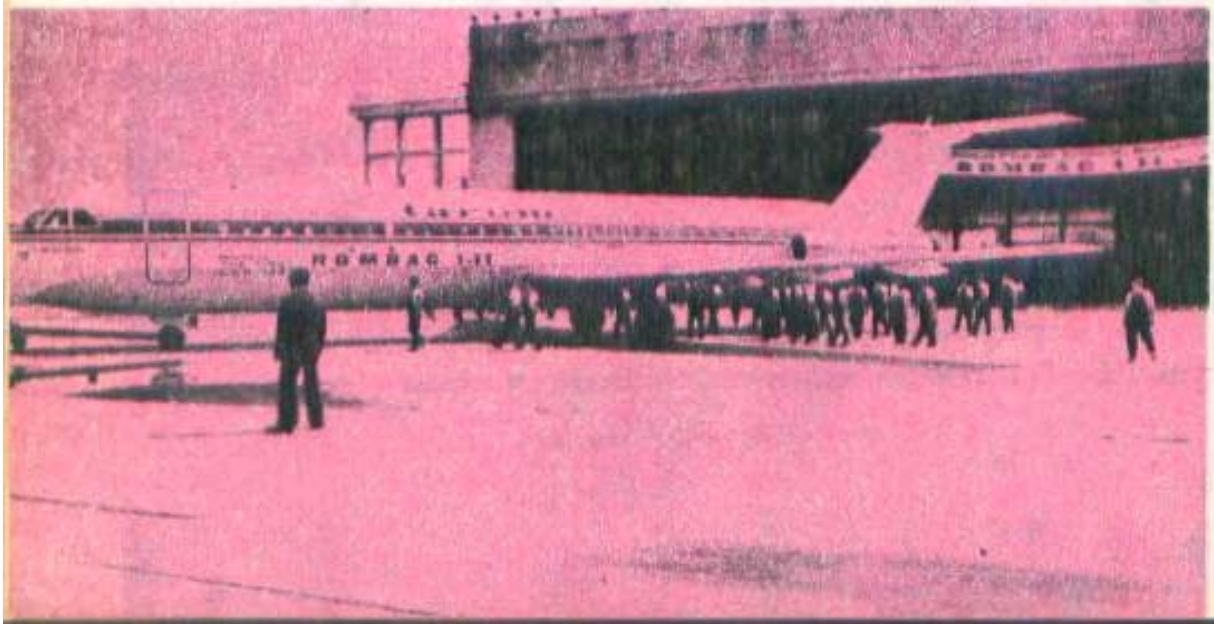

festa într-o puternică armonie, alături de forța politică conducătoare a societății, Partidul Comunist Român, statul socialist, ca reprezentant suprem al puterii, organizațiile de masă și obștești, organismele autoconducerii muncitorești precum și alte forme de participare directă a oamenilor muncii, a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, la activitatea de conducere. În cadrul acestui sistem cuprinzător al democrației noastre muncitorești, revoluționare, Frontul Democrației și Unității Socialiste deține un loc de cea mai mare însemnătate, afirmîndu-se în ultimii ani ca o formă superioară de unire și coordonare a eforturilor întregii națiuni. O materializare vie a acestei noi democrații instaurate după Congresul al IX-lea o constituie și dialogul direct dintre secretarul general al partidului și popor. Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu și cu alți membri din conducerea partidului, au devenit o metodă de lucru curentă, ce conferă activității de conducere realism, vigoare, eficiență. În aceste două decenii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat sute de vizite de lucru în Capitală și în toate județele, a vizitat mii de unități economice și social-culturale, a inițiat și participat la numeroase congrese, conferințe, consfătuiri și întîlniri de lucru la nivel național.

Urmînd exemplul de muncă, dăruire și pasiune revoluționară al celui mai iubit fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, femeile României socialiste sînt hotărîte să acționeze cu întreaga lor energie, putere de muncă și de creație pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin. Întîmpinăm Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român punînd în centrul activității noastre realizarea planului pe acest an în industrie, agricultură și în celelalte sectoare, îndeplinirea sarcinilor la export, precum și pregătirea temeinică a planului pe 1985. Transformînd, prin muncă spornică și eficientă, angajamentele asumate în tot atîtea realități concrete, demonstrăm conștiința noastră revoluționară, patriotică, faptul că am înțeles importanța istorică a hotărîrilor ce se vor adopta la Congresul al XIII-lea pentru viitorul României și al poporului român, pentru destinul fericit al copiilor noștri.

NIKI GEORGESCU

EXPOZIȚIA „DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ROMÂNIEI"

CRONICA STRĂLUCITĂ A GRANDIOASELOR IZBÎNZI ALE SOCIALISMULUI, ALE EPOCII CEAUȘESCU

În augustul sărbătoresc, la ceas de bilanțuri ale înfăptuirilor noastre, mai bogate decît în întreaga istorie multimilenară a patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marele ctitor al României socialiste moderne, a inaugurat cea mai amplă manifestare expozițională din țara noastră: „Dezvoltarea economică și socială a României".

Împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului, trecînd pe sub arcul de triumf înălțat la intrarea în expoziție, simbol al victoriilor strălucite ale unui popor liber, am reparcurs noi toți, cetățeni ai României socialiste, un drum, propriul nostru drum, atît de bogat în înfăptuiri, drum posibil numai sub conducerea stegarului care este partidul comunist, drum cu adevărat strălucit de cînd Congresul al IX-lea a deschis ev nou, de cînd conduce destinele poporului român omul de geniu, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Uriașă biografie a acestor 40 de ani, expoziția a prezentat realizările noastre monumentale, demonstrînd cu argumentele puternice ale faptelor justețea, caracterul științific al politicii Partidului Comunist Român, aplicarea creatoare a principiilor generale ale socialismului științific la condițiile specifice ale României. Ultimele două decenii, definitorii pentru vasta operă de construcție națională și prestigioasă afirmare internațională, înnoitoare și revoluționară renaștere românească, poartă numele marelui său ctitor, al epocii celei mai rodnice, mai luminoase, din multimilenara noastră istorie.

Epoca Ceaușescu, reprezentată sintetic în expoziție, înseamnă pentru România o epocă a celor mai ample progrese în dezvoltarea forțelor de producție, anii de puternică industrializare a țării, de dezvoltare și modernizare armonioasă a tuturor zonelor țării, de ridicare a potențialului productiv al fiecărui județ, cu o înflorire fără precedent a științei, învățămîntului și culturii.

Și, iată, ca într-un șirag prețios, etalarea forțelor economice ale celor 40 de județe ale țării și ale Capitalei, cu industriile cele mai moderne apărute pe meleagurile patriei; da, a fost prezentă în expoziție întreaga Românie cu noul, frumosul și vigurosul ei chip! Am înfăptuit imens în fiecare domeniu al vieții economice și sociale, în fiecare ramură a industriei. Ne oprim la două date definitorii pentru chiar România socialistă: în fiecare zi se construiește o nouă capacitate productivă și la 3 minute o nouă locuință. Dinamismul economic de după Congresul al IX-lea a

asigurat condiții pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, retribuția medie fiind în acest an de 3 ori mai mare față de 1965.

Și, iată, un nou pisc: realizările de prestigiu în cei 40 de ani de libertate, și mai ales în ultimele două decenii, ale științei și tehnicii românești prin înfăptuirea cu consecvență a programelor elaborate sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de prestigiu internațional, sub a cărui îndrumare se dezvoltă întreaga cercetare științifică, tehnologică, de introducere a progresului tehnic în România.

Marcată profund de unașa personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, evoluția societății românești ni s-a relevat și prin alte date la fel de concludente, de emoționante. Uriașe panouri ilustrau, cu o tulburătoare putere de sugestie, citiorile de seamă ale Epocii Ceaușescu, magistrala albastră, Canalul Dunăre — Marea Neagră, drumul monumental, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, „Oltcit"-ul, Hidrocentrala „Porțile de Fier", combinatele siderurgice ale Galațiului și Călărașiului, platformele chimice de la Pitești și Midia-Năvodari, Uzinele de tractoare din Miercurea Ciuc, șantierele navale din Tulcea și Mangalia, Combinatul petrochimic „Azomureș" și multe altele.

Angajate ferm în această vastă operă de construcție, femeile, o forță care și-a căpătat adevărata valoare în anii socialismului, au fost prezente printr-un panou cu un generic semnificativ: „Femeile — factor activ în edificarea societății socialiste". Prin hărnicia, devotamentul și pricepe-rea lor, ele au o contribuție majoră în toate victoriile dobîndite de poporul nostru, în dezvoltarea și modernizarea economiei, în înflorirea științei și culturii, în creșterea nivelului de trai material și spiritual. Condiția nouă a femeii în România este încă un argument al unei luminoase împliniri în această vastă operă de catalizare a tuturor energiilor spre a construi și a da un chip tot mai strălucit României socialiste!

Expoziția „Dezvoltarea economică și socială a României", tablou veridic al monumentalelor realizări, se constituie într-un suprem argument: realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român este garanția sigură că istoricele hotărîri ce vor fi adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului se vor înfăptui neabătut, asigurînd înaintarea continuă a patriei spre țelurile înalte ale socialismului și comunismului pe pămîntul României.

ANETA POPESCU

FEMEILE, O FORȚĂ SOCIALĂ ACTIVĂ ÎN EVOLUȚIE ASCENDENTĂ

Nu putem vorbi despre evoluția condiției femeilor din țara noastră fără a o integra în perspectiva istorică a continuității și permanenței luptei eroice a poporului nostru pentru libertate socială și națională, pentru o viață mai bună, pentru construirea socialismului și comunismului pe pămîntul românesc. Iar orice retrospectivă a măreților biruințe obținute în cele patru decenii de viață liberă atestă că afirmarea din ce în ce mai puternică a femeilor este o consecință directă a preocupării consecvente a partidului și statului nostru pentru creșterea rolului lor în societate.

Parte componentă a strategiei generale de dezvoltare a societății românești moderne, preocuparea pentru afirmarea și creșterea aportului femeilor în viața economică, politică, socială, a luat o amploare fără precedent după Congresul al IX-lea al partidului, congresul marilor înnoiri, care le-a înscris hotărîtor întreaga existență. Se cunoaște rolul determinant al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în formularea tezelor de o covîrșitoare importanță privind creșterea, pe multiple planuri, a contribuției femeilor în viața societății, cu privire la: necesitatea obiectivă a valorificării depline a capacității lor creatoare; pro-

movarea femeilor în funcții de conducere pe măsura participării lor la viața economică, politică și socială a țării; îmbinarea armonioasă a activității profesionale cu misiunea de mamă și soție, cu datoria nobilă de a păstra tinerețea și vigoarea națiunii noastre, de a educa noile generații. Înfăptuirea acestor orientări programatice a mobilizat puternic potențialul creator al maselor largi de femei de la orașe și sate, muncitoare, țărănce, intelectuale, fără deosebire de naționalitate.

Un adevărat moment de referință l-a constituit plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973. Prin hotărîrile și măsurile adoptate cu acest prilej a fost elaborată o strategie pe termen lung privind creșterea amplă a participării femeilor la viața societății, au fost impulsionate preocupările tuturora, ale factorilor responsabili, dar și ale femeilor înseși, pentru ridicarea pregătirii profesionale și politice și, conform cu aceasta, pentru promovarea în funcții de conducere, pentru creșterea gradului de conștiință, precum și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață.

În condițiile spectaculoasei dezvoltări economico-sociale, ale marilor transformări revoluționare petrecute în aceste patru decenii de construcție socialistă, s-a înregistrat o creștere, fără precedent, a aportului, cantitativ și calitativ, al femeilor în toate sferele societății, cu deosebire în activitatea economică. Femeile reprezintă azi cca 44,8 la sută din totalul populației ocupate în economia națională și peste 40 la sută din personalul muncitor încadrat în industrie. E semnificativ faptul că în ramurile purtătoare de progres tehnic — electronică, electrotehnică, automatizare —, femeile reprezintă aproximativ 50 la sută din personalul muncitor. În chimie, ponderea femeilor a sporit de la 33,5 la sută în 1975 la 39,1 la sută în prezent; în industria construcțiilor de mașini la aproape 28 la sută, în industria materialelor de construcții la 26,4 la sută; în industria confecțiilor și textilelor, femeile reprezintă în prezent 86,3 la sută și respectiv circa 74 la sută. Prin aplicarea și introducerea largă în sfera activității economico-sociale a noilor cuceriri ale revoluției tehnico-științifice s-au produs mutații calitative în structura socioprofesională a femeilor, modificări substanțiale în repartizarea pe ramuri și profesii a forței de muncă feminine. Nu numai din industrie, ci și din agricultură. Astfel, ca urmare a transformărilor radicale ce au avut loc în viața satului românesc, a modernizării și mecanizării, a introducerii unor tehnici și tehnologii noi, caracteristici definitorii ale noii revoluții agrare, femeile, care reprezintă azi circa 57,6 la sută, s-au calificat în meserii ce impun o pregătire profesională complexă, de înaltă specializare. Ponderea femeilor va continua să crească, pe baza unor programe speciale. În toate domeniile economiei naționale, în concordanță cu realizarea importantelor obiective trasate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, precum și cu noile Directive ale cincinalului viitor.

O asemenea largă participare presupune, cum e și firesc, o valorificare deplină a resurselor feminine de pe întreg teritoriul țării, concomitent cu pregătirea lor profesională, politică și culturală, atît în interesul unei înalte productivități a muncii sociale, cît și pentru afirmarea plenară a personalității lor. Este o realitate de necontestat faptul că ponderea fetelor în diferite forme și grade de învățămînt a crescut în ultimii 10—11 ani la 49,2 la sută în învățămîntul liceal și la 45,5 la sută în învățămîntul superior. S-a ajuns astfel ca, prin pregătirea și specializarea lor, femeile să reprezinte astăzi cam jumătate din cadrele cu studii medii și peste o treime din cele cu studii superioare. Peste 20 la sută din totalul inginerilor, peste 30 la sută din cadrele didactice din învățămîntul universitar și 42 la sută din cadrele din cercetare științifică sînt femei. 3 454 femei sînt doctori docenți și doctori în științe (față de circa 1 900 în 1973). Printre oamenii de cultură (artiști plastici, scriitori, compozitori, oameni de teatru și de film) ponderea femeilor este de peste 34 la sută.

Amplul proces de perfecționare a democrației noastre muncitorești, revoluționare — instaurarea, din inițiativa secretarului general al partidului, a unui sistem unitar și armonios, unic în felul său, în care se îmbină, la toate nivelurile activității economico-sociale, democrația reprezentativă cu cea direct participativă și cu formele autoconducerii muncitorești, creînd un cadru efectiv de participare tuturor oamenilor muncii la conducerea societății — a determinat și implicarea într-o măsură tot mai mare a femeilor la conducerea treburilor țării. Preocuparea statornică a conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu pentru o promovare a femeilor strîns corelată cu ponderea și contribuția lor reală, într-un domeniu sau altul, cu pregătirea și calitățile lor profesionale și moral-politice, a condus la creșterea spectaculoasă, fără precedent, a numărului de femei alese sau numite în funcții de conducere la toate nivelurile vieții politice, economice, științifice, culturale, obștești.

Profundul umanism al politicii partidului și statului, personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, grija deosebită pentru întărirea familiei, preocupările majore consacrate creșterii și educării noii generații s-au materializat în acești ani într-un complex de măsuri (economice, sociale, legislative, educaționale), susținut de considerabile eforturi financiare din partea statului. Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin pe o familie au crescut de la 772 de lei în anul 1950 la 3 858 în 1965 și la 13 250 de lei în 1984. Dispunem în prezent de o puternică rețea de ocrotire a sănătății și de asistență socială. Să adăugăm la toate acestea majorările consecutive a retribuției reale a personalului muncitor (în 1965 au crescut de 2,3 ori, comparativ cu anul 1950 și de 4,4 ori în 1984), ale veniturilor reale ale țărănimii (au fost în 1965 de 1,9 ori mai mari, iar în 1984 de 4,8 ori mai mari). Au fost sporite, de asemenea, alocațiile de stat pentru copii, s-a creat o largă rețea de creșe și grădinițe (în ultimii 15 ani au fost create cca 212 000 de locuri în grădinițe și 114 000 de locuri în creșe).

Prețuite la adevărata lor valoare umană și socială, milioanele de femei din patria noastră, indiferent de naționalitate, profund recunoscătoare partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, își mobilizează în aceste zile energiile, participînd cu dăruire și abnegație la efortul creator al întregului popor, pentru a întîmpina cu cele mai bune rezultate în muncă cel de-al XIII-lea Congres al partidului, exprimîndu-și ferma convingere că realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român constituie garanția sigură a înaintării neabătute spre noi trepte de progres și civilizație.

NICOLETA DAN

Picturã de Nicolae Drăgusin

OMAGIU

Savant şi om politic, cu vrere pururi vie,
Vegheaţi la tîmpla ţării visarea-i temerară,
Vă e viaţa demnă, continuă făclie
De-naltă dăruire pentru popor şi ţară.

Din cercetări atente de lumi moleculare
Iviţi lumini-cunună şi adevăruri-astre,
Cu spiritul şi fapta adînc revelatoare
Daţi vaste orizonturi destoiniciei noastre.

Ca frunza-n codrul falnic, în veci fremătător
Aşa, întruna trează, şi inima vă bate
Lîngă al ţării vrednic, semeţ conducător,
Ce calea ne-o arată spre culmile visate.

Prinosul de iubire - buchet strălucitor
De crini şi de garoafe, deplin vi se cuvine
Şi-al cugetelor mîndru poem înălţător
Vibrînd sub faldul zilei de slovele sublime...

ION SEGĂRCEANU

REMARCABIL MILITANT COMUNIST, SAVANT DE REPUTAȚIE MONDIALĂ

Poporul nostru întîmpină cu măreţe fapte de muncă apropiatul Congres al XIII-lea al partidului, eveniment remarcabil în istoria contemporană a patriei, care va deschide noi perspective progresului continuu al ţării, marcînd trecerea într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială a României.

Avem fericirea de a trăi anii prodigioşi ai unei epoci de mare densitate, cea mai bogată în înfăptuiri din existenţa multimilenară a poporului nostru, denumită „Epoca Ceauşescu".

Astăzi, după patru decenii de dezvoltare liberă, poporul român se prezintă cu un bilanţ de succese istorice, de înfăptuiri care ar fi fost cu neputinţă de obţinut în alte condiţii sociale şi în alt cadru politic. Un loc deosebit în ansamblul celor patruzeci de ani de viaţă liberă îl ocupă etapa inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului, perioada cea mai bogată în înfăptuiri din toate timpurile, caracterizată de o intensă creştere economică, de edificarea unei industrii moderne, de dezvoltarea agriculturii în perspectiva noii revoluţii agrare, de uriaşe înfăptuiri edilitare, de aducerea întregii activităţi economico-sociale în pas cu cuceririle revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane. Strălucitele realizări, care conferă un larg prestigiu internaţional României socialiste, sînt indisolubil legate de numele, de clocotitoarea activitate pe care o desfăşoară în fruntea partidului şi a statului tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului român, patriot şi revoluţionar înflăcărat, personalitate de frunte a lumii contemporane. Suflet din sufletul neamului său, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a mobilizat în toţi aceşti ani partidul, întregul popor, la o activitate titanică pentru dinamizarea întregii noastre vieţi economico-sociale şi pentru înscrierea civilizaţiei româneşti pe o orbită superioară. Marile sale calităţi de om politic şi de stat — spiritul revoluţionar, patriotismul înflăcărat, clarviziunea — i-au impus pentru totdeauna ca marele ctitor al noii Românii.

Întregul partid, întregul nostru popor omagiază, cu cel mai înalt respect şi deosebită consideraţie, cu nemărginită dragoste şi profundă recunoştinţă, pe tovarăşa academician doctor ingi-

ner Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Acum, aflați la puține zile înainte de desfășurarea celui de al XIII-lea Congres al comuniștilor români, avem fericitul prilej de a evoca personalitatea proeminentă a tovarășei Elena Ceaușescu, militant de seamă al partidului și statului nostru, remarcabil conducător comunist și savant de reputație mondială, activitatea sa revoluționară, plină de dăruire, consacrată triumfului idealurilor de dreptate socială și națională ale poporului român, edificării noii orînduiri pe strămoșești meleaguri. Numele tovarășei Elena Ceaușescu, personalitate luminoasă a mișcării comuniste și muncitorești din țara noastră, este înscris cu litere de aur în marea carte a istoriei românești. Activistă neînfricată a partidului, dovedind în permanență patosul revoluționar al luptătorului dîrz pentru împlinirea înaltelor idealuri ale poporului, tovarășa Elena Ceaușescu a adus — atît în anii ilegalității, cît și în perioada de profunde transformări înnoitoare de după eliberarea țării — o valoroasă contribuție la lupta eroică a Partidului Comunist Român pentru înfăptuirea revoluției și construcția socialistă în patria noastră.

Întrunind cele mai alese virtuți ale oamenilor acestui pămînt, dovedind o strălucită cutezanță de gîndire, o uriașă putere de muncă și acțiune, însușindu-și, din fragedă tinerețe, ideile socialismului, dînd dovadă de un neasemuit curaj în fața oricăror greutăți, tovarășa Elena Ceaușescu a participat, în condițiile aspre ale ilegalității, împreună cu cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la marile bătălii purtate de clasa muncitoare, de masele largi populare, împotriva exploatării burghezo-moșierești, a dictaturii militaro-fasciste și a războiului hitlerist, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru independența și integritatea țării, pentru o viață mai bună. Vor rămîne de-a pururi înscrise în cartea de aur a neamului faptele de dîrzenie și eroism ale tinerei comuniste Elena Petrescu în pregătirea și desfășurarea marii manifestații muncitorești de la 1 Mai 1939 din București, care s-a numărat printre puținele manifestări din Europa ce au avut loc în condițiile cînd fascismul era în ofensivă. „Am considerat întotdeauna, sublinia tovarășa Elena Ceaușescu, că nu există o satisfacție mai mare decît aceea de a sluji cauza clasei muncitoare — din rîndurile căreia m-am ridicat —, cauza celor mulți, cauza partidului, a poporului meu".

Anii revoluției și construcției socialiste, transformările fundamentale petrecute pe toate planurile de activitate, cu deosebire în ultimele două decenii, poartă adînc imprimată și pecetea gîndirii creatoare, a aportului remarcabil al tovarășei Elena Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare economico-socială a patriei, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, de înălțare a României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație, de promovare, în viața internațională, a principiilor de colaborare și înțelegere între națiuni. Prezența activă a tovarășei Elena Ceaușescu la marile evenimente ale țării, alături de ctitorul României moderne, secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, intensa și fructuoasă activitate social-politică pe care o desfășoară în cadrul conducerii superioare de partid și de stat pentru soluționarea complexelor probleme pe care le ridică, în mod firesc, opera de construcție socialistă, pentru coordonarea și îndrumarea activității unor domenii de însemnătate capitală, pun în evidență calitățile sale deosebite de om politic cutezător, de conducător comunist. Contribuția sa nemijlocită la fundamentarea tuturor programelor de dezvoltare economico-socială a țării, prezența sa în înaltele

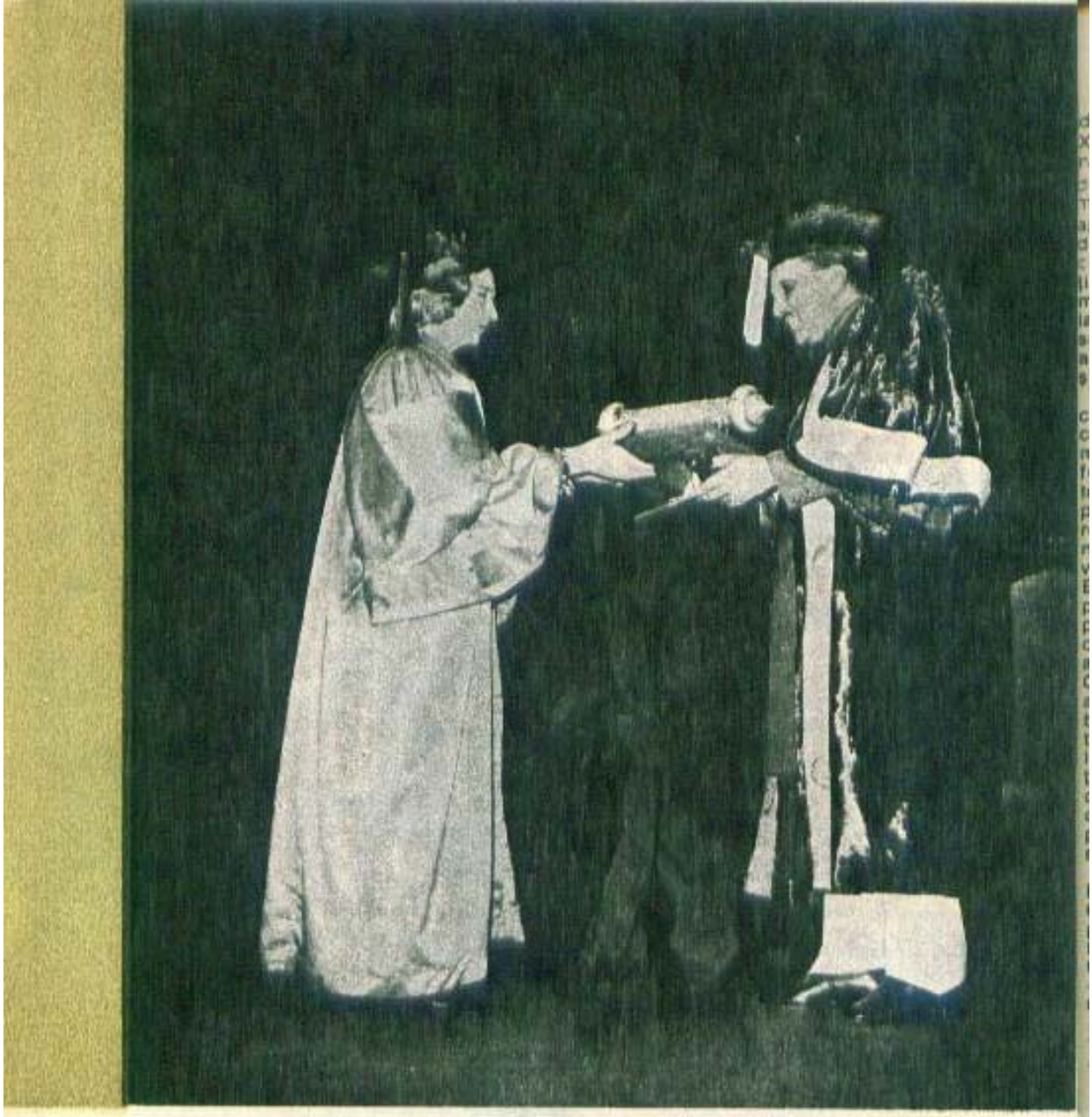

forumuri naţionale ale organismelor democratice în vizitele de lucru în judeţe, în întreprinderi, unităţi agricole, instituţii de învăţământ şi de cercetare, larg dialog cu masele constituie încă o dovadă a contribuţiei sale nemijlocite şi deosebit de valoroase la transpunerea în viaţă a politicii partidului şi statului nostru.

Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, elaborate cu contribuţia decisivă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a tovarăşei Elena Ceauşescu, deschid noi perspective progresului continuu al ţării într-o nouă fază de dezvoltare economico-socială, pregătind forţele de producţie ale societăţii viitoare, comuniste.

O contribuţie determinantă are tovarăşa Elena Ceauşescu la elaborarea şi aplicarea programelor de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic în toate sectoarele de activitate. Ţara noastră dispune astăzi şi în acest domeniu vital, aşa după cum rezultă din proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, de o orientare clară, de largă cuprindere şi de lungă perspectivă, care urmăreşte amplificarea cercetării ştiinţifice fundamentale şi aplicative, utilizarea întregului potenţial uman şi material de cercetare, promovarea cu perseverenţă a tehnicii moderne în vederea soluţionării rapide şi eficiente a problemelor impuse de dezvoltarea intensivă a economiei naţionale, de extinderea cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice internaţionale.

Sînt larg recunoscute şi apreciate, în ţară şi peste hotare, rezultatele cercetării ştiinţifice proprii ale tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu în domeniul chimiei, ramură de vîrf a economiei noastre naţionale. Stau mărturie în acest sens numeroasele titluri de Doctor Honoris Causa, „Membru titular" şi „Membru de onoare" acordate de către foruri ştiinţifice şi universitare străine. Realizările tovarăşei Elena Ceauşescu în cercetarea şi ingineria chimică se reflectă într-o operă ştiinţifică impresionantă, care îmbogăţeşte literatura de specialitate şi sporeşte prestigiul internaţional al ştiinţei româneşti. Biografia acestei opere înscrie astăzi zeci de lucrări ştiinţifice, publicate de prestigioase edituri, comunicate în reviste de profil de largă circulaţie sau la simpozioane şi congrese naţionale şi internaţionale, precum şi zeci de brevete de invenţii, materializate în tehnologii şi produse industriale.

În calitate de preşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, tovarăşa Elena Ceauşescu militează cu fermitate şi înaltă competenţă pentru transpunerea în viaţă a programelor-directivă în domeniul cercetării ştiinţifice şi al

dezvoltării tehnologice adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R., menite să asigure realizarea tehnicilor viitorului, ţinînd seama de tendinţele mondiale cele mai noi în domeniile energeticii, chimiei, biotehnologiei, care să ducă într-o perioadă apropiată la descoperirea şi crearea unor condiţii de valorificare a unor noi surse de materii prime cu eficienţă economică superioară celor convenţionale. Lucrările sale fundamentale în chimia macromoleculară, aportul la dezvoltarea celorlalte ramuri ale ştiinţei şi dezvoltării tehnologice, suflul înnoitor imprimat învăţămîntului cunosc astăzi o largă preţuire şi recunoaştere naţională şi internaţională.

În marea operă de construcţie a societăţii socialiste şi comuniste pe pămîntul României, vocaţia paşnică a poporului nostru este afirmată în mod strălucit de activitatea neobosită, cu profunde rezonanţe în viaţa internaţională, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, militant înflăcărat pentru cauza păcii, a dezarmării, pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră. Istoricele solii de pace întreprinse de tovarăşul Nicolae Ceauşescu împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu au purtat pe toate meridianele planetei mesajul de colaborare şi înţelegere al poporului român, al tuturor celor ce astăzi clădesc României un viitor luminos. Impresionanta activitate desfăşurată de tovarăşa Elena Ceauşescu pentru afirmarea aspiraţiilor înaintate ale popoarelor, a idealurilor de independenţă, libertate şi progres social îşi găseşte o semnificativă reflectare în orientarea şi conducerea nemijlocită a acţiunilor şi iniţiativelor Comitetului Naţional Român „Oamenii de ştiinţă şi pacea" îndreptate în direcţia întăririi unităţii de acţiune a oamenilor de ştiinţă din întreaga lume în lupta pentru salvgardarea păcii, pentru a pune în folosul popoarelor cuceririle geniului uman.

Nu există colectiv de muncă, familie, casă din România în care numele tovarăşei Elena Ceauşescu să nu fie rostit cu profund respect pentru modul strălucit în care întruchipează virtuţile creatoare ale neamului nostru, sensibilitatea şi caldul umanism ce au caracterizat dintotdeauna înaltele trăsături morale ale femeii române. O exemplară viaţă de muncă şi luptă împreună cu cel mai iubit fiu al poporului român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România.

Femeile din România trăiesc astăzi momente de împlinire fără precedent, avînd cele mai bune condiţii pentru afirmarea lor în viaţa economică, politică şi socială a ţării, pentru promovarea lor în toate eşaloanele de conducere ale societăţii. Ştim foarte bine că datorăm aceasta politicii consecvente a partidului, aportului tovarăşului Nicolae Ceauşescu, căruia îi aducem prinosul stimei şi recunoştinţei noastre. În acelaşi timp, simţim permanent preocuparea tovarăşei Elena Ceauşescu pentru creşterea rolului şi contribuţiei femeii, pentru promovarea ei în societatea românească, pentru care îi adresăm cele mai calde mulţumiri, împreună cu gratitudinea noastră, pentru grija pe care o manifestă faţă de întărirea familiei, pentru dragostea şi căldura cu care veghează la creşterea şi educarea tinerei generaţii, care întruchipează speranţele patriei de mîine, viitorul însuşi al naţiunii.

Reafirmîndu-ne încă o dată deplina aderiune la politica internă şi externă a partidului şi statului, însufleţite de exemplul strălucit de muncă şi de viaţă al tovarăşei Elena Ceauşescu, femeile din ţara noastră îşi vor ridica pe un plan superior întreaga activitate, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe anul 1984, întîmpinînd cu succese deosebite în muncă cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

C. ROMAŞCANU

PATRU DECENII DE LA VICTORIA ASUPRA FASCISMULUI

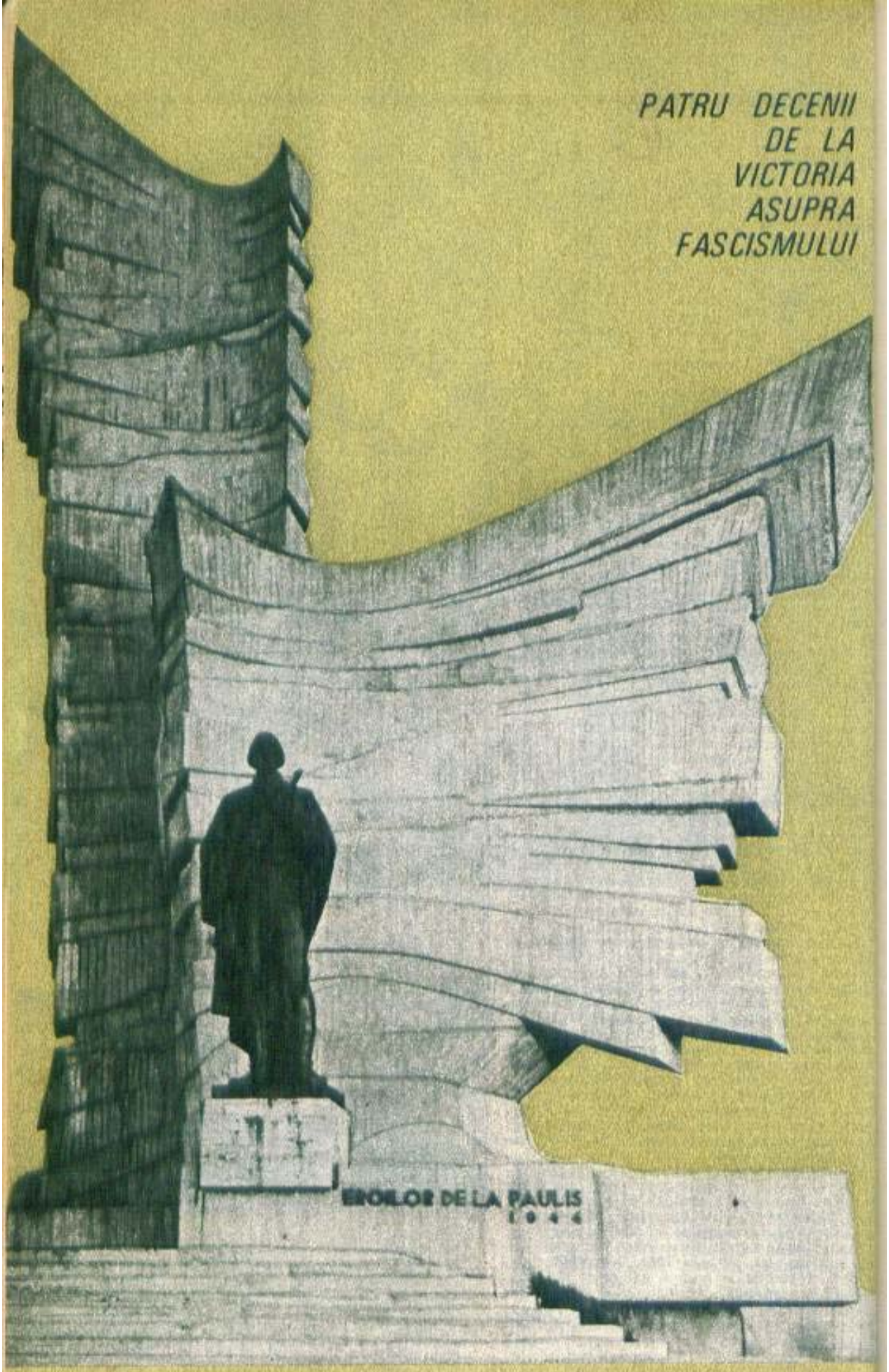

CU ÎNFLĂCĂRATĂ IUBIRE DE ŢARĂ, CU SENTIMENTUL SUPREMEI ÎNDATORIRI FAŢĂ DE GLIE ŞI NEAM

Facem parte dintr-un popor pentru care iubirea de patrie a constituit însuşi nervul vital al existenţei sale istorice. Ne-am născut pe aceste meleaguri, cu rădăcinile fiinţei noastre înfipte în acest pămînt şi am rezistat sub toate furtunile şi vitregiile ca oameni ai pămîntului, istoria noastră fiind o necontenită luptă pentru existenţă, patria însemnînd, secole în şir, a ne apăra „sărăcia şi necazile şi neamul", a lupta cu sabia şi cu pana pentru drepturile noastre. Patria a fost, dintotdeauna, şi pămîntul de sub noi, dar şi visul ce pluteа în zări depărtate, şi nesperate decît pentru generaţiile viitoare. Ştafeta acestui vis a trecut, cu tenacitate, din mînă în mînă, pînă ce această ţară s-a făurit, sub zorii socialismului; eliberîndu-ne de sub stăpînirile şi dominaţiile străine, am reuşit să ne întemeiem statul naţional, să săvîrşim unitatea naţională, să facem a rodi geniul nostru creator într-o dezvoltare economică şi socială fără precedent, într-o cultură originală, conştientă de valorile şi rosturile sale.

Patria! Nu există om care să nu tresalte la auzul cuvîntului a cărui chemare sună ca un apel la conştiinţă, la responsabilitate faţă de trecutul, prezentul şi viitorul neamului. Cîţi oameni n-au murit cu numele ei pe buze, dar, mai ales, cîţi n-au început să trăiască, cu adevărat, decît în momentul cînd au pătruns, în profunzime, răscoliтoarea ei semnificaţie, patria aflîndu-se întotdeauna la rădăcina temeiurilor morale ale celor mai buni fii şi fiice ale acestor plaiuri. Cuvîntul acesta a răsunat întotdeauna mobilizator, invocînd puritatea, respectul faţă de înaintaşi, angajamentul faţă de urmaşi, reclamînd mereu şi pretutindeni un singur răspuns: prezent! Cea dintîi virtute a omului a fost şi rămîne devotamentul faţă de patrie, neexistînd datorie mai sfîntă ca aceea de a apăra, cu orice preţ, chiar şi cu sacrificiul suprem, fiecare palmă din pămîntul strămoşesc, demnitatea şi realizările vieţii noastre socialiste.

Iubirea de patrie reprezintă forţa vie a capacităţii creatoare a poporului, a resurselor de înnoire şi progres pe care le generează cuceririle revoluţionare ale societăţii noi pe care o edificăm, şi din care îşi trag seva şi responsabilitatea, abnegaţia şi eroismul, oamenii acestor pămînturi care, strînşi uniţi în jurul partidului, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, nu precupeţesc nici un efort pentru înălţarea României pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

Rememorarea unor momente cruciale, din perioada de foc a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, în care numeroase femei, dînd dovadă de o înflăcărată iubire de ţară, au răspuns chemării Partidului Comunist Român, participînd la lupta împotriva claselor exploatatoare şi pentru învingerea maşinii de război hitleriste, ni se pare o restituire de conştiinţă, cu puternice rezonanţe patriotice.

Filele istoriei neamului poartă în ele mărturiile unui lung şir de jertfe eroice, de luminoase chipuri şi fapte de vitejie, pe care oamenii acestor plaiuri străbune le-au săvîrşit, ridicîndu-se toţi, ca unul, pentru ca patria să nu rămînă sub călcîiul nici unui cotropitor, pentru libertate şi independenţă. Deplina neatîrnare a fost dintotdeauna idealul suprem al acestei naţii, evidenţiat cu deosebită forţă şi în desfăşurarea măreţei epopei a actului istoric de la 23 August 1944, şi în perioada care a urmat, pînă la 9 mai 1945, ziua epocalei victorii asupra Germaniei naziste, asupra odiosului flagel fascist. După răsturnarea dictaturii militaro-fasciste şi, înfăptuirea, sub conducerea Partidului Comunist Român, a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, ţara noastră s-a alăturat, cu întregul său potenţial economic şi militar, coaliţiei antihitleriste. Întorcînd armele împotriva Germaniei naziste într-un moment în care soarta războiului nu era decisă. Înclinînd balanţa, în mod hotărîtor, în favoarea coaliţiei antifasciste, poporul român şi-a cîştigat dreptul de a se număra printre principalii făuritori ai victoriei împotriva hitlerismului, moment de răscruce în istoria omenirii, de la care se vor împlini în 1985 patru decenii.

Din primele clipe ale izbucnirii şi desfăşurării revoluţiei din august 1944, armata română şi formaţiunile patrio-

tice au eliberat Bucureștiul, alte centre importante, aducînd, prin ruperea acestui inel de rezistență inamică, o însemnată contribuție la prăbușirea frontului hitlerist în Balcani, la dezvoltarea ofensivei armate eliberatoare spre Europa centrală, la grăbirea înfrîngerii depline a Germaniei hitleriste. Acoperindu-se de o glorie nepieritoare, în cursul a 260 de zile de luptă, de la 23 August 1944 pînă la 12 mai 1945, armata română a parcurs, de la Marea Neagră pînă în Boemia, o distanță însumînd aproape 1 800 de kilometri, a escaladat 20 de masivi muntoși, a forțat 12 cursuri importante de apă, a eliberat 3 831 de localități, în afara celor eliberate în cursul insurecției, dintre care 53 de orașe importante, a provocat dușmanului pierderi echivalente cu efectivul a 14 divizii ale Wehrmachtului, grăbind sfîrșitul războiului cu circa 200 de zile. Pe acest drum de glorie, pierderile armatei române au fost de aproape 170 000 de oameni — morți, răniți și dispăruți, sacrificii umane cărora li s-a adăugat o contribuție economică însemnată.

În acea vară fierbinte a anului 1944, în acel august de foc al neamului nostru, la chemarea Partidului Comunist Român, femeile din patria noastră au răspuns cu aceeași promptitudine ca și în alte clipe grele prin care a trecut țara în epocile precedente, integrîndu-se în lupta dusă de întregul popor pentru victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, pentru înfrîngerea fascismului german. Femeile patriei au răspuns cu înflăcărare patriotică, cu înalt spirit revoluționar, înțelegînd că aportul lor era necesar în bătălia care se ducea pentru zdrobirea definitivă a fascismului. Semnificativă este mulțimea de cereri adresate în vara și toamna anului 1944 de numeroase femei, pentru a li se aproba să fie primite ca voluntare în armată și trimise pe front, ca sanitare sau ca luptătoare cu arma în mînă. „Ca bună româncă — scria Maria Brăiloiu din Iași comandantului regimentului 24 infanterie — vreau să-mi fac datoria față de patrie, la fel cum și-o fac soții și părinții noștri". Purtînd banderola tricoloră a formațiunilor patriotice sau îmbrăcînd haina militară, multe femei au săvîrșit adevărate fapte de bravură, dînd dovadă de curaj, abnegație și o supremă dragoste de țară. Pentru faptele lor de o deosebită cutezanță, căldură sufletească și omenie, numeroase sînt cele care au fost citate prin ordine de zi pe armată sau au fost decorate.

Faptele, comportarea lor de un profund patriotism le găsim consemnate în documentele de arhivă, în presa acelei perioade, în mărturii ce se păstrează în muzee, în amintirile și memoriile combatanților care le-au cunoscut, ale oamenilor care, în iureșul luptelor, mulțumită curajului acestor femei, au scăpat cu viață. Din nolanul de nume ce încrustează eroic istoria acelor zile, amintim pe cel al sublocotenentului Viorica Dunca, ce a comandat un pluton de artilerie în luptele de la Debrețin, în Ungaria, și de pe rîul Hron, din Cehoslovacia, pe al sergentului Elena Chiriță, care a luptat în Detașamentul Păuliș, din Valea Mureșului pînă în fața Budapestei, unde a căzut eroic, al soldaților Ica Suciu, din regimentul 13 Artilerie, Mariela Dumitrescu, din Detașamentul blindat al Armatei a 4-a române, al eroinei Veta Busuioc, din regimentul 1 Artilerie, sau al vestitelor aviatoare din renumita „Escadrilă albă", Eliza Vulcu și Mariana Drăgescu, eroine ale aerului. Închidem cu pioșenie filele de arhivă peste memoria Mariei Zamfiropol, căzută în luptele de la Băneasa, Mariei Deheleanu, căzută la porțile Ardealului, sîntem mîndri de faptele vitejești ale eroinei Elena Rișcă, dintr-un grup de partizani din Cehoslovacia, căzută pe muntele Sitno, unde i s-a ridicat un monument omagial. Din primele zile ale revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, Elena Nicolini a fost sanitară la punctul de sprijin medical al Centrului de instrucție al aviației de la Pipera, unde, dînd dovadă de o abnegație fără seamăn, a fost avansată la gradul de sublocotenent și i s-a conferit unul din importantele ordine de război. „Se conferă Ordinul Coroana României cu Spade, în gradul de cavaler, cu panglică, de virtute militară doamnei Nicolini I. Elena, cu ocazia luptelor de la 23—28 august 1944, la Pipera și Băneasa, cînd a mers în primele linii de luptă, sub ploaia de gloanțe și obuze de brand, pentru a îngriji ostașii căzuți răniți. Neținînd seama de pericol, a adunat răniții de pe cîmpul de luptă, îngrijindu-i, după aceea, cu cel mai mare devotament".

Emoționante rînduri! La fel s-ar fi putut scrie și despre Florica Romală, Silvia Vălțolanu, Elisabeta Stănescu, Irina Cicotrici, Mariana Gheorghiu, Elisabeta Alexandru, Viorica Ardeleanu, Angela Asan și alte sute și sute de femei, unele căzute pe cîmpurile de bătălie, altele rămase în viață, care, dînd dovadă de un înalt spirit de sacrificiu și devotament față de țară, s-au comportat eroic, salvînd mii de vieți omenești.

Pot fi uitate acele femei ca Elena Ghemescu, telefonista din Deta, care a transmis continuu forțelor românești, cu prețul vieții, informații despre inamic? Sau fapta femeilor din Urca, de pe Arieșuri, care, cu riscul de a fi împușcate, duceau, pe ascuns, alimente unui batalion de grăniceri încercuit în zona lor? Numele lor rămîn nepieritoare în galeria eroilor neamului românesc, făcînd parte dintre miile de fiice ale acestor pămînturi, care s-au ridicat să-și apere patria, libertatea și căminul.

În acest an rodnic, cînd evocăm marile evenimente ce au hotărnicit istoria noastră nouă, cînd avem viu în memorie strălucitul bilanț al epocii inaugurate de Congresul al IX-lea al P.C.R., de cînd în fruntea partidului și a statului a fost ales eminentul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, femeile revăd drumul parcurs, un drum al emancipării și afirmării lor depline, și își cinstesc eroinele, care au semnat cu sîngele și fapta lor urcușul nostru spre libertate și socialism. Într-o unitate indestructibilă în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, femeile, alături de întregul popor, pun la temelia viitorului patriei fapta și munca lor, pentru a realiza marile obiective ale Congresului al XIII-lea al partidului, care va marca o etapă hotărîtoare în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre visul de aur al omenirii, societatea comunistă.

TRICOLORUL, însoțind viața și istoria acestui neam

Ori de cîte ori văd acele picturi ale revoluționarilor pașoptiști, acele mantii tricolore ce-nfășoară în faldurile lor fățuri simbolice ce evocă gîndurile avîntate, dornice de libertate ale poporului nostru, de cîte ori privirea mîngîie cu adînci bucurii mătasea tricolorului, imagini vechi și dragi, cunoscute de cînd lumea parcă, îmi înfloresc în minte și-n inimă. Căci femeile acestui pămînt, cele de demult, ca și cele de azi, femeile dintotdeauna, ce-au țesut și-au cusut mereu, au pus și-n hainele de port și-n scoarțele casei, și-n hainele pruncilor acele culori „de-un vechi renume". Din timpuri străvechi, deci din arta și cultura populară ne vin luminile și culorile pămîntului natal, conștiința și mîndria unității poporului român de pe toate plaiurile acestea doinite și-nveșmîntate frumos; că altfel nici n-ar putea fi aici, „Pe-un picior de plai/ Pe-o gură de rai", cu acele „Zîne ce străbat din timpurile vechi", cu Dochii mîndre și statornice, cu basmul tinereții fără bătrînețe, cu o „Măicuță bătrînă cu briul de lînă", cu legendele ce și azi ne înfioară, despre aceste întîmplări de demult, cu Ana de la Argeș, cu mama lui Ștefan cel Mare.

Adunate-n cuget și simțiri, toată istoria și toată arta veche și rafinată a acestui popor au purtat de-a lungul veacurilor semnul distinct al tricolorului, după cum atestă dealtfel și vechi hrisoave, steaguri de luptă, peceți și documente de tot felul. Și dintre acestea, arta populară, obiceiurile tradiționale, cîntecele și portul, toate au fost deopotrivă și fapte artistice, dar și semne ale conștiinței de neam, de popor, de unitate și continuitate pe acest pămînt.

Reamintim de aceea cu bucurie și cu laude inițiativa organizării la Muzeul satului și de artă populară a expoziției dedicate steagului patriei noastre, așa cum l-a ivit și l-a păstrat acest popor. Am văzut acolo, ca-ntr-o odaie țărănească gătită ca de sărbătoare, nenumărate arhive vii — costume populare, cojoace, ii, steaguri de nuntă, ștergare, brîie, scoarțe, velințe etc. — purtînd în ele, cu discreție, dar și cu o viguroasă statornicie, însemnul tricolor. O astfel de instituție cum este Muzeul satului își capătă azi o nouă strălucire printr-o bogăție de manifestări etnografice și culturale cu profund ecou patriotic și educativ.

E scris pe tricolor unire
Pe roșu steag liberalor
Prin luptă, sub a lor umbrire,
Spre comunism urcăm în zbor

Sînt doar cîteva gînduri ce se cer parcă subliniate de știința și competența unui specialist etnograf. Ne adresăm de aceea directoarei Muzeului satului și de artă populară, **Jana Negoiță.**

„Instituit ca însemn oficial abia la începutul secolului al XIX-lea și devenit simbol revoluționar la 1848, TRICOLORUL românesc a însoțit de-a lungul istoriei noastre existența neamului. Prezența sa în piese de port popular, pe țesături de interior ca și în cadrul obiceiurilor folclorice nu face decît să confirme o dată mai mult rădăcinile de veacuri ale unui însemn în care românii de pretutindeni se regăsesc. Strecurat cu discreție în țesătură, brodat pe altița unor cămăși, tricolorul a ocrotit speranțele, a îmbărbătat inimile. În acele părți ale țării unde secole de-a rîndul românii cunoscuseră asuprirea națională, arborarea tricolorului cu prilejul unor obiceiuri la care participa întreaga comunitate sătească — călușarul, nunta, plugușorul etc. — însemna gîndul cel mai scump și dorința cea mai fierbinte de renaștere națională. Desigur, nu întîmplător, în Banat steagul de nuntă era însuși tricolorul, simbol al unității tuturor românilor.

Ascuns în vremuri de restriște sau marcat cu discreția proprie unui popor a cărui existență și unitate n-aveau nevoie de ostentative demonstrații, însoțind viața românului la lucru sau în zile de sărbătoare, tricolorul este nu numai distincția etnică a poporului nostru, ci și marca conștientizării acestei realități; prezența sa în arta populară românească înseamnă marcarea o dată mai mult a unității dintre tradiție și temporalitatea istorică, dintre național și popular."

CONSTANTINA CARANFIL

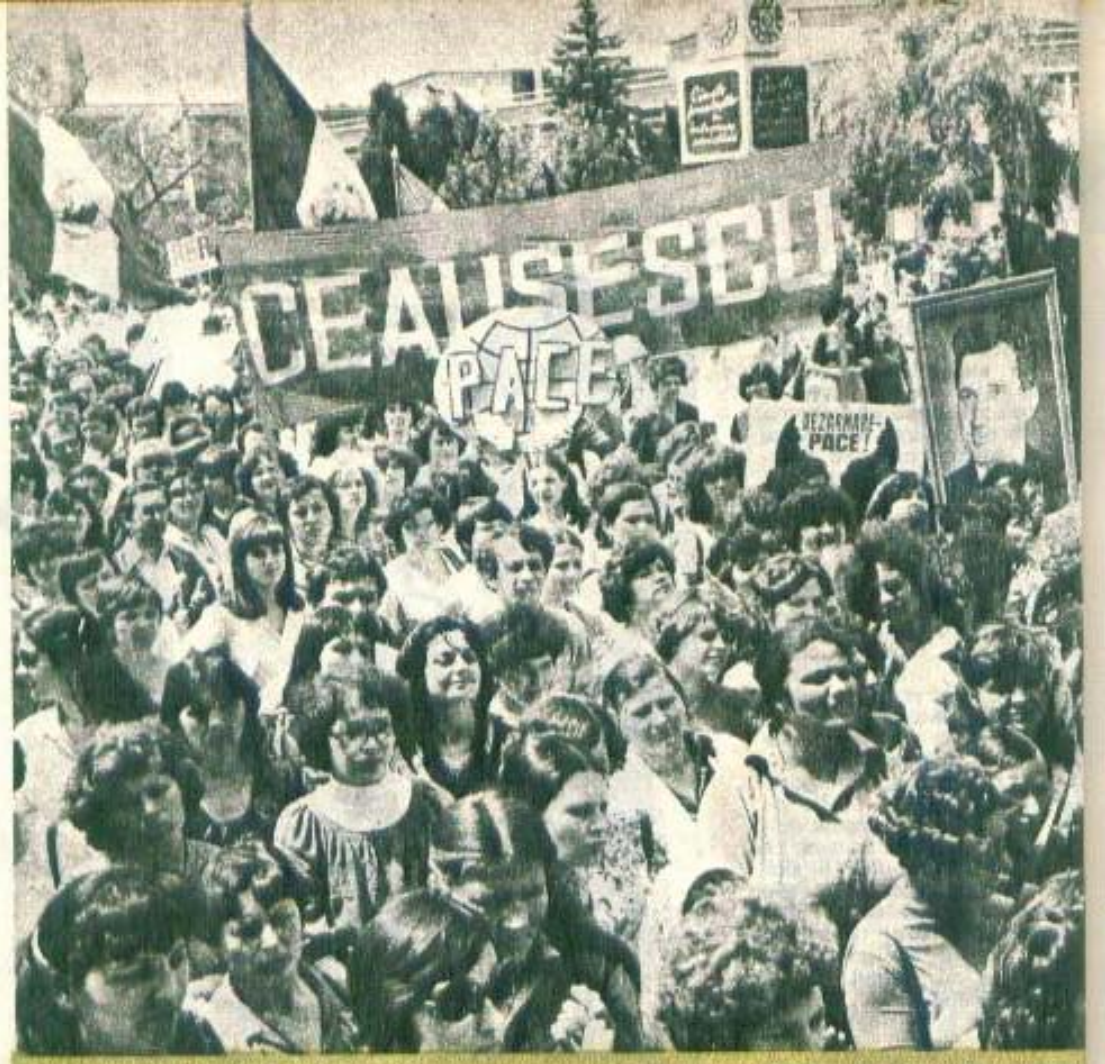

PACEA

Un deziderat fundamental al popoarelor lumii

Cuvîntul pace este pronunțat astăzi, fără încetare, în toate limbile, în toate colțurile lumii. Oricît de mari ar fi divergențele în alte probleme, necesitatea păcii întrunește cel mai larg consens. Se cunoaște, dealtfel, că de-a lungul existenței omenirii, anii de pace însumează o cifră cu totul derizorie, în raport cu cei ai confruntărilor armate, în care au murit mai mulți oameni decît numără azi întreaga populație a globului. Se poate spune, deci, că pacea se numără între cele mai vechi deziderate ale omului.

Astăzi s-a creat o situație unică în istorie. Declanșarea unei conflagrații generalizate — care ar fi fatalmente o conflagrație nucleară, indiferent de intențiile inițiale — nu ar însemna pentru omenire doar o dare înapoi pe scara progresului, ci ar putea duce la distrugerea vieții pe pămînt. Ne-o spun calculele experților militari, ne avertizează personalități de largă notorietate internațională. În asemenea împrejurări, pacea a devenit o opțiune fără alternativă, sinonimul supraviețuirii. În lipsa ei nu ar mai putea fi vorba de dezvoltare socială, de rezolvarea crizei economice, și a altor altor probleme care confruntă omenirea.

ROMÂNIA — CEAUȘESCU — PACE

Recunoscută pe plan mondial prin dinamismul și carac-

terul ei constructiv, politica externă a României, al cărui artizan este președintele Nicolae Ceaușescu, se definește limpede prin înseși obiectivele sale fundamentale: făurirea unor condiții internaționale de natură să favorizeze dezvoltarea internă și care, în planul general al evoluției contemporane, să contribuie la crearea unui climat de pace și securitate pentru toate popoarele lumii.

Prezența României în conștiința popoarelor, a lumii, ca țară activ angajată în eforturile de realizare a unor reglementări trainice, pentru soluționarea problemelor complexe ce confruntă comunitatea internațională, politica sa capabilă de sesizare realistă a tendințelor existente în desfășurarea vieții politice, sociale și economice a lumii, reflectă viziunea partidului și statului nostru, a gîndirii secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care luciditatea se împletește cu principialitatea, spiritul revoluționar cu umanismul. Numele conducătorului României socialiste este evocat pe meridianele și paralele globului în strînsă interdependență cu năzuințele vitale ale omenirii — pacea, înțelegerea, cooperarea. Sol al păcii, președintele României este întîmpinat cu respect și aprobare în întreaga lume, deoarece acționează constant în apărarea păcii, pentru întreaga omenire. Inițiativele în sprijinul păcii, întreprinse de România, în ultimele două decenii, constituie fundamentul consensului internațional al prestigiului românesc, clădit pe înțelepciunea, clarviziunea și acțiunea neostenită a celui ce conduce destinele țării și ale poporului nostru. *România - Ceaușescu - Pace* a devenit astăzi o expresie sintetică.

În ce privește prezența directă a României la toate marile dezbateri, la toate eforturile de reglementare a problemelor epocii în care trăim, președintele Nicolae Ceaușescu a dat acestei participări un conținut cît mai concret; România a venit în fața comunității internaționale cu numeroase propuneri practice, realiste, în probleme de primă importanță, privind oprirea amplasării rachetelor americane cu rază medie de acțiune în Europa occidentală, luarea unor măsuri care să ducă la retragerea rachetelor deja amplasate, pronunțîndu-se, totodată, și pentru anularea contramăsurilor Uniunii Sovietice. Atît interesul larg și real cu care au fost și sînt primite propunerile românești și întreaga activitate internațională a președintelui Nicolae Ceaușescu cît și faptul că în poziția României apare cu limpezime preocuparea pentru progresul în pace al tuturor popoarelor explică adeziunea la scară mondială de care se bucură politica externă a țării noastre, iar aceasta înseamnă incontestabil confirmarea sensului profund al politicii noastre externe care susține independența și suveranitatea tuturor țărilor și popoarelor care doresc și pot să-și afirme propria lor personalitate pe scena politică mondială. De asemenea, politică externă românească sprijină participarea tuturor statelor mari sau mici, indiferent de orînduirea socială și de apartenența la grupări economice și militare, la rezolvarea marilor probleme economice, politice și militare cu care este confruntată comunitatea internațională, iar această colaborare trebuie realizată în spirit democratic, pe baza principiilor deplinei egalități în drepturi, a respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu folosirea forței.

Intensa și creatoarea activitate politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, urmărind cu perseverență ideile nobile ale păcii, colaborării, independenței și egalității între națiuni libere, își găsește, firesc, un larg ecou pe plan mondial, fiind omagiată prin distincțiile și onorurile de stat acordate pretutindeni, prin înalte titluri științifice, prin publicarea, în numeroase țări ale lumii, a operelor gîndirii sale politice și ideologice. Recunoașterea mondială a personalității proeminente a președintelui Nicolae Ceaușescu, a meritelor deosebite întrunite de gîndirea și activitatea sa constituie un motiv însuflețitor de puternică mîndrie națională, de adîncă recunoștință pentru omul și conducătorul ce a ridicat prestigiul internațional al României de azi pe cele mai înalte culmi.

Acesta este și sensul profund al manifestărilor entuziaste ale tuturor colectivelor muncitorești din întreaga țară în care se arată că reinvestirea celui mai iubit fiu al poporului în funcția supremă de secretar general al partidului reprezintă voința unică a întregului popor, a întregii noastre națiuni. Amplul ecou internațional al hotărîrii plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului este revelator, prin el însuși, pentru locul dobîndit de România în conștiința lumii, aceasta constituind chezășia sporirii continue a contribuției României socialiste la promovarea păcii și înțelegerii în lume.

FEMEILE LUMII SE OPUN RĂZBOIULUI ATOMIC

Așa cum a subliniat în repetate rînduri președintele țării noastre, *pacea, oricît ar fi de dorită, nu se asigură, nu se consolidează de la sine, ci presupune eforturi, măsuri, acțiuni unite din partea forțelor celor mai conștiente de valoarea acestui bun neprețuit.* Astfel, menținerea păcii este și ea o bătălie, care cere multă dăruire, tenacitate, curaj, cauză căreia femeile i se dedică și în acest ultim an din Deceniul pentru femei al O.N.U., cu toată responsabilitatea și atașamentul.

Mișcarea de femei din România, împreună cu întregul popor, și-a exprimat îngrijorarea în fața escaladei fără precedent a cursei înarmărilor și a militat cu consecvență pentru realizarea unor măsuri practice și eficace de dezarmare generală și, în primul rînd, de dezarmare nucleară, pentru înfăptuirea unui echilibru militar nu pe calea acumulărilor de noi armamente, ci prin reducerea celor existente la un nivel cît mai scăzut.

Acțiunile de masă ale popoarelor europene, în cadrul cărora un rol deosebit îl joacă mișcările naționale ale femeilor, îmbracă forma unui veritabil program de luptă pentru pace. Niciodată pînă acum nu au fost văzute manifestări pentru pace atît de vaste, atît de puternice. Impresionante sînt manifestațiile antirăzboinice, ce au marcat anul 1984, prin care forțele iubitoare de pace condamnau cu tărie competiția pentru noi arme, instalarea în unele țări din Europa occidentală de rachete nucleare, continuarea înarmărilor și experiențelor nucleare.

Ziarele din întreaga lume au menționat simbolica manifestație pentru pace desfășurată lîngă Puerta del Sol, din Madrid. Mii de copii, sosiți împreună cu părinții și profesorii lor, au scandat lozinci, fiecare lozincă fiind punctată cu aplauze și reluată de cetățenii ce asistau: *„Lăsați copiii să crească și florile să înflorească", „În lume să domnească numai pacea", „Pacea este unicul viitor".* Copiii au adresat participanților cuvinte cutremurătoare: *„Voi, care sînteți părinții și frații noștri, uitați-vă la noi și răspundeți: Vreți ca noi să pierim? Dacă nu doriți aceasta - și știm că nu o doriți - faceți ce vă cere conștiința voastră și ceea ce*

...a cerem și noi! luptați pentru pace, acționați pînă ce nu este prea tîrziu..."

Printre acțiunile pentru pace desfășurate în R. F. Germania o deosebită vigoare au cele organizate de către mișcarea de femei. Ingrid Kurz de la „Forumul pentru pace din Hamburg", grupare care împreună cu alte organizații pacifiste din R. F. Germania a lansat lozinca *„Forțele păcii din țara noastră nu se vor resemna cu staționarea rachetelor"*, a primit un larg sprijin și din partea altor organizații de femei.

În Anglia, mii de persoane au participat la o serie de ample demonstrații de protest în urma deplasării pentru o testare secretă a rachetelor nucleare americane cu rază medie de acțiune staționate la baza aeriană de la Greenham Common. Militantele mișcării pentru pace și dezarmare au ridicat bariere în calea platformelor mobile cu care erau deplasate armele respective. La întoarcerea spre bază, forțele de poliție au trebuit să intervină ca urmare a defectării uneia din aceste vehicule. Joan Rudock, militantă de frunte a mișcării pentru dezangajare nucleară, a declarat presei că *„eșuarea unui vehicul de lansare care trebuie să fie remorcat înapoi spre bază ilustrează caracterul total vulnerabil al întregului sistem de arme nucleare, punînd totodată în evidență riscurile imense ale unei catastrofe atomice, indiferent dacă aceasta este declanșată accidental"*.

Și în Statele Unite a crescut masiv participarea femeilor la lupta împotriva pericolului războiului nuclear. A făcut vîlvă declarația făcută de o fetiță de 11 ani din orașul american Boston unui ziarist de la revista „Newsweek": *„Voi avea oare timp să mă sinucid imediat după izbucnirea unui război nuclear?"* Ce poate fi mai traumatizant pentru tineri, pentru copii decît pericolul izbucnirii unei confruntări care poate să ducă la dezastru întreaga planetă? Conștiința acestui uriaș pericol a determinat-o pe cunoscuta artistă americană Joan Woodward, președinta comitetului de pregătire a Conferinței feminine naționale pentru preîntîmpinarea unui război nuclear de la Washington, să invite la această dezbatere națională părinți, profesori, copii, reprezentanți ai unor organizații sociale.

Pacea este acel deziderat fundamental ce unește femeile lumii în lupta pentru viață și un viitor fericit, ferit de pericolele nimicitoare ale ciupercii atomice.

DECENIUL O.N.U. PENTRU FEMEI

O CONTRIBUȚIE ACTIVĂ

În anul 1985 se va desfășura la Nairobi Conferința mondială a O.N.U. care va evalua rezultatele Deceniului O.N.U. pentru femei, desfășurat sub deviza *„Egalitate-Dezvoltare-Pace"*. Încă de pe acum se constată faptul că Deceniul a jucat un rol pozitiv, progresist, inaugurînd o nouă etapă în lupta pentru afirmarea plenară a femeii în toate domeniile de activitate, în întreaga viață națională. După cum se cunoaște, România a participat activ la elaborarea documentelor Adunării Generale a O.N.U. privind pregătirea Conferinței de la Nairobi, iar la sesiunea din 1983 a sprijinit ideea, reflectată în rezoluția adoptată, privind necesitatea ca la Conferința de la Nairobi să se acorde o atenție deosebită problemelor tinerelor fete din țările aflate sub dominație colonială și din teritoriile aflate sub dominație străină.

Mișcarea de femei din România a acționat încă din anul 1975, cînd a fost declarat Anul Internațional al Femeii, pentru realizarea scopurilor și obiectivelor înscrise în Planul mondial de acțiune. În acest sens, C.N.F. a organizat și a participat activ la numeroase manifestări cu caracter național, regional sau internațional din diferite țări, care au dezbătut aspectele cele mai diverse privind statutul femeii în lumea contemporană, rolul ei în lupta desfășurată de popoare pentru apărarea păcii și asigurarea unui viitor senin, liniștit copiilor. De asemenea, delegații ale mișcării de femei din România au participat la Conferința mondială a Anului Internațional al Femeii, organizat sub egida O.N.U., de la Ciudad de Mexico și la Congresul mondial pentru Anul Internațional al Femeii de la Berlin.

În cadrul Conferinței Internaționale a Deceniului O.N.U. pentru femei de la Copenhaga și în cadrul Congresului mondial al femeilor de la Praga, Consiliul Național al Femeilor a avut o prezență activă. C.N.F. a luat parte la consfătuirile de lucru ale femeilor din unele țări socialiste, precum și la cele ale „Grupului celor 77" și în cadrul mișcării de nealiniere care au dezbătut teme privind femeia și dezvoltarea.

Toate aceste manifestări de amploare au favorizat un larg și util schimb de păreri și experiență asupra unor probleme ce interesează femeile de pretutindeni, relieflînd, în același timp, posibilitățile largi pe care le oferă socialismul afirmării femeilor în societate, integrarea lor activă în lupta popoarelor pentru drepturi și libertăți democratice, pentru întărirea solidarității internaționale a femeilor.

Țara noastră a participat activ și la dezbaterile care au avut loc la O.N.U. privind punerea în aplicare a recomandărilor Conferinței internaționale a Deceniului O.N.U. pentru femei de la Copenhaga, a inițiat mai multe documente de o deosebită valoare umanistă, printre care Rezoluția privind Dreptul la educație, Anul internațional al tineretului, Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare, care s-au constituit într-un factor de mobilizare a opiniei publice mondiale

pentru soluționarea unor probleme importante cu care se confruntă comunitatea internațională.

Consiliul Național al Femeilor a desfășurat o bogată activitate în timpul Deceniului femeii. Au fost organizate în București și în toate județele țării numeroase acțiuni, printre care dezbateri, conferințe și comunicări, ca și expoziții de cărți, de artă plastică, artă populară închinate creației feminine, precum și alte manifestări literare, muzicale, artistice dedicate femeilor. Țara noastră a găzduit simpozioane internaționale, printre care cel cu tema: „Participarea femeilor la viața economică și socială", organizat de Consiliul Național al Femeilor împreună cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, bucurîndu-se de sprijinul Federației Sindicale Mondiale și al Biroului Internațional al Muncii. Mijloacele de informare în masă din România, publicațiile pentru femei, presa, radioul și televiziunea, cinematografia au abordat cu continuitate teme privind atît viața și activitatea femeilor din țara noastră, din celelalte țări socialiste, cît și aspecte referitoare la evoluția condiției femeii în lume, a luptei pentru drepturi economice, juridice și sociale, pentru o nouă ordine economică internațională, în strînsă legătură cu sporirea contribuției popoarelor la lupta pentru pace și dezarmare nucleară, au popularizat acțiunile organizate de F.D.I.F., precum și alte manifestări cu caracter internațional.

Pe drept cuvînt, mișcarea de femei din țara noastră este apreciată pe plan mondial pentru contribuția sa activă în cadrul Deceniului pentru femei al Organizației Națiunilor Unite.

INEGALITATEA, O REALITATE DRAMATICĂ A FEMEILOR DIN PERIMETRUL OCCIDENTAL

Femeile, care reprezintă mai mult de jumătate din populația globului, constituie o importantă forță a contemporaneității ce nu mai trebuie și nu mai poate fi neglijată, cu atît mai mult cu cît în marile probleme cu care este astăzi confruntată omenirea ele sînt direct implicate. Acesta este și unul din imperativele care au stat la baza desfășurării Deceniului pentru femei al O.N.U. Anii ce au trecut arată însă că, deși legislația a aproape tuturor țărilor consacră egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbații, în multe locuri femeile continuă să fie ținute departe de viața economică, socială, culturală, prejudecăți și concepții anacronice adînc înrădăcinate făcînd ca imensul potențial pe care ele îl reprezintă să fie insuficient valorificat.

● Un raport al O.N.U. asupra condiției femeii în lume subliniază că „*deși reprezintă o treime din mina de lucru înregistrată oficial și efectuează aproape două treimi din totalul orelor de muncă, femeilor le revine doar o zecime din venitul mondial și dețin doar o sutime din avuția lumii*". O situație deosebit de grea au femeile din țările afectate de flagelul subdezvoltării. Lor le sînt rezervate muncile cele mai grele, iar bolile și foametea fac în rîndul lor cele mai multe victime. Din cele 800 milioane de analfabeți existenți în țările în curs de dezvoltare, 500 de milioane sînt femei.

● În domeniul folosirii forței de muncă, se evidențiază serioase inegalități. Pretutindeni, coeficientul prezenței femeii în muncă este mai scăzut decît cel al bărbaților. Un document dat publicității la Oslo arată că, în statele membre ale Organizației de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), numărul șomerilor a ajuns la peste 24 milioane în 1984, iar femeile formează jumătate din numărul șomerilor. Numărul femeilor în căutarea de lucru cunoaște diferențe de la o țară la alta. În Franța, femeile reprezentau 50,6 la sută din numărul șomerilor, în Marea Britanie — 41,3 la sută, în R.F.G. — 49,8 la sută, iar în Italia — 49,6 la sută.

● În numeroase state occidentale, remunerația femeilor reprezintă în medie 50—80 la sută din cea a bărbaților, la un volum de muncă egal cu al acestora. Femeile sînt ultimele la angajare și primele la concediere. Într-o serie de profesiuni, accesul lor este îngrădit datorită diferitelor măsuri discriminatorii care le frînează calificarea profesională.

● Deși în multe țări s-a înregistrat un număr crescînd de femei în învățămînt, rămîne o evidentă inegalitate între bărbați și femei, oglindită în datele statistice: doi din fiecare 3 oameni din lume care nu știu să scrie și să citească sînt femei.

● Între 50 și 100 milioane de copii din întreaga lume sub vîrsta de 15 ani sînt nevoiți să muncească pentru a se întreține sau a sprijini material familiile lor — se arată într-un document al Organizației Internaționale a Muncii, care cheamă la adoptarea de reglementări stricte pentru soluționarea „problemei de maximă gravitate a exploatării muncii copiilor".

● Numărul copiilor subalimentați în lume depășește 240 de milioane — apreciază un raport al Programului O.N.U. pentru mediul ambiant. ● Aproximativ 13 milioane de copii mor anual înainte de a împlini vîrsta de un an; alte milioane de copii rămîn handicapați din cauza condițiilor de sărăcie în care trăiesc, a hranei insuficiente, a apei infectate, a lipsei de îngrijire medicală. ● Dacă în țările industrializate se înregistrează 15 decese la 1 000 de nașteri, în țările sărace media respectivă ajunge, în unele cazuri, la 120 de decese. ● Rujeola, difteria, tetanosul, poliomielita și tuberculoza ucid anual aproximativ 5 milioane de copii în țările în curs de dezvoltare. ● În lipsa unor măsuri ferme pentru îmbunătățirea situației, numărul copiilor care trăiesc la limita maximă a sărăciei va ajunge la sfîrșitul actualului deceniu la un miliard.

REPORTAJE DE PE GLOB

Institutul broderiei

Atunci cînd gazdele coreene, anunțîndu-ne programul vizitei din ziua aceea, ne-au spus că vom poposi și la Institutul de cercetare a broderiei, am simțit nevoia să cer lămuriri. Cum adică, un institut de cercetare a broderiei? Interpretul nu făcuse nici o greșeală. Într-adevăr, în Pheninanul de astăzi ființează un asemenea institut. Dacă totuși, pe undeva, denumirea nu acoperă întreaga semnificație a celor ce aveam să vedem în după-amiza aceleiași zile dintr-un octombrie poleit parcă în aur, asta se datorează mai ales multitudinii de activități ce se desfășoară aici, munca de cercetare și perfecționare a brodatului — străveche și tradițională îndeletnicire a femeilor de pe aceste meleaguri — nefiind decît o ramură dintr-o veritabilă industrie. O industrie a frumosului înainte de toate. A frumosului și bunului gust.

Dar să începem cu începutul. Clădirea ce adăpostește ineditul, pentru noi, institut este nouă. Ea face parte dintr-o serie de construcții monumentale care au împodobit capitala coreeană în anii din urmă și între care se numără Palatul de studii al poporului, Teatrul Mansude, noul patinoar și altele. Institutul e o clădire nouă, modernă, dar care sugerează, în același timp, prin liniile curbe ale acoperișurilor, stilul clasic, inconfundabil, al arhitecturii coreene. Îmbinare a tradiției cu gustul și exigențele prezentului, iar ideea aceasta, sugerată de aspectul exterior al clădirii, se relevă, într-o altă formă, prin conținutul activităților ce se desfășoară la adăpostul zidurilor sale. Munca de aici se înscrie, așa cum spuneam, pe linia unei tradiționale arte coreene conectată însă la necesitățile de frumos ale prezentului.

Institutul este, aproape în exclusivitate, un spațiu ce aparține femeilor. Atelierele

mari, luminate de soarele blînd al toamnei, dar și de o serie de instalații speciale — pentru că aici e într-adevăr nevoie de lumină — te transpun într-o lume mirifică. De sub mîinile pline de har ale brodezelor prind viață minunate tablouri multicolore, peisaje, animale, flori într-o neasemuită paletă coloristică. Se lucrează manual, broderiile manuale fiind și cele mai valoroase, mai scumpe, nu doar pentru nesfîrșitele ore de muncă plină de migală pe care le presupun, dar și pentru că broderia cusută cu mîna poartă în sine investiția de har a celei care a realizat-o. Se lucrează: desigur, și cu ajutorul mașinilor, ne spune șefa de secție Kim Soun Hy, iar una dintre preocupările importante ale cercetătorilor institutului constă în perfecționarea funcționalității acestor mașini, în mărirea randamentului lor, nu neapărat de ordin cantitativ, ci mai degrabă un randament artistic, în sensul apropierii de performanțele pe care le realizează mîinile măiestre ale brodezelor. Fiecare broderie este o veritabilă operă de artă, fie că e vorba de tablouri de mari dimensiuni, inspirate din peisajele de o încîntătoare frumusețe ale țării, fie că sînt lucrări miniaturale, ce dau un gingaș contur florilor, păsărilor. Modelul pentru fiecare broderie este un tablou realizat într-o secție artistică specială, de către pictori calificați, marea lor majoritate fiind absolvenți ai Institutului de arte plastice. De aici, aceste adevărate prototipuri iau calea secțiilor productive, unde firele de mătase rescriu intențiile artistice ale pictorului. Iar de aici, începe, apoi, drumul spre marele public, din țară, dar și de peste hotare, arta coreeană a brodatului ducînd pînă departe, pe alte meridiane, aceste originale roade ale răbdării și talentului femeii coreene.

AUREL PERVA

Comiso — simbol al luptei pentru pace

Ar fi avut destule motive să fie un nume cunoscut și în afara perimetrului siciliar, așa cum sînt orașele vecine: Siracusa, Ragusa, Gela și, ceva mai departe, Agrigento. În afara cerului mereu senin, de un albastru desprins parcă din pînzele maeștrilor venețieni, a ruinelor antice care amintesc că pe aceste țărmuri au existat cîndva cetăți rivale ale Atenei, mica localitate din sudul Siciliei și-a auzit rostit numele în vara anului 1943, cînd aici au debarcat trupele aliate. Nici unul din aceste motive nu a determinat însă notorietatea de acum a micului oraș Comiso — căci despre el este vorba —, devenit simbolul luptei poporului italian pentru pace, pentru înlăturarea pericolului atomic.

Faptele sînt cunoscute: în cadrul programului NATO de amplasare a rachetelor nucleare americane în Europa occidentală, s-a hotărît ca la Comiso să fie instalate 112 rachete cu rază medie de acțiune de tipul „Cruise". Riposta locuitorilor insulei a fost imediată și categorică. Prin mitinguri, manifestări de amploare, marșuri de protest, ei și-au exprimat hotărîrea de a lupta pentru a împiedica transformarea Siciliei într-un bastion nuclear în Mediterana. În așa măsură încît astăzi, după aproape doi ani de activitate antinucleară, Comiso a devenit, după cum subliniază presa italiană, „avanpostul luptei pentru pace din întreaga Italie." Și, la fel cum este Greenham Common în Marea Britanie simbolul luptei femeilor britanice împotriva amplasării noilor rachete nucleare pe continentul european, Comiso este punctul de coordonare al activităților pacifiste desfășurate de femeile italiene. „Orășelul nostru — declara Antonia Giurata, una dintre organizatoarele „Comitetului unit pentru pace și dezarmare" din Comiso — se află acum în centrul atenției tuturor acelora care doresc să se angajeze în lupta contra pericolului nuclear. Cei sosiți aici din toate colțurile țării sînt oameni de concepții diferite, dar pe toți îi unește voința de a împiedica ridicarea unei noi baze nucleare".

„Am 30 de ani, m-am născut și am crescut aici la Comiso. Vreau ca orașul meu să rămînă așa cum l-am cunoscut din copilărie. Nu ne trebuie rachete în Sicilia" — declara Carmella Intanno, asistentă medicală la spitalul din Comiso, participantă la taberele păcii instalate în jurul aeroportului militar Magliocco. Numărul militanților din taberele păcii de la Comiso este mereu în creștere, tot la fel cum se intensifică și formele lor de protest împotriva rachetelor. Deosebit de semnificativă este inițiativa tinerelor participante la taberele păcii, sosite aici de pe întreg cuprinsul Italiei, de a cumpăra terenurile care înconjură ae-

(Continuare în pag. 40)

1985 — „ANUL INTERNAȚIONAL AL TINERETULUI"

TÎNĂRA GENERAȚIE ȘI UMANITATEA DE MÎINE

Prezentul ca și viitorul omenirii sînt înscrise major în destinul oamenilor tineri. Marile probleme cardinale ale epocii — dezarmarea, criza economică, cu întreaga suită de dezavantaje, implicațiile subdezvoltării, inegalitatea între sexe etc. — nu pot fi analizate și nu li se pot găsi soluții decît implicînd și responsabilitatea tinerei generații de pretutindeni.

Mai cu seamă în ultimii ani, frămîntările care au cuprins cele mai largi categorii de tineri și, în mod deosebit, ne referim la cei din țările în care situația politică și economică a societății nu este de natură să le satisfacă năzuințele sociale spre o lume mai just orînduită, au dat de gîndit reprezentanților vieții publice din lumea întreagă, unor personalități de înaltă notorietate. Dar nu-i vorba de fenomenul în sine al neliniștii unei anumite generații și într-un context politic determinat. Sau de notoria constatare că fiecare generație are ritmul, problemele și certitudinile ei. Viitorul însuși al acestei lumi, perspectivele ei depind de oamenii tineri, fiindcă umanitatea de azi nu poate să-și planifice ziua de mîine fără acest factor fundamental care este, oricînd, tineretul, în orice spațiu geografic ar acționa.

Și ne reamintim cu satisfacție de grija partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru ca această mare forță socială pe care o reprezintă tineretul să devină pe zi ce trece o autentică forță constructivă, în toate domeniile de activitate, capabilă să contribuie alături de întregul nostru popor la avansarea României pe culmile progresului. Cu un profund sentiment de responsabilitate față de viitorul său, tineretul român — băieți și fete, deopotrivă —, organizațiile sale și-au pus energiile, talentul, abnegația, entuziasmul în opera de edificare a unei civilizații materiale și spirituale trainice în țara noastră.

Aportul meritoriu al României socialiste, strădaniile perseverente de a determina creșterea responsabilității societății contemporane față de tînăra generație, susținute de organizații naționale și internaționale, guvernamentale, obștești și particulare,

s-au concretizat de-a lungul anilor în valoroase inițiative documente privind tineretul, adoptate în cadrul O.N.U., sau acțiuni internaționale de tineret și studenți organizate sau găzduite de țara noastră. Pentru ca uriașul potențial creator, de acțiune înnoitoare, revoluționară, al tinerei generații să fie valorificat în interesul menținerii păcii, asigurării condițiilor de progres pentru toate popoarele, România a înscris, pe linia consecventelor sale orientări de politică externă, remarcabila sa inițiativă la O.N.U. privind proclamarea **„Anului Internațional al Tineretului"**, care va fi marcat în întreaga lume în 1985. Valoroasa inițiativă a României socialiste este rodul acțiunii perseverente depuse mai cu seamă în ultimele două decenii, de antrenare a tinerei generații la soluționarea marilor probleme care confruntă umanitatea, sub deviza **„Participare, Dezvoltare, Pace"**.

Ca o recunoaștere internațională a contribuției și a poziției înaintate și active a țării noastre, a realizărilor deosebite obținute în domeniul asigurării unui statut angajat, progresist, modern tinerei generații din România, Comitetul consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului a ales, prin consens, la sesiunea de la Viena, din martie — aprilie 1981, în funcția de președinte pe tovarășul Nicu Ceaușescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., președintele Asociației Tineretului și Studenților din România pentru Națiunile Unite. În spiritul recomandărilor cuprinse în documentul adoptat la O.N.U., în septembrie 1981 a fost constituit Comitetul Național Român pentru „Anul Internațional al Tineretului", ca organism guvernamental larg reprezentativ. De atunci se află în plină desfășurare concretizarea planului în vederea antrenării tinerei generații la realizarea obiectivelor social-economice de dezvoltare a țării. România a continuat seria acțiunilor internaționale organizate în cadrul pregătirilor pentru A.I.T. — precum Masa rotundă „Tineretul anilor '80", care a avut loc la Costinești în iunie 1982, Reuniunea regională europeană consacrată A.I.T., care s-a desfășurat tot la Costinești, în septembrie 1983, lucrările simpozionului „Tineretul — factor activ al luptei pentru crearea unei lumi a păcii, mai bune și mai drepte pe planeta noastră", în august a.c., la Brașov. Planul național de măsuri prevede organizarea unor acțiuni cu participare internațională — seminarii, o reuniune de experți, simpozioane, festivaluri, reuniuni sindicale, manifestări cultural-artistice. Toate aceste acțiuni, axate pe problematica tineretului — un loc deosebit avându-l și abordarea unor probleme specifice ale tinerelor fete — urmăresc reliefarea contribuției tinerei generații la lupta pentru dezarmare și dezvoltare, pentru prietenie și colaborare între popoare. De asemenea, evidențierea condițiilor deosebite de pregătire, muncă și viață, create pentru tînăra generație de către societatea românească.

Amploarea pregătirilor în curs de desfășurare în diferite țări ale lumii, în sprijinul marcării Anului Internațional al Tineretului, atestă larga audiență de care se bucură această inițiativă românească valoroasă. Dezbaterile din cadrul Comitetului pentru probleme sociale, culturale și umanitare ale Adunării Generale a O.N.U. privind Anul Internațional al Tineretului, desfășurate nu de mult, ca și cuvîntul tovarășului Nicu Ceaușescu, președintele Comitetului Consultativ al O.N.U pentru A.I.T., rostit cu acest prilej, a evidențiat ecoul internațional pe care l-a avut și larga adeziune internațională la această importantă inițiativă românească apreciată unanim. Eforturile care s-au depus și se depun în continuare la nivel național, regional și internațional, în vederea pregătirii A.I.T. de către Comitetul consultativ al O.N.U. pentru A.I.T., de instituțiile specializate ale O.N.U., de organizațiile neguvernamentale de tineret și studenți, sînt apreciate în țara noastră ca fiind de bun augur, atît pentru anul 1985, dedicat tineretului de pretutindeni, cît și pentru profilarea unui cadru internațional permanent, propice dezbaterii și soluționării complexului de probleme referitoare la condiția tinerei generații.

Documente privind tineretul adoptate în cadrul O.N.U. la inițiativa țării noastre.

- **7 decembrie 1965.** Declarația cu privire la promovarea în rîndul tinerilor a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare.
- **22 noiembrie 1971.** Tineretul, problemele și nevoile sale, participarea sa la dezvoltarea socială.
- **14 decembrie 1973.** Acțiuni concrete la nivel național și internațional pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor tineretului și pentru a promova participarea sa la dezvoltarea națională și internațională.
- **16 decembrie 1976.** Politici și programe referitoare la tineret.
- **16 decembrie 1977.** Tineretul în lumea contemporană.
- **17 decembrie 1979.** Anul Internațional al Tineretului: Participare, Dezvoltare, Pace.
- **Noiembrie 1981.** Program concret de măsuri și activități ce urmează a fi întreprinse înaintea și în timpul Anului Internațional al Tineretului (1985).
- **13 noiembrie 1981.** Anul Internațional al Tineretului: Participare, Dezvoltare, Pace (rezoluție adoptată prin consens de Adunarea Generală).
- **9 decembrie 1983.** Dreptul la educație.

(Urmare din pag. 37)

roportul pe teritoriul cărula se construiește în prezent baza militară. Cu bani proveniți din donații, pe suprafața deja cumpărată, se află în curs de amenajare un centru de studii internaționale asupra păcii, o zonă rezervată culturilor agricole, o zonă ecologică și o tabără de corturi. Campania de stimulare de noi achiziții de terenuri este în plină desfășurare, fiind lansată cu succes o lozincă ce se bucură de un ecou favorabil: „Cumpărați propriul dumneavoastră metru pătrat de pace în jurul bazei de eurorachete!" Scopul acestei acțiuni este și de a încercui baza, pentru a se bloca orice încercare de extindere a aeroportului.

„În cîteva rînduri — ne mărturisea Angela Fermi, participantă la tabăra păcii instalată la Licodia Eubea, chiar în spatele zidului ce înconjură în zona de nord-vest baza militară — poliția italiană a intervenit, operînd arestări și dînd ordin de închidere a taberei. Sub presiunea puternică a opiniei publice, a fost însă nevoită să renunțe la măsurile luate. Apărăm pacea, viața, lucru care nu contravine nici unei legi. Dimpotrivă, ar trebui ca absolut toți oamenii să fie conștienți de necesitatea unor asemenea acțiuni, de crearea celui mai amplu front al păcii care a existat vreodată".

Între numeroasele alte forme de protest inițiate în ultimul timp în cadrul campaniei antinucleare din peninsulă se înscrie și „Luna de luptă pentru pace", promovată de organizațiile de femei, care a culminat cu o mare manifestare desfășurată la Roma. Sub lozinca „Pacea nu este o utopie, ea este lucrul cel mai logic care există", mii de femei sosite de la Comiso sau Bordighera (ceaialtă localitate desemnată să „adăpostească" rachete nucleare cu rază medie de acțiune, în nordul Italiei), de la Bari sau Napoli, de la Ariccia sau Pistoia, au demonstrat timp de cinci ore pe străzile capitalei, în încheiere fiind citite două apeluri pentru pace, printre autoarele cărora se află scriitoare, oameni de știință și artă.

Toate acestea nu reprezintă decît o mică parte din șirul de acțiuni menite să sensibilizeze opinia publică, să conștientizeze locuitorii Italiei de imensul pericol care planează asupra țării, a lumii în general. Iar faptul că femeile se află în primele rînduri ale acestei lupte este normal, avînd în vedere că scopul ei este însăși apărarea vieții.

RODICA AVRAM

Angela, nesupusa

Octombrie 1970. Angela Davis, tînăra universitară americană, ex-studentă la Sorbona, ex-elevă a lui Herbert Marcuse, e arestată pentru vina de a fi furnizat arme unui tînăr negru de 17 ani ce a amenințat, în plin tribunal, un judecător și a fost ucis apoi de către polițiști! Vă aduceți aminte? Mii de voci din S.U.A., din lumea întreagă s-au ridicat atunci pentru eliberarea Angelei Davis. După cinci ani, în 1975, Angela Davis cîștigă, în fine, procesul contra statului California. Dar asta nu înseamnă că, pentru autorități, nu mai e și azi „femeia periculoasă", „tigresa" sau chiar „dușmanul public nr. 1" al F.B.I. Și asta pentru că, de fapt, cei care se opuneau mișcării de eliberare a negrilor erau cei care puneau accentul pe violență sau, cum spunea la acea epocă însăși Angela Davis, „pe dorința de revoltă a negrilor. Or, violența venea tocmai din partea poliției, noi încercînd pur și simplu să ne apărăm".

Ce face astăzi Angela Davis? Reportera revistei franceze „Elle" ne informează că a găsit-o la fel de calmă și optimistă. Profesor într-o universitate californiană, căsătorită, ea își revendică azi, cu aceeași voce tare, apartenența la Partidul Comunist American, nu își renegă copilăria, mai ales faptul că, fetița încă, în Alabama, a devenit conștientă de nefericirea rasei sale, ascultînd discursurile unui tînăr pastor, numit Martin Luther King, și că acest lucru a însemnat a doua naștere a curajoasei femei de culoare care nu a renunțat niciodată la luptă.

În noua sa carte „Femei, rase, clase", Angela Davis vorbește din nou despre violență, care, spune autoarea, n-a dispărut. Există poate chiar mai mulți negri uciși în cursul „incidentelor" de stradă decît altădată. Șomajul și mizeria lovesc mai întîi pe cei mai lipsiți de posibilități, adică minoritățile țării: femeile și negrii. Făcînd o incursiune în istoria S.U.A. de acum cîteva secole,

Angela Davis recunoaște că nu puține femei albe americane au avut curajul de a se opune discriminării rasiale, deschizînd școli pentru copiii negri, adeș cu riscul situației lor sociale. Cu toate acestea, femeia neagră nu a fost niciodată pusă (nici nu ar fi fost posibil) în situația să se refere, în lupta sa, la aceleași obiective de luptă sau chiar prejudecăți care influențează sau constrîng americanca albă: „Dacă privim istoria afro-americanilor — scrie ea —, observăm că nimic nu s-a schimbat: bărbatul și femeia negri, indiferent de sex, erau tratați cu aceeași duritate, suportînd aceleași constrîngeri, iată de ce, la începuturile feminismului american, femeile negre nu s-au simțit atrase de programul de luptă al femeilor albe, ce luptau pentru alte rațiuni decît ale lor... Dar cred că aceste diferențe pot dispărea, cu condiția ca femeile toate, albe sau negre, aflate, cum se știe, la baza piramidei sociale, să înțeleagă că luptînd nu numai împotriva discriminării de sex, dar și rasiale vor putea schimba ordinea lumii."

NIKI GEORGESCU

Paginile externe realizate de CAROL ROMAN

REPORTAJE DE PE GLOB

CREATIVITATE ŞI INTELIGENŢĂ TEHNICĂ

Rolul extrem de important acordat ştiinţei în strategia dezvoltării ţării noastre, în dubla sa ipostază (de forţă nemijlocită de producţie, dar şi instrument de cunoaştere), a condus în anii socialismului, cu deosebire în ultimele două decenii, la creşterea necontenită a bazei sale materiale şi umane. De la 45 000 de cadre care lucrau în cele 100 de unităţi de cercetare şi proiectare în 1965, s-a ajuns, în 1984, la aproape un sfert de milion de cadre ce îşi desfăşoară activitatea în 215 unităţi de cercetare şi circa 100 de staţiuni agricole. Totodată, a fost aşezat pe noi temelii învăţământul, legîndu-i direct de activitatea de cercetare şi practica producţiei. A fost pregătit astfel un puternic detaşament de cercetători, ingineri şi specialişti cu o foarte bună pregătire profesională, în care ponderea femeilor, depăşind 42 la sută, este mai mult decît revelatoare pentru valoarea deosebită a inteligenţei tehnice feminine, ca şi pentru încrederea în competenţa şi capacitatea lor creatoare. Vă prezentăm cîteva figuri de femei aflate în slujba ştiinţei şi tehnicii româneşti.

TREIZECI ŞI DOI DE ANI ÎN SLUJBA ŞTIINŢEI

Cred că nu greşesc afirmînd că, înainte chiar de a schimba primele cuvinte cu dr. **Felicia Stoenescu**, directoare a Centrului de cercetări pentru materiale plastice, recomandarea cea mai grăitoare ţi-o face propriul dumisale birou directorial. Care este, de fapt, un obişnuit şi auster laborator de cercetări chimice, ce-şi îngăduie, cel mult, să se „fălească" cu prezentarea cîtorva din produsele rezultate din căutările - febrile şi răbdătoare totodată - privind, printre multe altele, răşinile epoxidice şi poliesterii intermediari - preocupări care au umplut aproape toate ceasurile celor 32 de ani pe care interlocutoarea mea i-a dăruit cercetărilor chimice, dar şi colaborării cu industria, în perfecţionarea tehnologiilor şi lărgirea sortimentelor, în oferirea de consultaţii tehnice. Cu şapte ani în urmă, cînd din iniţiativa tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu s-au pus bazele acestui centru specializat în cercetări pentru materialele plastice, conducerea i-a fost încredinţată doctorului Felicia Stoenescu şi acesta a fost momentul în care cercetările necesare dezvoltării industriei noastre de polimeri au căpătat - la indicaţiile înalt competente ale academicianului doctor inginer Elena Ceauşescu - o amploare negalată. Să spunem, pentru uzul cititorului nostru mai puţin informat în ale chimiei, că aceste produse sînt extrem de necesare industriilor de vîrf ale economiei noastre şi înlocuiesc importuri foarte scumpe: răşinile epoxidice, de pildă, sînt intens folosite în aparatura electronică, pentru televizoare, calculatoare. Lacurile şi vopselele cu proprietăţi superioare - obţinute din aceleaşi răşini - sînt destinate, de pildă, şi utilajelor pentru instalaţiile petroliere (exportate şi în ţările calde, deci cu atît mai pretenţioase), locomotivelor Diesel, iar poliesterii sînt utilizaţi în obţinerea spumelor poliuretanice necesare tapiţeriilor auto, saltelelor, ter- ▶

moizolațiilor, la frigidere etc. O activitate laborioasă și plină de dăruire pentru care dr. Felicia Stoenescu a binemeritat Ordinul „Meritul Științific" clasa I, primit cu prilejul jubileului nostru aniversar.

DINTR-UN BOB SĂ IASĂ O MIE!

Sînt clipe care prin forța concentrației cu care le trăiești ți se imprimă în minte și în suflet și devin puncte de referință pentru alte trăiri. Despre astfel de clipe trăite a ținut să-mi vorbească inginera **Gabriela Rusanovschi**, cercetător la Stațiunea de cercetări agricole Podul Iloaiei din județul Iași. Pentru un adevărat specialist în agricultură stațiunea nu putea avea decît forța unui magnet și dimensiunea unui vis. Pentru Gabriela Rusanovschi visul a devenit realitate cînd, ca tînără absolventă a Institutului agronomic, a descins aici cu mai bine de două decenii și jumătate în urmă. Pentru că acest tărîm profesional se dovedește ideal pentru cei ca ea, îndrăgostiți de meserie și cu o inteligență tehnică creativă. Aici este focul de naștere a multor soiuri de plante de cultură, plante care pe meleagurile Iașului, Botoșanilor, Sucevei, Neamțului au dat, de-a lungul anilor, recolte mari de porumb și grîu, de fasole și floarea-soarelui.

Spirit iscoditor, inginera Gabriela Rusanovschi și-a dedicat orele și zilele cercetării și stabilirii tehnologiilor de cultură, în condițiile specifice din zona de răsărit a țării, în special pentru soiurile de porumb. La inima ei era însă grîul. Dorea cu ardoare să creeze un soi de grîu de toamnă productiv care să dea o pîine bună și albă. Timp de 12 ani a încercat pe rînd bucurie și dezamăgire, supunînd tuturor canoanelor agrotehnicii o populație hibridă de grîu, din care s-a născut soiul de grîu de toamnă „Moldova 83", soi productiv, rezistent la cădere, la boli și ger, soi notat de comisia de omologare cu nota 10.

– Clipele care mi-au adus cea mai mare bucurie, mărturisește acum cercetătoarea Gabriela Rusanovschi, au fost în acest an, cînd în patru cooperative agricole – Ruginoasa, Trifești, Bivolari și Țigănești – „Moldova 83" a dat o producție cu 20 la sută mai mare decît alte soiuri. Am pornit de la un bob, pot spune, timp de 12 ani l-am tot înmulțit, iar acum, iată, el umple hambarele!

ZAMBILA DE APĂ, SALATA DE NIL ȘI ANTIPOLUAREA

Poluare, ape invadate de reziduuri, un cer care nu mai este albastru, acestea sînt doar cîteva, dar semnificative ținte pentru bravii soldați ai antipoluării.

Unul dintre acești oameni minunați este o tînără de 34 de ani din Oradea, inginer chimist la Stația de epurare a municipiului bihorean. Am stat de vorbă cu ea o zi și jumătate. Am fi putut vorbi o săptămînă. Dar mă rezum să scriu cît mai concis despre activitatea din acest an a laboratorului pe care **Veronica Gytye** îl conduce, absolut de bună voie și din dragoste pentru cercetare, pentru că, dacă ar fi fost să se țină seama de media excepțională cu care a terminat facultatea, pe repartiția ei ar fi putut figura ca destinație oricare institut central. Ea s-a întors aici, acasă, la Oradea, și s-a apucat de treabă. Adică de analize privind gradul de poluare a apelor uzate ca și de valoroase cercetări în domeniul obținerii biomasei și biogazului.

Veronica le numește, familiar, în limba latină. Noi însă vom întrebuința numele lor „laic": zambila de apă și salata de Nil. Cu alte cuvinte, biomasa vegetală. Un covor verde sau albastru – plantele acestea se înmulțesc într-un ritm amețitor! – acoperă bazinele din stația de epurare; în plus, se cultivă deja pe mai multe cursuri de apă în județul Bihor. Rolul acestor plante: depoluează apele, prin absorbția componentelor chimice din deversări; pe lîngă aceasta, ele sînt utilizate drept masă furajeră.

De la biomasă la biogaz. Cînd gradul de toxicitate al plantei este ridicat, aceasta are ca destinație marile tancuri de producere a biogazului. Deoarece planta are un conținut de 80 la sută substanțe organice volatile, ea este supusă unor procedee chimice, reușindu-se, în cele din urmă, să se obțină, de pildă, din 780 kg de substanță uscată un excedent de 350 metri cubi de biogaz pe zi. Aplicația practică? Imediată. De pildă, din cei 5 000 de metri cubi de biogaz cît se obțin zilnic în cele patru metatancuri ale stației, 1 200 sînt dirijați către stația Raizer din vecinătate, în scopul menținerii în stare topită a bitumului.

O activitate neîntreruptă. O activitate de excepțională importanță pentru găsirea nu numai a unor antipoluanți, dar și pentru utilizarea unor noi forme de energie!

A TREIA GENERAȚIE DE DASCĂLI

Poate că pasiunea **Corneliei Leonte**, profesor universitar doctor inginer în tehnologia chimică anorganică, e moștenită de la bunicul și mama sa, ambii învățători în satul natal, Ionășeni, de pe plaiurile botoșănene. „Întreaga mea viață am petrecut-o în școală și în atmosfera ei", își amintea, gîndindu-se, probabil, la copilărie și tinerețe, dar și la cele 34 de promoții de absolvenți la pregătirea cărora și-a adus contribuția de suflet și de știință. Pentru Cornelia Leonte, 1984 a însem-

DRUM SPRE MARILE RECOLTE

E multă vreme de cînd într-un colț al Bărăganului o cooperativă agricolă de producție dovedește tuturor unităților agricole din județul Călărași că atunci cînd oamenii sînt harnici și pricepuți, cînd munca este gîndită și organizată potrivit tuturor condițiilor locale, cînd fiecare palmă de pămînt este folosită rațional, recoltele pot atinge creșteri nebănuite. Înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, numeroasele diplome, ordine și medalii primite de-a lungul anilor pentru producțiile agricole ridicate atestă competența deosebită a acestor lucrători ai pămîntului, înalta lor conștiință profesională. Acești eroi ai pîinii, fiindcă eroi pot fi numiți toți cei care smulg pămîntului pîinea de fiecare zi, sînt statorniciți în micul sat Stupinele al comunei călărășene Chirnogi. Parcă și numele satului vorbește de hărnicia oamenilor, asemuindu-i cu un stup unde fiecare își are îndatoririle și obligațiile sale în marea și permanenta bătălie de a face pămîntul mai rodnic. La cîrma acestei unități e o femeie. O tînără și frumoasă ingineră, o fiică a satului: **Aurica Vintilă**. Cu șase ani în urmă, cînd oamenii cooperativei agricole „Stupinele" au împuternicit-o cu înalta răspundere de președintă, era cea mai tînără femeie din țară în această funcție. Un act de curaj, dar întotdeauna tinerețea s-a dovedit curajoasă. Avea 26 de ani și o mare dorință de a dovedi prin fapte că există atîtea posibilități și resurse pe care agricultura le oferă omului cu condiția să fie mereu cu mintea deschisă spre nou. Azi, Aurica Vintilă nu se știește să-mi declare ce sentimente aparte a încercat atunci:

— Trebuia să dovedesc că sînt în stare, sînt capabilă să organizez, să îndrum un mare proces de producție. Știam că nu ajunge să pui în practică ce ai învățat. Trebuie să iubești pămîntul, să știi să-l asculți, să intuiești cerințele plantelor. Eu m-am născut și am trăit în acest sat, în Chirnogi. Doar anii facultății m-au despărțit de aceste pămînturi. Vacanțele, însă, reveneam aici, acasă. Munceam la cîmp cu părinții mei. Cunoșteam oamenii și mă știau și ei pe mine. Apoi practicile studenției tot aici le-am făcut. Era deci firesc să mă întorc aici.

Și aici s-a întors. Și nu singură, ci împreună cu soțul său, **Teodor Vintilă**, coleg de facultate și de grupă, azi șeful unei ferme de la I.A.S. Chirnogi, un împătimit în cultura orezului. 4 000 kg de orez la hectar, considerate cumva recolte record pe țară, obține, de regulă, ferma condusă de inginerul Teodor Vintilă.

Tînăra ingineră a demonstrat că-i competentă, că-i un bun specialist, un bun organizator al procesului de producție. La un an doar după venirea sa ca președintă, cooperativa agricolă „Stupinele" și-a îmbogățit salba de distincții cu un nou Ordin „Meritul Agricol" pentru o producție de 7 023 kg de porumb la hectar în cultură neirigată.

— De atunci, oamenii din Stupinele saltă mereu stacheta recoltelor de porumb, afirmă inginerul șef al cooperativei, **Gheorghe Samara**. În anul celui de-al XIII-lea Congres al partidului, răspunzînd mobilizatoarelor îndemnuri ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a nu se precupeți nici un efort pentru a face mai roditor acest pămînt al nostru, aici, la Stupinele, obținem la hectar 12 000 kg de știuleți în cultură neirigată, iar pe 100 de hectare în cultură intensivă, nici mai mult, nici mai puțin, decît 20 de tone în medie la hectar. Drept este că ne-am specializat în obținerea de producții record. Grîul, în vara anului 1984, a dat cea mai mare producție din istoria cooperativei agricole, iar de la orzoaică s-a obținut o recoltă cu mai bine de 1 000 kg în plus la fiecare hectar.

Depășirile de producții, rod al condițiilor de mecanizare și chimizare asigurate de stat, dar și al hărniciei, disciplinei și organizării riguroase a muncii, au dat posibilitatea cooperativei agricole să livreze la fondul centralizat al statului peste 6 000 tone de cereale, importante cantități de floarea-soarelui, ricin, legume, struguri. Valoarea producției globale atinge, an de an, la Stupinele cam 24 milioane de lei și mărimea ei determină și sporirea veniturilor cooperatorilor.

— Cîștigăm pe măsura muncii noastre, ne-a spus cooperatoarea **Maria Coman**. La fel gîndesc și **Paulina Andrei, Ioana Catrina**. Fiecare, spun ele, știe, după mulți ani de muncă pe ogoare, că fiecare zi, fiecare ceas își are importanța sa, fie că este vorba de arat, semănat sau prășit, de cules legume sau struguri, de îngrijit ricinul, această miraculoasă cultură care aduce la hectar un venit de 10 000 de lei.

Toamna, la ceasul de aur al porumbului, se arvunește și pîinea viitoare. În acest timp, la Stupinele, ca, dealtfel, pe toate ogoarele țării, există o activitate febrilă. În ultimul an al cincinalului

(Continuare în pag. 48)

nat al treilea an de cînd este prodecan al Facultății de tehnologie chimică. Pentru facultate, acest an a însemnat împlinirea unui deceniu de cînd beneficiază de noul și modernul local al Politehnicii ieșene, amplasat în vecinătatea unei mari platforme industriale și dotat cu ateliere și stații pilot de microproducție, unde principiul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția capătă certitudinea aplicării în practică. Talentul pedagogic al Corneliei Leonte și pregătirea în specialitate s-au materializat în contribuția - în calitate de autor și colaborator - la realizarea a opt manuale, ultimul aflîndu-se în curs de apariție. În ceea ce privește activitatea științifică și de cercetare desfășurată în direcția elaborării teoriilor originale privind metodele de studiu specifice ingineriei proceselor chimice anorganice și a cercetărilor aplicative ale proceselor chimice anorganice din linii de mare importanță în industriile clorului și a sodei caustice, a sodei calcinate, a sărurilor, a îngrășămintelor și a sticlei, sînt de amintit cele 74 de lucrări științifice, publicate în țară și peste hotare, și cele 8 brevete de invenții la care este autoare sau coautoare.

O FEMEIE VIZEAZĂ CALITATEA OȚELULUI GĂLĂȚEAN

C.T.C.-ista **Catinca Ștefan**, cu o vechime în siderurgie - în cea mai mare citadelă a oțelului românesc, situată în vecinătatea Galațiului - de aproape un deceniu și jumătate, trăiește zi de zi un eveniment, acela de a da gir, în urma unor minuțioase

DELTA DUNĂRII — TĂRÎM AL MIRACOLELOR NATURII, TĂRÎM AL MIRACOLELOR UMANE

Ar trebui să vorbim, mai întîi, despre apă, întrucît apa a făurit, cu migală și răbdare infinite, cînd molcomă și insidioasă, cînd stihinică și pustiitoare, acest tărîm de o frumusețe și de o originalitate tulburătoare, dar nu, vom vorbi mai întîi despre pămînt, despre acest material primordial, pe care fluviul l-a adunat și îl adună, cu ajutorul afluenților și prin rîvnă proprie, de prin toată Europa, spre a-i cără pînă aici, umplînd, milimetru cu milimetru, timp de mii de ani, un golf care, odinioară, se întindea pînă la Isaccea, încît vechea așezare se poate mîndri și astăzi, deși se află departe, în inima uscatului, că a fost cîndva port la mare. Pămîntul acesta, deci, călătorit de apă și depus peste cochiliile din fundul, și el nestatornic, al mării, s-a tot ridicat și a tot înaintat, pînă cînd a dat naștere acestui miracol natural, căruia îi zicem Delta Dunării, fantastică îngemănare de apă, mîl, grinduri, vegetație luxuriantă, plauri plutitori și păduri înconjurate de stufărișuri, în care s-a dezvoltat o faună aparte, cu specii rare și de o mirifică diversitate. O lume fascinantă, care te captivează și pe care nu mai poți s-o uiți, unul dintre cele mai originale și mai bogate colțuri de țară, devenit, și prin valoarea sa turistică, un itinerar de inimă și de neașteptate satisfacții estetice.

O asemenea bogăție, lăsată sălbatică și sălbăticită, adesea supusă degradării și stihiilor întîmplătoare, nu putea să nu intre în circuitul marilor înnoiri care a cuprins țara în anii socialismului. Delta Dunării aflîndu-se, în prezent, la ora unor mari transformări, menite să-i pună în valoare, la o cotă infinit superioară, marile ei comori și marile ei frumusețe.

MESERII NOI, OAMENI NOI

Delta are, pe teritoriul românesc, o suprafață de 442 300 de hectare. Pînă nu de mult, cea mai mare suprafață a Deltei, adică peste 75 la sută, se afla situată sub trei hidrografe, fiind, adică,

și subtile analize, calitățile oțelurilor făurite aici, bază a atîtor industrii românești și, în același timp, produse exportate în 11 țări ale lumii.

– Celor două mari evenimente istorice, a 40-a aniversare a libertății noastre și Congresul al XIII-lea al partidului nou, siderurgiștii gălățeni, le-am închinat rezultatele efortului nostru, care înseamnă și o performanță: producem în acest an 10 milioane tone de oțel. Știați că România se situează în rîndul celor mai evoluate țări din lume în privința procentului de oțel „scos din metal", 86,8 la sută? Gălățenii au atins această stachetă – care ne ridică între cei mai buni din lume – investind întreaga lor forță de gîndire și inteligență tehnică în găsirea și aplicarea de tehnologii ultramoderne, ne spune Catinca Ștefan. Și în această incandescență omenească dăruită incandescenței oțelului se află și contribuția femeilor din combinat, a muncii lor, îngemănată cu a tuturor siderurgiștilor în acest an record al oțelului gălățean.

– În combinat, peste un sfert din forța de muncă este feminină. Ce ne puteți spune despre femeile de aici, căci dumneavoastră, tovarășă Catinca Ștefan, sînteți și președinta comisiei femeilor.

– Aș începe prin a vă spune că un loc de muncă în siderurgia Galațiului a costat peste un milion și jumătate de lei, pentru că a adunat în ei tot ceea ce omul a descoperit pînă la ora actuală în acest domeniu. De aceea, femeile pot fi cocsari, oțelari, laminoriști, sau practica nenumărate alte profesii (aproape 100) stînd la tablouri de comandă sau conducînd uriașe agregate prin intermediul roboților. Așadar, afirmarea lor a fost posibilă prin faptul că în industria oțelului munca este, mai ales, intelectuală.

PRIMUL AN, PRIMELE ÎMPLINIRI

Cooperativa agricolă de producție din Jieni nu este prea mare ca suprafață. Doar cu ceva mai mult peste 1 000 de hectare. Are însă pămînt bun, fertil, capabil să umple hambarele cu grîu, cu porumb. Cere însă ceva cît se poate de simplu. Să-i lucrezi, să-i însămînțezi, să-i prășești culturile și

acoperită cu apă. În rest, cam 50 000 de hectare erau inundate în fiecare an, 30 000 erau inundabile în anii cu ape ridicate peste cotele obișnuite și abia 14 000 de hectare aveau valori de peste 10 hidrografe (hidrograful este a zecea parte dintre diferența de nivel între apele cele mai mari și cele mai mici), fiind, adică, neinundabile. Cunoscînd toate acestea devin mult mai clare cutezanța, eforturile și marile investiții pe care le necesită îndeplinirea *Programului de amenajare și exploatare integrală a Deltei Dunării, elaborat din inițiativa și sub directa coordonare a secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, program ale cărui prevederi au și început să fie puse în aplicare.*

Purtați de o șalupă minusculă, ne strecurăm prin păienjenișul de canale și gîrle pînă ajungem la 1 Mai, localitate situată pe brațul Chilia, unde se află sediul Întreprinderii de exploatare complexă a resurselor naturale Pardina. Printre sălcii și stuf, zărim de departe șirul de bloculețe cochete, înconjurate de ronduri cu peluze și flori, magazinele și școala, debarcaderul întesat de lume, colierul de case, construite în stilul atît de pitoresc al Deltei, dar avînd temelii trainice, din beton, mult ridicate deasupra grindului, și lumină electrică. În drumul nostru mai văzusem însă și altceva: ianuri unduloase de grîu, prin care tăiau brazde combinele. Grîu în Deltă? Acolo unde știam că, pînă nu de mult, se aflau doar apă și stuf? Înainte de a relata convorbirea cu ing. **Eosefin Florescu,** directorul întreprinderii, trebuie să vă mai dăm cîteva explicații. Programul de care am amintit prevede, spre a coordona în mod unitar eforturile întru mai buna valorificare a teritoriului, împărțirea întregii Delte în șapte zone, pe fiecare dintre acestea fiind înființată cîte o întreprindere de exploatare complexă. Sarcina fiecărei întreprinderi constă în aceea de a pune cît mai bine în valoare, în funcție de specificul zonei, bogățiile naturale pe care le conține, dezafectarea de apă a unui cît mai întins teritoriu și transformarea lui în ogor fertil pentru agricultură.

Văzîndu-ne cu cîteva spice în mînă, directorul întreprinderii, un vechi și împătimit om al Deltei, un pionier, am spune, ai acestei mari și importante transformări, a trecut imediat la subiect: „Întreprinderea noastră se află în așa numita incintă Pardina, de peste 30 000 de hectare, care se întinde de aici și pînă la Chilia Veche. Pardina a intrat, totuși, după cum vedeți, în producție, cu un număr important de hectare, unde au rodit păioasele și, după ce va fi bine consolidat solul, va rodi și porumbul. Anul viitor întreaga incintă va trebui să intre în lucru, cu circa 25 000 de hectare. Toată această activitate antrenează un mare efort material și uman, mijloace tehnice speciale și un mod judicios de organizare a muncii".

Închidem ochii și ne imaginăm Delta, împărțită în aceste șapte sectoare de exploatare complexă și integrală, unde un păienjeniș de utilaje și oameni furnică printre grinduri și apă, spre a smulge pămîntul de sub bălți, încingîndu-l cu corsete care să-l apere de furia fluviului cînd se revarsă, stringînd în chingi ochiurile de baltă, transformîndu-le în mari platforme piscicole, ne imaginăm harta aceea, ideală, care stă alcvea în fața proiectanților, și pe care, în loc de piauri și gîrle, și japșe, și sahale, stau frumos desenate mari ferme agricole, cu milioane de tone de grîu și porumb, cu pîrguite livezi și vii, cu ferme zootehnice și creșcătorii de pește, totul frumos rînduit, dar cîtă muncă, cîte eforturi și mai ales cîtă zbatere pentru ca toate acestea să devină realitate!

ANUAR FEMININ

apoi să le recoltezi cu toată responsabilitatea. Treburile de organizare a muncii nu mergeau însă cum trebuie și pămîntului, deseori, nu i se îndeplineau cerințele. Consecința? Recolte sub posibilități. De un an de zile a venit însă la cîrma cooperativei agricole tînăra **Gheorghița Coconu,** femeie energică, pricepută, bună organizatoare, bună cunoscătoare a tainelor agriculturii, apreciată de tovarășii săi de muncă. Tot ce afirm aici nu sînt vorbe goale. Gheorghița Coconu a început, firește, activitatea cu organizarea muncii și a producției. Știind că forța de muncă nu-i prea numeroasă, împreună cu șefii de fermă, cu inginera-șefă Maria Crăiniceanu, au stabilit aproape pentru fiecare om atribuții precise în campaniile agricole, dar și în restul timpului. Așa se face că toate culturile au fost însămînțate, prășite și recoltate în timpul optim. Faptul a dus la obținerea unor recolte mari. Grîul a dat cu 1 000 kg mai mult la fiecare hectar decît prevăzuseră. Recolta medie de porumb la hectar este de 9 000 kg, dar de pe importante suprafețe oamenii au cules și 15 000 de kilograme. Sfecla de zahăr dă, de asemenea, o producție bună, 45 de tone la hectar. Gheorghița Coconu, care înainte să fie președintă a fost și șefa fermei zootehnice, și-a îndreptat imediat atenția și spre acest sector. Ca urmare a măsurilor întreprinse, producția de lapte de la fiecare vacă este mai mare cu 2 000 de litri față de plan. Tinerei președinte din Jieni, fiindcă tînără este dacă are abia 30 de ani, pentru meritele sale în muncă, pentru realizările deosebite i s-a conferit medalia „A 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă". Înaltei prețuiri, președinta Gheorghița Coconu îi răspunde prin noi fapte de muncă.

ANI JAR FEMININ

DRUMUL RUBINELOR

Cotropit de flacără, rotindu-se ca într-un joc amețitor, bulgărele acela incandescent ardea la peste o mie de grade Celsius. Din secție, o tînără, pe care o chemase însuși maistrul, venise mai mult alergînd. Băieții de la cuptorul cristalelor îi dăduseră o bucată de sticlă colorată și ea se apropiase mult, prea mult, de ușa cuptorului. În secunda următoare, mă așteptam să o văd trăgîndu-se rapid înapoi, dar ea s-a întors cu un fel de semeție și grație către noi toți. „Închideți, puritatea caolinului este perfectă", a decretat îmbujorîndu-se ca de o bucurie și o izbîndă fără de margini. În creuzetele în care topitura aceea bolborosea în fierbere domoală, s-au adăugat apoi culorile: roșu pentru rubine, alb pentru safire. Aflu că incandescentele vase vor fi transportate în cuptorul mare, de unde cristalele vor fi luate pentru așezarea în cuptorul final. În încăperea de alături, duduie sub flacără instalațiile în care „se cresc cristalele". De aici încolo, operațiile trebuie să se deruleze într-o ordine perfectă și numai sub controlul secundelor și al micronilor. **Rita Balograi,** tînăra ce privește în cuptor, rămîne lîngă mine și îmi explică ce importanță are în I.A.E.M., această mare întreprindere de aparatură, realizarea rubinelor și safirelor, care pînă acum cîțiva ani se aduceau din import, ce imense economii s-au realizat prin intrarea în funcțiune a acestei secții, în care lucrează numai tineret. O ascult pe Rita Balograi povestind despre drumul safirelor și al rubinelor de Timișoara și înțeleg de ce de aici încolo toate operațiile se vor executa numai și numai sub microscop. Ne vină realitate. Fiindcă Programul de amenajare și exploatare complexă cuprinde, într-adevăr, planuri grandioase. Prin efectuarea unor lucrări speciale de ameliorare, îndiguiri, desecări și irigații, pe suprafețe exploatate în trecut doar pentru stuf și pisciculturâ, vor fi recuperate pentru agricultură 144 000 de hectare, din care aproape 94 000 ha pentru producție, restul rămînînd pășuni naturale. Din suprafața arabilă, prevăzută a fi de 79 000 ha, 76 000 vor fi folosite pentru culturile de cîmp și 3 000 ha pentru orezării. Pe unele terenuri desecate și drenate se vor planta vii și pomi, fiecare unitate agricolă urmînd să dețină obligatoriu podgorii, livezi și grădini cu care să asigure consumul propriu și necesitățile turiștilor. La sfîrșitul deceniului vor trebui să existe, de asemenea, în Deltă peste 350 000 de oi, 20 000 de taurine, peste 120 000 de porci la îngrășat, 350 000 de rațe și gîște, efective realizate din rase locale, adaptate condițiilor specifice ale Deltei.

Cu ce oameni se efectuează aceste uriașe transformări? „Majoritatea celor care se integrează în aceste activități, multe dintre ele cu totul noi, sînt localnici sau din cuprinsul județului, ne spune **Olga Bahaciu,** secretar adjunct cu propaganda al comitetului comunal de partid 1 Mai. Mai sînt, apoi, dintre cei care vin aici din întreaga țară. Unii nu rezistă condițiilor speciale de climă și pleacă, cei mai mulți rămîn. O lume nouă pătrunde în Deltă, conferindu-i un tumult și o existență aparte. Pe măsură ce lucrările înaintează și se construiesc locuințele, lumea aceasta se stabilizează, constituind viitoarea populație a Deltei".

Un lucru esențial trebuie reținut: Delta nu mai este doar ținutul apelor, stufului și al peștilor, tărîmul păsărilor sălbatice și al grindurilor ascunse, cunoscute doar de pescari. Delta devine un mare bazin agricol, o comoară pusă integral în valoare pentru întreaga țară.

CE SE ÎNTÎMPLĂ CU PEȘTELE?

Nu de puține ori auzi, cînd vine vorba de transformările la care este supusă Delta, din gura unor oameni neavizați: „Dar peștele? Ce se întîmplă cu peștele? Unde să mai existe el, dacă sînt desecate apele, iar pe canale circulă continuu vasele?" Răspunsul este simplu: se schimbă sistemul de viețuire a peștelui. Înmulțirea și creșterea lui în condiții naturale, sălbatice, nu numai că nu mai sînt posibile, dar nici rentabile. În piscicultură se prevede ca, la sfîrșitul lui 1985, producția de pește din Deltă să reprezinte 73 000 de tone, ceea ce ar însemna de trei ori mai mult decît a fost pescuit în anul 1980. Sporul va fi realizat în special prin creșterea producției de pește la hectar, prin crearea, adică, a crescătoriilor, a fermelor de pește și prin reducerea corespunzătoare a suprafețelor exploatate în regim natural, care vor fi puse la dispoziția agriculturii.

Axinia Dumitriu, directorul Întreprinderii de exploatare complexă Sfîntu Gheorghe, singura femeie șefă peste o unitate de pescari din țară, pînă a fi pusă să conducă această mare întreprindere, ne spunea: „Programul are în vedere valorificarea integrală, intensivă, a tuturor resurselor Deltei, fără a-i strica, în nici un fel, nici echilibrul ecologic și cu atît mai mult farmecul natural. În zona noastră, principal rămîne pescuitul, dar avem și o fermă zootehnică, fermă de legume, pășuni și fînețe naturale. Agricultură propriu-zis încă nu se poate face, terenurile sînt puternic sărăturate. Avem pe teritoriu o stațiune științifică ce experimentează soiuri de pomi fructiferi care să reziste condițiilor deosebite de aici. Se pare că au deja o experiență bună, ferma lor populîndu-se cu peri, meri, caiși și în special piersici deosebit de roditori. Piscicultura se va dezvolta, însă, conform programului, prin amenajarea și exploatarea intensivă și semiintensivă a lacurilor și bălților existente și prin intensificarea pescuitului în Marea Neagră. Ce înseamnă o piscicultură modernă poate fi înțeles și din această comparație: într-o pepinieră piscicolă intensivă se poate realiza o producție de 1 200 kg de pește la hectar, într-o crescătorie intensivă peste 1 500 kg la hectar, într-una semiintensivă, 600 kg, în timp ce un bun bazin natural nu poate da mai mult de 100 kg la hectar".

Deci, iată ce se întîmplă cu peștele, el este scos din starea naturală de înmulțire și creștere, cu randament atît de mic, influențat și acesta de atîtea capricii, spre a fi înmulțit în pepiniere și crescut în bazine special amenajate, hrănit rațional și pescuit atunci cînd ajunge la o greutate și la o mărime corespunzătoare. Dacă în 1982 producția totală de pește era de aproape 26 000 de tone, în 1990 este prevăzut ca ea să ajungă la 131 000 de tone. Diferența ni se pare edificatoare. Iată, deci, ce se întîmplă cu peștele.

ÎNTOARCEREA FEMEILOR

În urmă cu mulți ani fusese turnat un film documentar intitulat „Întoarcerea bărbaților", inspirat din Mahmudia, unde tocmai se deschisese o mare și modernă carieră, care cerea mină de lucru și mulți bărbați, navetiști sau plecați pe aiurea, se reîntorseseră acasă. Fenomenul începea să devină specific pentru întreaga țară, prin dezvoltarea armonioasă, echilibrată, a tuturor zonelor țării, politică promovată cu consecvență de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înființau întreprinderi și unități economice în toate așezările țării, întrerupîndu-se, în mod firesc, exodul spre marile centre urbane. Ceea ce nu spunea filmul era faptul că nu numai bărbații, ci și femeile, în special tinerele Deltei, își părăseau în acele momente plaiul natal, spre a merge în alte zone, mai dezvoltate economic. Dar aceasta s-a întîmplat în urmă cu mulți ani. Tulcea s-a dezvoltat vertiginos din punct de vedere industrial, și-a schimbat cu totul chipul, devenind unul dintre centrele urbane cele mai moderne și mai frumoase ale țării. Acest proces a cuprins tot județul și, acum, în mod deosebit, Delta. Pe teritoriul său, în afara întreprinderilor amintite, iau naștere și alte unități economice, comunele Sfîntu Gheorghe, Chilia Veche, Jurilovca, Crișan și Mahmudia vor deveni orașe, Sulina, portul liber al țării, unde avem o harnică primărită, e un punct deosebit de atractiv, peste tot se creează șanse noi de a învăța și practica noi meserii, de a clădi o viață confortabilă și plăcută. Multe dintre femei se întorc, dar fenomenul cel mai îmbucurător este altul — tinerii, fete sau băieți, nu-și mai părăsesc localitatea, rămîn acolo sau lucrează în satele megieșe, unde au ce face și unde cîștigă bine, dacă muncesc bine. Fiindcă, transformîndu-se, Delta implică apariția unui larg evantai de profesiuni și îndeletniciri noi, care captează interesul tinerilor și le dau sanse adevărate de existență".

Deci, se schimbă Delta, se schimbă înfățișarea localităților ei, se schimbă destinul oamenilor. Ce rămîne, totuși, permanent Deltei, acel „ceva" pentru care străbateam sute de kilometri, spre a ne bucura de el? Am putea spune că Delta rămîne aceeași, doar că, prin punerea bogățiilor ei în valoare, mai pierde puțin din sălbăticie, compensația venind imediat în sectorul confortului turistic. În afara frumosului hotel „Lebăda" existent la Crișan, a hotelurilor de la Maliuc, Sulina și a celor de la poarta Deltei — Tulcea — se vor construi noi moteluri și locuri de campare, în special în viitoarele orașe și în locurile deosebit de pitorești. În Deltă vor fi menținute rezervații naturale, care vor ocroti fauna și flora, unice, existente aici, se vor înființa pe căile turistice amenajări gospodărești rustice, reproducînd farmecul pescăresc. Unitățile turistice din Deltă vor fi dotate cu noi locuințe plutitoare, ambarcațiuni cu cușete, hidrobuze și alte tipuri de nave de agrement, pentru a permite unui număr cît mai mare de iubitori ai Deltei să pătrundă în zonele sale cele mai reprezentative. Un deosebit impuls îi va lua extinderea turismului în Delta maritimă, care deține cele mai întinse și cele mai late plaje, insuficient valorificate pînă acum, cu dune domoale și nisip deosebit de fin. Vor fi amenajate, pentru practicarea unui turism modern, folosind condițiile specifice ale litoralului, Sulina, Sfîntu Gheorghe, Perișor, Porțile. Nu vor fi uitați, bineînțeles, nici vînătorii și pescarii sportivi.

Delta azi. Delta mîine? Atîta ne-am obișnuit, în evul nostru socialist, ca „mîinele" să fie cît mai apropiat, încît ceea ce prezentăm acum ca imagine a viitorului, în scurt timp ea ne va deveni o imagine familiară. Dealtfel, transformarea Deltei se află în plin proces, multe prevederi fiind deja înfăptuite sau în curs de înfăptuire. Harta aceea, ideală, de pe mesele proiectanților, prinde aievea viață, prin munca uriașă, eroică uneori, a mii și mii de oameni. Unii născuți acolo pe grinduri, alții veniți de aiurea, dar cu toții reprezentînd astăzi, și mai ales în viitor, oamenii Deltei. Oamenii unei Delte moderne, ei înșiși cu destinul înscris pe alte coordonate de existență, coordonate aflate pe același portativ, în urcuș, cu ale întregii țări.

Numai că aici, da, aici totul a fost și rămîne aparte. Delta rămîne o bijuterie cu totul tulburătoare prin frumusețe și originalitate. Acum, meșterii făurari nu fac altceva decît să-i amplifice strălucirea și să-i dea cît mai bine la iveală comorile.

VASILE TINCU

ANI ÎAR FEMININ

oprim mai mult în secția aparatului laser. De o formă curioasă, mecanismul este pus la lucru. Ne ținem respirația, uimiți de puterea tehnicii și parcă încercînd, cu respect, să nu-i deranjăm pe acești bijutieri de înaltă calificare. Un braț așază minusculul rubin pe un suport, apoi un fascicul de lumină îl străpunge.

...Cînd s-a așezat la masa ei de lucru cu microscop, Rita Balograi părea scăldată în lumina și culoarea safirelor și rubinelor de Timișoara.

MEDICINA— PROFESIA IUBIRII DE OAMENI

Povestește fermecător despre un sat de demult, despre casa bunicilor din Conțeștii Dîmboviței, despre neputința oamenilor de acolo de a ajunge la un medic ce se afla la zeci de kilometri distanță. Într-un episod o văd cum își apără bunica bolnavă doar cu puterea mîngîietoare a palmelor și a sufletului ei de copil. Și fără să o întrerup, ghicesc că numai atunci cînd casa bunicii a rămas pustie, în clipa aceea de spaimă și de maturizare, și-a dorit nespus de mult să devină medic.

...Șefei de promoție a Facultății de medicină din București i se oferea mai tîrziu un post excelent, dar ea a ales Conțeștii. După patru ani, cînd promova în funcție, dr. **Mioara Mincu** lăsa în Conțeștii Dîmboviței un dispensar modern, cu trei medici, o casă de nașteri, o grădiniță, o școală cu cabinet medical de stomatologie.

Medicul-șef al Direcției sanitare a sectorului 2 al Capitalei, director al Spitalului „Dr. C.I. Cantacuzino", medic primar, Mioara Mincu, în aceeași imensă iubire de oameni, a reu-

ANII JAR FEMININ

sit să mobilizeze prin acțiuni de muncă voluntară mii de oameni cu care a lucrat la ridicarea și înfrumusețarea unităților sanitare, a spitalelor și circumscripțiilor sanitare din sectorul 2. Și tot aici a organizat primul mare cabinet de sfat premaritai. Înainte de a fi familie, cei doi tineri sînt investigați pe multiple planuri ale stării lor de sănătate. Participantă la reuniuni internaționale, doctorița românca este întrebată cu interes despre realizările sfaturilor premaritale.

Excelent diagnostician și clinician, cu o incomensurabilă putere de înțelegere umană, medicul director se interesează de tot ce poate avea tangență cu sănătatea. La radio, la televiziune, în școli, la comitetele și comisiile femeilor știe să aducă cu gingășie un sfat adolescenților, părinților, tuturor. Celor doi băieți ai familiei, dr. Mioara Mincu, ea, mama, nu obosește să le spună mereu și mereu că înainte de orice medicina este profesia iubirii de oameni.

COPIII — OMENIREA DE MÎINE

Trăiește în municipiul Zalău o astfel de femeie care, din dragostea pentru copii, și-a făcut un dublu crez. **Ioana Petrușan**, mamă a patru copii, de trei ori bunică, este și educatoare de profesie. Oltenca de loc, femeia aceasta a avut o copilărie cuprinsă de război și de sărăcie.

Copil fiind, i-au rămas în suflet durerea cu care bărbații plecînd pe front ziceau nevestelor: „Femeie, ai grijă copiilor!". Mulți nu s-au mai întors ori nu și-au mai găsit copiii în viață. Poate atunci, în anii aceia, s-a născut în ea sentimentul de a ocroti copiii, poate mai tîrziu, cînd s-a înscris la Școala pedagogică de educatoare. Cert este că de 30 de ani, Ioana Petrușan așteaptă copiii. Cînd și ai ei au fost mici, îi aducea cu ea la grădiniță la prima oră a dimineții. Mai întîi fetele: Paula și Mariana, care acum sînt căsătorite, apoi băieții: Marius și Horia, care sînt în ultima clasă de liceu. Cu fiecare din copiii ei, Ioana Petrușan a retrăit emoțiile abecedarului, ale examenelor, a traversat „de mînă" pragurile vieții. La grădinița nr. 1 din Zalău, unde lucrează, are și doi nepoți. Pe al treilea îl așteaptă azi, mîine. Cînd copiii din grădiniță iau vacanță, Ioanei Petrușan i se pare că aceasta durează o veșnicie. Cu o săptămînă mai din vreme, vine în săli, pregătește materialul didactic nou, creează personaje-păpuși pentru teatru, iscodește jocuri.

...Să crești copii, să le aperi visele și jocurile, să-i păzești de foc și de apă, dar mai ales să-i modelezi ca oameni, stăpînită mereu de grija că ei, copiii, sînt omenirea care începe...

DRUM SPRE MARILE RECOLTE

(Urmare din pag. 43)

trebuie să se obțină recolte mari, să se pună temelie trainică prin modul de a folosi pămîntul viitoarelor producții agricole de mîine.

— Noi am respectat întocmai, zice **Elena Oteniceanu**, vicepreședinta cooperativei, indicațiile secretarului general al partidului privind pregătirea terenului, folosirea semințelor de mare productivitate, asigurarea densității, condiții de bază pentru obținerea unei mari producții de grîu.

Oamenii dovedesc prin fapte, și într-o cooperativă agricolă fapte înseamnă cît mai mult grîu și porumb, și cît mai multă floarea-soarelui și legume, că noua revoluție agrară se înfăptuiește și aici. Realizările de pînă acum sînt argumente puternice și constituie garanția că la Stupinele oamenii pun temelie trainică îndeplinirii prevederilor Directivelor celui de-al XIII-lea Congres al partidului în domeniul agriculturii.

Nu putem încheia reportajul nostru fără a aminti un fapt cît se poate de interesant. Aurica Vintilă este și președinta primului agro-club înființat în țară. Aici, împreună cu ceilalți specialiști au găsit timp și putere de convingere să dovedească tinerilor, fete și băieți, care au rămas în sat, cît de necesară este meseria de agricultor. Și nu prin vorbe, ci antrenîndu-i la fel de fel de acțiuni, determinînd, împreună cu ei, fertilitatea solului, cercetînd efectul unor lucrări în loturile experimentale, trăind împreună bucuria obținerii sporurilor de recoltă. La anii săi, Aurica Vintilă se dovedește o demnă fiică a satului, legîndu-și destinul său de destinul acestor făuritori de pîine, conducîndu-i competent pe drumul marilor recolte.

INA STRĂUȚ

POLIFONIA UNUI SPIRIT

La drept vorbind, este dificil să găsești „cheia" în care să o prezinți — mai ales într-un spațiu atît de limitat — pe Grette Tartler și să poți respecta ierarhia preocupărilor și a ocupațiilor ei atît de puțin obișnuite. Deși, dacă ar fi să o ascultăm pe ea, ar trebui să începem și să sfîrșim cu poezia. **Grette Tartler** a intrat vrînd-nevrînd — și totuși temeinic — în literatura română, publicînd, la nici 22 de ani, cartea ei de debut, „Apa vie", pentru ca acum, la 35 de ani, să fi publicat deja al șaselea volum de versuri, „Substituiri", și să fi primit anul trecut marea consacrare: Premiul Academiei pentru „Scrisori de acreditare" (după ce în 1978 fusese răsplătită cu Premiul Uniunii Scriitorilor). De acea dată, însă, pentru o traducere. Și iată că intrăm acum în cea de-a doua — și atît de insolită — arie a preocupărilor sale: absolventă a secției de orientalistică de la Filologie, Grette Tartler s-a specializat în arabă veche, traducînd „Cele șapte mu'allagate", cele mai vechi poeme arabe atestate și care nu au mai fost traduse pînă acum — integral și literar — în nici o altă limbă europeană. A urmat în 1981 o altă traducere de excepție, tot din arabă veche, intitulată „Șezători arabe" — o culegere de povestiri în proză rimată și ritmată, din secolul X, însoțită, ca și primul volum, de note, comentarii și un studiu introductiv, precum și o altă „Antologie a poeziei arabe clasice".

Atîta trudă — inspirată și strălucitoare — pe ogorul literelor ar fi fost suficientă pentru a justifica numele de tot mai mare greutate pe care Grette Tartler îl ocupă în viața noastră culturală, mai ales dacă adăugăm și studiul ei despre „Estetica codificărilor la Anton Pann".

...Și totuși, nu poți încheia această bogată fișă de creație fără a oferi ultima surpriză: de „meserie", Grette Tartler, absolventă și a conservatorului, este profesoară de violă la Liceul de artă „George Enescu".

Anuar feminin realizat de
ANETA POPESCU
SANDA FAUR
INA STRĂUȚ
SMARANDA SBURLAN
AURORA INOAN
CRISTINA BĂLTEANU

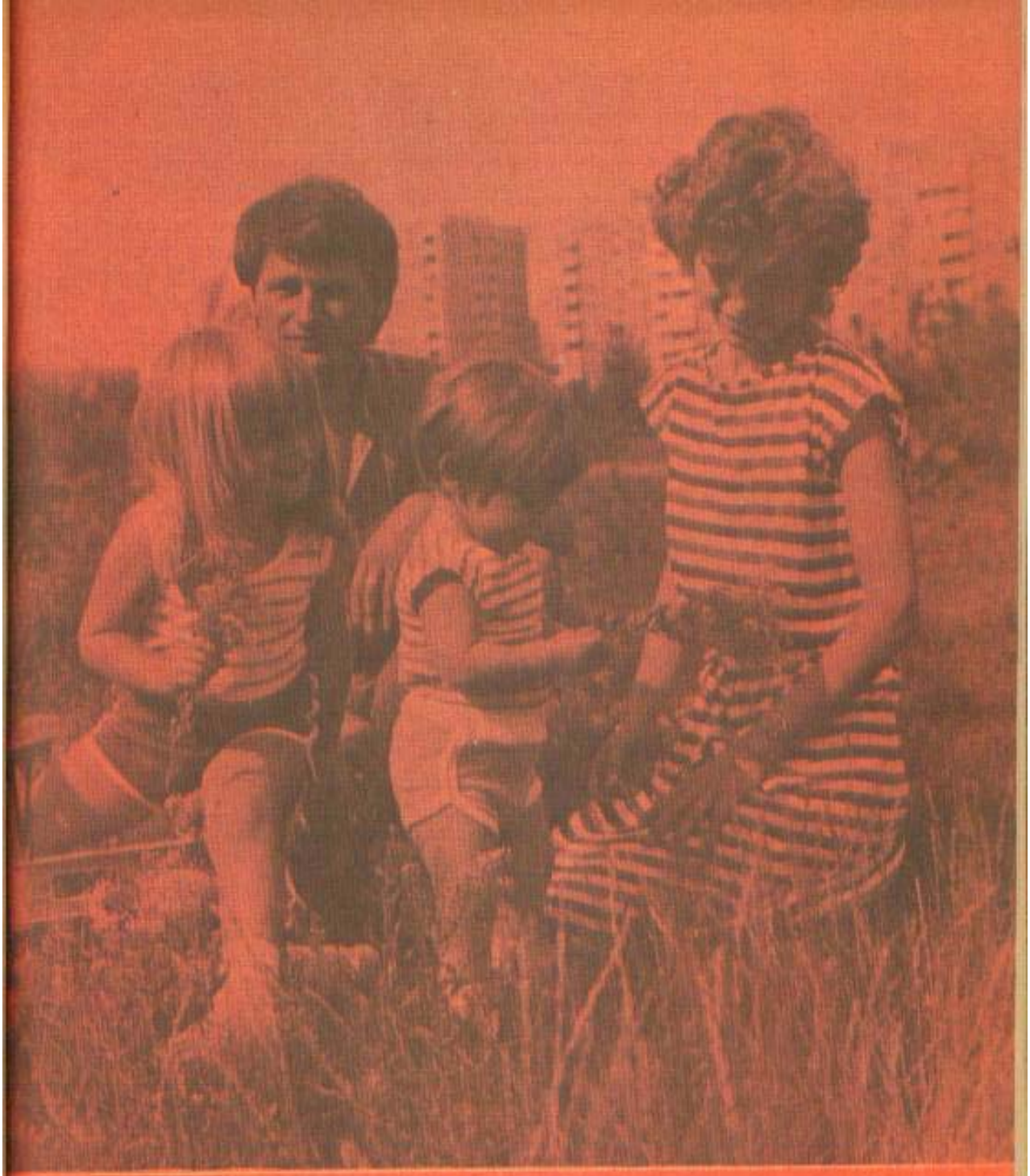

UNIVERSUL FAMILIEI

- *Întărirea și consolidarea familiei, condiție esențială pentru înfăptuirea politicii demografice.*
- *Maternitatea — izvor de viață și de bucurie.*
- *Părinții și tinerele cupluri.*
- *Fiice despre părinții lor.*
- *Topul tinereții.*

FAMILIA — FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN ÎNFĂPTUIREA POLITICII DEMOGRAFICE PROMOVATE DE PARTIDUL ŞI STATUL NOSTRU

Dr. OLIMPIA SOLOMONESCU,
președinte al Comisiei Naționale de Demografie

Întreaga dezvoltare a națiunii noastre socialiste, progresul economic și social neîntrerupt al țării impun, drept condiție hotărîtoare, o politică demografică activă, complexă, sub raportul obiectivelor și al mijloacelor de realizare, îmbinînd armonios orizonturi apropiate cu orizonturi de largă perspectivă. Nici nu ar putea fi altfel, dacă ne gîndim la rolul major pe care îl are în evoluția societății factorul demografic, la profundele interdependențe dintre acesta și ansamblul economico-social.

Integrate în mod organic în strategia dezvoltării multilaterale a țării, problemele demografice își găsesc locul pe care îl merită în politica promovată de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, populația fiind considerată, pe drept cuvînt, „avuție supremă a națiunii noastre".

Prin esența ei, politica noastră demografică este o politică profund umanistă, izvorîtă din grija pentru apărarea intereselor vitale ale națiunii și puternic ancorată în tradițiile poporului român.

Problemele demografice își găsesc un loc bine definit în politica generală economică și socială promovată de partidul nostru. O importanță particulară și de stringentă actualitate capătă problema asigurării unui ritm de creștere corespunzător al populației, indicator demografic fundamental atît pentru evoluția numerică a populației cît și pentru asigurarea unei structuri echilibrate și armonioase între generații.

Cu sentimentul înaltei răspunderi și al grijii permanente față de viitorul națiunii noastre socialiste, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat din nou — la plenara lărgită a Consiliului Sanitar Superior, din martie 1984 — necesitatea înfăptuirii neabătute a politicii partidului de creștere corespunzătoare a sporului natural al populației, condiție majoră pentru dezvoltarea actuală și de perspectivă a țării noastre. Acest document de o deosebită însemnătate, împreună cu Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la creșterea răspunderii organelor și organizațiilor de partid, organelor de stat și cadrelor medico-sanitare s-au constituit într-un program de măsuri, coerent și omogen, trasînd direcțiile de acțiune și orientările de bază în politica demografică a țării noastre, în mod deosebit în ceea ce privește evoluția natalității.

Se cuvine subliniat faptul că dezvoltarea economică a țării, condițiile sociale create asigură o bază materială trainică pentru înfăptuirea politicii demografice, pentru creșterea natalității și ocrotirea sănătății tinerelor vlăstare, viitorii cetățeni ai României socialiste și comuniste.

Așa cum se estimează în proiectul de Directive

ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., populația totală a țării va ajunge în anul 1990 la 24 milioane de locuitori.

În înfăptuirea politicii demografice promovate de partidul și statul nostru, un rol major revine familiei, celulă de bază a societății. Familia constituie cadrul cel mai adecvat de cultivare a responsabilității tinerelor vlăstare pentru destinul de mâine al țării noastre, destin în care factorul demografic este implicat în toate dimensiunile sale. Veghea țării față de copii începe chiar înainte de venirea lor pe lume.

Prin statornica preocupare a partidului și statului, au fost create cele mai bune condiții pentru creșterea și educarea copiilor, perfecționîndu-se continuu cadrul legislativ cu măsuri complexe care vizează ocrotirea mamei și copilului, sprijinirea materială și morală a familiei în îndeplinirea nobilei sale misiuni de a asigura tinerețea și vigoarea națiunii. Toate măsurile economice, sociale și sanitare care asigură ocrotirea familiei, în ansamblul ei, ocupă o însemnată pondere în volumul venitului național.

Începînd cu dreptul la asistență medicală gratuită, concediul pre și postnatal, concediul pentru îngrijirea copilului mic, sistemul alocațiilor de stat pentru copii, rețeaua de creșe, cămine și grădinițe, accesul gratuit la toate formele de învățămînt și educație și continuînd cu ajutoarele materiale și sociale, precum și alte numeroase reglementări și prevederi ce vizează ocrotirea minorilor, toate demonstrează că pentru societatea noastră socialistă creșterea și educarea tinerei generații este înțeleasă ca fiind un act de mare responsabilitate pentru prezentul și viitorul națiunii noastre.

Pentru tot ce s-a înfăptuit în cele patru decenii de construcție socialistă, cu deosebire în ultimele două decenii, pentru grija pe care o acordă familiei și dragostea cu care veghează ca tineretul patriei să se formeze în demnitate, dreptate și pace, pentru ca toți copiii țării, fără deosebire de naționalitate, să se poată bucura de o copilărie fericită, să scruteze cu îndrăzneală viitorul, oamenii muncii din țara noastră exprimă profunda lor recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, ctitorul României moderne. Ei nutresc sentimente de stimă și prețuire față de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru atenția și sprijinul pe care le acordă permanent întăririi familiei, ocrotirii mamei și copilului, dezvoltării armonioase a tinerei generații, accesului ei neîngrădit la cuceririle științei și culturii.

Iată de ce în societatea noastră, care pune în centrul preocupărilor sale omul, afirmarea personalității sale, împlinirea și fericirea sa, nu se poate concepe existența familiilor fără copii, a familiilor care să nu-și îndeplinească cea mai nobilă, cea mai firească și cea mai umană îndatorire, aceea de perpetuare a vieții. De aceea, una din sarcinile majore, spre care se cer concentrate toate eforturile factorilor implicați, o constituie întărirea familiei, asigurarea trăiniciei sale, combaterea mentalității și atitudinii egoiste manifestate în unele familii de a nu avea copii.

Dat fiind faptul că întreaga dezvoltare a societății este indisolubil legată de comportamentul demografic al familiei, aflată și ea într-o interdependență directă cu structurile economice și sociale, o atenție mai mare trebuie acordată laturii educaționale, cultivării dragostei față de familie și copii, creșterii responsabilității acesteia față de viitorul națiunii noastre. Formarea și consolidarea unui comportament demografic al tinerei familii orientat spre îndeplinirea nobilei sale misiuni de a asigura continuitatea vieții și a păstra tinerețea națiunii noastre nu pot fi decît rezultatul unor abordări educaționale noi, al conjugării acțiunii tuturor factorilor implicați în acest domeniu, al angajării întregului nostru sistem educațional.

Preocupîndu-se de elaborarea de studii referitoare la evoluția fenomenelor demografice, de analiză periodică a indicatorilor demografici, Comisia Națională de Demografie este fără îndoială implicată în cunoașterea problemelor aflate în sfera comportamentului demografic al familiei. În seria manifestărilor științifice organizate sub egida Comisiei Naționale de Demografie, după plenara Consiliului Sanitar Superior, un loc important îl dețin problemele familiei. Apare tot mai evident faptul că numai investigate din multiple unghiuri și puncte de vedere și printr-o mai strînsă conlucrare între toți factorii cu responsabilități în acest domeniu, problemele aflate în aria vastă și complexă a întemeierii și consolidării familiei își pot găsi o soluționare deplină, iar realizarea unei creșteri demografice corespunzătoare ca nivel poate constitui o certitudine în viitor.

Analize temeinice, studii și cercetări bine concepute pun în evidență unele elemente de orientare a opiniei publice pentru înțelegerea necesității unui comportament demografic adecvat la nivelul tuturor categoriilor socioprofesionale. Pentru că, în ultimă instanță, ceea ce numim comportament demografic nu reprezintă altceva decît suma atitudinilor față de întemeierea familiei, față de dimensiunea acesteia, față de creșterea și educarea copiilor. Iar modelarea acestora implică metode și mijloace adecvate.

În demersul educativ nu trebuie să se omită faptul că problemele demografice, și îndeosebi natalitatea, se află, în bună măsură, în aria delicată și sensibilă a vieții tinerei familii. Ceea ce se cere de la toți factorii implicați în vasta muncă educativă este de a dezvolta sentimentul responsabilității față de viitorul națiunii noastre, de îmbinare armonioasă a intereselor actuale ale tinerei familii cu dezideratele de interes general și care vizează viitorul societății în ansamblul ei.

Iată de ce educarea familiei în spiritul înaltelor răspunderi patriotice care îi revin în menținerea tinereții și asigurarea continuității națiunii noastre socialiste, al tradițiilor familiei românești constituie unul din principalele obiective ale activității Comisiei Naționale de Demografie.

Indicațiile și îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ale tovarășei Elena Ceaușescu, privind creșterea natalității, ocrotirea și educarea noilor generații, care să ducă mai departe opera de făurire a societății socialiste și comuniste pe pămîntul României, s-au transformat într-o puternică forță mobilizatoare pentru întregul nostru popor, chemat să înfăptuiască obiectivele politicii demografice, să crească și să educe tinerele generații în spiritul înaltelor valori morale, revoluționar-patriotice ale poporului, al dragostei nețărmurite față de patria socialistă, al respectului și recunoștinței nemărginite față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de tovarășa Elena Ceaușescu, care întruchipează cele mai înalte idealuri și aspirații ale poporului nostru de edificare a societății comuniste pe pămîntul României.

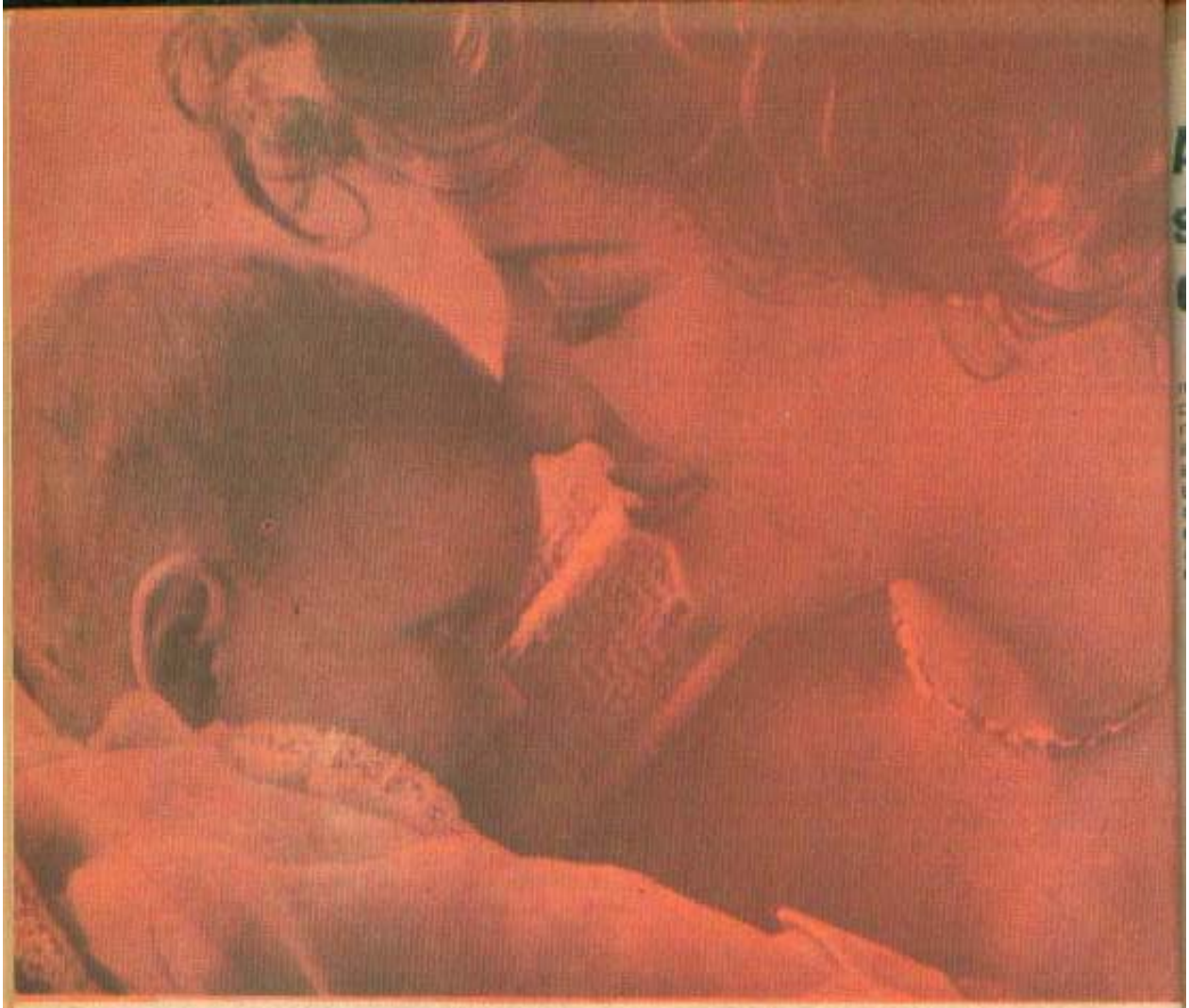

Cea mai desăvîrşită şi mai durabilă iubire

O anume faţă nevăzută a acestei mirifice lumi, care este copilul, aparţine în exclusivitate femeii, celei ce trăieşte de atîtea mii şi mii de ani emoţia unică, irepetabilă, experienţă cu nimic comparabilă, aceea de a aduce pe lume un OM. Există o incomensurabilă putere a gingăşiei feminine, a visului şi a gîndului ce mîngîie şi-nfiripă viaţă din viaţă, biruind toate furtunile, toate durerile. Dialogul mamă-copil, mereu uimitor, mereu copleşitor, păstrează, şi va păstra întotdeauna, o prospeţime şi o candoare de început de lume. Ne-am gîndit că acest dialog ar putea fi şi un izvor de inspiraţie pe care femeile scriitoare îl pot explora cu mari şanse de înnoire şi originalitate artistică.

Altă scrisoare deschisă

Acum — zic — voi scrie din nou despre tine. (Mă privește cu ochii rotunzi ca două cireșe negre). Știu, ultima oară ai avut obiecții. N-ai fost de acord cu afirmația mea că strici tot ce se poate strica în casă. Este adevărat. Mai există obiecte la care nu poți ajunge. Nu este adevărat nici că îmi transformi toată hîrtia de scris în avioane. Ai grijă de fiecare dată să-mi lași și mie o coală. Uneori chiar două. Deci, lucrurile fiind puse la punct, am să te rog să-mi spui chiar tu ce trebuie să scriu de data aceasta despre tine.

Ochii se micșorează a concentrare: Scrie că sînt un băiat cumsecade. Știu multe poezii și povești. Te ajut să împături rufele cînd le strîngi de la uscat. Îți aduc flori. Mănînc... destul de bine. Mai ales dulciurile îmi plac... *ex-cep-țional*. Poți să mai scrii că am mușchi și sînt un luptător viteaz. Și că am fost cu grădinița la un concurs de dansuri și montaj și am luat premiu. Și... și... și... mai scrie acolo că eu nu cînt niciodată fals. Și am uitat să-ți spun să mai scrii ce frumos pictez.

Da. Este perfect adevărat. De la o vreme, hîrtia mea de scris a încetat să mai devină avioane. Acum devine tablouri. Într-o zi, mi-a arătat un desen. Ce reprezintă? I-am întrebat. Este războiul împotriva hitleriștilor. Uite, aici sînt românii, și aici sînt românii, și aici tot români, peste tot numai români. — Bine, dar hitleriștii unde sînt? — mă interesez. — Of, mamă, of, ești așa de mare și nu știi că hitleriștii au fost alungați? Trebuie să recunosc, maestrul are o logică de fier. La fel ca atunci cînd, mai mic fiind, și-a exprimat următoarea doleanță: Maaa-maaa, aș avea nevoie de trei frățiori și patru surioare. Vreau să fac o horă. Între timp, problema horei și-a rezolvat-o la grădiniță. Acum îl preocupă problema păcii mondiale: Cine cu cine se ceartă? De ce? Cum se poate ca unele țări sînt mai bogate și altele mai sărace? De ce oamenii cheltuiesc bani pe bombe în loc să cumpere jucării? De ce unii copii suferă de foame și părinții altor copii care nu suferă nu-i ajută? Am încercat să-i explic și așa s-a întîmplat că din întrebările fiului meu s-au iscat cele mai frumoase poeme ale mele. Împreună am scris și poezia care mi-a adus zeci de scrisori de iubire și lumină. Ea se numește „Scrisoare deschisă": Domnule Cohen/ ieri, copilul meu, în vîrstă de trei ani și jumătate/ m-a întrebat fără să stîlcească nici un cuvînt,/ mama, ce este aceea o bombă cu neutroni?/ Iarnă grea mi s-a lăsat în suflet,/ dar i-am răspuns că, uite, bomba asta/ este un lucru mare și alb/ care zboară deasupra lumii cu grație/ ca o barză, bunăoară./ Acolo unde vede mulți copii cuminți/ ea face BUM/ și seamănă împrejur/ mii și milioane de dulciuri și jucării./ Fiți genial acum, domnule Cohen, și faceți ceva pentru ca eu/ să nu mai fiu o mamă/ mîncinoasă.

Mă uit în ochii de cireșe negre ai fiului meu și sper și cred din răsputeri că nu sînt o mamă mîncinoasă. Mi-l imaginez cum va fi la toamnă cu ghiozdan și uniformă de școlar și simt cum sufletul mi se desprimăvărează ca o livadă nesfîrșită de cireși înfloriți.

GABRIELA HUREZEAN

Copilăria, o ladă fermecată

Copilul mic plînge la geam: au venit hoții și au furat zăpada! Peste noapte, vîntul de primăvară a dus cu el zăpada, a ridicat snopii ei de lumină și i-a rostogolit în stele. Trotuarul a rămas negru, strada pustie și îngustă.

Dar în adîncurile țărînii lucrează viața. Flăcările frunzelor abia așteaptă să răsară. Caii albi bat cu fruntea în porțile lumii.

Copilăria, o ladă fermecată, deschid capacul și privesc lumina de atunci, dealurile mirositoare, borcanele cu miere, ploile, oamenii.

Dulceața zilelor, prezența voastră lîngă mine, inima voastră lîngă inima mea. Păpădiile țîșnind din crăpăturile trotuarului. Copilul dîndu-se în leagăn și acoperind cerul.

Copilul mic a învățat două cuvinte: „mama" și „nu". Deja mi se împotrivește. Deja mă neagă. Tipă, dă din picioare, strigă „nu" pînă obține ce vrea. Vrea altceva decît cred eu că e bine.

Cel mai frumos poem al meu este acest copil blond
Călărind inorogi albi, pe deget are o pasăre galbenă,
Învață cuvintele și ele se lasă din văzduh
Ca niște parașute strălucitoare de zăpadă,
Se topesc în iarba amiezii.
Știu că în lume sînt zgîrie-nori, rachete, și
undeva e război,
Știu că oamenii suferă de ulcer, de iubire, de teamă
și singurătate,
Dar eu am doi ani, și în lanul de albăstrele de pe
covor
Mă las călcată de tren și mă bucur de umilința
De a fi calul preferat al fiului meu.
El ceartă scaieții pentru că sînt răi și înțeapă,
Ceartă valul care îi duce castelul de nisip în adînc.
Poștașul aduce bani de aur și un cal troian
Copilul crește, pune întrebări, vine ziua
Cînd nu știi ce să-i mai răspunzi.

Cine are curaj să facă un copil
Un copil, cea mai frumoasă parte din trupul nostru,
Care pășește în afară de noi
Prin iarba roșie sau galbenă a toamnei,
Zăpada sclipitoare din suflet, lumina,
Cine are curaj să facă un copil
Să-l arunce în șuvoiul de timp care vine spre noi
Vînturi potrivnice, inundații, sateliți ca niște
ochi rotitori în văzduhul întunecat,
Cine are curaj să facă un copil
Prelungire a neamului nostru bun și curat
Printre atîtea neamuri vrăjmașe în lume,
Înseamnă că are încredere
În viitorul patriei.

MARA NICOARĂ

Crinul roșu

Mă trezesc în întuneric. Ca să mă sucesc de pe o parte pe alta trebuie să-mi ajut abdomenul cu mîinile. Mai ales dintr-un sentiment de ocrotire. Rămîn apoi trează. Ceasul arată ora patru. O undă subțire de durere îmi înconjoară fosta talie. Apoi se răspîndește domol pînă dispare. O fi începutul? Mai aștept. Un fir de teamă încolțește timid. Parcă se adună nori. Mă ridic și mă duc la fereastră. Cerul e senin, spuzit de stele. La răsărit se pregătesc zorile. Crinul din fereastră are deja o floare. Mi-a luat-o înainte, deci. Într-o clipă mă fulgeră o nouă durere. A sosit ceasul?! Cred că da...

*

Un somn greu ca o iarnă peste copacii desfrunziți mă netezește, mă îmbunează. Dimineața e altfel, vocile sînt mai moi, nu mă mai zgîrie, culorile au mai prins viață. Mă pieptăn, mă aranjez. Sînt iar o femeie oarecare.

— Iată-ți băiatul, mă poftește o soră.

Fisticită, speriată, nu știu ce să fac, ce să zic. Mi-l așază pe pernă. Descifrez între scutece albe o fețișoară mică, albă-rozovie. Îl pipăi, să știu dacă are trup, îi caut picioarele, încerc să mă conving că are toate degetele. Apoi mă întorc la chip. Caut asemănarea cu mine. Nu găsesc nimic. Mă depărtez puțin. Dar Cu el seamănă. Nici nu-mi dă prin gînd să zic cu „tatăl lui". Sînt încă foarte străină de noțiunile „tată, mamă" în noul sens de-acum. Crește însă în mine sentimentul împlinirii unei fapte de neegalat. Toate visurile de altădată de eroisme și glorii mi se par meschine. De-aici, de sus, nu mai pot invidia nimic și-mi pot permite să fiu generoasă și modestă. Mă gîndesc la bărbați cu milă. Cred că ei rămîn mereu copii. Îmbătrînesc jucîndu-se de-a viața, chinuindu-se s-o înțeleagă și s-o trăiască. Mă uit la ei ca o mamă la copiii ei și mă înduioșează naivitatea lor, dar trebuie să le zîmbesc, să-i încurajez, să nu le stric iluzia de viață pe care le-o dă joaca lor. Deodată mă surprind: ce gînduri caraghioase!...

Mă cercetez în oglindă. Nu văd mai mult decît același cap feminin. Și totuși parcă nu mă mai reflectă pe mine ciobul ăsta. Simt totuși nevoia să mă văd, să mă știu. Arunc oglinda în poșetă, ca pe o unealtă ruginită ce nu mă mai slujește. Mă maturizez în trup. Mi-amintesc de crinul din fereastră. Cum ar fi putut fi atît de simplu, cum înflorește floarea? Haosul a experimentat și a gemut milioane de ani pînă ce a distilat și a rotunjit infinitul într-un craniu omenesc. Totuși asta nu consolează. Care femeie n-ar vrea să nască ușor! Cine nu speră că într-o zi el, omul, va strînge în pumni tot geamătul facerii și-i va mumifica așa, ca pe un animal preistoric! Veșnica sa aversiune față de dezordinea infinitului din care a venit îl va face să deretice și prin furtunile biologice. Îmblînzește el totul.

— Nu-i așa? Cer părerea omului pe care îl alăptez azi prima oară.

CONSTANTINA CARANFIL

Cuib

Toate, toate, îmi amintesc
De timpul acela, aproape imaterial,
Cînd trupul meu
Îl tăinuia pe-al tău,
Șlefuindu-l ca pe un diamant de preț
Și pregătindu-i înfrigurat
Izvoare de lapte și miere.
Ce nelumească fu lumea
În clipa primului somn al tău
În brațele mele –
Parcă numai noi două respirînd
Pe întreaga planetă...
Nu, nu din tratate de pruncologie,
Docte în a face distincția
Între Rujeolă și Rubeolă
Se învață învățul
De-a tremura pentru soarta cea fragedă
Mai mult decît pentru propria-ți soartă,
Cum nici acea neostenită uitătură,
Plină de „nani-nani" și de flori,
În care-i înveleși mereu trupșorul
Se-nvață din chiar mîinile-i ușoare,
Colan de-mpodobire cu alinturi,
Pe gîtul tău de tînără femeie...
Atunci, și spre-al înavuți pe el,
Te-navuțești din nou, reamintindu-ți
Uitate basme, mituri și eresuri...
Și densitatea culorilor
Și rigoarea de creștere
A pădurii de brazi
Și versul tracic,
Citit cîndva,
În cartea cîmpiei române...

Firește, mie,
Toate astea-mi sînt de-acum
Numai răzlețe versete
Dintr-un demult psalm de dragoste...
Ce a rămas întreg
Și va rămîne
Atîta cît rămîn
Și, poate, după,
E scris aici,
E harta palmei mele:
Brazde și nimburi...
Și toate rotindu-se, gravitînd
În jurul aceluiași unic cuvînt,
Pe care tu, fiică a inimii mele,
Rostindu-mi-l,
Vei regăsi totdeauna
Caldul tău cuib primordial:
MAMA.

EMILIA CĂLDĂRARU

CASA CU CINCI COPII BĂLAI

.... și împărăteasa făcu un fecior alb, ca spuma laptelui, cu părul blond, ca razele lunii. Împăratul rise, soarele surise..." Și omul tînăr, gata să adoarmă ei înaintea fiului, citindu-i basmul a nu știu cîta oară, se pomeni cu un zîmbet de lumină pe toată fața și în toată ființa lui. Este tînăr și arată ca un tînăr **Constantin Dițu**, la cei 36 de ani ai lui, nu prea voinic, abia cu un cap mai înalt decît cel mai mare dintre fii săi, Iliuță. Și **Elena**, mama, a fost ajunsă din urmă de Marinela, cea de-a doua născută, și prima fiică. Și respiră căminul acesta, bogat în copii, 5, doi băieți și trei fete, unul mai năzdrăvan decît altul, cînd sînt ceasuri de hîrjoană și foarte la locul lor cînd e vorba de muncă, fericire, multă fericire.

Căsătorindu-se de tineri, ei lăcătuș, Constantin Dițu, și ea textilistă, n-a putut încăpea în ființa lor ideea că o familie ar putea fi familie fără prunci. Cu siguranță însă că o filozofie, o filozofie din genuni dăinuie în firea românului, în dorința sa fără seamăn de a se continua prin urmași. La însurătoare erau cum le stă bine oamenilor cu minte, ne povestește Constantin, el fiind cu armata făcută, ea cu o meserie. Și n-au așteptat, cum mai încep unii să gîndească acum, să prindă cheag, să strîngă bani, să cumpere cîte cele trebuincioase pretențioșilor. Au lăsat viața în voia ei, firea-fire și-apoi au venit toate: copiii și, odată cu ei, prin muncă, toate cele ce sînt necesare într-o gospodărie, împlinindu-se în același timp personalitatea părinților prin profesie, că sînt doi oameni care, pe drept, se pot mîndri cu ce au reușit să înfăptuiască pe acest plan în viață.

Se spune că moldoveanul e profund, dar cu o fire mai domoală. Împotriva tuturor preceptelor, Constantin, moldovean din Tulburenii Botoșanilor, e iute la vorbă și faptă. El a fost al șaptelea între nouă frați, iar Elena a crescut și ea într-o casă cu mulți copii. Așa se face că acum și ei, familia Dițu, după 13 ani de căsnicie, au 5 copii, cel mai mare, Iliuță, de 12 ani, Marinela de 10 ani, Nicolae de 8 ani și ultimii doi copii, Nadia și Monica, de 7 și 6 ani, fără a spune că aceștia au încheiat familia Dițu; sînt încă tineri și iubesc copiii.

Reporterul a cunoscut-o mai întîi pe Elena Dițu, mama, C.T.C.-istă la Întreprinderea textilă „Moldova", unde și el, Constantin, este maistru. Moldoveanul acesta isteț ca un proverb, căruia îi merge mintea iute și-i curg vorbele cu dulceață, de-ți este mai mare dragul să-l asculți, a învățat și s-a ridicat, s-a conturat ca personalitate în vreme ce se construiau primele întreprinderi în Botoșani. Întîi elev la școala profesională, apoi lăcătuș, după care ani de zile a lucrat ca regior la întreprinderea textilă botoșeneană. Aici a pus ochii pe Elena, „a cerut-o" și...

— Omul cînd vrea ceva în viață, cînd vrea cu adevărat, nu acceptă să-i pice de undeva, ci se zbate, muncește, învață, obține. N-am zis capătă, subliniază cu maliție Constantin Dițu. Deci, întîi mi-am ales nevasta, și apoi au venit, unul cîte unul,copiii, cum vedeți, ca toți copiii de azi, frumoși, deștepți, dar nici eu și nici Elena n-am rămas pe loc. Eu, după ce am ajuns la categoria a 6-a, am urmat școala de maiștri, iar Elena, pentru că știa meserie, pentru că deși tăcută are o exigență cu totul justificată cînd este vorba de muncă, a fost promovată în serviciul C.T.C. Și anii au trecut, ne-am văzut de casă, de copii.

— Într-adevăr, e drept, bărbatul meu e stîlp în familie, se hotărăște să vorbească în sfîrșit Elena. Ne-am crescut copiii lucrînd în schimburi diferite. Uneori abia reușeam să ne mai vedem. Ne scriam mai ales bilețele cu ce aveam de făcut. Cînd copiii erau mici și cît stătea acasă, Constantin spăla ca și mine scutece, gătea și hrănea copiii. Numai așa am putut izbîndi.

Bărbatul rămîne uimit de vorbele nevestei. Nu prea-i spune ea vorbe dulci și cele de față i s-au părut o adevărată mărturisire.

Și tot vorbind despre viață, de copii și despre meserie, la fel de importantă într-o viață, nu ne scapă din vedere ambianța în care se desfășoară conversația noastră, casă frumoasă, apartamentul cu 4 camere, cu tot ce trebuie în ei, mobilă nouă, televizor, frigider, mașină de spălat.

— E a treia casă pe care o primim, pe măsură ce ne-au venit pe lume copiii; întîi am avut un apartament cu două camere, apoi unul cu trei.

— Și copiii, cum sînt copiii?

— Ascultători, căci nu se poate altfel. Vorbim noi ca între prieteni, dar sîntem cu ochii pe ei tot timpul, nè spune Constantin. Eu îl controlez pe toți la matematică, ba chiar îi meditez pe cei mai mari, iar Elena îi ascultă la română și la limbi străine. Toți învață la Școala generală nr. 6, iar eu sînt și președintele comitetului de părinți.

În familia Dițu totul e bine statornicit: cine face cumpărăturile, pe zile, și aici tatăl și copiii au cea mai mare parte din contribuție, iar la curățenie, ca și la îngrijirea grădinii de la țară iau, de asemenea, parte cu toții.

Vocația de a crește oameni, fie că sînt copii, fie că sînt colegi de muncă, și-a descoperit-o de mult maistrul Constantin Dițu.

— Am condus ani de zile o secție fruntașă și să știți că pe oameni îi formezi ca și pe copii. Trebuie să ai răbdare, să-i sfătuiești, să-i urmărești și să aștepți rodul, adică fapta omului. De curînd, am trecut la un schimb în care mai am mult pînă cînd voi fi liniștit. Nu e unul dintre schimburile care se pot situa deocamdată pe locuri fruntașe. Mai avem pînă vom putea să fim dintre cei mai buni. Și, de fapt, maistrul se gîndește la propria-i muncă pe care o va desfășura. Da, cu copiii, cu oamenii e la fel.

O viață simplă? Poate, dacă o viață în care oamenii trăiesc preaplinul ei, cu munca și satisfacțiile ei, cu bucuria de a crește oameni, cu dragostea, cu marea dragoste față de toate bucuriile vieții, față de toate minunile ei e simplă! Într-o orînduire în care omul este ocrotit; în care totul, da, totul, îi este dat, dacă are iubirea, puterea, hărnicia de a se împlini pe sine. Și familia moldovenilor Dițu are din plin harul acesta.

ANETA POPESCU

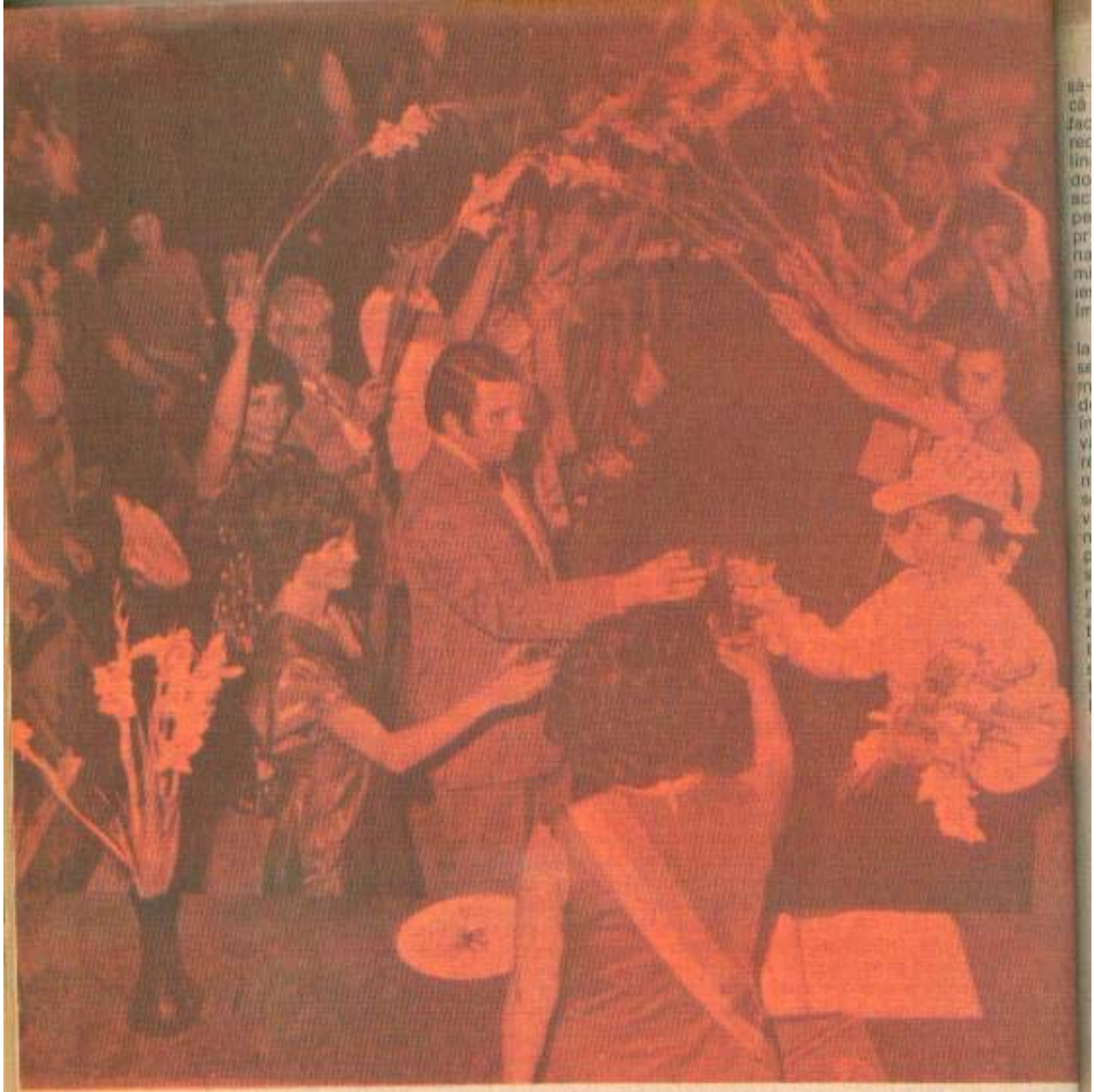

VÎRSTELE FAMILIEI

Anul I de la constituirea cuplului: cunoaşterea

Anul întîi începe, de fapt, direct cu luna a doua: prima fiind cea de miere şi de călătorie de nuntă (la drept vorbind, uşor demodată ca uzanţă), se poate sări peste ea, cu ochii legaţi de vraja iubirii şi cu toate bagajele viselor şi ale iluziilor încă nedesfăcute. Această primă lună a doua începe cu primul tîrîit matinal al deşteptătorului, cu primul sărut aruncat în goană pe scări şi cu prima alergătură spre prinderea condicii; cu primele clătite (nezdrenţuite) şi cu prima ciorbă (eventual ratată) ale tinerei gospodine, cu primul meci la care tînărul soţ merge (eventual) singur, cu prima vizită (de inspecţie) a soacrei mari, cu prima bădincă adusă (pe furiş) de soacra mică şi cu prima înfruntare (politicoasă?) între dumnealor, cuscrele; cu descoperirea (uluitoare!) că el, soţul ar putea repara singur radioul, dar că de felul lui e cam comod şi că ea, soţia minuieşte cu har sublim ardelele, dar asta n-o împiedică deloc să fie cîteodată cicălitoare: că el nu este dispus

să-şi spele singur şosetele şi că ea consideră că sacoşele fac parte armonioasă şi din recuzita vestimentară masculină. Această primă lună a doua debutează cu fericite achiziţii de mobilier şi de experienţe intime, dar şi cu prima — măruntă, neînsemnată — ceartă, de felul ei însă minunată, pentru că obişnuieşte să se termine cu dulcile îmbrăţişări ale împăcării.

Anul I — de la luna a doua la a douăsprezecea — înseamnă de fapt pornirea în marea aventură a cunoaşterii: de partener şi de sine însuşi, înseamnă aflarea părţilor nevăzute ale lumii şi descoperirea propriei imagini în retina-oglindă a partenerului, înseamnă alfabetizarea în ale vieţii în doi şi pronunţarea tot mai frecventă şi ferventă a pronumelui personal persoana întîi plural — *noi* şi renunţarea, tot atît de frecventă, a individualistului pronume, tot personal, tot persoana întîia, dar singular: *eu*. Înseamnă apariţia marilor dileme psihologice şi totodată a hotărîtoarelor opţiuni între „treacă de la mine" sau „care pe care", între concesie înţeleaptă şi încăpăţînare copilărească. Înseamnă învăţarea tacticii şi strategiei celei mai vechi alianţe şi confruntări umane — cea dintre femeie şi bărbat —, cea care presupune (imaginaţi-vă!), nu numai iubirea — cu aura zilelor de sărbătoare, ci şi convieţuirea — cu temelia solid prozaică a zilelor de peste săptămînă. Printre marile decizii ale primului an de la ziua căsătoriei este şi cea a alegerii locului din dulap unde se vor depune ambele plicuri cu ambele chenzine şi hotărîrea de comun acord a priorităţilor în investiţiile familiale. Dacă se alege un „mare vistiernic", există primejdia opţiunilor unilaterale şi lăsarea tuturor poverilor bugetare pe un singur umăr, ceea ce duce la eliberarea (primejdioasă) de răspunderi a celeilalte perechi de umeri. A doua mare decizie, cea privitoare la bugetul timpului liber, presupune o largă şi democratică înţelegere a preferinţelor partenerului, o — pe cît se poate — împărtăşire a lor, o acceptare a micii nevoi de libertate personală a fiecăruia.

Înainte de a vorbi despre cea de a treia şi cea mai importantă decizie şi înfăptuire familială a primului an de viaţă în doi, să-i recapitulăm deci binecunoscutele (dar, vai, atît de ignoratele, uneori) legi ale dulcii convieţuiri conjugale; cele care, învăţate temeinic de la început, vor face fericirea fiecăruia (pe cît se poate!) posibilă şi în următoarele decenii de existenţă ale familiei: numărătoarea pînă la zece în locul exploziei „sincere" de nervi; mărturisirea cu francheţe — dar şi cu măsură! — a adevărurilor gîndite unul despre celălalt; înţelegerea egalităţii dintre parteneri pornind de la împărţirea echitabilă a treburilor gospodăreşti şi ajungînd chiar şi la acceptarea promovării femeii — nu în teorie, ci şi în practica propriei căsnicii; renunţarea la deşarta vanitate a „celui-care-se-ţine-tare-şi-se-împacă-mai-greu"; rememorarea obligaţiei de a arăta îngrijit şi civilizat în casă, chiar dacă nu sînt anunţaţi musafiri; studierea foarte atentă a soţiei în scopul aflării că ea nu e cu nimic mai puţin atrăgătoare decît noua colegă de la serviciu...

Practicate cu insistenţă şi convingere, aceste legi ale dulcii armonii conjugale se împlinesc mai ales atunci cînd în viaţa tînărului cuplu, în fişa de imobil şi în frenetica preocupare a bunicilor apare cel mai important membru al familiei: fetiţa (care seamănă leit cu tata). Sau băieţelul (care seamănă leit cu mama). Deşi, la nevoie, toţi — bunici, unchi, veri, mătuşi — pot descoperi că noua minune apărută în familia lor are de la fiecare cîte ceva — nas cîrn, ureche clăpăugă, geniu incontestabil, zîmbet fermecător — care îi va nemuri pe toţi peste vremuri...

Sînt tineri încă. Cînd se duc la ai în vizită, părinţii spun „mergem azi la copii", mama se închide din zori în bucătărie să-i coacă fiului prăjitura preferată (ce să-i faci, nora nu o nimereşte niciodată ca ea, recunoaşte soacra, cu dulce modestie), tata se repede la piaţă să le facă tinerilor aprovizionarea cu zarzavaturi pe o săptămînă, şi — ciudat — nu-şi mai spun ca pînă acum „hai, mamă, grăbeşte-te" sau „ai grijă, tată, să-ţi pui la gît fularul gros". Îşi spun: „hai, bunicuţo, sau hai, bunicule, că ne aşteaptă copiii" (ambele rînduri de copii, şi cei mari şi cei mici!). Şi fiecare pîteşte în sacoşă (oricum plină vîrf) jucăriorele, surpriză pentru nepoţei, care nu vor fi deconspirate decît în plenul familiei.

Da, aşa e: dînşii, „copiii", sînt tineri încă, n-au făcut nici 30 de ani, dar iată — ah, repede mai zboară timpul — au căpătat la rîndul lor copii, familia li s-a mărit, răspunderile şi grijile au crescut şi ele în progresie geometrică: mai ales cînd vor ca şi fetiţa şi băieţelul să fie — dacă se poate chiar din prima lor lună de viaţă — cei mai deştepţi, cei mai frumoşi, cei mai minunaţi!

Chiar flancaţi de doi bunici (sănătoşi) venind dintr-o direcţie, şi de ceilalţi doi bunici (tot în putere) din cealaltă direcţie, chiar posedînd acasă tezaurul numit „mamaia", tînărul cuplu şi-a luat propria viaţă, propriul cămin şi propriile griji părinteşti în propriile mîini. Acum, tinerii soţi nu mai au timp să se privească atît de des, atît de adînc, şi atît de îndrăgostiţi în ochi, nu mai au răgazul vorbelor multe — şi, de fapt, nici nu prea mai au nevoie de ele: au avut timpul să se cunoască, să se ştie pe de rost, să mai lichideze cîte ceva la capitolul cusururi; au învăţat teoretic cum să se poarte unul cu celălalt şi ştiu chiar să aplice uneori şi în practică aceste învăţături întru folosul vieţii liniştite şi al cerului însorit al propriei familii. Acum, amîndoi privesc, împreună, în aceeaşi direcţie: spre cea a copiilor, aici e marea taină a vieţii, aici sînt marile răspunderi, spre ei se îndreaptă cea mai intensă, mai constantă, cea mai fără de vîrstă şi fără de odihnă dintre iubirile omeneşti. Copiii de mai ieri au devenit abia acum cu adevărat oameni maturi, cînd şi-au asumat răspunderea aducerii pe lume şi a creşterii copiilor lor. Dar cîte din aceste griji sînt repartizate pe cap de tînăr părinte? Iată marile întrebări care-şi aşteaptă cinstitele răspunsuri. Pentru că se mai întîmplă ca tînărul tată să-şi considere — autocritic! — mîinile sale „butucănoase", cam neîndemînatice şi chiar nedemne de a scălda micul trupuşor fraged, şi-i lasă mamei misia aceasta cotidian înălţătoare şi epuizantă, se mai întîmplă ca şi spălatul scutecelor şi pregătirea biberoanelor să pretindă — consideră unii — în exclusivitate seculara experienţă a gingaşelor mîini feminine, se

→

mai întîmplă ca poveștile să fie istorisite mai cu sensibilitate de vocea (cam adormită de oboseală, ce e drept) a mamei și ca lecțiile să fie urmărite mai bine de ochiul răbdător al-mamei. Se mai întîmplă deci ca îngrijirea și educarea copiilor să fie considerate mai ales sarcină milenar feminină. Numai că trebuie s-o spunem cinstit și cu curaj — treaba aceasta se petrecea mai ales pe stil vechi, pentru că pe stilul nou, tinerii tați au ambiția de a-și demonstra — lor înșiși, soțiilor, soacrelor și lumii întregi — că pot fi egali cu femeile chiar și la școala mîinilor îndemînatice, chiar și la cea a taților devotați și înalt calificați. Odată realizată și această aspirație a bărbaților de a participa clipă de clipă liberă, activ, eficient, solidar și egal la tot ce privește creșterea și educarea copiilor, hrănirea, spălarea, plimbarea, învățarea bunelor deprinderi, făcutul lecțiilor, mai rămîn de rezolvat cîteva probleme care provoacă discuții familiale de principiu; cu cine seamănă la mutricica lui dulce al mic? Dar la încăpățînarea lui atroce? De la cine a moștenit lipiciul firii și tandrețea? Dar pofta de joacă mai mare ca cea de învățătură? (etc., etc., etc.). Rezolvate ori nu, aceste probleme cheie se suspendă complet cînd copiii sînt plecați în vacanță la bunici sau în taberele de vară. Bate atunci asemenea vînt de pustietate în casă, și dorul mamei e atît de intens, egal cu al tatii, încît se cade de comun acord: copiii lor sînt cei mai nemaipomeniți de pe lume și dacă-i privești atent, vezi că seamănă perfect (dar perfect!) și cu mama și cu tata. A spus vreodată cineva altceva? A îndrăznit cineva?

Dacă uneori (nu obligatoriu) apare și neînțelegerea...

„Cine mai poate ști cum a început? De la ce a pornit? S-ar putea ca cearta să se fi declanșat (dar la drept vorbind nici n-a fost o ceartă adevărată, o ciondăneală din aceea sănătoase și simpatice, ca o

lungă și grea tăcere, un soi de închidere posacă a fiecăruia în sine însuși, după care n-a mai urmat obișnuita și înflăcărata împăcare), deci totul a început parcă atunci cînd cel mic și-a scos ghipsul de pe piciorul și mîna fracturate la schi; au fost niște săptămîni cumplite, care le-au epuizat nervii amîndurora.

Atunci, brusc, el, soțul (nu oricare, ci un anume tip de soț) a observat cît de tare a îngrășat soția și cît de inestetic o strîng fustele de cînd a pus niște kilograme — absolut de prisos — peste talia ei odinioară atît de suplă. Tot atunci și-a dat seama și ea, soția, cît au început să o irite lungile lui partide de table cu vecinul și că se socoate cumplit de frustrată că nu ies mai des la un teatru sau la un film. A oftat lung, cuprinsă de un soi de lehamite și plictiseală. El a privit-o atunci tot lung și fără o vorbă, și-a luat fulgarinul din cuier și a ieșit: nu, ferească sfîntul, ca să cumpere pîine pentru masa de seară, ci ca să se plimbe. Auzi, să se plimbe prin ploaie, cînd dumnealui e atît de șubred și-i cere, după primul strănut, să-i dea, tot ea, o aspirină. Se pare că din acea seară au început să tacă în doi, cu încăpățînare, ceea ce nu se dovedea deloc poetic, în schimb, total neprielnic atmosferei din casă. Copiii — și fata și cei doi băieți — prinși în vîrtejurile pubertății lor tulburi și tulburătoare — n-au dat la început prea mare atenție tăcerilor din casă: ei, s-or fi certat un pic „bătrînii" între ei, bine că nu ne fac nouă capul calendar cu dădăcelile lor. „Bătrîna" — de nici 40 de ani — simte cum aripile tinereții fîlfîie în jurul ei ca într-un trist dans de adio. „Bătrînul" — de 40 și ceva de ani — își simte sufletul înghețat de spaima puterilor și a tinereții pe ducă. Începe să privească cu un soi de disperare în stînga, în dreapta și, acolo, ce să vezi? Exact în drumul privirii lui se află o tînără stagiară care nu știu ce spune, ce face, cum se mișcă, cum zîmbește, dar parcă-i îndeamnă să se simtă și ei tînăr stagiar — numai că nu în ale meseriei, ci în ale inimii...

Ei bine, gata: e momentul să știe — fiecare din cei doi soți — să învețe a spune *stop*. Ea, plictisului și dragostei ei obosite. El, ghiesului ce-i dă inima spre o altă „deschidere de orizonturi", spre o altă posibilă iubire. Dacă momentul de criză a sosit, momentul de criză trebuie trecut, cu conștiința limpede că aceste oboseli ale sufletului și aceste încercări de „evadare" se plătesc scump, de cele mai multe ori chiar mult mai scump decît merită. Cum poate fi depășit torturantul moment de criză? Aceasta-i marea întrebare la care fiecare trebuie să-și dea mareele și propriul său răspuns. În care vor putea fi totuși luate în seamă cîteva considerații generale — cam banale și cam vechi, dar încă viabile: nici o fericire nu se poate construi temeinic pe ruinele alteia, ucisă cu nepăsare; nici o nouă iubire nu-ți va putea da sentimentul de liniște, de certitudine și datorie împlinită pe care-i aveai în familia, în casa ta, alături de copiii și partenerul tău juruit pe viață, nici o bucurie a vieții nu va putea anihila remușcările de a fi spulberat liniștea și echilibrul copiilor tăi. Din nefericire, există și momente de criză care nu se pot vindeca, există și familii care s-au destrămat. Mă întreb cîți din membrii acestor cupluri desfăcute au reușit cu adevărat „să-și refacă viața", „s-o ia de la început". Oricum, atenție sporită la „semnele de boală" ale momentului de criză: nu lăsați niciodată ca semaforul familial să-i dea cale liberă!

Liniștea tîmplelor și a nunții de argint

...Acum, e de sperat că toate furtunile care au fost să se potolească s-au potolit. Acum, cei care au învățat și au reușit să se simtă bine alături unul de celălalt, ba chiar să și semene nițeluș unul cu celălalt, cei care s-au deprins să trăiască solidar toate momentele, cele bune și cele mai puțin bune ale vieții, cei care au spus de-a lungul unui întreg sfert de veac *noi*, chiar cînd subiectul din propoziție era de fapt *eu*, acum, cînd le-ai obținut pe toate — casa, masa, covoarele, perdelele, ba chiar și tablourile, acum, cînd copiii au început, unul cîte unul, să plece și ei pe la casele lor, acum soții au din nou răgazul să se privească în ochi. Lung, și dacă nu cu sclipiri pasionale, sigur cu tone de tandrețe. Cu inima înmuiată în duioșia de-a-i privi celuilalt tîmpla argintată, cu inima strînsă la gîndul suferințelor pe care le înfruntă partenerul la dentist (dacă nu cumva urcă amîndoi pe scaunul stomatologului), cu griji pentru durerea reumatică a unuia, cu emoții pentru criza de rinichi a celuilalt.

Acum, în anul nunții de argint și al posibilei aniversări cinquagenare a vîrstei de naștere, ai de privit înapoi împreună lung și cu bucurie, sau cu mînie, sau cu înduioșare, sau cu nostalgie, sau cu toate aceste simțăminte la un loc, — e doar un întreg drum parcurs împreună, e întreaga tinerețe și maturitate trăite împreună. Acum, mai este încă suficient timp ca să privești și înainte, mai e o bucată bună de viață ce poate fi trăită, cu folos și satisfacție. Dar ca această privire în viitor să nu poată fi obturată de frica anilor senectuții, de spaima neputințelor ei fizice și a singurătății, e bine, e o fericire, e o necesitate adîncă a sufletului omenesc ca în drumul acestei priviri să poți întîlni viitorul. Mugurii primăverii: copiii copiilor tăi. Nepoții. Cei care-ți pun la încercare artrozele cînd alergi prin parc după ei, cei care-ți dau angoase la prima lor tuse, cei care-ți vor cheltui jumătate din pensie pe jucării și bomboane, cei care vor isca dispute pedagogice între generația voastră și cea a părinților nepoților voștri, copiii voștri. Și stai și te întrebi (treaba aceasta făcînd-o toate generațiile de părinți care au traversat vîrstele omenirii) de ce oare îți ticăie parcă inima mai puternic și-ți sînt grijile parcă mai mari, iar bucuriile pe măsura lor, cînd e vorba de nepoței, decît atunci cînd ți-ai îmbrățișat primul născut și ți s-a părut că nici o fericire n-o va putea vreodată egala pe aceasta?

Da, există un gust inegalabil al iubirii pentru cei mici pe care nu-i pot simți în cerul gurii și al sufletului lor decît bunicii. Cei cărora un trupușor fraged strîns în brațe li fac să uite că scara vieții are urcușul, dar și coborîșul ei, cei care au știut că, dacă vor să rămînă mereu tineri, trebuie să-și asigure din proprii ani tineri această continuă prezență tînără în jurul și în viața lor. Cei care au aflat că nemurirea ți-o asigură numai copiii...

SANDA FAUR

DOSAR „FAPTE REALE"

Întîmplările pe care le vom descrie sînt implicați oameni obișnuiți și oameni care fac rău. Binele și răul se confruntă sub incidența legii și a normelor morale. Făptașii actelor antisociale ajungînd iniotdeauna să plătească pentru ceea ce au comis. Este o lege implacabilă a vieții, nu numai a societății, dar ea nu se aplică singură...

Mașina de ocazie

Se grăbea. Da, adevărat este că se grăbea foarte tare. La urma urmelor, nici nu mai știe, acum, de unde s-a ivit graba asta, de n-a mai putut aștepta trenul și a ieșit la șosea. La început a făcut cu mîna numai la autoturismele în care se afla și cîte o femeie; îi era teamă, auzise tot felul de întîmplări neplăcute prin mașinile astea de ocazie. N-a oprit nici una. Apoi, de la o vreme, a început să facă semne oricui trecea, doar, doar, s-o îndura vreun conducător auto de ea. La un moment dat, iată că un bărbat elegant răsucește volanul spre șanț, destul de imprudent i s-a părut ei, și a invitat-o să ia loc lîngă el. Pierită de frică și cu obrajii roșii a pășit spre portiera deschisă, cîntărind, în grabă, omul: părea serios, de bună condiție, amabil, politicos. A urcat, gîndindu-se că, uite, mai sînt și oameni buni pe lume, fără doar și poate, bărbatul n-are cum fi un bișnițar și cu atît mai mult unul cu cine știe ce gînduri necurate. Pur și simplu a avut noroc.

S-a speriat, un piculeț, la plecare, conducătorul auto a pornit vijelios, la fel cum oprise, încît abia a putut să-i ferească o autocisternă mare și hidoasă, care tocmai trecea, bărbatul elegant i-a făcut discret un semn cum că n-are de ce să-i fie teamă cu el, și a pornit mai departe. În cîteva minute, orașul Roman a dispărut la orizont, mașina lunecînd, plăcut, printre lanuri și case, pe cîmpia aceasta din mijlocul Moldovei, aromind a pîine nouă și pămînt încins. Se aflau în miez de vară, la început de iulie, combinele secerau de zor și soarele dogorea cu dărnicie. Gîndea că va ajunge foarte curînd la Bacău, nu tocmai atît de repede cum sperase ea, așteptase cam mult la „ocazie", iată însă că totul se termina cu bine și, oricum, una este să călătorești într-un compartiment de tren și alta într-un autoturism elegant, alături de un bărbat discret, binecrescut și care nici nu îți se vîră în suflet. Cu alte cuvinte, nu avea ce să regrete.

Dar, iată, încă doi cetățeni care fac semne cu mîinile; mașina virează brusc și unul dintre ei abia apucă să sară din fața bolidului nărăvaș. Stăpînul mașinii zîmbește amuzat, îi urcă pe cei doi în spate, pornind mai departe spre Bacău. Dar nici nu ajung să părăsească ultimele case din Hîrlești cînd aud glasul, cu totul schimbat, al conducătorului auto: „Mie să-mi dați banii acum, pe drum, căci vă știu eu. Cînd ajungeți vă faceți că...". „Vi-i dăm cum să nu vi-i dăm?" l-a oprit unul dintre bărbații din spate, vădit jignit de bănuiala omului. „Cît vă datorăm?"

Suma rostită le-a cam luat piuitul și Maria Avădanii a făcut repede socoteala că o scotea, din toate punctele de vedere, tot mai în avantajul ei cu trenul. Acum însă, vorba aceea, zarurile erau aruncate, ienea, prostia și domnia se plătesc, va scoate și ea cît nu face din poșetă și se cheamă că s-a distrat cu mașina altuia. Scump dar, vrei nu vrei, face.

Pasagerii de ocazie n-au cîrtit: au numărat cît li s-a pretins și așteptau cu banii în mîini. Le era frică să și respire: bolidul atinsese o viteză care-i ameța și talpa celui cu volanul apăsa mereu pe pedala de accelerație. Apoi, totul s-a petrecut ca într-un vis halucinant, încît cu greu mai refac firul evenimentului. La un moment dat, stăpînul cutiei zburătoare s-a întors spre ei și a întins și o mînă; pasagerii s-au grăbit cît au putut să pună în palma aceea banii, dar omul antrenase în mișcarea sa și volanul, autoturismul izbind, cu furie, o bornă kilometrică. S-au speriat, bineînțeles, au și strigat, cuprinși de groază, volanul a fost rotit, cu violență, spre stînga, mașina a traversat și ea, în diagonală, șoseaua — ah, ce noroc că basculanta aceea s-a aflat, totuși, suficient de departe —, după care s-a izbit, puternic, de un pom. Banii s-au risipit peste tot pe perne, pe tavan, pe parbrizul făcut țăndări, chiar și în pomul aflat, inoportun, în calea lor. Maria Avădanii n-a mai știut, însă, din toate acestea nimic, căci s-a trezit mult mai tîrziu, la spital,

într-un corset de ghips. Care-i cuprindea întregul tors, semn că ceva nu era deloc în regulă la coloana vertebrală. Şi nici n-a fost, fiindcă a stat în spitalul acela aproape trei luni şi nici bine nu s-a făcut, de vreme ce a trebuit să se pensioneze şi, ce să mai vorbim, a urcat, din grăbă ei, într-o maşină de ocazie şi a ajuns, din om întreg, pensionară de gradul III.

Despre beteşugurile celorlalţi doi nu avem cunoştinţă, se zice, însă, că au fost, din nefericire, şi acelea pe măsura banilor plătiţi. Dar, fiindcă am ajuns cu povestirea la acest punct al întîmplării, cine era personajul elegant, respectuos şi discret, dar atît de cupid, încît a pretins, din mers, suma bişniţăriei sale şi nici n-a tras cel puţin pe dreapta, spre a o încasa, în condiţii de elementară securitate? Ne este jenă s-o spunem, dar Petre Eva era, pe vremea aceea, nu doar inginer, ci şi cadru didactic universitar. A dat cinstea pe ruşine, făcînd să roşească nu doar obrazul lui, ci şi pe cei ai lor lui, şi ai colectivului în care îşi arăta o cu totul altă faţă.

În ceea ce priveşte banii... tot dumnealui a avut de plătit, şi nu puţin, între care numai Mariei Avădanii aproape 16 000 de lei despăgubiri civile, ca să nu mai punem la socoteală şi anul de închisoare, executat prin muncă corecţională. Lăcomia a stricat întotdeauna omenia, dar atunci cînd se întîlneşte şi cu imprudenţa, consecinţele sînt deosebit de grave. Morala e una singură: maşinile de ocazie or fi elegante şi iuţi, dar nu ştii niciodată ce fel de oameni se află înăuntru şi nici ce ţi se poate întîmpla.

„Joaca"

Aveau, amîndoi, 15 ani. Ea, o fetiţă zveltă şi ochi neastîmpăraţi, cosiţe lungi, prinse cochet în fundiţe şcolăreşti, el înalt, imberb, nici copil, nici adolescent, fire sportivă, căreia îi plăcea să se grozăvească. Băteau împreună cu colegii lor mingea, pe malul Dunării, în vecinătatea plajei. La un moment dat, Catiţa, căci aşa o chema pe fată, şi-a exprimat regretul că nu ştie să înoate. El, „bărbatul", a şi sărit s-o înveţe, dacă vrea chiar în acel moment, a prins-o de mînă şi a tras-o spre apă. Ea s-a dus, înfiorată de o stranie plăcere, în clipa, însă, cînd a făcut cîţiva paşi şi s-a afundat pînă la piept, odată s-a speriat şi a vrut să se întoarcă la mal. Dar Luţu Constantin, colegul e., s-a simţit jignit, cum, adică, nu are încredere în el, îi subestimează cunoştinţele lui în materie de înot? Ce făceau în acele momente ceilalţi copii? Băteau mingea, mai departe, bineînţeles, fără să bănuiască tragedia care avea să se întîmple. Fiindcă băiatul acela nemîntos, în loc să lase fata în pace, în momentul în care aceasta a vrut să iasă din apă, a tras-o mai departe, cu forţa, spre mijloc, ba mai mult, crezînd că e tot mai grozav, a început s-o afunde cu capul în apă, pînă cînd au căzut amîndoi într-un canal de drenaj, pe care nu-l ştiau, şi au dispărut sub valuri. Luţu, înspăimîntat şi el şi nici pe departe bun înotător, aşa cum a lăsat să se creadă, a încercat s-o scoată pe fată la suprafaţă, dar n-a reuşit, la un moment dat, obosit, i-a dat drumul şi a încercat să iasă la mal.

Copiii, care le urmăreau „joaca", au văzut totul şi au început să ţipe şi să strige după ajutor. Doi bărbaţi au sărit imediat în apă, l-au salvat pe el, Luţu Constantin, aflat în stare de inconştienţă, dar pe fată n-au putut-o găsi, ea fiind „pescuită", abia peste trei zile, la mulţi kilometri, pe Dunăre în jos.

Ea a pierit, el a ajuns, pentru patru ani, la o şcoală specială de muncă şi reeducare. O familie îndoliată, alta cu sufletul rănit. Totul dintr-o joacă, veţi zice. Ei bine, nu! În faţa pericolului, cu pericolul, punînd în primejdie viaţa altora, se grozăvesc numai cei cu grave carenţe de caracter, cu grave minusuri în educaţia pe care au primit-o. Familia, ca şi ceilalţi educatori, care l-au crescut şi educat, poartă mari răspunderi pe umeri pentru pieirea fetei. Cu viaţa altuia, ba chiar şi cu viaţa ta, n-ai niciodată dreptul să te joci. În nici o circumstanţă.

Hoţii invizibili

Zi de ianuarie geroasă. Lucrătorul de miliţie, aflat în ceasurile lui libere şi cu treburi personale prin partea locului, se trezi luat, literalmente, cu asalt, de două femei, care păreau înnebunite de groază. În zadar le sfătuieşte el să se ducă la o circumscripţie de miliţie şi să reclame „cazul", tot în van se străduieşte să înţeleagă ceva din bîiguiala lor, reţinînd doar cuvinte ca „Jespede", „cavou", „strigoi" şi „poşete"; acestea îl ţin strîns de pulpana uniformei şi arată spre cimitir. Oftează omul şi porneşte, împreună cu ele, printre şirurile de morminte, pînă ajung la un cavou pe care vede scris: „Elena Barabaş". „E

ruda dumneavoastră?" le întreabă el, cumva aspru, spre a le mai dezmetici puțin. „Da, da, aprobă Angela Barsbaș, apoi, jeluindu-se: aici am lăsat poșeta, pe lespede, toată averea mea, și s-a topit, s-a..." Se uită lucrătorul de miliție la lespede: da, era puțin ridicată și cu un lanț mobil; oricînd putea să intre cineva acolo și să iasă. Apoi, o chestionează pe femeie: „Dar ce ai căutat dumneata cu toată averea aici, pe cavou?" Aceea începe să plîngă, și să tremure, așa că răspunde cealaltă Barabaș, cu prenumele aidoma celui înscris pe lespede: „Noi am venit să vedem cavoul și am lăsat gențile pe marginea lui, aici, pe lespede. Angela, așa e ea, poartă în geantă tot ce are mai de preț, bani, inele, brățări. Cred că tot ce avea valora peste 40 000 de lei. Am avut și eu în geanta mea 4 500 de lei. Și, cum vă spun, am stat aici, n-a apărut nimeni, de nicăieri, căci îl vedeam, cînd ne uităm pe lespede, gențile nu mai erau. Dispăruseră. Strigoii, cred că numai stri..."

Lucrătorul de miliție abia își stăpînea rîsul, dar ochii nu-l ascultau, lăcrimînd pe nepusă masă, trezind suspiciunile celor două Barabaș. „Adică, dumneata nu ne crezi?" Ba le credea el, numai că hoțul fusese viclean, le urmărise și se ascunsese în cavou. Auzi, strigoii! Afurisit și lacom strigoiul ăsta. „Și ce ați făcut, atunci?" le mai întrebă. Răspunse tot cea de-a doua Barabaș, care avea coerență în răspunsuri: „Ce să facem, tovarășe dragă, ne-am speriat și am fugit. Pînă v-am găsit pe dumneavoastră". Iar rîse, de data asta fără oprelișți: „Păi fain ați procedat, chiar așa cum a sperat și hoțul ăsta, nevăzut, ați fugit și ei a putut ieși, frumușel, din cavou, cu comoara furată. L-ați ajutat, nu glumă!" „Cum, s-a ascuns cineva în cavou? — nu și-a putut crede urechilor Angela. Dar, acolo, ar fi murit, de frică..." Nu murise, al naibii! Ba mai mult, se pricopsise și cu vreo 45 000 de lei.

Lucrătorii de miliție au încercat să-i prindă pe făptași, dar aceștia intraseră parcă în pămînt. În pămînt, nu în cavouri, căci acestea au fost, o bună perioadă, păzite. Pînă într-o zi, tot de iarnă geroasă, cînd Henrieta Antohi, venită la cimitirul central din Bacău, la mormîntul părinților săi, a așezat geanta pe o piatră, și geanta a dispărut. S-a volatilizat, cum s-ar zice. S-a uitat în jur, nici țipenie. Doar boschetii, tăcuți, păreau de nepătruns. A luat-o la fugă și...

Nu, nu se mai putea. Hoții ăștia, care băgau în sperieți în special femeile bătrîne și le subtilizau avutul, trebuiau neapărat prinși. Ușor de zis, dar cum? Hotărît lucru, nu era fapta unui hoț cunoscut, ci a unuia sau a mai multor infractori primari. Fără cazier, adică. Aceștia sînt, în general, greu de prins. Cum însă încep să se creadă supermeni, uită de prudență și fac prostii: iată, tot în cimitir, nu mai așteaptă să sustragă geanta de pe cavou, sau de după tufiș, ci o prind pe Drăgoi Ana pe după gît și-i smulg din sacoșă portmoneul. Femeia strigă și-i zărește pe făptaș. Lucrătorii de miliție încep să facă legătura dintre această întîmplare și alte tîlhării asemănătoare, comise într-un anumit punct al Bacăului. Ipoteza lor începe să se confirme; infractorii, căci se dovedesc a fi doi, o acostează pe Minodora Duman, tot în cimitir, unul dintre ei îi smulge plasa din mînă și o aruncă celuilalt, aflat dincolo de zid, după care dispare.

Cele mai multe tîlhării de acest fel se înfăptuiau în cartierul Izvorul și în cimitir. Mai spre primăvară, s-a organizat o pîndă dibace, cîteva milițience vînjoase, bine machiate în băbuțe, cu genți doldora, au traversat, la ore inoportune, punctele mai dosnice din cartierul Izvorul, și și-au așezat gențile pe lespezi în cimitir. Probabil, însă, că făptașii au simțit ceva, fiindcă nu se lăsau deloc tentați. Pînă într-o zi cînd... Ei, nu le-au folosit la nimic picioarele, fetele astea, deși bine machiate, știau niște figuri cu care-i culcau, rapid, pe vagabonzi și tîlhari la pămînt, plus faptul că aveau, în general, prin apropiere cîte un ajutor și mai vînjos, cu sau fără uniformă. Cert este că, în miez de noapte și în deplin întuneric, cei doi hoți s-au făcut dintr-o dată foarte vizibili! Atît de vizibili încît pînă și lucrătorii de miliție au rămas uimiți: dar ăștia sînt doi frați considerați buni și cuminți, care lucrau la fabrica de avioane. Cîștigau bine, erau specialiști buni, familii serioase... Cum de porniseră pe panta asta? Nelu Sion a răspuns și în contul fratelui său, Costică: „Ne plăceau chefurile". Nu, părinții nu știau, ziceau că pleacă să facă ore suplimentare, ba porneau și în „delegație".

Lunecatul pe panta degradării și infracțiunii, oricît de bine ar fi mascat, are un singur sfîrșit: ispășirea. În cazul lor, ultima „delegație", în costume vărgate, durează ceva mai mult, cinci ani. Poate că sînt de ajuns să-i astîmpere. Nu de alta, dar femeile care merg pe la cimitire sînt în general bătrîne și bolnave și pot cădea jos de sperietură. Și fiindcă nu cred că oamenii ca și ele pot comite asemenea blestemății, dau vina pe strigoi!

Cuibul paraziților

Peste o sută de oameni, veniți la o înmormîntare, erau gata să facă... moarte de om. Fiindcă taman atunci cînd jalea era mai mare și se pregăteau să-l scoată pe decedat din casă, spre a-l petrece spre groapa veșnică, numai ce se pomenesc pe uliță cu un vlăjgan dezbrăcat. Degeaba se lipea el de gard și încerca să se facă nevăzut, un așa spectacol, ziua în amiaza mare, pe lîngă prapurii unui mort, nu putea decît să-i aducă ghinion. Fiindcă, indiferent de gradul de rudenie, ori de simțămintele care-i legau de cel dispărut, participanții la un asemenea cortegiu au uitat instantaneu de lacrimi și au pus mîna pe ce au apucat, încercînd să cotonogească arătarea aceea fără petic de haină pe ea. Văzîndu-se în mare primejdie, omul s-a predat, încă de departe, și a început să strige cît îl țineau rărunchii că este victima unui act huliganic și ar fi nedrept să mai mănînce acum și o cotonogeală. Spre a fi cît mai edificator, a arătat spre casa Elenei Stan, de unde se auzea o gălăgie ca de la nuntă. În atare condiții, o femeie milosă i-a aruncat o broboadă, spre a-și acoperi anumite părți ale trupului, iar bărbații au pornit-o spre poartă cu pricina, abandonînd pentru cîteva clipe mortul. Din casă au ieșit însă trei bărbați tineri și ioroși, dotați cu arme albe, mult superioare celor ale amatorilor din uliță, nevoiți să părăsească, în mare grabă, terenul, pierzînd, adică, în cîteva secunde, o bătălie nici măcar începută. Formînd din nou cortegiul mortuar, au mai apucat să observe cum unul dintre cei trei a adus în mijlocul uliței un morman de haine, pe care a turnat gaz și le-a dat foc. Acelea au ars, se înțelege, cu deosebită rîvnă, din straiele celui care a perturbat, în mod neașteptat, sobrietatea cortegiului nemairămînînd decît o mînă de cenușă.

Cînd pe uliță nu mai rămînese decît un vag miros de cîrpă arsă, a reapărut, în ținută de mare gală, cel care se furișase pe lîngă garduri, însoțit însă de doi milițieni încruntați și hotărîți. Aceștia nu s-au speriat de tinerii ioroși și au început un dialog ciudat.

— Cine l-a dezbrăcat și i-a dat foc la haine?

— Eu, a recunoscut cinstit, duhnind a trăscău, Gorgan Ștefan. Sînt din Broscăuți, Botoșani, și mă aflu aici la soacra mea, Stan Elena. Bostan Ion îmi datora o pereche de pantaloni pe care nu mi i-a dat pînă acum și, atunci, l-am dezbrăcat și l-am scos pe ușă afară.

— Dar mai înainte ați băut. Împreună.

— Da, împreună. Am ciocnit ca frații, deși el e de aici, din Bodești-Neamț, și n-are cum să-mi fie frate. Apoi mi-am adus aminte de pantaloni și i-am spus să se dezbrace.

— Și a făcut-o. De bunăvoie?

— De bunăvoie. Eu i-am arătat doar așa, în treacăt, barda, iar Mina i-a dat cu o țigaie în cap.

— Nu știați că pe uliță este o înmormîntare?

— Ba știam, dar fiecare cu treburile lui. Ei nu m-au deranjat cu nimic pe mine, cu toate că se jeluiau ca apucații. Ei se văietau, noi cîntam. Nu ne-am supărat pentru asta. Iar cînd au năvălit spre poartă, vrînd să violeze în mod ilegal domiciliul soacrei mele, a fost de ajuns să le arătăm securile și o furcă de fier...

— Dumneavoastră n-ați călcat legea aruncînd în drum un bărbat dezbrăcat?

— Nu l-am aruncat. A plecat singur. Deci, legea a călcat-o el. Și n-a fost frumos, a văzut doar că oamenii aceia erau îndurerați.

— Nu l-ați obligat să iasă?

— Nu. Barda o țineam inofensiv în mînă, iar coada aceea de mătură, cu care l-am croit peste creștet, n-avea cum să-l sperie.

Edificat, omul cu epoleți a început un fel de inventar:

— Deci, dumneata ești din Broscăuți. Ce faci pe acolo?

— Sînt căruțaș, la C.A.P.

— Și de ce nu ești la C.A.P.?

— I s-a scrîntit calului un picior. Și am venit la rude, în Neamț.

— Cu căruța?

— Păi, cu căruța.

— Și Mina cine e? Și unde lucrează?

— Mina e nevastă-mea. Și nu lucrează. O țin eu.

— Aha. Dar dumneata? se adresează milițianul lui Stan Elena cea mică.

— Eu... păi, eu sînt fata mamei și... și n-am ocupație.

— Nu cumva ai un dosar, pe la Piatra, pentru vagabondaj și prostituție?

— Da, dar știți, asta a fost în trecut...

— Aha. Dar dumneata?

— Eu îs Boz Lucia, s-a smiorcăit una plînsă și cu vînătăi de jordie peste nas. M-au bătut și pe mine, fiindcă le-am spus că nu e frumos ce au făcut cu Bostan, care venise la Stan Elena, fosta mea soacră. Nu, acum trăiesc în concubinaj cu Buharic Costel. Da, acela din colț este, cu ochii în jos. El a dat în mine mai tare, deși îi fac rost de bani. Nu, nu sînt integrată nicăieri, nici eu și nici ei. Ar trebui să-i arestați.

— Dar dumneata? se adresă omul legii, unui ins foarte tînăr, care răsucea între degete o nuia de dud.

— Tot fără ocupație, a răspuns acesta cu impertinență. Mă ține mama, Stan Elena; mă cheamă Vasile. Pe cumnatul Munteanu Neculai n-are rost să-l mai întrebați, și el este fără.

— Hm! drăguță chestie. Și v-ați adunat cu toții aici, la mămuca, în cuib? Ia să vedem de unde are mămuca ce să vă dea să mîncați și să trăscăiți? Unde lucrezi, dumneata, Stan Elena?

— Eu? Păi, eu nicăieri. Că am atîția copii și gineri și nurori, de ce să mai muncesc eu?

La judecătorie a fost un proces de pomină. Lunile de „meditație", împărțite cu dreptate și scop educativ, se pare că nu și-au făcut, cum se cuvine, efectul. Zicea cineva, prin Bodești, că ar mai trebui niscai stimulente. Nu de alta, dar un asemenea „cuib" răspîndește în jur niște apucături deosebit de nocive. Și este păcat de faima și de sănătatea morală a unei așezări atît de frumoase și cu oameni atît de harnici.

Dosar „Fapte reale"
realizat de
VASILE TINCU

Părinții și tinerele cupluri

„Ce mă sfătuiți să fac, dragă redacție? Sînt căsătorită de un an și jumătate, avem și un copil, dar nu ne mai putem înțelege cu părinții soțului la care locuim". Sau *„Eu vreau să vă întreb cum de este posibil ca în vremea noastră unii părinți să gîndească tot ca acum o sută de ani? Am 24 de ani, o meserie și vreau să-mi întemeiez o familie. Iubesc o fată cu care mă cunosc din copilărie, dar părinții mei nu sînt de acord cu acest lucru, pentru că părinții ei n-ar fi «corespunzători», după spusele lor. Aceștia au crescut 6 copii, toți sînt cu meserie, la rîndul lor, bătrînii au muncit toată viața și mai muncesc și acum. Cum pot susține că nu sînt corespunzători?"*

Iată întrebări din cele care ni se adresează în scrisorile pe care le primim de la cititori, aspecte de viață care se referă la relațiile dintre tinerii ajunși la maturitate și părinții lor. Știm, nu există rețete, nu deține nimeni secretul fericirii veșnice și rostul acestor rînduri nu este altul decît acela de a îndemna la reflecție pe cel care crede că dreptatea este numai de partea lui, este un apel la înțelepciune adresat deopotrivă tinerilor și părinților lor. Ca să începem această discuție, pe care o considerăm deschisă, ne-am adresat judecătorului **Irina Negrescu**, președintele Tribunalului Municipiului București, om cu o bogată experiență de viață și profesională.

— Tînăra familie nu trăiește izolată. Între ea și cele două familii de origine se instituie un anume fel de relații. În ce măsură acestea pot să favorizeze sau să frîneze consolidarea tînărului cuplu?

— Familia înseamnă mai mult decît un cuplu. Viața impune menținerea relațiilor dintre generații și armonizarea lor permanentă.

Desigur că o atmosferă calmă, bazată pe respect reciproc, pe întrajutorare, este de natură să contribuie la fericirea tînărului cuplu.

— Și, totuși, ce-ar trebui să știe părinții copiilor mari?

— În marea lor majoritate, părinții tinerilor căsătoriți sînt animați de gîndul bun — și e firesc să fie așa — să facă totul pentru copiii lor, în continuare, pentru fericirea lor. Uneori, din prea mare dragoste, dintr-o grijă exagerată, se naște tendința de a dirija pe fosta fetiță sau pe fostul băiețel și după căsătorie, și, de aici, se pot ivi neînțelegeri. Vedeți, adaptarea la viața de familie este un proces deosebit de complex. Soții trebuie să-și armonizeze programul de viață, să se cunoască. Dragostea care i-a unit trebuie susținută de dorința comună de a realiza ceva împreună, mai ales cu forțe proprii, în condițiile în care ambii soți sînt încadrați în muncă și își pot asigura existența, deci, independența. Viața în doi, cu obligațiile și idealurile ei firești, îi pune pe tinerii soți în fața unor decizii importante, le stimulează răspunderea de a-și întemeia prin munca lor casa, gospodăria și în același timp de a-și educa și crește cu grijă copiii. Este firesc ca părinții celor doi să fie alături de ei în acest efort, dar cu tactul necesar, lăsîndu-i pe tineri să-și formeze o viață de familie proprie, de preferință într-un spațiu de locuit propriu. Și, poate, nu în ultimul rînd, ei ar trebui să-și amintească de propria lor tinerețe.

— Am asistat la un proces de divorț, unde ea și el stăteau bosumflați, uitați în cîte un colț al sălii, de unde se priveau pe furiș, în timp ce cuscrii se luptau gălăgios între ei pentru „dreptatea odraslelor"...

— Sînt și asemenea situații! Tînărul cuplu poate fi frînat în consolidarea lui de relațiile încordate care se ivesc între familiile lor de origine. Aceasta se întîmplă mai cu seamă acolo unde afecțiunea tinerilor n-a fost destul de solidă cînd vîrsta celor doi n-a fost destul de „coaptă" și înțelepciunea părinților este zdruncinată de interese meschine, orgolii și egoism, care îi împiedică să se dea la o parte din calea firească a tinerei familii, cu alte gusturi, alte dorințe și alte principii de viață decît ale generației mai în vîrstă. În aceste cazuri, de cele mai multe ori, tinerii se lasă antrenați într-un conflict din ce în ce mai străin de ei. Din păcate, există cupluri care, la puțină vreme după „da"-ul spus la ofițerul stării civile, se grăbesc să ajungă la judecător, invocînd diverse motive, adesea neînsemnate. În fața unor asemenea situații, judecătorul are misiunea de a interveni cu tact, cu înțelegere și răbdare, stăruind pentru împăcarea tinerilor. Pentru noi nu există o satisfacție mai mare decît împăcarea unui cuplu tînăr, contribuind astfel la viitorul lui.

— Pe ce ar trebui să se bazeze colaborarea dintre noră și soacră?

— Problema aceasta nu trebuie scoasă din context. Accentul pus pe ea rămîne o chestiune de prejudecată, de mentalitate. Cîte nurori nu-și iubesc soacrele ca pe mamele lor, cîte soacre nu văd în nurori pe propriile lor fiice? „Colaborarea" dintre ele, cum spuneți, trebuie să se bazeze pe respect reciproc și pe înțelegere. De cele mai multe ori neînțelegerile se întemeiază pe un sentiment unic — *marea* dragoste pentru același om — fiul și, respectiv, soțul. Or, cînd iubești cu adevărat pe cineva, este imposibil să nu faci totul ca să-i fie lui bine. Acesta fiind scopul comun, să avem grijă de mijloace.

CRISTINA BĂLTEANU

curier juridic

În etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, dinamica vieții noastre economice și sociale a determinat o bogată activitate legislativă, care asigură așezarea tuturor raporturilor din societate pe criteriul ferm al legii. În mersul nostru înainte, creșterea conștiinței socialiste a întregului popor și, în cadrul acesteia, dezvoltarea conștiinței juridice a cetățenilor, reprezintă preocupări esențiale, de prim ordin, ale organelor de partid și de stat. Avînd în vedere cerințele activității de cunoaștere și respectare a legilor, de întărire a ordinii și disciplinei, de apărare a avutului obștesc, ne vom referi în cele ce urmează la cîteva probleme în legătură cu care cititoarele ne-au solicitat lămuriri. Răspunsurile sînt date pe baza reglementărilor în vigoare la 30 septembrie 1984.

Cum se stabilește răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă

Apărarea valorilor materiale și spirituale ale societății constituie o îndatorire fundamentală a tuturor oamenilor muncii. Potrivit legii, persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc, din vina și în legătură cu munca lor. În conformitate cu prevederile Codului muncii, orice fel de pagubă materială se recuperează prin decizia de imputare emisă de conducătorul unității; cel vinovat de producerea unei pagube își poate lua însă în scris un angajament de plată a despăgubirilor, ce constituie titlu executoriu.

Paguba cauzată unității trebuie constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul în care trebuie să se restituie unele sume sau contravaloarea unor bunuri ori servicii nedatorate, în cel mult un an de la data primirii sumelor sau bunurilor, ori de cînd cel în cauză a beneficiat de serviciile nedatorate. Decizia de imputare poate fi emisă în termen de 60 de zile de la data de cînd organul competent a luat cunoștință de producerea pagubei. Decizia de imputare — care trebuie să fie motivată și să menționeze termenul în care poate fi contestată și organul competent să soluționeze contestația — se comunică celui obligat la plată în termen de 15 zile, ea constituind titlu executoriu doar din momentul comunicării.

Persoana căreia i s-a emis decizia de imputare, dacă se consideră nedreptățită, poate introduce la organul de jurisdicție a muncii o contestație în termen de 30 de zile de la data comunicării. De asemenea, și angajamentul de plată poate fi contestat cînd cel care l-a semnat constată că în realitate nu datorează, parțial sau total, suma pretinsă de unitate.

Notă: Organele competente să judece contestațiile sînt, în raport de suma imputată: comisiile de judecată — cînd suma este pînă la 5 000 de lei; judecătoria — cînd suma depășește 5 000 de lei.

Munca la domiciliu

Dacă pe baza unor analize și calcule economice rezultă că se asigură o eficiență corespunzătoare, unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și cooperației agricole pot folosi în activitatea de producție și munca la domiciliu. Această formă de organizare a producției poate fi prestată pe baza unei convenții civile sau a unui contract de muncă.

Convenția civilă pentru executarea de produse și lucrări prin muncă la domiciliu se încheie în cazul cînd perioada în care urmează să fie realizate produsele și lucrările contractate este de pînă la 3 luni sau cînd nu se asigură un volum de producție care să justifice încheierea unui contract de muncă. O astfel de convenție civilă dă dreptul numai la retribuirea pentru activitatea prestată.

Contractul de muncă privind prestarea muncii la domiciliu se încheie pe perioadă determinată în cazul unei producții ce necesită o activitate neîntreruptă de 3—12 luni, sau pe durată nedeterminată în cazul producției a cărei realizare necesită o activitate de peste 12 luni neîntreruptă. Drepturile pe care le conferă calitatea de persoană încadrată în muncă, ce se cuvin celor ce prestează munca la domiciliu pe baza unui astfel de contract, se acordă numai dacă aceștia realizează un volum de producție egal cu cel stabilit pentru persoanele încadrate care își desfășoară activitatea la sediul unității.

Persoanele care prestează munca la domiciliu răspund material, civil, administrativ, disciplinar și penal, după caz, de păstrarea în bune condiții a materiilor prime și a materialelor încredințate de unitate, de folosirea lor conform tehnologiilor stabilite și exclusiv pentru executarea convenției sau contractului de muncă.

Precizare: Este interzisă încheierea de convenții civile și contracte de muncă pentru prestarea muncii la domiciliu cu persoane încadrate în muncă.

Cum se acordă ajutoarele în caz de maternitate

Femeile încadrate în muncă beneficiază de indemnizații din fondurile de asigurări sociale de stat *în caz de maternitate* și *pentru îngrijirea copilului bolnav*. Astfel, femeile au dreptul la un concediu de maternitate plătit de 112 zile, ce se acordă 52 de zile prenatal și 60 de zile postnatal.

Cuantumul ajutorului de maternitate este de: 85 la sută din retribuția tarifară lunară pentru mamele cu o vechime neîntreruptă în muncă de 12 luni; 65 la sută din retribuția tarifară lunară pentru cele cu o vechime neîntreruptă în muncă între 6—12 luni; 50 la sută pentru cele cu o vechime de pînă la 6 luni.

În cazul femeilor care nasc al treilea copil și următorii, cuantumul ajutorului este de 94 la sută din retribuția tarifară lunară, indiferent de vechimea neîntreruptă în muncă.

Pentru îngrijirea copiilor bolnavi mai mici de 3 ani se vor acorda mamelor, cu avizul medicului, concedii plătite care nu se includ în concediul de odihnă. Cuantumul ajutorului pentru îngrijirea copilului bolnav se stabilește pe baza retribuției tarifare, în raport cu vechimea neîntreruptă în muncă, după cum urmează: pînă la 2 ani vechime — 50 la sută; de la 2 la 5 ani vechime 65 la sută; de la 5 la 8 ani vechime 75 la sută; peste 8 ani vechime 85 la sută.

Cum se acordă ajutoarele pentru mamele cu mai mulți copii

În cadrul sprijinului material de care se bucură familiile cu copii din partea statului, pe lîngă alocația de stat pentru copii, se acordă următoarele ajutoare bănești: ajutorul pentru mamele cu mai mulți copii; ajutorul pentru soții de militari în termen; indemnizația de naștere.

Ajutorul pentru mamele cu mai mulți copii se acordă, lunar, mamelor care au în îngrijire 5 sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 18 ani, după cum urmează: 200 de lei, mamelor cu 5 sau 6 copii; 350 de lei, mamelor cu 7 sau 9 copii; 500 de lei, mamelor cu 10 sau mai mulți copii.

La stabilirea acestor ajutoare se iau în considerare și copiii soțului rezultați dintr-o căsătorie anterioară sau din afara căsătoriei dacă se află în îngrijirea mamei, precum și copiii care au depășit vîrsta de 18 ani și își continuă studiile, pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani.

Ajutorul pentru soții de militari în termen se acordă soțiilor de militari în termen care nu sînt încadrate în muncă și nu au alte posibilități materiale de existență, dacă se află într-una din următoarele situații: sînt gravide, începînd cu luna a V-a de sarcină; au copii în vîrstă de pînă la 8 ani; sînt încadrate în gradul I sau II de invaliditate.

Cuantumul acestui ajutor este de 350 de lei lunar pentru cele care au domiciliul în mediul urban și de 200 de lei lunar pentru cele cu domiciliul în mediul rural.

Precizare: Ajutorul pentru soțiile de militari în termen se acordă cumulativ cu alocația de stat pentru copii.

Indemnizația de naștere. Mamele care au născut mai mult de doi copii au dreptul la o indemnizație de naștere de 1 000 de lei pentru fiecare copil născut ulterior, viu sau mort.

În ce condiții poate fi încuviințată înfierea

Legea prevede că înfierea se poate face numai în interesul celui înfiat. Pot înfia numai persoanele majore care îndeplinesc condițiile pentru a fi tutori și sînt cu cel puțin 18 ani mai în vîrstă decît cei pe care doresc să-i înfieze.

Pentru încheierea înfierii se cere consimțămîntul celui care înfiază, consimțămîntul părinților celui înfiat, precum și consimțămîntul acestuia dacă a împlinit vîrsta de 10 ani. Dacă persoana care vrea să înfieze este căsătorită este necesar și consimțămîntul celuilalt soț. Consimțămîntul la înfiere se dă fie prin declarație dată direct în fața autorității tutelare care încuviințează înfierea, fie prin înscris autentic. Un copil nu poate fi înfiat de mai multe persoane, cu excepția cazului cînd el este înfiat de către soț și soție, deodată sau succesiv.

Competentă să încuviințeze înfierea este autoritatea tutelară din raza de domiciliu al celui care înfiază, în afară de cazul înfierii unui copil părăsit sau din părinți necunoscuți, aflat în îngrijirea unei instituții de ocrotire, cînd competentă va fi autoritatea tutelară în circumscripția căreia se află sediul acestei instituții.

Autoritatea tutelară va încuviința înfierea numai dacă va constata că cel care înfiază poate asigura înfiatului o dezvoltare normală fizică și morală, precum și că înfierea nu se face în alte scopuri, potrivnice legii ori regulilor de conviețuire socialistă.

Notă: Înfierea între frați este interzisă. De asemenea, nu pot fi înfiați decît minorii. Prin excepție, poate fi înfiată și persoana majoră care, în timpul cît a fost minoră, a fost crescută de cel care dorește să o înfieze

JURIST

ÎN EXCLUSIVITATE

Fiice despre părinţii lor

CELLA DELAVRANCEA:
Picături din trecut

Era o seară posomorită de sfîrşit de toamnă. Noi, cele patru surori, adunate în jurul mesei rotunde din salon, vorbeam cu glas scăzut. Mama părea îngrijorată, tata lipsea. Se dusese, din nou, să afle ştiri despre domnul Grigorescu, marele nostru pictor, care zăcea acum de o gravă boală. Vorbeam în şoapte, ca şi cînd am fi fost lîngă el. Un trap de cai, zurgălăi opriţi brusc din tremurul lor, ne împinse privirea spre uşa de la intrare. Sosea tata. Figura răvăşită, ca după o caznă grea, ochii lui verzi luminau odaia ca şi cînd ar fi descoperit o mare primejdie. Se lăsă pe un scaun lîngă mama, care murmură monosilabic: „Ce?...", îşi plecă capul pe umărul ei şi gemu: „Ne-a părăsit Grigorescu". Plînsul lui sacadat părea că-i rupe bucăţele din piept şi îl distruge. Noi, fetiţele, ne-am ridicat de pe scaun şi am părăsit salonul. Apoi, în odaia noastră am început să înşirăm amintirile.

Pictorul genial era atît de impunător încît te simţeai întotdeauna vinovat de ceva cînd te fixa cu ochii lui negri, rotunzi şi mari. Emana din ei certitudinea unei superiorităţi care te supunea lui, oricît de important ai fi fost, vorbea scurt, tăios şi definitiv. Rece şi distant, privirea, gesturile, glasul deveneau mlădioase cînd întreba pe tata: „Delavrancea, ce crezi dumneata de..." şi silabele numelui lung al tatei se rotunjeau ca şi cînd ar fi făcut un gest mîngîietor. Cu alţii, pictorul era sever şi zgîrcit la vorbă. Nu l-am auzit niciodată rîzînd, nici cînd era printre cei cărora le îngăduia să-şi exprime admiraţia, adică Vlahuţă, care-i oferise o odaie în apartamentul lui din Calea Victoriei, şi Delavrancea, căruia îi vorbea cu o inflexiune de caldă atenţie.

Mi-aduc aminte de o duminică, cînd părinţii nostri lipseau de acasă. S-a sunat prelung la uşa de intrare. Am deschis. Era domnul Grigorescu. L-am asigurat că aşteptarea va fi scurtă. Ne privea indulgent, ghicind emoţia noastră. Dar imediat începu, uitîndu-se la cele trei pisici tolănite pe canapea, să ne povestească de cîinele lui năzdrăvan, şi cînd sosi tata era în plin entuziasm. Tata se aplecă şi sărută mîna marelui nostru pictor. Îl venera şi fu cel mai stăruitor tălmăcitor al geniului său. Dăruit Artei, tatăl meu ar fi putut deveni un mare pictor. Desena cu măiestrie, şi Grigorescu, în mai multe rînduri, îl rugase să-i însoţească cînd pleca pe dealurile ascunse, unde satele erau înflorite şi ţărăncile, cu portul foteior strînse în jurul trupului, întruchipau graţia şi demnitatea neamului nostru. În verile încîntătoare petrecute la Dragosloveni, Vlahuţă şi tata ne citeau din Eminescu, Caragiale, Goga. Glasul lui Vlahuţă avea inflexiuni de o ironie pipărată în paginile lui Caragiale, uneori se oprea cu o teatrală naivitate care repezea rîsul nostru, cascadă impetuoasă de veselie şi admiraţie... Cînd citea tata din Eminescu şi din Poezia populară, ne emoţiona pînă la lacrimi şi pricepeam ce minunat este „duhul" poporului nostru. Cuvintele, rostite cu glasul nuanţat al tatii, căpătau viaţă şi un înţeles tainic, pătrunzînd pînă în suflet. O personalitate poartă o forţă creatoare în cele mai mărunte expresii şi acţiuni, pînă la cele mai importante şi definitive. Din felul cum păşea tata se înţelegea ce înălţător şi pur îi era sufletul, cu ce sinceritate era înzestrat, iar din ochii lui verzi ca trăznetul emana o putere care elimina imediat tot ce putea fi banal.

Ce ne rămîne din trecut? Nişte imagini, renăscînd în amintirile scrise şi mai ales povestite, dîndu-i acestui Trecut verbul care-i readuce în Prezent.

MITZURA ARGHEZI: Marea

Vă mărturisesc că mi-ar fi greu să scriu despre o singură amintire, pentru că totul se amestecă şi se contopeşte şi întreaga mea viaţă reprezintă acest univers al amintirilor legate de Tudor Arghezi.

O să încerc să desprind firele strînse ale aducerilor aminte şi să vă povestesc ceva despre Dobrogea, de care Tudor Arghezi s-a simţit legat în mod deosebit. Acest ţinut cu ierni aspre, pînă mai ieri arid, sălbaticul peisaj dobrogean, nisipul fierbinte al litoralului şi nesfîrşitele întinderi de ape albastre, poetul le-a descoperit şi le-a cunoscut tîrziu, foarte tîrziu, abia la 50 de ani.

În tinereţea lui, călătorea mai ales cu închipuirea, cu lectura şi cu gîndul. Fără bani, se urca pe o bicicletă pe care o avea şi care era foarte greoaie şi colinda împrejurimile Bucureştilor. Uneori pornea la drumuri mai lungi, ajungînd pînă pe Valea Prahovei, trăgînd cu greu la deal greutatea bicicletei. Alteori pornea pe jos, duminicile, cu Gala Galaction, pînă la Căldăruşani sau la Cernica.

În acea vreme, prin anul 1898, care este şi anul de debut în poezie al tînărului Ion Theodorescu, cum se numea atunci Tudor Arghezi, nimeni nu mergea la mare, cum se merge astăzi, şi oraşele şi satele de-a lungul ţărmului erau aşezări ca celelalte din întreaga ţară, cu locuitori ai celor patru sezoane, cu preocupările şi grijile de fiecare zi. După primul război mondial, pe la sfîrşitul deceniului douăzeci, a început să devină un obicei petrecerea vacanţelor la mare.

Aşa că puţin înainte de 1930, Tudor Arghezi merge la mare pentru prima oară. Cu ochii la nesfîrşitul albastru, ei ar fi stat zile şi săptămîni să-l privească. Undeva mărturisea: „Mă uit la mare, încremenit în uimirea cifrului ei imposibil".

Marea, cu foşnetul continuu al valurilor, îi dădea o linişte necunoscută pînă atunci. A scris multe pagini despre mare, şi multe pagini de versuri şi proză le-a scris la mare.

În copilăria noastră, am vizitat pămîntul Dobrogei. În anul 1936, tata avea un „Chevrolet" şi am trecut cu bacul Dunărea jos, de tot. Ne-am dus la Adamclisi, pe atunci un bolovan mare de piatră năpădit de buruieni. Printre pietrele risipite în jur şi printre care se strecurau şopîrlele, vîrful de baston al lui Arghezi a scos din pămînt şi din colb sumedenie de cioburi, păstrătoare tăcute ale îndîrjirii unui popor ce nu s-a clintit din glia lui.

Într-unul din drumurile noastre, am trecut prin Cobadin, unde ne-a gonit din urmă, de-a lungul unei cîmpii fără sfîrşit, o furtună cu fulgere şi trăznete, şi ne-am adăpostit. La Cobadin se putea mînca cea mai bună friptură de berbec — bătaî în regiunile vecine cu marea, iarba este sărată şi animalele care pasc aceste ierburi erau renumite pentru gustul cărnii. La o masă de lemn simplă, într-un local plin de fum, ni s-a servit friptura, în timp ce ploaia se revărsa afară.

Poate că o să vă mire că am amestecat într-o evocare, care s-ar fi cerut mai degrabă literară, măruntul cotidian. Dar tata ştia să guste literatura, ca şi bucătăria dacă era bună, şi o prefera pe cea din urmă versurilor şi prozelor mediocre. Şi se pare că friptura de la Cobadin fusese bună.

PROFIRA SADOVEANU: În familie

Cei care l-au cunoscut pe Mihail Sadoveanu şi au luat cunoştinţă de aerul lui sever şi acumpătat la vorbă şi-nchipuie, fără îndoială, c-a fost un tată de temut, un părinte de a cărui vorbă tremurau toţi cei zece copii ai lui. E drept că nu le tolera necuviinţa şi obrăznicia, dar mijloacele pe care le folosea nu erau nici răcnetele şi nici bătaia.

Ca şi mama lui, Profira, care i-a călcat uşurel cu piciorul pantalonaşii — pe cînd era un puişor de 3—4 ani — la protestul lui că sînt „necălcaţi" şi al avea aimţul umorului sau, mai bine zis, „hîtrenia" lui Ion Creangă. Copilăria mea e plină de vorbe şi fapte nostime săvîrşite de tata, pe care îl văd în minte zîmbind într-o sprînceană, pe cînd ne lua uşurel în derîdere. Nu mai departe biletele de plăcintă de la Crăciun erau un fel de critică umoristică a odraslelor sale:

Eşti contesa cea mai fină,
Dintr-o viţă suverană
Şi menirea ta pe lume-i
Să-nveţi bine la Germană!

Aşa suna unul din bileţelele pentru fata lui cea mai mare, Lia — poreclită „Contesa", care la vremea ceea o cam scrîntise la şcoală cu limba lui Goethe.

Îmi pare rău că n-am ţinut o condică a acestor uşor usturătoare epigrame. Pe cele mai multe le-am uitat. Îmi aduc vag aminte că de mine, care aveam nasul lung şi eram extrem de curioasă, a spus că nasul îmi ajunge c-o jumătate de ceas înainte, oriunde mă duce neobişnuita mea curiozitate să văd şi să ştiu tot ce se-ntîmplă...

Dar, ca să vă daţi mai bine seama de felul cum înţelegea Sadoveanu să-şi crească copiii, o să vă reproduc o mică scenetă, care mă are pe mine drept eroină.

După cum se vede şi din cea dintîi carte a mea, *Mormolocul*, eram o fetiţă ciudată, care făcea, tot felul de pozne. Desigur, cea cu mosorul coborît c-o tinicheluţă în fîntînă, ca să scot apă, pe care-l scap în adîncul celor treizeci de metri, a fost pedepsită cu cîteva curele bine aplicate la spate. Dar asta a fost o excepţie, căci, în general, după cum am mai spus, tata folosea altfel de metode pentru — ca să zicem aşa — „capriciile" mele.

Aşa s-a întîmplat, odată, pe cînd aveam doar trei ani, că nu voiam să mă spăl cu nici un chip. Au încercat mama şi bunica, dar eu mă zbăteam, împotrivindu-mă cu strâşnicie să-mi vîr faţa în lighean. La ţipetele mele, a intrat tata:

— Ce este? Cine te taie, Profiriţă?

Am ridicat capul, înspăimîntată:

— Nu mă taie nimeni!...

— Atunci, de ce ţipi aşa de tare?

— Nu vrea să se spele!... a bodogănit bunica, pe cînd mama se uita îngrijată la cei ce intrase.

— A! Nu vrei să te speli? E-adevărat?

— Da, am înghinat eu, ştergîndu-mi ochii de plîns.

— Şi de ce nu vrei să te speli?

— Nu pot să sufăr!

— A! Nu poţi să suferi? Foarte bine. Nu te spăla. Da' ştii ce-are să se întîmple?

— Nu.

— Văzîndu-te aşa de neagră şi de nespălată, au să vie cioarele şi-au să te ia în cuibul lor. Au să creadă că eşti un pui de-al lor!...

La asemenea gînd, înspăimîntîndu-mă foarte, am rugat-o pe mama să mă spele în graba mare şi tata a putut să se întoarcă liniştit la masa lui de lucru.

TOPUL tinereții

Iată-ne, dragi cititoare, la cea de a doua ediție a concursului nostru, TOPUL TINERETII. Ca și la ediția precedentă, am primit scrisori pe diverse teme, în care este vorba despre întîmplări și momente trăite, clipe care au adus acestor tinere un plus de maturizare, un plus de frumusețe morală, de înțelegere mai profundă a sensurilor existenței.

Mi se pare semnificativ faptul că am primit scrisori (mai multe ca anul trecut) în care subiectul povestirii s-a axat pe una dintre cele mai importante experiențe de viață pentru o femeie: maternitatea. Scrisori calde, frumoase, unele cu accente dramatice, care povestesc despre dorința fierbinte și eforturile făcute pentru împlinirea acestei nobile meniri: aducerea pe lume a copiilor. În altele, ni se relatează mici episoade legate de munca tinerelor, de efortul de a se autodepăși, de profesiile lor și interesul de a pătrunde cît mai adînc în tainele acestora pentru a realiza ceva durabil.

Fiecare dintre cele 10 scrisori alese pentru a fi publicate ne-a deschis o fereastră spre lumina din sufletele acestor tinere, ce ni s-au încredințat cu dorința de a ne împărtăși cîte ceva esențial din viața lor, fapt pentru care le mulțumim, oferindu-le totodată cîte un Almanah „Femeia" ediția 1985. Dragi cititoare, vă așteptăm să participați și la edițiile viitoare ale TOPULUI TINERETII.

CRISTINA BĂLTEANU

Zborul

VALENTINA NICA,
20 de ani, lucrătoare la Întreprinderea „Textila" din Slatina.

În vara anului 1982 eram în tabăra de aviație de la Craiova, la planorism. Într-una din zilele călduroase ale lui august, împreună cu grupa mea și comandantul de la sol urmăream evoluția în aer a unei colege mai mari, care era deja la al 70-lea zbor și care-și conducea singură planorul, la 1 000 de metri înălțime. La o altitudine de vreo 200 de metri zbura un alt coleg, împreună cu comandantul lui de zbor, evoluție care se apropia de sfîrșit, aparatul urmînd să aterizeze. Toată lumea era atentă, însă, la planorul Cristinei și numai mie nu știu ce-mi veni să mă uit la iarba verde a aerodromului. Deodată, parcă, sufletul mi-a înghețat. Foarte aproape de semnul la care aparatul urma să aterizeze, o fetiță de vreo 5 ani culegea flori. Am țîșnit din locul în care mă aflam, am alergat la copilă, am luat-o de mînă și, după cîțiva metri, ne-am culcat la pămînt cu o secundă înainte ca aripa planorului să ne lovească. Dalia rîdea fericită, spunîndu-mi că a atins cu mînuța aripa. Eu nu mai știam ce să fac: să rîd sau să plîng, la gîndul că s-ar fi putut întîmpla o nenorocire. Mi-a venit rîndul să zbor și, tremurînd încă, mi-am luat parașuta și am urcat alături de același comandant de zbor, care fusese printre puținii care observaseră totul. *„Bravo, Valentina,* l-am auzit în spatele meu. *Poate că, într-o zi, fetița aceea va veni să învețe să zboare, spunîndu-ne că la 5 ani a atins cu mîna ei «un planor în zbor»".* Am zîmbit și toată crisparea mea s-a spulberat. Acel zbor a fost cel mai frumos.

Cei 7 pitici

LUCIA ALEXANDRINA LĂPUȘAN,
27 de ani, muncitoare la „Avicola", Gilău, județul Cluj.

Una dintre condițiile acestui concurs este să povestim o întîmplare mai deosebită. Ei, bine, pentru mine aproape toate zilele sînt bogate și pline de evenimente. O să înțelegeți de ce sînt „lipsită de modestie", dacă o să aflați că evenimentele cele mai de seamă din viața mea au fost ȘAPTE. Cei șapte copii ai mei, cinci fete și doi băieți: Mihaela, 11 ani, Camelia, 9 ani, Dalia, 8 ani, Tudorel, 7 ani, Ramona, 5 ani, Marin, 3 ani, Corina, 2 ani. Nu, nu mă plîng, nu glumesc, dimpotrivă, împreună cu soțul muncim cu drag să ne creștem copiii. Noi am vrut să avem mulți copii, căci nu există ceva mai frumos pe lume decît să fii sănătos și să muncești cu plăcere. Le-am dovedit tuturor, mai ales mamei mele și soacrei, care spuneau că ne va fi greu, că trăim bine și că sîntem fericiți, așa mulți cîți sîntem, sau poate tocmai de aceea.

Cîntecul

ANA HANGANU,
25 de ani, învățătoare, satul Hăghiac, comuna Dofteana, județul Bacău.

De cînd mă știu am iubit oamenii din satul meu și mi-a plăcut să le ascult și să le învăț cîntecele. Simțeam mai tîrziu dorința de a le putea transmite, la rîndul meu, generațiilor care mă urmau și cum puteam să fac mai bine acest lucru decît devenind învățătoare? Iată că visul meu s-a împlinit. Cu copiii „mei" din clasa a II-a colind locurile din împrejurimile satului natal

și caut să-i „moliposesc" de aceeași dragoste față de sat, de oamenii și de cîntecele lor. Am organizat un cerc folcloric, în cadrul căruia copiii prezintă cîntecele învățate de la bătrîni. Am selecționat astfel „Balada lui Ștefan cel Mare" și „Balada cerbului", pe care pionierii le vor prezenta în cadrul Festivalului național „Cîntarea României".

Cîntecul mi-a fost întotdeauna mîngîiere și parcă tot el mi-a întărit convingerea că trebuie să izbîndesc în ceea ce mi-am propus.

Uitare

MARIANA IAURUM,
24 de ani, telefonistă, comuna Peretu, județul Teleorman.

Cine nu știe că nu e frumos să te lauzi după ce ai ajutat un om? Totuși, povestea mea nu are ca subiect fapta făcută de mine, pe care oricine poate că ar fi făcut-o. Să vă reproduc, însă, mai întîi un... dialog:

— Auzi, cine te-a pus să vii tocmai de la Suceava pînă aici? Hai, spune!

— Mărluca, mi-era tare dor di tini! Și tare aș mai fi vrut să stau cu tini...

— M-ai văzut. Doar n-ai fi vrut să stai pe capul meu o săptămînă...?

— Da, acum te-am văzut. O să mă duc liniștită. Dar nu-s împăcată. Cum de nu mă mai vrei?

— Uite, cotea, biletul, ai grijă cum te urci, că eu mă duc, am treburi".

Îmi venea să strig după „doamna", pe care o chemase cu atîta dragoste bătrîna „Mărluca", și care se îndepărta grăbită pe peronul Timișoarei. Strigătul s-a prăbușit în mine. Fiica se îndurase să-i cumpere bilet mamei numai pînă la București... Am ajutat femeia să se urce în tren, am călătorit împreună și, în Gara de Nord, i-am cumpărat biletul pînă la Suceava. Am condus-o la peronul trenului cu care urma să plece și mi-am luat rămas bun cu grijă că bătrîna se află încă departe de casă. Și din ce în ce mai departe de fiica ei...

Țara poveștilor

FĂNICA POSTELNICU,
21 de ani, contabilă la C.P.A.D.M., comuna Suceveni, județul Galați.

Toate vacanțele mele de bucureșteancă mi le-am petrecut la bunici, în țara poveștilor, cum îi spuneam eu comunei Suceveni. Dar iată că a venit și ultima vacanță... Mi-am luat bagajul pregătit cu multe zile înainte și, plină de nerăbdare, am fugit la primul tren. Vacanța se sfîrșea văzînd cu ochii și o tristețe nemaipomenită mă copleșea. Și atunci mi-am zis: ce-ar fi să rămîn aici, la bunici, pentru totdeauna?

Fiind absolventă a liceului economic, am găsit un post de contabilă în comună. „Consătenii mei", care mă cunoșteau de cînd eram de-o șchioapă, mi-au acordat de la bun început încrederea lor și, în prezent, activez chiar în comitetul comunal al U.T.C. Avem cămin cultural, avem un club al nostru, al tinerilor, o bibliotecă. Am stat de vorbă cu mulți tineri din satul „meu" și pe unii i-am convins chiar să învețe meserii utile pentru comună și să se întoarcă aici. Nu-i așa că am făcut bine?

Speranța

FLORENTINA STROE,
18 ani, muncitoare, Roșiori de Vede.

Stăteam pe acea bancă, în parc, de ore-ntregi; revedeam lacrimile de bucurie sau de tristețe ale colegelor mele și gîndurile mi se întorceau obsesiv la acel petic de hîrtie din care aflasem că nu mă număr printre cei admiși la concursul pentru treapta a II-a. Ce voi face mîine? Cum va arăta viața mea de acum încolo, mă întrebam. M-a oprit din visare un trecător care m-a întrebat dacă nu mi-e rău. Am plecat. Era tîrziu, dar pașii mă purtau greu spre casă... Probabil că ai mei deja aflaseră... M-am trezit privind instinctiv un balcon de la etajul IV. Vedeam o femeie care apărea și dispărea, ultîndu-se în toate părțile disperată. Cînd m-a văzut, chipul i s-a luminat și ochii ei parcă-mi spuneau: lasă, vom reuși pînă la urmă! Era mama. Atunci, dezamăgirea, deruta și nesiguranța mea s-au topit și parcă, la orizont, licărea o speranță. Nu mai eram singură în necazul meu. M-am încadrat în producție și, în prezent, am terminat clasa a XII-a la liceul seral.

Am învățat foarte multe lucruri din această întîmplare. În clipele grele ale vieții, atunci cînd nu mai știi pe ce drum să pornești, un gest, o privire caldă de încurajare îți readuc în suflet speranța, te fac să-ți recapeți încrederea în tine, te ajută să lupți cu tine însăți.

Lecția

GABRIELA ISVORAN,
19 ani, suplinitoare, comuna Valea Seacă, județul Bacău.

— Elevul Viorel S., la tablă! Un băiețel micuț și blond pășește foarte timid spre tablă. Întrebările mele rămîn fără răspuns.

— Viorel știe lecția, în pauză a repetat-o, îmi spuse colegul lui de bancă.

Nu-i pun nici o notă de astă dată și, după ore, stăm îndelung de vorbă în laboratorul de fizică. Am încercat, cu blîndețe, să-l fac să înțeleagă că trebuie să fie mai activ, că poate să-și învingă timiditatea și să participe la fel ca și colegii lui la lecție, pentru că este un copil inteligent și capabil. Eram curioasă să văd ce va face în orele viitoare de fizică. Și, iată, Viorel ridică mîna și spune lecția în liniștea care se lăsase în clasă. Obrăjorii parcă îi luaseră foc. Pentru răspunsul foarte bun a meritat nota 10, iar la concursul care a avut loc în școală, Viorel a obținut locul III. Ce satisfacție pentru mine, descoperisem calea pînă la sufletul acestui copil...

Izbînda

OLGUȚA TOFAN,
29 de ani, contabilă la Întreprinderea minieră Comănești.

Cînd aveam 16 ani, am fost bolnavă rău și după spitalizare mi s-a prescris un program de viață care să mă cruțe de tot felul de eforturi. La doi ani după terminarea liceului, m-am căsătorit și ca orice tînără soție îmi doream cu ardoare un copil. Prima sarcină, din păcate, am pierdut-o. Doctorul mi-a spus că un astfel de accident nu face decît să-mi înrăutățească situația. Ca să păstrez a doua sarcină, m-am zbătut mult, l-am înduplecat pe doctori și cînd mă bucuram, în sfîrșit, că pot s-o păstrez, am pierdut-o și pe aceasta. Eram disperată. Trebuia să aduc pe lume, cu orice preț, o părticică din mine. Dar, pînă la urmă, am izbîndit! Cu ajutorul tratamentului și al supravegherii atente a medicului Horațiu Deac, am reușit să duc la bun sfîrșit cea de-a treia sarcină și avem acum o fetiță frumoasă, cum nu e alta pe pămînt, sănătoasă și cuminte. Am sperat, am luptat, am învins!

L-am ales pe cel mai greu

VALENTINA PĂUNOIU,
29 de ani, laborantă la Secția turnătorie confecții metalice din cadrul Secției utilaje grele transport, construcții Craiova.

Visul meu a fost să ajung medic. Am dat examen de admitere doi ani la rînd, șansa ocolindu-mă de fiecare dată. M-am îmbolnăvit de efort, necaz și rușine și, dacă nu-mi ascultam părinții și prietenii care mă sfătuiau să-mi găsesc un loc de muncă, nu știu ce mi s-ar fi putut întîmpla. Din cîte locuri de muncă mi s-au oferit, l-am ales pe cel mai greu, într-o turnătorie. Îmi spuneam că numai munca îmi va aduce uitare și alinare. Am avut parte de mai mult: am simțit gustul utilității și al satisfacțiilor.

Încă din primul an, am fost aleasă în biroul comitetului U.T.C. pe fabrică. În 1977, am fost trimisă la cursurile școlii interjudețene a U.T.C. din Brașov, iar un an mai tîrziu am urmat la seral cursurile de calificare în meseria de laborantă determinări fizico-chimice. Evenimentul cel mai important a fost, însă, primirea mea în rîndul comuniștilor, la 25 aprilie 1980. Au vorbit despre activitatea mea muncitori, maiștri, chiar directorul Centralei. În acele clipe unice mi-am dat seama că munca mi-a fost și îmi este cea mai „nobilă facultate": parcă nu știu cum, mă născusem din nou.

Vă trimit cu drag această fotografie, unde sînt alături de fetița mea, Ramona, și de un nepoțel.

„Ma-ma"

MARIANA IANCU,
20 de ani, lucrătoare la Cooperativa „Muncitoarea", Topoloveni, județul Argeș.

Există în viața oricărui om momente deosebite, de mare bucurie, a căror amintire o păstrăm în suflet ca pe o caldă lumină și la care ne gîndim cînd simțim nevoia unui imbold, la care apelăm ca la un izvor de energie și de frumusețe. Pentru mine, una din aceste clipe a fost aceea cînd băiețelul meu, Ionuț, la nici 10 luni, a rostit pentru prima oară cuvîntul „mamă". Cînd l-am auzit, inima a început să-mi bată cu putere, de parcă ar fi vrut să-mi iasă din piept, și am început să plîng de bucurie. Ce frumos sună acest cuvînt, ce chemări tainice ascunde, ce mîndră mă simt cînd sud ghiocelul copilului meu. Lumina acestei clipe va străluci mereu în mine.

COLOCVII ATEISTE

DESPRE ACEST MIRACOL NUMIT VIAȚĂ

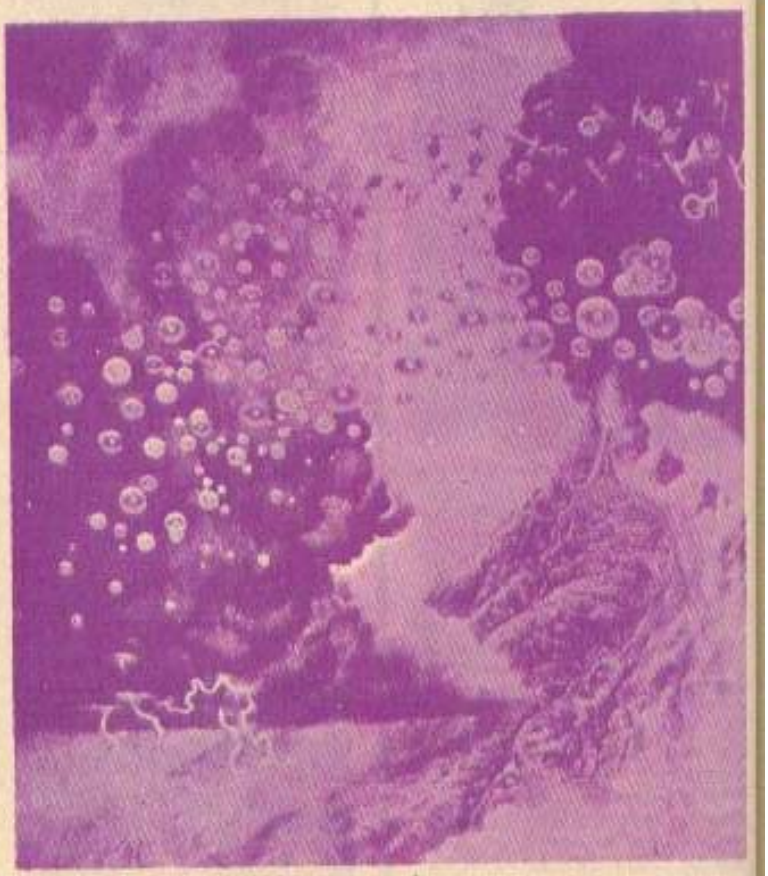

Este neîndoielnic că hotărîrea de a zăbovi asupra acestor rînduri este motivată de curiozitatea pe care, conștient sau nu, o aveți — de cînd v-ați dat seama cît de mult vă farmecă, vă emoționează și vă incită neegalata frumusețe a naturii, inegalabila sa diversitate — cu privire la izvoarele acestei frumuseți, la secretele „veșniciei" ei și ale modului de existență al ființelor și, mai ales, coexistență. Cineva a spus că fiecare muritor a scris măcar o dată în viață o poezie. Poate că așa este. Dar mai sigur este că nu există om să nu-și fi pus — într-un fel sau altul — vreo întrebare cu privire la originile sale, ale vieții, ale legilor ei. E greu, chiar imposibil, de dat răspunsuri clare la toate aceste întrebări. Dar, să încercăm să răspundem la cîteva mai incitante, mai generale.

Ce este viul?

Înainte de a ne gîndi la origini, trebuie să știm nu numai *cum* este viul, ci, mai ales, ce este el. Observați, mai întîi, că ne referim la „viu", ca atribut, și nu la „viață", ca substantiv. Asta pentru că substantivul nu există. Cînd îți fac cadou un buchet de flori nu îți dau un mănunchi de viață, ci un mănunchi de materie dotată cu o proprietate cu totul specială, viul. Deci viul este o proprietate a materiei. După cum știți, ea — materia dotată cu această însușire — și-o poate pierde uneori destul de ușor. Iată, un bătrîn se simte obosit, nu mai are poftă de mîncare, trage la pat, zace — nu i se poate detecta vreo boală anume — și, la un moment dat, moare. Simplu, de bătrînețe. Ce a rămas? Un pumn de materie, care se va transforma, cu timpul, în substanțe care nu mai au nici o asemănare cu corpul pe care l-au alcătuit. De aci, două concluzii. Momentul morții este acel moment în care randamentul energetic, schimburile metabolice au scăzut sub o valoare limită care să asigure funcționarea „mașinii" vii. Apoi, reiese clar că substanțele care alcătuiesc un sistem viu trebuie să se găsească sub forma unei anumite *structuri* care să asigure existența unor proprietăți — funcții —, care să poată asigura și întreține starea de viu. Această structură este deosebit de complexă și nu există decît în organismele vii. De aceea, în teoria sa, acad. prof. E. Macovschi o denumește *biostructură*.

Sînt sistemele vii alcătuite din alte elemente decît cele nevii?

Răspunsul este negativ. Elementele chimice din viețuitoare sînt la fel cu acelea din lumea nevie, dar repartiția lor este diferită, ca proporție. De exemplu, în organismele vii carbonul se găsește în proporție de 20%, pe cînd în scoarța pămîntului, de numai 0,01%. În schimb, scoarța este de aproape 600 de ori mai bogată în siliciu decît sistemele vii. Tot așa, scoarța e de vreo 20 de ori mai bogată în magneziu decît sistemele vii, dar de vreo 15 ori mai săracă în fosfor decît acestea. Da, proporția este diferită, dar nu natura. Nu veți găsi în vreo celulă vie vreun element chimic necunoscut lumii nevii. Există o *unitate materială a lumii*, nu numai în sensul materialității ei, ci și în acela al varietăților calitative. Dacă așa stau lu-

crurile, înțelegeți mai bine că viul se bazează pe *un mod special de structurare* a elementelor.

Unde au apărut sistemele vii?

Întrebarea e pusă în legătură cu existența unei teorii — cea a *panspermiei* — potrivit căreia viața nu ar fi luat naștere pe pămînt, ci ar fi fost adusă de pe alte planete, cîndva. Cum? Sub forme, desigur, rezistente la gerul cosmic — unde domnesc temperaturi vecine cu 0° Kelvin (zero absolut, echivalent cu −273°C) — și la acțiunea deosebit de intensă a radiațiilor cosmice. Teoria presupune că au fost aduși germeni rezistenți — de exemplu, spori —, la „bordul" unor vehicule cosmice, cum ar fi putut fi meteoriții, praful cosmic, cometele. Ideea panspermiei — germeni vii există în tot spațiul cosmic, iar pămîntul a fost însămînțat cu viață — se sprijină pe două argumente principale. Primul este reprezentat de substanțele organice (un număr limitat de specii moleculare) găsite în unii meteoriți. De unde aceste resturi organice, dacă nu de la niște vietăți, probabil microorganisme, care au fost închise în acești meteoriți, la locurile lor de origine? Al doilea argument este reprezentat de existența în spațiul cosmic a unor molecule, — identificate cu metode fizico-chimice moderne —, e drept, nu prea complexe, dar capabile să genereze asemenea combinații chimice complexe, organice, cînd sînt puse într-un mediu adecvat, așa cum a existat, cîndva, la suprafața pămîntului. Ambele argumente sînt discutabile, dar, chiar dacă le-am accepta împreună cu teoria panspermiei, nu am face nici un pas înainte în ceea ce privește apariția viului, pentru că nu ne interesează în primul rînd *unde* a apărut el, ci *cum* a apărut, acolo unde a apărut. Cu alte cuvinte, această teorie nu rezolvă problema biogenezei, ci îi mută doar sediul. Deci, trebuie să căutăm alte elemente.

Cum au apărut diversele structuri moleculare?

Prin această întrebare atingem una dintre esențele problemei. În conturarea răspunsului ne sprijinim pe principiul că sursa unei structuri complexe rezidă într-una mai simplă, adică, întotdeauna dezvoltarea, evoluția unui sistem se face de la simplu la complex. Dacă este așa, înseamnă că structurile vii își au originea în structuri mai simple, nevii. Care a fost începutul? Desigur, la începutul însuși al galaxiei noastre, ba, chiar, al universului. Se presupune că începutul a fost marcat de o imensă explozie (Big-Bang), care a eliberat, în primele momente, cele dintîi subparticule elementare, ce au generat — prin întîlniri reciproce, cu anume viteze — particule mai complexe, apoi atomi, apoi molecule. Universul a început să fie obiectul unei deveniri, unei complexificări continue, al unei evoluții. O evoluție fizică, pînă la apariția primelor molecule și, apoi, o evoluție chimică. Ambele tipuri de evoluție se pot cuprinde în ceea ce am putea-o denumi *evoluția prebiotică*, deci o evoluție a sistemelor lipsite de viață. Care este „forța" ce asigură această evoluție? Totul reprezintă efecte ale unor *forțe intrinsece materiei*, nu exterioare ei, și nici de esență nematerială. Iată cum s-au petrecut lucrurile. Să zicem, doi atomi, aduși din întîmplare pe o traiectorie comună, s-au lovit. Dacă energia de impact a fost destul de mare, atunci s-a putut forma o nouă structură, care să-i cuprindă laolaltă, deci, una mai complexă, o moleculă mai mare. Dacă această nouă structură a fost destul de stabilă să dăinuie pînă la o nouă întîlnire — probabilitatea era mică, dar timpul suficient — atunci a putut participa la generarea unei alte structuri. Desigur, nu toate structurile formate au rezistat timpului și condițiilor cosmice (temperatură, radiații ș.a.), dar a fost timp destul — cam 1 miliard și jumătate de ani — pentru a se forma molecule destul de complexe care să aibă acele proprietăți fizice și chimice necesare formării unor structuri capabile să ducă la apariția viului. Căci, trebuie să știți că, potrivit legilor naturii, fiecare tip de structură, datorită interacțiunii dintre atomii săi, se caracterizează prin anume proprietăți. Acestea sînt mereu mai numeroase și mai complexe, pe măsură ce structura e mai complexă și are componente și, deci, un număr de interacții mai numeroase. Se pot compara proprietățile unui calculator modern cu cele ale unui ceasornic cu arc? Este vorba, deci, despre o evoluție a structurilor, dar nu numai a acestora, ci și a proprietăților lor. De fapt, de evoluat evoluează nu numai structurile materiale, ci — să zicem — și „structurile-funcții", adică și performanțele purtate de structuri. Iată un exemplu foarte elementar: doi atomi de hidrogen se combină cu o moleculă de oxigen și formează o moleculă de apă. Se compară tipurile și numărul proprietăților apei cu cele ale gazelor simple din care s-au format? La fel ne putem întreba: se pot compara proprietățile unei proteine cu oricare dintre moleculele de aminoacid din care este ea formată? Nici vorbă. Dacă am ajuns la proteină — una din componentele esențiale ale oricărui sistem viu — și nimic nu ne *opreste* să gîndim la fel despre cealaltă componentă esențială, acizii nucleici, atunci simțim, parcă, nevoia ca să ne putem asigura că toate raționamentele făcute pînă acum au un coeficient de siguranță suficient de mare, căci prea sînt importante concluziile ce le-am degajat. Cu alte cuvinte, se pune tulburătoarea întrebare: *poate fi biogeneza obiectul unei cercetări cu adevărat științifice, adică să se bazeze și pe experimente de laborator, repetabile, reproductibile, capabile*

CUGETĂRI DESPRE RELIGIE

„Orice umanism conține în el o sămînță de ateism".

„Marile religii universaliste s-au altoit și au prins pe stări de mare mizerie materială și morală".

„E ușor de înțeles atunci că ideea umanistă nu poate trăi și nu se poate dezvolta în perioadele de fervoare religioasă acută. Evul Mediu, profund religios, a înăbușit peste tot concepția vreunei importanțe oarecare a omului. Țările de intens misticism, ca Spania, de pildă, n-au avut ceea ce s-a numit în alte părți Renaștere. A trebuit o religie foarte laicizată ca aceea a vechei Helade ca să scoboare pe zei printre oameni. Epocile de aur ale brahmanismului sau creștinismului au întunecat complet orice preocupare față de om. Au trebuit timpuri de decadență religioasă pentru ca concepția umanistă să se poată înfiripa".

MIHAI RĂLEA

să confirme ipotezele și să deschidă perspective către înțelegerea și, cîndva, definirea vîului? Deci,

Se poate reproduce biogeneza în laborator?

În limbajul comun asta înseamnă să „facem viață în eprubetă". Răspunsul e clar: nu. De ce? O să vă mirați, poate, dar prima explicație este că ne este foarte greu să știm dacă experiența a reușit, deoarece știința nu posedă, încă, o definiție a vîului. Știm să spunem cum este un organism viu — și asta cu destulă greutate —, dar nu știm cum este alcătuită biostructura, cum funcționează în intimitatea ei, care sînt legile fizicii, mai ales, care funcționează într-o asemenea structură complexă. Sau, cu alte cuvinte, dacă avem substanțele necesare, știm să sintetizăm în laborator o mare gamă de substanțe existente în celulele vii — chiar și proteine și acizi nucleici —, dar, dacă am avea toate substanțele din celulă, nu am ști cum să le asamblăm ca să iasă un sistem viu, cît de elementar. Deci, nici nu am ști să spunem dacă încercarea cutare de „a face viață în laborator" a reușit, căci nu am avea criteriile necesare să apreciem dacă produsul e sau nu viu.

Totuși, putem spune că biogeneza a intrat în era sa științifică, experimentală, în anul 1953, cînd un proaspăt absolvent al unei facultăți de chimie — S. Miller —, la sugestiile ilustrului său profesor H. Urey (Premiul Nobel), a făcut ceea ce se numește un „experiment crucial". Iată cum. El a simulat, pur și simplu, într-un balon de sticlă, atmosfera pămîntului care trebuie să fi existat „atunci", conform unor date ale paleometeorologilor, geologilor ș.a., și a supus-o condițiilor fizice presupuse a fi fost „atunci" (puternice radiații UV și cosmice, temperaturi ridicate ș.a.). Așa că a supus amestecul de gaze din balon („atmosfera primordială") cîteva zile unor descărcări electrice, unei temperaturi și presiuni corespunzătoare și apoi a analizat produșii obținuți. Stupoarea a fost generală. Dintr-un amestec simplu de gaze elementare (azot, apă, metan și amoniac — observați că nu exista oxigen gazos liber!), el a obținut peste 30 de aminoacizi, dintre care 10 fac parte din proteinele actuale, precum și o sumă de alți compuși organici, foarte reactivi, care pot duce la alți compuși necesari sistemelor vii. Rezultatele acestea au fost reproduse de mulți cercetători, în multe variante. Deci, ipoteza evoluției chimice, prebiotice este verosimilă. Și, atunci, de ce nu putem merge mai departe? De ce să nu încercăm să mărim gradul de complexitate al acestor compuși pînă să ajungem la ceva viu? Ba putem, dar mai înainte de a arăta cum, trebuie să facem o observație.

Putem să modelăm celula vie?

Pe lîngă lipsa unei definiții a vîului, mai avem un handicap: nu putem dovedi că una sau alta din ipotezele cu privire la evoluția prebiotică și a devenirii neviului în viu este sau nu adevărată, pentru că nu avem „martori" ai acestor transformări și nici nu am putea avea, pentru că e imposibil ca primele organisme vii — aglomerări firave de structuri funcționale („grămăjoare de materie mîngîiate de adierea vieții", cum spune Fr. Jacob) — să fi lăsat vreo urmă așa cum s-a întîmplat cu organismele de mai tîrziu. Și atunci? Atunci nu ne rămîne decît să încercăm să facem modele ale acelor sisteme primordiale care ne vor ajuta să înțelegem nu „cum a apărut viul pe pămînt", ci „cum s-ar fi putut să apară viul pe pămînt". În aceste încercări de modelare s-a plecat și de la ideea că viața nu poate exista într-un sistem omogen, într-o soluție limpede, ci într-un sistem neomogen, eterogen. Un sistem fizico-chimic ca să devină un organism viu trebuie *să se delimiteze de mediu*, să se individualizeze, să ajungă să „dialogheze" liber cu restul lumii. Asemenea molecule au apărut sub forma unor picături microscopice (ca acelea de ulei în apă) de diverse naturi chimice. Prima teorie materialistă, științifică, asupra biogenezei este legată de numele lui A.I. Oparin, care a creat și primele modele ale sistemelor vii, *coacervatele* (1923). S. Fox a adus o importantă contribuție la dezvoltarea acestor cercetări cu modelele sale de natură proteic-elementară, *microsferele*. În direcția aceasta s-a lucrat foarte mult. În țara noastră s-au adus, de asemenea, contribuții teoretice și experimentale de înaltă ținută prin *teoria biostructurală* (E. Macovschi) și *„teoria la rece"* (C. Simionescu, F. Deneș). În toate aceste demersuri, la care trebuie să adăugăm și *teoria hiperciclurilor* (M. Eigen) s-a încercat, mai ales, să se imagineze și să se înțeleagă cum s-au asociat proteinele, capabile de activități enzimatice, în special cu acizii nucleici — capabili să stocheze informația ereditară sub formă codificată —, în sisteme funcționale, autoreproductibile, capabile să transmită informația ereditară din generație în generație, *fără erori prea mari*, și să fie capabile de adaptabilitate și evoluție, astfel ca plecînd de la acea umilă, firavă și modestă precelulă primordială, să se ajungă la mîndria biosferei și a evoluției biologice, omul.

Există vreo perspectivă de succes?

E greu de presupus că într-un viitor previzibil vom avea „viață în laborator". Totuși aceste cercetări „inutile" ne-au ajutat enorm să înțelegem mai multe despre natura și mecanismele vîului, ne-au prilejuit o mai profundă cunoaștere a legilor materiei și naturii, ne-au întărit încrederea că sîntem pe drumul cel bun atunci cînd căutăm să înțelegem viul prin proprietățile proprii materiei și prin modelarea acestora, fără să facem apel la alte forțe, proprietăți, spirite, din afara ei. Sîntem, deja, în stare să modificăm planificat organismele vii și chiar să creăm organisme pe care evoluția nu le-ar fi creat. Sîntem deja niște demiurgi. Dar creînd viață, vom fi destul de înțelepți și de puternici ca să nu-i punem existența sub semnul întrebării?

Dr. VLADIMIR EȘANU

CUGETĂRI

„Nu cred în absurdităţile şi neadevărurile care însoţesc religiunile şi care ar trebui eliminate încetul cu încetul, protestez dacă cineva pretinde ca educaţia copilului să fie lăcută de religiune, cu toate neadevărurile, greşelile şi minciunile absurde ale ei, din care ştiinţa de mult a făcut tabula rasa".

„Pentru mine este un trist spectacol să văd pe toţi filozofii şi chiar oamenii de ştiinţă să intre în discuţiuni asupra raportului ştiinţei şi credinţei, cînd ştiinţa modernă din ce în ce arată mai mult binefacerea ei pe toate terenurile de activitate omenească".

VICTOR BABEŞ

COLOCVII ATEISTE

RĂTĂCIRI SINISTRE

Sectele sînt flagelul cel mai paradoxal care a proliferat, în acest sfîrşit de mileniu, infestînd conştiinţa bîntuită de angoase şi nesiguranţă a omenirii. Lumina lor neagră duce la disperare şi la acte profund antisociale, coborîndu-l pe om pînă la treptele cele mai de jos ale degradării.

În condiţiile victoriei socialismului, ale lichidării pentru totdeauna a exploatării şi asupririi, au fost înlăturate, în ţara noastră, principalele cauze care au alimentat proliferarea fenomenelor religioase, sub diferitele lor forme. Cu toate acestea, deşi au o arie restrînsă de activitate şi răspîndire, mai există încă, în unele zone ale ţării, în afara cultelor legale, o serie de grupări răzleţe, deosebit de habotnice şi nocive prin doctrinele şi practicile pe care le folosesc. Credinţa în superstiţii şi minuni cunoaşte o largă răspîndire în rîndul sectanţilor oameni indeobşte debusolaţi psihic, ignoranţi, mulţi dintre ei, care cad uşor pradă cupidităţii şi escrocheriei unor şarlatani notorii, care se autointitulează „profeţi" şi devin, peste noapte, „vizionari" şi vindecători universali ai tuturor bolilor. Caracterul dăunător al doctrinelor propagate de sectele religioase constă, înainte de toate, în esenţa lor profund antisocială şi antiştiinţifică, în incompatibilitatea lor cu progresul social, cu sentimentele, cu modul de a gîndi şi de a trăi al oamenilor înaintaţi ai societăţii noastre.

Unele practici sectante sînt atît de absurde şi atît de incredibile — asemenea secvenţe vă prezentăm şi noi în rîndurile următoare — încît ar trebui să pună în gardă şi bunul simţ elementar. Căci este de o şarlatanie străvezie să încerci să laci pe cineva fericit îndobitocindu-l cu sloganе mistice obsesive, privindu-l de hrană, de somn, de viaţă particulară, ba chiar şi, mai ales, de mica sau mai marea sa agoniseală. Prin cazne şi supliciі riscante, de dezintegrare a voinţei, printr-o dependenţă emoţională faţă de tot soiul de reprezentări obscurantiste, individul intrat în asemenea secte este supus unui grav proces de depersonalizare, care degenerează rapid în mistuire fizică. Orice sectă transformă adeptul său într-un robot înecat în mlaştina confuziei şi dezolării, exploatîndu-l şi escrocîndu-l fără milă şi fără prejudecăţi. Cazurile care urmează ilustrează de la sine această realitate crudă şi, pentru un om normal, absolut anormală.

Ionel, cel cu mămica „sfîntă"!

Într-un martie primăvăratic şi însorit este adusă de rude şi cunoscuţi, la spitalul din Piatra Neamţ, Maria J., femeie tînără, dar ajunsă într-un asemenea stadiu de epuizare fizică şi sufletească încît medicii s-au îngrozit. Cum să mai ridici, din nou, spre viaţă, o epavă? Lîngă ea se afla un copil de şcoală, slăbănog şi jigărit şi acela, dar cu o asemenea implorare în priviri încît bieţii oameni l-au încurajat, deşi ştiau că greu îşi vor putea ţine promisiunea: „Lasă, Ionele, că ţi-o vindecăm noi pe mămica". Şi adevărat e, că au vindecat-o, femeia a dovedit o vitalitate ieşită din comun, dusă însă pînă la limita cea mai de jos a rezistenţei umane. Ce se întîmplase?

Se întîmplase că Mariei J. îi murise bărbatul, lăsînd-o singură cu un copil. Întîmplare, desigur, nefericită, care şi-a pus însă o pecete îngrijorător de mare asupra vieţii tinerei femei. Nimic nu se mai lipea de sufletul ei bolnav de durerea pentru cel dus, nimic nu mai avea culoare pe lumea aceasta. Pînă într-o zi, cînd i-a apărut în cale ea, Racu Profira, din Borca, autointitulată „maica Paraschiva", care i-a spus: „Eşti stăpînită de diavol. Vino la noi şi te vindec, căci tu eşti aleasa domnului". Trebuie reţinute aceste vorbe, fiindcă ele sintetizează „stilul" de acţiune al unei adevărate şarlatane, veroasă şi neruşinată, persuasivă şi fără milă, care învăluia totul în promisiuni şi sloganuri mistice.

Dar cine erau aceşti „noi"? Ce reprezentau ei? Era vorba de o mică grupare sectantă, cu 14—15 adepţi, apărută, ca o ciupercă otrăvitoare, în satul Pîrîul Cîrjei, din comuna Borca. Înfiinţată de un oarecare Zamiancu Dumitru, secta practica cel de al doilea botez, numit botez al pocăinţei, bineînţeles nu gratis, ci pe bani, şi răspîndea ideea „căsătoriilor albe", care nu ţineau seama de cele legale, semănînd în jur confuzie şi promiscuitate. „Părintele" Zamiancu, alias „sfîntul Paraschiv", şi-a adus aici şi două femei, pe Ursu Zinica, de prin Podul Iloaiei, de lîngă Iaşi, pe care a

CUGETĂRI

„Religiozitatea este în raport direct cu sentimentul de slăbiciune şi de incertitudine. Ea este, de cele mai multe ori, în raport direct cu ignoranţa, neputinţa, slăbiciunea fizică sau intelectuală".

ŞTEFAN ODOBLEJA

„Nu există alte mijloace de a ajunge la adevăr decît prin folosirea metodelor uzitate în cercetările ştiinţifice".

EMIL RACOVIŢĂ

botezat-o „maica Iuliana" și pe Racu Profira, din Andrieșeni, tot Iași, ajunsă în postura de „maica Paraschiva". Și cum „sfîntul" era cam pe ducă, l-a lăsat în locul lui pe Chiriță Petru, fierar din sat, pe care l-a botezat preot și profet și i-a dat numele de Ioan. Sigur, lucrurile sînt atît de hazlii încît ar rămîne la stadiul de joacă dementă, dacă oamenii aceștia nu i-ar fi prejudiciat grav pe cei cîțiva adepți cu inepțiile și practicile cupide la care s-au dedat.

Una dintre victime a fost Maria J. Odată ajunsă pe mîna lor, „maica Paraschiva" i-a scos, înainte de toate, „diavolul" din ea și, bineînțeles, a fost rebotezată. Mai departe preferăm să spicuim din declarația lui Ionel, care e scrisă, parcă, cu lacrimi de sînge: „Imediat după botez (căci i-au rebotezat și pe copii), ni s-a cerut să ținem posturi lungi, iar mama, care lucra, să dea bani sectei. La început, mama a dat cîte o sută de lei pe lună, dar apoi a ajuns la 500—600 de lei, uneori și mai mult. De fiecare dată, banii îi lăsa lui Chiriță Petru. Ne-au obligat să ținem posturi negre trei zile pe săptămînă, iar în celelalte zile să mîncăm numai o dată pe zi; am observat că mama, care ținea aceste posturi, ducea la Chiriță și făina, și orezul, și zahărul, și uleiul din casă, noi rămînînd pur și simplu fără mîncare. La un moment dat, din toți banii nu mai oprea pentru casă decît 100 de lei. Fiindcă eu voiam să mănînc și mămica a cerut sectei ca eu să nu mai fiu sfînt. Racu Profira a sfătuit-o ca, în avantajul mîntuirii ei, să mă dea la orfelinat, fiindcă „sfîntul" a văzut în vis că mama va deveni și ea sfîntă foarte curînd. Cînd mergeam la ei vedeam că aveau de toate, erau grași și sătui, iar noi posteam pe... sătur ate". Pînă la urmă, conform „visului lui Chiriță", au anunțat-o pe Maria J. c-or s-o facă maică, pentru aceasta fiind nevoie de încă un botez, iar noul botez nu se poate face decît cu vreo 10—15 mii, gologani gheață. Dacă nu-i are să se împrumute, altfel... Ceva în femeia aceasta credulă și nefericită s-a revoltat atunci, și a refuzat să devină maică. Așa? Atunci are să vadă ea. Și „sfîntul" Chiriță a mai avut un vis, prin care domnul l-a anunțat c-o ia la ei pe recalcitrantă. În consecință, Maria J. nu mai are voie să meargă la muncă, trebuia să se împărtășească, iar apoi, ținînd posturi negre să-și aștepte, liniștită, sfîrșitul acasă, întrucît aceasta era „mîntuirea". Și sfîrșitul era gata să vină, dacă, la strigătele disperate ale lui Ionel, nu interveneau rudele și vecinii, ducînd-o la spital.

Credem că orice comentariu este de prisos.

CUGETĂRI

„Nu Dumnezeu l-a creat pe om, ci omul și-a creat Dumnezeul său."

TITU MAIORESCU

„Am răscolit întreaga lume a stelelor și n-am găsit nicăieri nici cea mai mică urmă a divinității."

JÉRÔME LALANDE

„Singura scuză a lui Dumnezeu este că nu există."

STENDHAL

„(...) procedeele științei sînt observația, experiența și ipoteza verificată prin experimentare, pe cînd ale religiei constau în revelații necontrolabile, apeluri la tradiții, credința în predestinație, în mituri și mistere".

C. THIRON

„Omul nu a reușit a pune stăpînire pe forțele naturii grație revelațiunii, care este un expedient imaginat a ne dispensa de exercițiul rațiunii, ci grație științei și rațiunii pure".

NICOLAE LEON

„Ar fi timpul ca și oamenii noștri, liberi gînditori, loiali, să se organizeze între ei, pentru a duce o luptă sistematică contra credințelor supranaturale, care apasă omenirea de mii de ani, căutînd a vulgariza adevărul, binele, frumosul."

NICOLAE LEON

Singură... printre ai săi

Virginica Baston era o ființă blîndă și bună, răzbătătoare și mîndră. Nu-i plăcea ca altul să-i cunoască necazurile, îi repugna mila celor din jur, încerca să dreagă ea însăși toate firele rupte din existența ei și alor săi. Și avea de lucru, nu glumă, aceste fire subțiindu-se și pocnind întruna. Cum să mai prididești cu înnodatul?

De unde pornise anapoda totul? Nu era greu de știut: de la soțul ei, Ionel, șofer de meserie, care hălăduia pe plaiurile Moldovei și din hălăduiala asta se alesese și el cu ceva: aderarea la o grupă sectantă, denumită „Mica rămășiță", dizidentă a cultului adventist. Soborul cultului l-a exclus pe Ion și pe ceilalți adepți de la adventiști. Doctrina noii grupări nu i-a convenit din mai multe puncte de vedere Virginicăi, dar unul din motive era strigător la cer: gruparea asta propovăduia fățiș destrămarea familiei, oficierea de „căsătorii spirituale", cu alți parteneri, și despărțirea credinciosului de necredincios. Adică ea, Virginica, rămasă adventistă obișnuită, și care-și creștea, așa cum putea, copilul, fiind și ea lucrătoare la un complex de deservire chiar în centrul orașului Piatra Neamț, devenise, tam-nisam, „necredincioasă". Noroc că lui Ionel i se alesese, prin „voința celui de sus", o nevastă „spirituală" bătrînă. Bătrînă și urîtă. Cel puțin din acest punct de vedere, concurența se dovedea exclusă.

Ionel nu prea mai dădea însă pe acasă, iar „Mica rămășiță" devenise tot mai frecventată. Și spre a pune capac la toate, gruparea a hotărît să se izoleze cu totul de lume, retrăgîndu-se într-un loc ferit, spre a duce un trai parazitar, imoral și într-o

cumplită promiscuitate. În aceste condiții, au intervenit autoritățile, care i-au somat pe sectanți să respecte legile țării.

Ionel s-a întors acasă. Îi era cumva rușine de ceea ce făcuse? Da' de unde! Își blama fățiș nevasta, care nu-l urmase pe „calea domnului". Nimeni, însă, din afară, nu știa precis ce se întîmpla în familia blondei și mîndrei Virginica. Cu zîmbetul ei

Și cum, atîtea dureri și necazuri își spun, pînă la urmă, cuvîntul, Virginica s-a îmbolnăvit. O boală grea, neiertătoare. O boală care, tratată din vreme, s-ar fi putut ameliora. Dar lui Ionel nici că i-a păsat. Ba mai mult, i-a șuierat cu venin: „N-ai scăpare. Așa a prezis profetu".

Virginica, în loc să se ducă la medic, i-a fost rușine de infirmitatea ei și a

tat de boala care o mistuia și a cerut să fie dusă la medic. Dar soțul a refuzat, spunîndu-i că e „condamnată". Părinții, adventiști, au zis că așa este „voia domnului". Pînă la urmă, un medic din familie, Viorel Baston, a aflat tragedia, a internat-o de urgență, însă totul a fost în zadar: Virginica a pierit. Virginica a devenit victima propriei credințe și a nimicniciei și ignoranței ce-

CUGETĂRI

„...pentru a pune mai bine în lumină deosebirea de atitudine dintre omul științific și omul religios, o veche vorbă, atribuită lui Tertulian, afirma că nu poate deveni obiect al credinței decît ceea ce este absurd, credo quia absurdum. Căci, fără îndoială, dacă o relație dintre lucruri n-ar fi absurdă, dacă ea ar fi capabilă a fi demonstrată pe cale logică, atunci acea relație ar deveni obiectul conștiinței raționale și al unui consimțămînt intelectual smuls pe calea dovezilor logice, și nu un obiect al credinței".

TUDOR VIANU

„În religia hindușilor și a egiptenilor, în mitologia greacă și romană, în Talmud ca și în Coran, în Vechiul ca și în Noul Testament, zeii gîndesc, vorbesc și acționează absolut la fel ca oamenii, iar revelațiile prin care ei doresc să ne dezvăluie tainele existenței, enigmele nedeslușite ale lumii reprezintă un produs al fanteziei omenești. Adevărul pe care îl găsesc în ele credincioșii este o născocire a oamenilor, iar „credința copilărească" în aceste revelații absurde este superstiție."

ERNST HAECKEL

„Morții nu trăiesc decît viața pe care li-o atribuie cei vii."

ANATOLE FRANCE

„Ordinea divină este cuvîntul pe care l-au inventat spre a-nveli interesele lor personale, interesul de a rămîne bogați, influenți față cu oameni mai inteligenți, poate, din clasa de jos, care ar merita să stea mai sus ca ei."

MIHAI EMINESCU

liniștit, dădea impresia că totul decurge normal, Ionel este un bărbat bun, serios, care a terminat cu povestea aceea, ei au o familie, un băiețel bun, care învață bine, totul este așa cum trebuie să fie. Dar nu era, deși femeia se străduia, cu disperare, să fie și tată și mamă, să mențină și să apere în ochii celorlalți imaginea „onorabilă" a ticălosului ei soț. Cuvîntul nu este deloc tare, deoarece bărbatul acela s-a dovedit, mai tîrziu, de o răutate și meschinărie ieșite din comun.

ascuns-o. Cei din colectivul de muncă o vedeau tot mai slabă, tot mai pierită, dar ea zicea: „N-am nimic. O oboseală trecătoare". Singurii care au știut, în afara lui Ionel, au fost părinții femeii, adventiști și aceștia, dar în loc s-o ducă la medic au încercat s-o vindece cu leacuri babești și... rugăciuni.

Apoi, femeia nu s-a mai dus la muncă. Colectivul n-a reacționat cu destulă omenie și a aflat mult prea tîrziu ce se întîmplă. Virginica a căzut la pat. În acele clipe, s-a înspăimîn-

lor din jur.

Copilul e acum la bunici. Ionel, bărbatul, hălăduie mai departe pe coclaurile Moldovei, încercînd să mai profite cît poate de aberațiile „Micii rămășițe". O tristețe fără leac învăluie această poveste, ca un zăbranic pe care nu-l mai poate ridica nimeni, niciodată. Și totul își are izvorul în ce? În sloganurile și practicile aberante ale unei grupări sectante, ea însăși situată spre granițele de margine ale aberației și impostură mistice.

O antenă buclucașă

Un cartier liniștit al Timișoarei. Pe aici casele sînt mici, au grădini, ba chiar și ceva livezi, iar antenele televizoarelor sînt înfipte chiar pe coama roșie a acoperișurilor, arătînd că oamenii dinăuntru sînt conectați la tot ce se întîmplă pe lume. În acest peisaj se integra perfect și gospodăria lui A. Petre, om chibzuit și jovial, cu copii buni și mulți. Copiilor acestora, ca tuturor celor de vîrsta lor, le plăceau emisiunile la televizor, așa se face că, insistînd pe lîngă părinții lor, aceștia le-a făcut pe plac și, într-o bună zi, le-a adus un aparat fain, cu ecran mare și a înfipt el sus, sus pe acoperiș, o antenă rămuroasă, care să prindă bine imaginile, fiindcă atunci cînd face o treabă, îi place s-o facă bine.

Numai că, în altă zi, de data aceasta deloc bună, vecinii l-au zărit pe om căutînd cătrănit prin șură, a dat de ce căuta, adică de scară, a sprijinit-o de streașină și, fără să se uite prea bine pe unde calcă, a ajuns la antena aceea, pe care a smuls-o dintr-o smucitură. Și, cum se pare că lucrul nu-i făcea deloc plăcere, a aruncat cu obidă încrengătura spre curte, numai că, din mișcarea aceea, și-a pierdut echilibrul și a început să se rostogolească și el pe povîrnișul acoperișului, tot spre antenă. A căzut lîngă ea, cu o bufnitură: era clar că i s-a rupt un picior. Și i se rupsese nu oricum, ci cu fractură deschisă, sîngele șiroind ca din izvor.

Cei care urmăriseră întîmplarea s-au și repezit spre om să-i dea primul ajutor, iar alții au vrut să anunțe Salvarea. Numai că, te miri de unde au năvălit în curtea omului o puzderie de „frați", care nu numai că nu i-au lăsat pe oameni să-l ajute, dar i-au implorat să nu cheme nici Salvarea, fiindcă A. Petre este sectant și dacă a căzut, asta s-a petrecut nu din întîmplare, ci din „voia domnului".

Dar cum de ajunsese el pe casă să se războiască cu antena? Păi tot din pricina „fraților", care l-au muștruluit și l-au amenințat cu represalii divine, fiindcă băgase în casă „instrumentul satanei". Inșii în cauză făceau parte dintr-o sectă cu practici și credințe deosebit de întunecate și de periculoase, al cărei adepți se sustrag cu totul răspunderilor și autorităților sociale, nerecurgînd la nici una dintre cuceririle științei și civilizației, considerîndu-le „instrumente ale diavolului". Așa se face că bietul om, amenințat de „frați", a trebuit să se urce pe casă și să se aleagă cu fractura aceea urîtă.

Salvarea a poposit, totuși, în poartă și, cu toată împotrivirea sectanților, A. Petre a fost urcat pe targă. Numai că „frații" au intrat și ei în mașină și s-au proțăpit în fața medicului, nu cumva ca acesta să-i facă rănitului transfuzie de sînge. Fiindcă secta lor nu admite așa ceva. Numai că rănitul, lăsat prea mult să sîngereze, murea în cîteva minute dacă refuza această transfuzie.

Petre A. a avut, în ultima clipă, acest dram de minte să accepte ajutorul științei. Numai că avea o grupă de sînge mai rară și... fratele său bun, aflat alături, a refuzat să-i dea din sîngele său. S-a tras înapoi, negru, și a zis: „Nu mă lasă Iehova". Din pricina unei credințe ilogice, obscure și profund inumane, era în stare să-și lase fratele să moară. Noroc că sînge s-a găsit, pînă la urmă, iar Petre a fost salvat.

Cînd și-a revenit a întrebat: „Cine mi-a dat sînge, fratele meu?" „Nu, i s-a răspuns, un altul, un om bun, care nu-ți era frate, de nici un fel, nici bun și nici sectant, ci om de omenie, care nu te-a lăsat să mori". Petre A. a plecat întunecat spre casă, trăgîndu-și cu greu piciorul în ghips. Se zice că antena a apărut, din nou, pe coama casei.

Grupaj realizat de
VASILE TINCU

CUGETĂRI

„A zice că religiunea poate coexista și, prin urmare, poate fi conciliată cu știința este tot așa de absurd ca și a zice că pot *coexista* două forme *succesive* ale aceluiași lucru, ca și a zice, de exemplu, că se poate concilia astronomia veche, care zicea că Soarele se învîrtește în jurul Pămîntului, cu astronomia modernă, care zice că Pămîntul se învîrtește în jurul Soarelui. Metafizica religioasă este destinată a pieri și a nu coexista cu metafizica științifică, pentru motivul că ea se transformă pentru a da naștere acestela din urmă. Este învederat că, în timpul de tranziție, metafizica științifică crescîndă coexistă cu metafizica religioasă descrescîndă; dar ceea ce voiesc să afirm este că aceste două forme de cugetare nu pot să se dezvolte și să meargă *paralel* într-aceeași direcție suitoare sau coborîtoare."

„Temerea de necunoscut se găsește deci modificată întrucîtva de alte sentimente lăturalnice, născute însă tot dintr-însa. Aceste sentimente sînt apoi ajutate, în dezlănțuirea lor, și susținute de credința în nemurirea sufletului și în rai, credință care satisface așa de bine aspirațiunile ce se nasc din instinctul conservator".

„Cu progresul științelor pozitive, omul ajunge în timpurile din urmă la convingerea că toate fenomenele se produc conform unor legi fixe și necesare. De aici încolo, omul nu mai are nimica de temut sau de așteptat de la voința liberă a nici unei ființe închipuite, posibile sau imposibile".

VASILE CONTA

FESTIVALUL CÎNTAREA ROMÂNIEI NAȚIONAL

CREAȚIA ARTISTICĂ ÎNTRE CONFESIUNE, FAPT ȘI ÎNRÎURIRE SOCIALĂ

Locul important pe care arta, prin virtuțile sale formative, îl ocupă între „sursele energetice" ale dezvoltării societății, pe planul convingerilor și opțiunilor, altfel spus pe planul modelării unei conștiințe armonios și multilateral dezvoltate, este ceea ce a dictat poate cel mai reprezentativ edificiu spiritual în domeniul culturii naționale din aceste patru decenii de construcție socialistă: Festivalul național „Cîntarea României". Ridicarea unui popor întreg la nivelul de cultură la care nevoia de artă și capacitatea de a o recepta devin trăsături specifice este marea ambiție a acestei atotcuprinzătoare mișcări de educare politică, științifică și cultural-artistică ce a pus în evidență talentul și forța creatoare a atîtor și atîtor oameni, bărbați și femei, tineri și vîrstnici. Socialismul nu se poate construi cu o elită, ci cu aportul creator și conștient al tuturora. O asemenea democratizare a culturii nu a fost, nu este înțeleasă ca o nivelare a formelor de expresie, a preferințelor și gusturilor artistice. În nenumărate rînduri s-a subliniat că, militînd pentru o artă situată ferm pe pozițiile ideologice ale marxismului, partidul se pronunță pentru o largă diversitate de stiluri și maniere artistice. Dar, indiferent de stil, de manieră, opera de artă, fie sculptură monumentală, fie poezie, fie film, ori interpretare a unui rol pe scenă sau ecran, pentru a intra în competiția valorilor socialiste, trebuie să fie în același timp pătrunsă de spirit combativ, revoluționar, patriotic, de înalte idealuri umaniste.

Grupajul de interviuri pe care vi-l prezentăm mai jos – cu creatoare profesioniste ori amatoare, a căror prezență a fost, cu lauri și elogii, remarcată în diferite ediții ale festivalului – încearcă să vă introducă în atmosfera de efervescență și împătimită neodihnă a celor care adaugă și își revarsă în marele fluviu al noii noastre culturi naționale rodul talentului, simțirii și gîndurilor, străduindu-se să contribuie la una dintre cele mai splendide înfăptuiri la care tindem în zilele noastre: cea a creării unui om nou, omul societății socialiste.

ZOE BĂICOIANU:

„Să nemureşti în piatră şi bronz prezentul socialist al patriei"...

— Vă văd acum, lîngă această nouă lucrare a dv., al cărei bronz pare cald încă — „Gînditoarea" aţi intitulat-o, parcă, nu? — şi se simte că, în pofida dimensiunilor ei reduse, e o sculptură gîndită monumental, reprezentînd un omagiu adus forţei creatoare a femeii. Îşi va găsi — desigur — locul, amplificată ca proporţii, într-unul din noile cartiere ale Bucureştiului. Dealtfel, dumneavoastră, stimată **Zoe Băicoianu,** practicaţi demult şi cu recunoscut har o artă închinată cetăţii, o artă ce degajă un puternic simţămînt patriotic şi un înalt spirit civic, o artă răsplătită cu binemeritate premii; bucureşteanul nu uită că — printre alte multe lucrări — acel impresionant monument închinat Victoriei şi eroilor patriei, plasat ca o nobilă emblemă în faţa Academiei Militare, poartă şi semnătura dumneavoastră artistică.

— Este într-adevăr marele avantaj, şi totodată imensa răspundere a sculptorului de a marca, poate cel mai direct şi mai spectaculos, mai actual şi mai rezistent totodată la trecerea vremii, istoria pe chipul oraşelor patriei. Vă daţi seama cum ar putea arăta un oraş — chiar şi splendid din punct de vedere arhitectonic — fără statui? I-ar lipsi tocmai această pecete inconfundabilă a personalităţii pe care i-o dau marile momente şi marii oameni ai patriei pe care sculptorii se străduiesc să-i nemurească în piatră ori bronz. Şi tocmai pentru că toate oraşele ţării au întinerit şi şi-au primenit înfăţişarea cu aceste noi cartiere de locuinţe, ce oferă omului condiţii de existenţă civilizată, poate tocmai de aceea artistul monumentalist are obligaţia de a-şi pune mai intens la lucru sensibilitatea, fantezia, experienţa sa creatoare şi totodată buna cunoaştere a vieţii noastre actuale, pentru a putea oferi lucrările ce vor individualiza şi încălzi ambianţa acestor noi cartiere. Am mai spus-o, nu o dată: pentru un artist autentic este absolut imposibil să se abstragă, să se sustragă ambianţei artistice şi naturale a cerului, apei şi pămîntului de acasă, cu atît mai mult cu cît sculptorul frămîntă în mîini însuşi lutul ţării, cioplеşte în lemnul pădurilor de-acasă; e aici o legătură de sînge, aş zice, pe care nimic şi nimeni nu o poate nega. Sculptorul trebuie să păstreze, în imagini esenţializate, tot ceea ce memoria noastră simte nevoia să ia cu sine din trecutul patriei. Dar el trebuie, mai ales, să-i celebreze prezentul, să-i fixeze în nemuritoare forme pulsul, eforturile şi mai ales împlinirile splendide ale prezentului. Bucureştiul nostru, înnoit din cap pînă în picioare şi dotat în zilele ce vor veni cu un centru civic de o unicitate şi o splendoare rarisimă, îşi aşteaptă, în continuare, marile monumente ale zilelor sale socialiste şi realizarea lor rămîne o problemă nu numai de creaţie, ci şi de onoare a artiştilor zilelor noastre.

OLGA DELIA MATEESCU

„Teatrul e un mod de a înţelege lumea"

— Sînteţi una dintre tinerele noastre actriţe pe care avem prilejul să le urmărim — tot mai des şi cu tot mai mult interes — pe micul ecran, ca şi pe scena Naţionalului bucureştean, întruchipînd eroine ale zilelor noastre ori recitînd cu vibrantă sensibilitate versuri de dragoste închinate patriei, frumuseţilor şi zilelor ei noi. Ce părere aveţi, **Olga Delia Mateescu,** despre acest simţămînt atît de caracteristic creatorului vremii noastre — nevoia sa de angajare deplină, responsabilă şi conştientă în viaţa şi istoria prezentă a ţării?

— E o trăire fundamentală, fără de care cred că realmente nu se poate face teatru — tocmai pentru că teatrul este şi a fost întotdeauna o artă a cetăţii, o artă cu o adresă foarte precisă şi apropiată (cine ar putea oare accepta ideea unei piese jucate în faţa unei săli goale?), şi cu o puternică forţă de înrîurire. În dreptunghiul de lumină al scenei palpită viaţa şi sensurile ei cele mai profund umane, actorul oficiază acolo o artă ale cărei virtuţi trebuie să înnobileze gîndirea şi sim-

(Continuare în pag. 84)

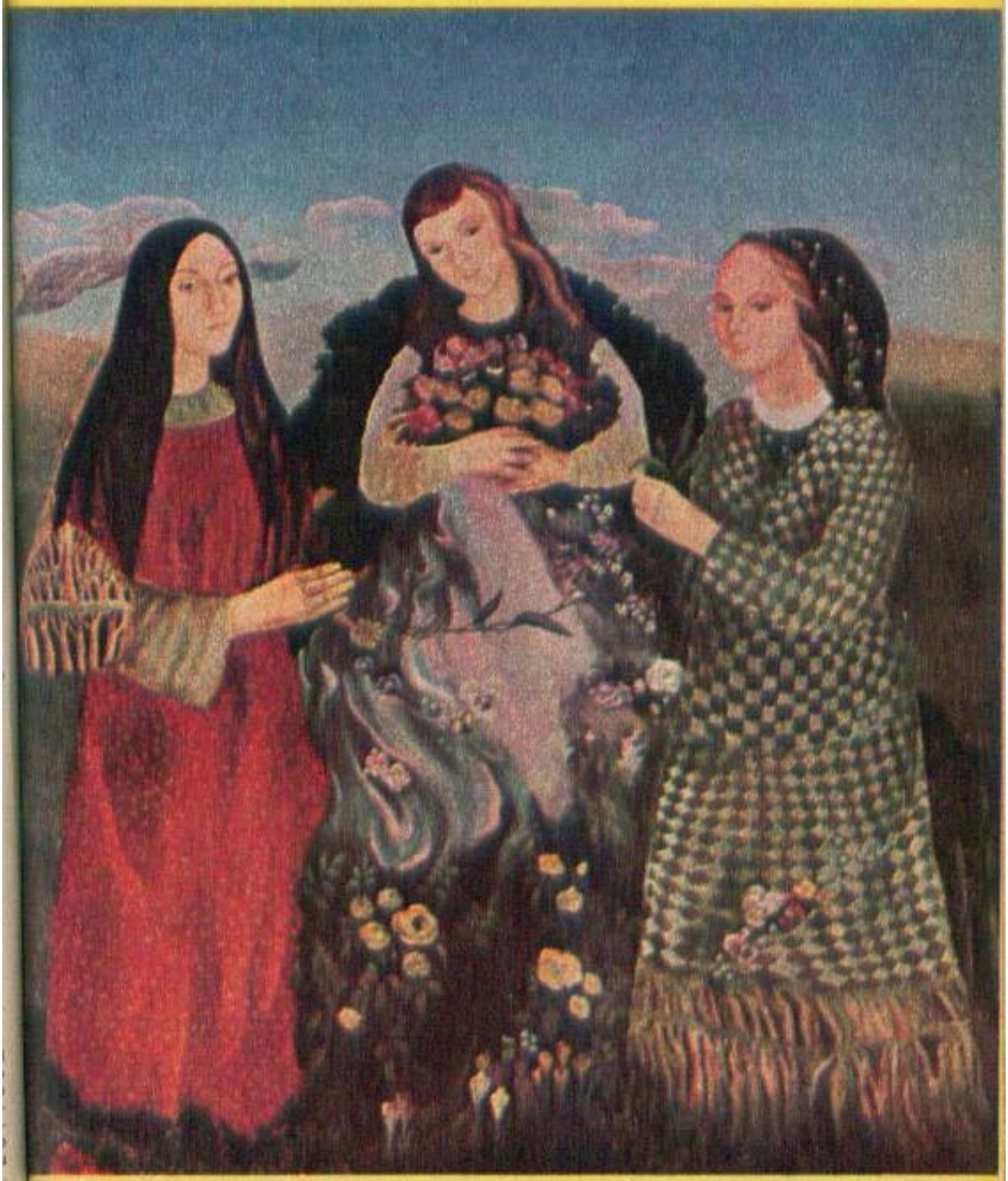

CAROLINA IACOB: „Primăvară, tinerețe, pace".

(Urmare din pag. 82)

ţămintele spectatorilor. De aceea îţi şi cere, ţie, actor, participant lucid şi pasionat la crearea unui climat de cultură înaintată, dăruire totală şi necondiţionată. Sincer vorbind, eu cred că patima teatrului, cînd eşti făcut pentru teatru, îţi poate pătrunde fiinţa chiar şi cînd îţi iei toate măsurile pentru a te imuniza — de pildă, eu am făcut un an de latină şi greacă, la Facultatea de limbi romanice şi clasice, dar nu mi-a mers: pînă la urmă tot pe scenă am ajuns. Şi ştiu şi de ce, mi-a devenit foarte clar între timp. În copilărie credeam că teatrul e un mod de a trăi mai mult, şi eu voiam să trăiesc mult şi multe. Pe urmă, mi s-a părut un mod de a înţelege lumea mai generos ca altele: pentru că în momentul în care descoperi ceva, te şi grăbeşti să-i împărtăşeşti altora. Cînd joci pe scenă, ai spectatorul alături de tine şi cu tine, ei îi este actorului principalul partener şi ai impresia uneori că îi auzi nu numai respiraţia, ci şi gîndurile, da, auzi cum gîndeşte şi simţi cum îţi răspunde sala. Şi atunci, actorul îi dăruie partenerului său, spectatorul, ceea ce a aflat el nou despre viaţă, şi despre om, şi despre vremuri, şi i-o spune cu măsură şi înţelepciune.

Ştiţi cum e cu teatrul? Aici nu merge să trişezi, aici nu merg jumătăţile de măsură, aici ori dai totul, ori degeaba. Mă uit la colegii mei, la marii mei colegi, pe care an de an şi rol de rol îi simţi descoperind cîte ceva nou şi împărtăşindu-i cu generozitate nouă, celor tineri, atunci cînd şi cît trebuie. Dar mai ales publicului.

Jucăm mult la ora actuală, foarte mult, jucăm cei mai mulţi dintre noi cam cîte 12 spectacole pe săptămînă. Uneori trebuie să joc, în aceeaşi zi, şi cîte două-trei spectacole, să „alerg" între sora-soţă din „Zbor deasupra unui cuib de cuci" şi moaşa din „Fata din Andros", între „Examenul" şi „Gimnastica sentimentală" şi vă asigur că nu e deloc, dar deloc uşor: nici dacă joci pe prima scenă a ţării ori pe cea a clubului I.C.T.B., la Slobozia, ori la Amsterdam sau Buzău. Dar care actor nu şi-a dorit să trăiască tot timpul, la o adică chiar să şi moară pe scenă? Ni se întîmplă uneori, cînd terminăm ziua noastră palpitantă şi epuizantă de muncă, să avem simţămîntul de obosealâ fericită, dar şi de neliniştita aşteptare a ţăranului care ştie că el a semănat la timp, a prăşit bine ogorul şi că acum aşteaptă cu emoţie să vadă roadele trudei sale...

IOANA ORBAN

„Pentru pacea ţării mele, oi răsădi viorele"

„De obicei scriu după ce gat cu munca. Se întîmplă însă să-mi răsară cîte un vers şi cînd lucru, că mie poezia mi se plimbă tot timpul în minte. De aceea port cu mine întotdeauna, în buzunarul şorţului, lîngă năfrămuţă, un carnet şi un creion alături. Mă opresc din lucru şi-i scriu, c-altfel îl pot pierde. Uitaţi-vă ce am scris cînd săpam în grădină..."

(Scris destul de citeţ, îngrijit, cu litere caligrafiate uşor tremurat: nu pentru că **Ioanei Orban** i-ar fi nesigură mîna la cei peste 60 de ani ai dumisale, dar se cunoaşte că le-a notat stînd lîngă brazda de flori a grădinii sale din Murgeni-Birgăului, jud. Bistriţa-Năsăud): *„Pentru pacea ţării mele/ oi răsădi viorele,/ viorele şi-alte flori/ ce-nfloresc în trei culori:/ roşii, galbene şi-albastre/ cum e steagul ţării noastre"*.

Pentru ţăranca poetă Ioana Orban scrisul e un mod de a trăi, ea face versuri precum respiră, pentru dumneaei caietul este un *„Prieten bun şi la muncă şi la drum/ mi-a fost prieten de copilă/ şi acuma, că-a bătrînă"*, dar versurile şi le ştie pe toate pe de rost şi nu are nevoie să caute prin filele caietului pentru a şi le aminti: cînd a apărut pe scena finalei Festivalului naţional „Cîntarea României" şi şi-a susţinut recitalul de poezie, intitulat „Laudă muncii", a ţinut sala întreagă sub tensiunea emoţiei pe care o comunicau poeziile ei, ce curgeau, ca o apă proaspătă de munte, fără oprire, cînd învolburîndu-se, cînd liniştindu-şi susurul: *„Vreau să scriu şi să-mpletesc/ traiul nostru românesc/ demult şi de ultima oară/ ce s-a petrecut în ţară"*. Ioana Orban îşi încarcă şi sufletul şi pana de greutatea simţirii ei atunci cînd versul îi scapără în apărarea ideii de pace: *„Cel ce-aţîţă la războaie/ carnea să i se desposie/ să-l bată vînturile/ să-l mănînce ciorile./ Cine strică pacea-n ţară/ să-i fie plinea amară/ apa să-i fie sărată/ cu lacrimi amestecată"*.

De pe scena finalei, Ioana Orban, ţăranca-poetă care venea îmbrăcată în frumosul port al năsăudenilor şi aducea cu sine suflul poetic al pămîntului care i-a născut pe Coşbuc şi Rebreanu, a coborît purtînd pe frunte laurii Premiului I. Pentru poezie, dar dumneaei îi merita, poate, şi pentru încă ceva: pentru patima cu care a făcut şi le-a strîns în odăile dumneaei *(„ce i-au zis casei mele, tovarăşii care au venit de la oraşe mari, «Muzeul satului»")*, tot felul de iepedeie, cergi, nevedituri, procuţe, straiţe, ţoale şi covoare şi le-a adăugat acestora şi o sumedenie de blidari în blidare, de linguri în lingurare, de perine, care *„toate îmi minunează ochii"*.

Ioana Orban, pe care toată valea Birgăului o ştie de mult şi ca pe o mare meşteră în vindecarea scrîntiturilor, a fracturilor şi a obrintiturilor, care ştie fiecare plantă la ce boală îi bună de leac, Ioana Orban, ţărancă bistriţeancă, poetă cu spirit şi patimă enciclopedică, este, într-adevăr, una din fiinţele care îţi minunează ochii şi sufletul.

Un grup vocal feminin cu totul neobişnuit

...Grupul vocal feminin din Feteşti îşi începuse de cîteva minute cîntecul, vocile cultivate, lucrate cu mare fineţe, ale coriştelor interpretau cu artă înaltă o piesă muzicală în prima audiţie, cînd juriul fazei finale a ultimei ediţii a „Cîntării României" le-a întrerupt brusc spectacolul. Publicul din sală, care pînă atunci îşi împărtăşise în şoaptă opiniile admirative („Parcă ar fi Madrigalul", „Ce voci extraordinare", „Ce perfectă sincronizare de interpretare"), a tăcut şi el, surprins de această neaşteptată şi nedreaptă intervenţie. Cîteva clipe, pe scenă s-a iscat deruta. Pînă cînd au aflat cu toţii, interpreţii şi spectatorii, cauza: interpretarea cîntecului fusese atît de elevată încît grupul vocal feminin al Sindicatului învăţămîntului feteştean a fost transferat, în plin concurs, din specia muzicii folclorice în cea camerală. Laurii au încununat, şi în aceste condiţii, arta feteştencelor, ca şi la anterioarele ediţii, deallfel, cînd doar cîteva luni de existenţă — dar şi de muncă asiduă —

(Continuare în pag. 88)

ELENA GRECULESI: „Femeie-constructor".

(Urmare din pag. 84)

fuseseră deajuns pentru ca nou înființatul grup vocal să urce pe toate treptele, pînă la cea mai înaltă, ale exigentului concurs.

Cîte grupuri vocale nu au apărut de-a lungul anilor, din toate colțurile țării, în fazele diverselor ediții ale marelui festival? Și iată că, printre aceste zeci și zeci de formații, coriștele din Feteşti veneau cu o idee nouă, pe cît de ambițioasă pe atît de meritorie: aceea de a interpreta numai piese muzicale în primă audiție. Toate prelucrări folclorice. Dar ca să ți se încredințeze aceste piese, ba chiar să le și scrie special, compozitorii trebuiau convinși că se află în fața unei formații de excepție, iar grupul vocal feminin din Feteşti a ținut neapărat să dovedească (și a și dovedit) că poate fi o asemenea formație. Cele mai multe din coriste aveau, ce e drept, ani de exercițiu muzical, cîntaseră în corul clubului C.F.R.: și solista **Constanța Drăguiin, și Elena Răduță, Aneta Ungureanu, Elena Chirea, Aurelia Nae,** și multe altele. Numai că, acum, grupul nou format intrase „pe mîna" și sub bagheta unei tinere profesoare de muzică, extrem de capabilă și talentată: **Doina Chiriță.** Ea a fost aceea care a început să alerge pe la compozitori pentru a le solicita prime audiții. Care l-a invitat la repetiții, pentru a-i convinge de calitatea interpretării. Și care i-a convins: compozitorii Constantin Romașcanu, Mircea Neagu, Gheorghe Marcu și-au oferit pînă la urmă cu încredere lucrările — foarte pretențioase ca interpretare — grupului vocal feminin din Feteşti. Că nu au greșit, a dovedit-o chiar și acea neobișnuită întîmplare din timpul concursului, dar și premiul final care a consacrat coriștele feteștence printre cele mai valoroase din țară.

CRISTIANA NICOLAE

„Curajul de a trăi frumos și demn"

— Eu am pornit spre film — mi-ați cerut o confesiune profesională și, iată, am curajul să o fac —, am pornit spre film din lipsa de curaj de a scrie literatură. Dar poate și pentru că filmul mi se părea un aliat mai credincios, ce mă poate ajuta, prin imagine și concentrare, să ajung mai direct și mai repede la inima spectatorului. Da, ați auzit bine, la inima omului, pentru că nu cred că arta poate înfăptui, că poate mișca ceva în gîndirea omului fără a trece mai întîi prin sensibilitatea lui. Mi se părea — și mi se pare încă, nu am obosit deloc în credința aceasta a mea — că am ceva de comunicat lumii, și poate mai ales tinerilor, cîteva idei ce-mi sînt dragi și în care cred cu neclintire. Ideea curajului, de pildă, care revine în toate filmele mele, sper că se simte acest lucru. Curajul de a trăi frumos și demn. Curajul de a te cunoaște, de a-ți înțelege drumul și a-ți conduce bine viața. Curajul de a nu depune armele cînd ți-e greu. Curaj care eu am găsit — să-mi fie cu iertare lipsa de modestie feminină — că-l posedă cel mai ades femeia. L-a dovedit, în „Întoarcerea lui Magelian", fata care a avut puterea de a se desprinde de lumea ei și a-și dărui iubirea unui tînăr ilegalist, ce-și risca în fiece clipă viața în numele idealurilor sale înalte, viață pe care și-o sacrifică pînă la urmă fata însăși. Curajul eroinei din „Stele de iarnă" de a-și susține și a-și încuraja bărbatul — campion de curse de bob — renunțînd la ea însăși. Da, s-ar putea să aveți dreptate, anihilarea de sine constituie poate mai curînd un act de slăbiciune la femeia din zilele noastre, dar cîte inerții nu ne mai bîntuie încă existența, cîte mentalități învechite nu ne-o mai macină uneori, spuneți și dv... Am mai pledat, în filmul pe care l-am adresat adolescenților, „De dragul tău, Anca", pentru curajul de a-ți apăra de foarte tînăr personalitatea, sensibilitatea și de a învăța să ți le pui de acord cu societatea și cerințele ei. Dealtfel și în serialul TV pe care l-am făcut după cartea „Racheta albă" a lui Ludovic Roman, am urmărit să redau nu numai setea copiilor de cunoaștere științifică, ci și setea lor de prietenie autentică, de solidaritate, curajul lor de a-și recunoaște și înfrînge limitele, firești la toate vîrstele; darmite la acestea atît de fragede. Mi-am dorit să fac un film vesel, tonic, plin de farmecul și de zbaterile adolescenței, și în această direcție, muzica formidabilă a lui Marius Țeicu, așezată pe versurile Constanței Buzea, creează fiecărui episod momentele sale de muzical spumos, de proiecție a viselor în realitate. Vă mărturisesc că mă obsedează în continuare — ca materie primă pentru film — problema familiei de azi, a locului mamei în familia de azi, că mă gîndesc tot mai intens și am și așternut deja, negru pe alb, ideile mele scenaristice despre viața unei femei, viața ei de fiecare zi și de fiecare ceas, viața și grea și splendidă a unei mame cu patru copii.

Grupaj realizat de
SANDA FAUR

DUMITRU GHIAȚĂ: „Mamă cu copil".

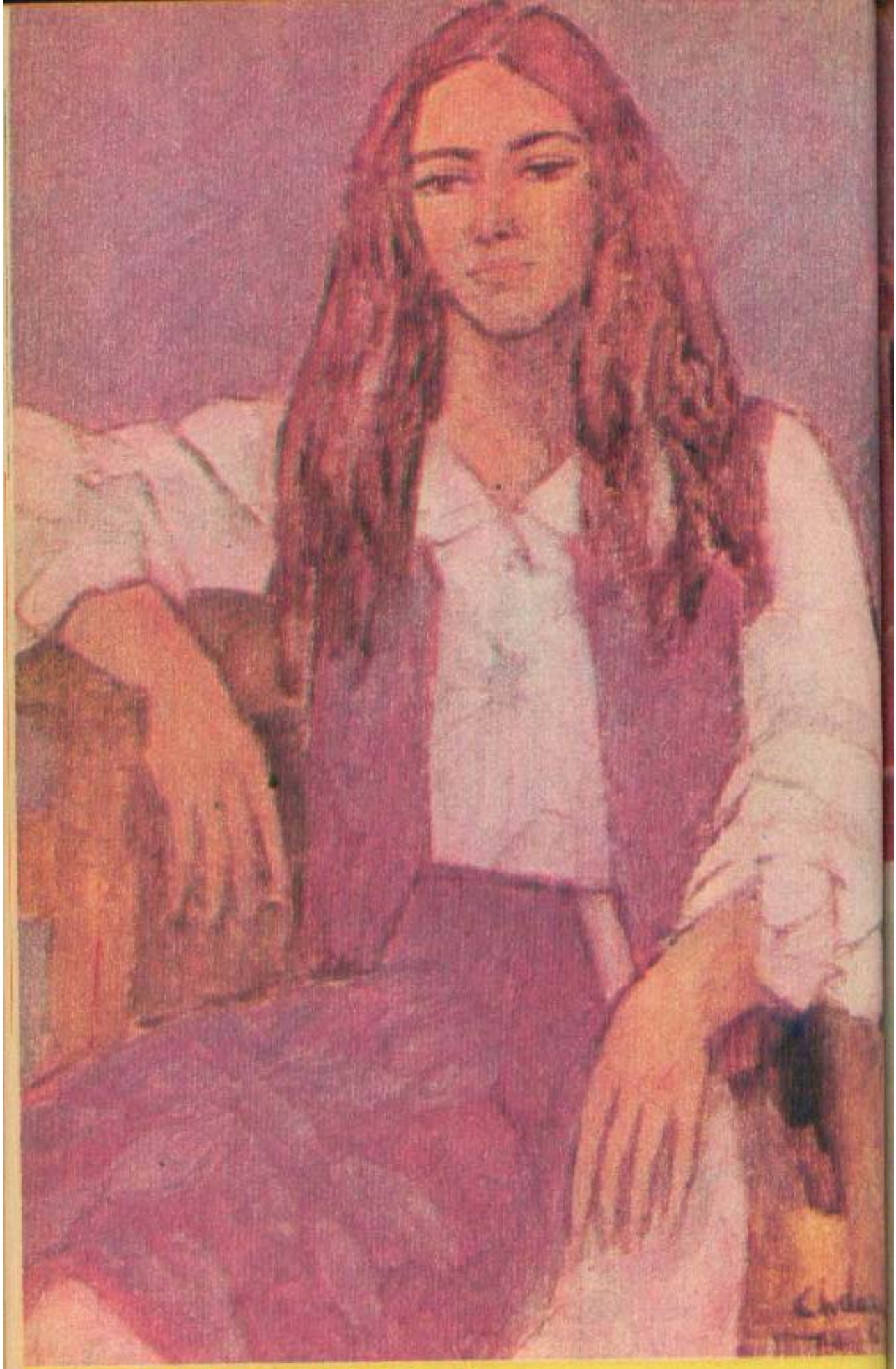

ELENA UȚĂ-CHELARU: „Tinără doctoriță".

APA VIE A CREAȚIEI POPULARE

CÎND VINE PE LUME UN OM

Imaginea cea mai sublimă a vieții este copilul, cel dorit, cel închipuit, cel așteptat. Din vremi ce se pierd cu multe generații înapoi răzbat în traiul poporului nostru duioase ceremonii și datini, precum și un univers concret și împodobit ca-n basme de luminile și culorile ce învăluie cu doine și cîntece de leagăn *venirea pe lume a unui copil*, creșterea și educarea lui, întru devenirea a ceea ce un vechi și înțelept cod moral al locuitorilor acestui plai mioritic denumesc, cu adîncă sfială și respect, dar și cu o viguroasă mîndrie, *OM*. Și poate că o astfel de năzuință de ideal etic și estetic asupra vieții, perpetuată dintr-o arhaică civilizație românească, face ca impresionantul tablou uman ce-l declanșează venirea pe lume a copilului să merite din plin cea mai atentă, cea mai minuțioasă cercetare.

La Muzeul satului și de artă populară, specialiști etnografi, precum **Daniela Ligor, Mariana Docheru, Cătălina Marin,** dețin în arhiva lor — de studiu, dar și de sentimente —, adunată cu dragoste și trudă, un întreg tezaur de întîmplări, ceremonii, datini, credințe, practici și ritualuri ce însoțesc tînăra familie, mama și copilul.

„SĂ-MI FIȚI TINERI SĂNĂTOȘI ȘI S-AVEȚI COPII FRUMOȘI"

Nașterea unui copil, acest eveniment important pentru familie și întreaga comunitate sătească, semn al fertilității, dorit și așteptat chiar de la nuntă, era precedată de o serie de obiceiuri menite să asigure viitorului copil sănătate și prosperitate.

În ceremonia unei nunți tradiționale fiecare moment este însoțit de muzică și cîntece. Prin aceste cîntece li se urează tinerilor căsătoriți să aibă copii sănătoși și frumoși.

„...Du-te-n haină de mireasă/ La bărbatul tău acasă./ Lasă mamă, lasă tată/ Lasă frați, lasă surori/ Lasă grădina cu flori/ Că tu singură-ai să fii/ O grădină de copii." (Moldova).

În Oltenia, ca și în Argeș sau sudul Moldovei, după ce mirii se întorc de la cunună, se așterne în mijlocul unei camere un covor pe care este așezată apoi mireasa, punîndu-i în brațe un copil frumos, „ca de așa copii să aibă parte".

În Dobrogea și Oltenia îi mai puneau pe brațe și scutece, fașă și alte lucruri necesare unui copil, ca tînăra nevastă „să aibă dragoste pentru copii, să-i îngrijească bine". În multe regiuni ale țării, mireasa se așeza pe cămașa mirelui, în credința că primul născut va fi fecior. În partea de sud a Olteniei, femeia care aștepta un copil purta la brîu miniaturile a nouă unelte din metal, unelte legate de activități obișnuite în cadrul gospodăriei: sapa, lopata, secera, cazmaua, dalta, sfredelul, ciocanul ecc., cunoscută fiind credința populară în puterea metalului de a alunga răul. Portul acestor miniaturi semnifica, în același timp, pentru copil o inițiere în activitatea pe care o va îndeplini mai tîrziu cu aceste unelte.

Pentru nou-născut erau pregătite scutece. Primele scutece erau confecționate din cămășile mai vechi ale mamei, pentru fetițe, sau din cele ale tatălui, pentru băieți, considerîndu-se, prin tradiție, că în felul acesta copilul moștenea și însușirile părinților, la care se adăugau și calitățile de rezistență și trăinicie ale țesăturii vechi de cînepă, în sensul unei vieți îndelungate. Cînepa era materia primă folosită pentru țeserea pînzei, din care se lucrau cămășile și poalele. Prin purtare, prin dese spălări, prin opărire cu leșie și baterea cu maiul, țesătura de cînepă —aspră la început — își păstra rezistența, dar devenea moale și, deci, potrivită pentru scutece. Deasupra acestor scutece subțiri se puneau un altul, țesut din lînă și împodobit cu broderii policrome, alesături și ciucuri.

Sistemul de legare a scutecelor diferă de la o zonă la alta, dar fașa era făcută, de obicei, din fire colorate de lînă, împletite sau țesute. Culorile erau diferite pentru fetițe și băieți, iar combinațiile cromatice specifice fiecărui sat. În Munții Apuseni, străveche vatră de civilizație românească, la fașă nu se făcea nod: „să nu se facă nod la fașă, să-i fie liberă viața" (Comuna Poșaga, jud. Alba).

Grija pentru nou-născut se manifesta și în preocuparea pentru pregătirea locului de dormit, a leagănului. Dintr-un obiect de strictă utilitate, datorită dragostei cu care copiii erau așteptați și primiți în familie, el a devenit un adevărat obiect de artă prin măiestria cu care era lucrat. Împletit din nuiele, leagănul avea latura expusă vederii, ornamentată în întregime cu crestături, în care predominau rozetele, simbol străvechi al soarelui, al luminii, al vieții. Alte leagăne, lucrate numai din lemn, aveau cioplite, la cele patru colțuri, capete de cal — simbol protector. Fie că era agățat de grindă sau fixat pe tălpi și așezat pe podea, leagănul era pus întotdeauna în locul cel mai călduros, în apropierea vetrei, unde dealtfel și mama își petrecea cea mai mare parte a zilei. Mama nu se despărțea de copii nici atunci cînd treburile o purtau departe de casă. Pentru drum, leagănul, de o formă specială, putea fi purtat în spate (Banat, Mehedinți). În leagăn, sub capul fetițelor, se punea un fus și un ac, menindu-le astfel „să fie harnice".

(Continuare în pag. 92)

CONSTANTINA CARANFIL

MAMA, ca personaj de film

În așteptarea acelui film de actualitate (antologic, fiindcă din celelalte au mai fost) în care personajul feminin să nu fie doar „o simplă replică"; în speranța lui, zic, am făcut o sumară trecere în revistă (din acest unghi de interes) a filmelor anului 1984. Ni s-a impus, în schimb, o altă dominantă, cea care ne-a sugerat ideea și titlul grupajului. Pentru că - ați observat? - parcă mai mult s-au aplecat realizatorii în acest an cinematografic, cu un respect aparte, asupra vechii, dar mereu noii, mereu perfectibilă (deci educabilă) relație dintre părinți și copii, fundamentală în orice societate umană, dar mai ales a noastră, preocupată de modelarea individului încă de la cele mai fragede vîrste. Nimic mai firesc, deci, să „decupăm" din filme ca „Vreau să știu de ce am aripi", „De dragul tău, Anca", „Acțiunea Zuzuc", personajul MAMĂ. Cu atît mai mult cu cît partiturile au fost interpretate de actrițe de excepție, ce Valeria Seciu, pînă mai ieri, „specializate" (să nu zic cantonate) în roluri de ingenue, ca Rodica Mandache, deloc conforme tipului de actriță pentru rolul de mamă, vezi Cristina Deleanu. Cu atît mai mult cu cît, iată, în vară s-au împlinit, nici mai mult, nici mai puțin de 20 de ani (douăzeci) cînd care au trecut?) de la absolvirea „celei de-a doua promoții de aur a teatrului românesc", cum au numit-o atunci profesorii de la I.A.T.C. și cum aveau s-o confirme cu brio o Valeria Seciu, o Mariana Mihuț, o Rodica Mandache, o Rodica Tapalagă, o întreagă generație de actori ce au adus o nouă strălucire și prospețime scenei și ecranului nostru

Un climat de adevăr

Cu figura fragilă, dar iradiind forță, cu privirea albastră (rămasă aceeași, la fel de pură și incandescentă, ca în urmă cu 20 de ani, cînd ochii ei mari, fascinanți, imateriali ca doi luceferi, ne pătrundeau „în casă și în gînd", vă aduceți aminte de acel unic recital TV al tinerei absolvente care rostea, cu glasul transfigurat de emoție, monologul Julietei?), cu chipul blînd și luminos, și voluntar, și personal, exact cum îl știm de pe scenă, de pe marele sau micul ecran, stă acum lîngă mine, mai corect stau lîngă ea, lîngă această Sarah Bernhardt a noastră, care „arde" în fiecare seară pe scena Teatrului Mic, molipsindu-ne, stimulîndu-ne, înmuindu-ne, întărîndu-ne. Și peste toate, iubind-o, pentru modestia și orgoliul, și forța jocului ei, mîndru și demn, pe care-i împrumută tuturor eroinelor sale (să nu joci niciodată personaje urîte la suflet, **Valeria Seciu**).

— După ce ați întrupat atîtea personaje celebre din repertoriul dramaturgiei naționale și universale, cum ați înfruntat riscul unui rol ce vă transpunea într-o complet altă serie decît cele interpretate pînă acum? Ați scos încă un rol obișnuit din anonimat, despovărîndu-l de banalitate, încărcîndu-l cu măsura inerentă personalității dv. artistice.

— Exagerați, am acceptat să joc în filmul "Vreau să știu de ce am aripi" al lui Nicu Stan cu plăcere. Dacă o mare actriță de talia Olgăi Tudorache a acceptat să fie bunică, de ce n-aș fi fost și eu mamă? Doar sînt și în realitate, anii trec, vreau, nu vreau. Acum m-am și „specializat", joc și în alt film (o ecranizare după „Adela" lui Ibrăileanu, făcută de Veroiu), tot un rol de mamă.

Revenind la filmul „Vreau să știu de ce am aripi", vă mărturisesc că de la început m-au

cîștigat și scenariul, și regia, și partenerii de joc. Mi-a plăcut să lucrez cu Nicu Stan, mi-a plăcut cum urmărește nu numai ca regizor, dar și ca operator, unghiul optim, capabil să declanșeze emoția; cunoscînd perfect tehnica, o mînuiește, în funcție nu numai de rigoarea ei, ci mai ales de această emoție artistică, pe care știe s-o provoace, s-o urmărească, s-o țină strîns, s-o conducă. M-am simțit cu adevărat mamă poate și fiindcă a existat, în timpul lucrului, un climat de adevăr. Pentru că, nu e așa, un asemenea rol putea fi și convențional, artificial...

— Ce ați vrut să transmiteți mamei din sală prin jocul dv.?

— Ideea că orice neînțelegere dintre soți, mai ales cînd sînt părinți, uneori chiar traumatizantă, poate fi depășită prin răbdare, răbdare, răbdare; pe care o accepți dacă realizezi imensa și frumoasa, și greaua și minunata responsabilitate, dar și sens de viață, ce ți le dă maternitatea.

Înainte și peste toate, copiii trebuie iubiți

Cine ar fi crezut că ingenua domnișoară din „Visul unei nopți de iarnă", cunoscuta piesă a lui Tudor Mușatescu, (în varianta oferită de teatrul TV), cine ar fi crezut că acea adolescentă perpetuă, am numit-o pe **Rodica Mandache**, aflată parcă pentru eternitate în acea stare de grație adolescentină, va juca într-o zi „o mamă"?

Și iată-ne, stăm de vorbă în apartamentul ei tocmai despre rolul de mamă. Cel din film, firește, dar și cel din viață. Are o fetiță minunată, care la 8—9 ani, ,uite abia a terminat de scris pe carnețelul cumpărat aseară, așa dintr-o sufiare, o poezioară: „Mama mea este actriță./ În nici un caz o doctoriță/ O văd mereu la sala «Majestic»/ În nici un caz la «Foarte Mic»./ Eu am văzut-o și-n revistă/ Este Rodica Mandache./ O ARTISTĂ."

— Nu degeaba se spune că arta relevă și ascunde, trădează și disimulează. Mărturisesc că apariția dv. în rolul mamei din filmul „De dragul tău, Anca", a fost o surpriză.

— Cumva și pentru mine. Îmi amintesc că atunci cînd au început căutările pentru distribuție, Cristiana Nicolae, regizoarea, mi-a spus: întotdeauna există cîte 4—5 actori despre care știi sigur că se potrivesc pentru un anume rol. Eu vreau să încerc cu tine.

— Nu ați fost ceea ce se cheamă o mamă perfectă, și totuși nici nu-ți venea, ție, mama din sală, s-o condamni pe cea din film pentru „erorile pedagogice". De fapt, ce ați vrut să „spuneți" prin acest rol?

— Nu cred că am vrut să dau vreo rețetă. Experiența maternă, pe cît e de veche, poate cea mai veche experiență umană, de milioane, de miliarde de ori repetată, e de fiecare dată singulară, ireductibilă. Ce am vrut să transmit? Ei, bine, am asistat o dată la un proces de divorț; tatăl spunea: nu pot să iau copilul, nu am loc; mama și ea: nu poate rămîne la mine, vreau să mă recăsătoresc. Iar judecătoarea, revoltată, ca femeie, nu ca judecătoare, întreba: bine, dar de ce l-ați mai făcut? Cum să vă spun? Copiii trebuie înainte și peste toate doriți, iubiți. Ei simt asta, chiar și atunci cînd îi certi, chiar și atunci cînd tu, mamă, greșești față de ei. Asta am vrut să spun. Că o mamă poate să nu fie perfectă (și cîte se pot lăuda că sînt?), poate să nu aibă, să nu știe că trebuie să-și facă timp să asculte nu numai vorbele, dar mai ales sufletul copilului său. Dar peste toate aceste erori pedagogice, cum le-ați numit, am suprapus suprema DRAGOSTE de MAMĂ, prin care greșelile, întîmplările mari și mici, evenimentele nefericite sau triste devin minore, se topesc.

„Uite-o pe mama lui Zuzuc!"

Întîlnirea cu **Cristina Deleanu** și-a avut și ea partea de surpriză. Pare mai tînără, mult mai tînără decît o arată filmele (prea puține), în afară de cîteva apariții episodice, (și acum iat-o în serialul TV pentru copii „Eroii nu au vîrstă") în „Acțiunea Zuzuc", film distins în primăvara acestui an cu medalia de argint la un festival internațional de filme pentru copii și tineret (Tomar — Portugalia, 1984). Repet, *prea puține*, chiar dacă mă gîndesc și la personajele feminine din cele cîteva piese de teatru TV duminicai (de ex.: „Freziile nu înfloresc în iulie"), în care a interpretat cu foarte multă seriozitate profesională, neforțînd, nesarjînd, reușind, dimpotrivă, să transforme un rol suficient de subțire într-o eroină a zilelor noastre, convingătoare, înfrumusețată, înnobilată de concepția de viață specifică femeii în societatea românească contemporană.

— Poate că tocmai asemenea roluri trebuie „construite" cu un plus de seriozitate, de efort. Eu așa cred.

— *Mama*, din filmul lui Gheorghe Naghi, a știut să-și facă din fiul ei (delicioșul puști Andrei Duban) un prieten. Își împărtășesc gîndurile, grijile, durerile (inclusiv cele de dinți), și totuși băiatul fuge de acasă. De ce?

— Probabil nu așteptați de la mine un răspuns complet! Așa e povestea, cum se zice. Ce pot eu să vă spun este că inițial m-am gîndit să dau mai multă amploare îngrijorării legate de plecarea copilului. Dar pe urmă m-am răzgîndit. Mama lui Zuzuc e o mamă lucidă, matură, gîndește logic. Își cunoaște bine băiatul, știe exact ce a „investit", educativ vorbind, în el. Principiile conviețuirii lor se bazează pe afecțiune, considerație, încredere reciprocă. Știe că băiatului îi plac „poznele" dar are totuși o încredere instinctuală în el, știe că nu poate face un gest necugetat. Altceva o îngrijorează: de ce nu vrea ca ea să-și refacă viața? Pentru că nu a înțeles sau, ca mamă, nu a știut să-i facă să înțeleagă că nu vrea numai să-și refacă viața ei, ci FAMILIA, adică acel climat normal, firesc, protector, de securitate, de care are nevoie orice copil. Nu știu exact dacă am reușit să transmit toate astea. Dar știu că îmi face plăcere, de cîte ori mint, să aud, pe stradă, în spatele meu, o voce de copil șoptind: „Uite-o pe mama lui Zuzuc".

NIKI GEORGESCU

(Urmare din pag. 89)

„FAȘĂ DALBĂ DE MĂTASĂ/ AL MAMEI PUI DE CASĂ..."

Venirea pe lume a pruncului a fost dintotdeauna în egală măsură un mirscol și o bucurie. Căci copilul a constituit de la începuturi un element obligatoriu, fără de care o familie nu este considerată închegată, îndeplinindu-și datoria față de colectivitatea din care face parte. De aici bogăția de obiceiuri care au drept scop atît protejarea mamei înainte de naștere cît și protejarea copilului împotriva forțelor malefice.

Interesant este că unele „rînduieli" (și mai ales interdicții) se dovedesc valabile și azi din punct de vedere medical. Spre exemplu: „femeia îngreunată, cînd va fi cu o lună înaintea vremii nașterii, să umble mult..." („Nașterea la români"), prescripție făcută și acum de medic în ultimele luni de sarcină, sau: „femeia însărcinată, care șade pe treptele unei scări ca la casă, va face copilul snevoie..." interdicție rațională, deoarece femeia poate răci ș.a.m.d.

Desigur, există o mulțime de interdicții și indicații (din care unele s-au păstrat și astăzi) cu rol profilactic. „Chiar din momentul nașterii, se practicau acte de propiziere pentru noul născut" (Mihai Pop, „Obiceiuri tradiționale românești", București, 1976). Prima urare o face moașa: *„Acest băiat/ Să fie sănătos,/ Și norocos,/ Și mintos,/ Și voios,/ Și frumos,/ Și învățat,/ Și bogat,/ Om de treabă,/ Lust în seamă"* (Sucoava). Imediat după naștere, moașa îmbăiază copilul în apă rece, „ca să fie nesimțitoriu și tiraiu la frigu" și „ca să fie deșteptu". Îi înveșește apoi într-o pînză nouă, special pregătită, în cămașa tatălui: „ca să-i semene" (Moldova), sau într-o cămașă special croită dintr-o cămașă a tatălui (cu aceeași semnificație).

Momentul scăldării copilului este un moment important în practicile de previziune a viitorului. „Scăldătoarea" o prepară moașa îndată după naștere. Oala în care se încălzește apa trebuie să fie nouă. În apă se pune busuioc, dacă e fată (să fie curată și iubită) sau bujor dacă este băiat (ca să fie rumen și voinic), bani de argint (să fie scumpă și nepătată ca argintul), miere (ca să fie dulce la vorbă ca mierea), pîine (să aibă viață îndestulată), ou (să fie întreg și sănătos, ca oul), lapte (să fie alb ca laptele) etc.

După scaldă, copilul este așezat de moașă pe pămînt, de regulă sub masă. Acest obicei l-am păstrat de la romani, care aveau credința că zeița pămîntului este și ocrotitoarea copiilor (obicei răspîndit deasemenea pe multe meridiane ale globului). Apoi, copilul este pus pe vatră sau cuptor (locul cel mai ferit din casă), acesta avînd și semnificații simbolice deosebite, dacă ar fi să ne gîndim doar la faptul că adăpostește focul sacru purificator, dar fără îndoială și cea de a așeza nou-născutul în locul cel mai cald.

Nu puține sînt ritualurile și obiceiurile sărbătorești legate de alegerea numelui copilului, împlinirea unei vîrste, primii pași, primele cuvinte. Dintre giuvaerele cugetului și ale simțirii poporului nostru, îndrăgostit de frumos, obiceiul „botegiunii", ce se mai practică în unele sate de pe Valea Izei, aduce în contemporaneitate ritualul solemn și emoționant al cinstirii omului din primele zile ale sosirii lui pe lume. *„Soare, soare/ Mîndru soare/ Răsai cu patruzecișipatru de răzișoare/ Dar nu răsai numai pe Țibleș și înău/ Ci răsai pe capul/ Și trupul/ Coconului meu/ Și din cap pînă-n picioare/ Să strălucească ca tine/ Mîndru soare"*. Ca un cîntec de leagăn, dar și ca niște urări ce ne amintesc de ursitoarele dace sau de parcele romane, toate versurile și doinele ce se rostesc pentru nou-născut vin de pe firul vremilor străvechi, poate chiar din mitologia antichității, din cultul zeiței Magna Mater.

Fondul imens de obiceiuri legate de venirea pe lume, creșterea și integrarea ca persoană adultă în colectivitatea sătească respectivă a noului membru (prin alt rit de trecere — cel al nunții) este o dovadă în plus de grija și bucuria pe care o sădește în sufletul oamenilor sosirea pe lume a unui copil

DE LA ETALAREA FRUMUSEȚII LA EXPRESIVITATEA JOCULUI ANGAJAT, MILITANT

Între atîtea mituri și prejudecăți nănăite sub ochii noștri se numără și distanța astronomică ce separă vedeta de publicul ei și, implicit, orizontul de vis al filmului de preocupările diurne ale vieții spectatorilor.

Lansat tocmai pentru a ține într-o colivie aurită acele frumoase femei pe care talentul le-a harăzit celei de a șaptea arte, „star system"-ul o a pus rezistă contactului cu mentalitatea noilor generații de actori. O mentalitate ce se bizuie pe participarea artistului la evenimentele vremii sale, pe angajarea sa, conștient asumată, într-o opțiune politică imediată, o mentalitate modelată în vîltoarea unor lupte pentru mari ideaturi cetățenești: pacea și progresul omenirii.

„Joc numai în acele filme în care cred, căci politica m-a maturizat"

„Era în 1966 și studiam la Paris artă — mărturisește Jane Fonda, astăzi titulară a două premii OSCAR. Pe străzi aveau loc demonstrații, bucuriade... Citeam despre Vietnam. Vedeam zilnic la televizor femei minunate, entuziaste, angajate. Am realizat că am făcut multe alegeri greșite în viața mea... Am înțeles că și omul de pe stradă poate avea un impact asupra istoriei". Drept care, imaginii vamp din anii '60, Jane Fonda avea să-i opună de atunci înainte chipul actriței ce-și apără public, la mitingurile generației sale, convingerile. „Aveam 31 de ani — precizează ea, sfidînd misterul ce învăluie obligatoriu vîrsta unui star — și am simțit puternic că trebuie să mă întorc acasă: în America, mă întorceam cu alte ideaturi". Astfel, din 1971, cînd a fondat o mișcare pentru pace și dreptate socială, a început o vastă acțiune pentru încheierea războiului din Vietnam și a făcut, în acest scop, un „turneu" la

baze militare ale S.U.A. atît din țară, cît și din Extremul Orient, cu un spectacol militant, destinat să trezească conștiința oamenilor asupra pericolelor ce amenință omenirea datorită cursei înarmărilor. Căsătorită cu scriitorul și omul politic Tom Hayden — care-i împărtășește convingerile —, Jane este totodată o mamă iubitoare a doi copii. A interpretat peste 30 de roluri în filme, dar, la un moment dat, nemaifiind de acord cu rolurile ce i le propuneau producătorii de filme, a devenit ea însăși producătoare. Serialul TV „De la 9 la 5", inspirat de romanul „Cum să te debarasezi de patronul tău" este prima sa încercare reușită ca producător, constituind totodată un denunț parodic al abuzurilor și insolenței patronilor în raporturile cu angajatele. Continuînd în aceeași direcție, cu o perseverență ce-i este proprie, Jane Fonda a realizat un alt film pentru TV, în trei episoade de o oră, intitulat „Făcătoarea de păpuși", după romanul scriitoarei Harriette Arnow, în care — pe lîngă producătoare — este și interpreta principală, întruchipînd-o pe Gertie Nevels, personaj feminin aparținînd unei numeroase familii de fermieri, a cărei viață este urmărită începînd cu perioada crizei economice din anii '30 și pînă în cursul celui de-al doilea război mondial. Ultimele roluri se conformează concepțiilor sale statornice, pe care și le-a format despre societatea în care trăiește și despre imperativele umanității. „Continui — spunea ea — să fac filme alegînd numai pe acelea în care cred, căci politica m-a maturizat". Într-adevăr, filme ca „Sindromul" sau „Rollever" (expresie ce definește o mașinație bancară destinată să salveze, prin fraudă, de la faliment o firmă capitalistă) se inspiră din problematica gravă a actualității, constituind fie un avertisment împotriva războiului, fie împotriva celor care, din umbră, pot provoca o catastrofă economică.

„Încerc să-mi armonizez profesiunea cu angajarea politică, familia cu cinematografia". Acest țel este însă nu numai al uneia dintre cele mai onorate actrițe din cinematografia americană — cea mai apreciată de critică și mai încărcată de premii, dintr-o generație astăzi matură. Traiectoria ei, a celei care luă premiul OSCAR pentru rolul unei prostituate de lux în filmul „Kluta", pentru ca să ajungă la Gertie Nevels din serialul TV dedicat unor oameni truditori și necăjiți, a fost parcursă în ultimul deceniu și jumătate și de alte stele ale ecranului.

Pentru ca nici un copil să nu mai fie ucis în viitoarea războiului

Între starurile de primă mărime ale filmului european, numele norvegiencei Liv Ullmann ocupă un loc de frunte. Astăzi în vîrstă de 46 de ani nărtuiști, iarăși fără ipocrită pudoare, ea deține o experiență de viață aparte: născută la Tokio, și-a făcut studiile la Londra, a jucat cele mai de seamă roluri în filmele suedeze, iar în teatru, joacă la New York și tot acolo scrie cărți... Avînd șansa să fie distribuită de Ingmar Bergman în filmele sale și să albă ca partener de rol un artist de talia lui Max von Sydow, a reușit să evoce cu o intensitate neîntrecută stările sufletești ale femeii. V-o amintiți, desigur, în filmul „Emigranții" de Jan Troell (difuzat în premieră pe țară pe micul ecran), unde interpreta rolul tinerei soții a emigrantului gonit de sărăcie care, acum un veac și jumătate, mai nutrea încă speranța în „lumea nouă" de dincolo de ocean. Încărcătura emoțională ce o conferea rolului Liv Ullmann avea să fie unul dintre argumentele pentru care acest film a fost încununat cu numeroase premii.

Și totuși, la începutul carierei sale, cine ar crede azi, Liv a acceptat roluri care potențau erotismul. „Am învățat din ceea ce a fost bun, dar și din ceea ce a fost rău", se confesa ea lui Chantal Dubois. Rezultatul a fost că, într-o bună zi, s-a apucat ea însăși să facă un film pentru televiziune despre „uciderea în masă" a celor de la Auschwitz. „Este un film despre copii, precizează Liv, un document pe peliculă, difuzat de televi-

Cine ar fi crezut că Jane Fonda, fermecătoarea stea, va deveni o spriga militantă pentru pace și drepturi cetățenești?

ziunea americană. Peste un milion de copii au murit la Auschwitz; am luat interviuri câtorva supraviețuitori, copii care astăzi au vîrsta mea. Ei vorbesc, arătînd de ce nu mai pot fi fericiți niciodată. Gîndesc că este un film foarte important... despre ceea ce se petrece astăzi în multe locuri din lume, unde copiii sînt uciși numai pentru că au fost prinși în viitoarea războiului cu care ei nu au nimic de-a face". Concepțiile sale s-au schimbat, mai bine zis s-au cristalizat într-o conștiință artistică ofensivă. Ea se declară acum categoric împotriva pornografiei și a violenței pe ecran. „Regizorii de astăzi (din Occident — n.n.) îndrăgesc etalarea violenței; ei aduc felurite scuze în portretizarea violenței. Să numești această artă numai pentru că se presupune că aduce o anume defulare, iată ce mă înfurie. În ultimii zece ani, situația aceasta devine din ce în ce mai rea". Liv nu mai crede în imaginea „marelui star" de film: „Mulți actori buni nu mai cred în acest ideal. El este chiar periculos, căci te face să gîndești ▶

De la înțelegerea sensului artei la cel al vieții nu e decît un pas. Este „pasul" unei cariere: cea a lui Liv Ullmann.

Portretul studentei inocente din filmul „Love story" este la peste un deceniu distanță, estompat de chipul maturizat al Nataliei, care traversează „Meandrele războiului": Ali MacGraw în serialul TV al cărui titlu explică totul.

numai la bani". Țelul ei, potrivit căruia își educă și fiica, este acela că nu trebuie să jinduiești să fii neapărat pe culme, căci riști declinul. „Dar dacă vei gîndi să-ți urmezi drumul tău și vei spera în mîine — care poate fi și mai bun, dar și mai rău — înseamnă că realizezi mișcarea!" O reflecție personală ce confirmă, dacă vreți, și concepția sa dialectică despre existență.

Căci, într-adevăr, în spirala evoluției celei de a șaptea arte se înscrie nu numai progresul artistic, ci și mersul înainte al gîndirii creatorilor ei. Personajele feminine la modă în filmele de altădată, de la femeia-copil alintat la femeia obiect de desfătare, de la femeia perfidă și pînă la femeia fatală, întruchipînd ghinionul perpetuu, alcătuiau un evantai de care nimeni nu mai are nevoie astăzi. Mai bine decît oricine o știu spectatorii, dar mult mai important este că au aflat-o și actrițele înseși.

„Cristalizarea conștiinței artistice duce inevitabil la o interpretare militantă"

Nu este o întîmplare că interpreta eroinei din „Love story", Ali MacGraw — care în 1984 a împlinit 43 de ani —, deține rolul Nataliei Jastrow în serialul TV intitulat semnificativ „Meandrele războiului", film inspirat de evenimentele dramatice ale celui de-al doilea holocaust mondial. Cu acest rol, precizează Ali, „Vreau să fiu luată în serios ca actriță". Și adaugă de ce anume: „Într-adevăr, m-am maturizat ca femeie". Tot astfel, Ann Margret, care cîndva nu a ezitat să joace fără veșminte, dar cu trupul pictat după regulile „artei psihedelice — cine a văzut la cinematograf filmul italian „Tigrul" n-a uitat, desigur, scena cu fetișcana care voia să cucerească un bărbat însurat — își face o onoare din a juca rolul principal din filmul pentru TV intitulat dramatic „Cine-mi va iubi copiii?" care aduce pe ecran o poveste reală: chipul lui Lucile Fray, o mamă curajoasă, dar săracă, din statul Iowa, care, în anul 1952, imediat după ce a dat naștere celui de al zecelea copil, a aflat că este bolnavă de cancer. Pentru că și soțul ei era bolnav de artrită, socotește ca primă datorie, după ce află că este victima nelerătoarei boli, să găsească acele familii dornice să-i adopte copiii, pe care nu-i va mai putea vedea mari. Tocmai pentru că-i iubea, i-a trimis departe de ea! Acest suprem sacrificiu, această deplină uitare de sine au constituit pentru Ann Margret o chemare de conștiință, nu pur și simplu „încă un rol". Este primul ei rol pentru micul ecran și această subliniere — pe care o făceam și la Jane Fonda sau Ali MacGraw — spune foarte mult în lumea celei de a șaptea arte. Starurile aleg tot mai des calea cea mai directă de comunicare cu spectatorul, decid să pătrundă în casa lui prin intermediul micului ecran, refuză — cu renunțări financiare și de fast protocolar — întîlnirea din sala de cinema, adică senzația de spectacol, adică iluzia pregătită într-o „uzină de vise" ca odinioară.

Oare nu este acesta semnul că și în constelația stelelor de pe firmamentul de pînză albă are loc un ireversibil proces de emancipare, implicit de maturizare politică și civică?

EUGEN ATANASIU

SUPLIMENT

Femeia și căminul

DIN CUPRINS:

● SĂ APĂRĂM SĂNĂTATEA VIITORULUI COPIL ● O BOGATĂ COLECȚIE DIN MODA ANULUI 1985 (CONFECȚII ȘI TRICOTAJE) ● RECOMANDĂRI GOSPODĂREȘTI-UTILITARE ● PENTRU O ALIMENTAȚIE ȘTIINȚIFICĂ ● REPARAȚI HAINELE COPIILOR, ÎNFRUMUSEȚÎNDU-LE! ● NIMIC NU SE PIERDE, TOTUL SE POATE TRANSFORMA.

SĂNĂTATEA FAMILIEI

SĂ APĂRĂM SĂNĂTATEA VIITORULUI COPIL

Pentru femeia ce devine mamă

Cînd se hotărăsc să-şi zică „noi", să devină o familie, ei, tinerii, băieţi şi fete, emoţionaţi şi fericiţi, vin, ţinîndu-se de mînă, mai întîi în cabinetele premaritale. Medici din cele mai diferite specialităţi, psihologi, sociologi, le investighează starea de sănătate pe multiple planuri. Şi aceasta pentru că în concepţia partidului, a noastră, a pregăti tinerii pentru viaţă presupune, printre altele, şi asigurarea unei zestre de sănătate pe care o vor aduce aceşti tineri ce se căsătoresc acum generaţiei ce vine, asigurînd astfel, în ultimă instanţă, vigoarea, sănătatea şi tinereţea de mîine a naţiunii noastre.

Vîrsta cea mai favorabilă pentru naşteri este vîrsta tinereţii. Sînt anii cînd organismul femeii se adaptează uşor şi rapid la cerinţele sarcinii, iar naşterile următoare găsesc un organism capabil să primească şi să „găzduiască" minunata simbioză mamă-făt.

Ştiinţa a demonstrat că, în lunile de graviditate, organismul tinerei mame face permanent o baie de hormoni, ce-i aduce împliniri fiziologice pe care numai natura ştie să le realizeze. Sistemul endocrino-genital are o înrîurire deosebită; uterul gravid prin dezvoltarea sa deosebită ţine sub influenţă binefăcătoare întregul organism al femeii. În timpul sarcinii, placenta funcţionează ca o adevărată glandă endocrină. Apar funcţii hormonale întrauterine necesare viitorului copil, dar foarte folositoare şi organismului matern. Intensificările ce se produc în metabolism sînt benefice femeii. Mai mult, tinerele mame ar trebui să ştie că în timpul sarcinii pot fi remediate şi anumite carenţe mai vechi. Literatura de specialitate citează cazuri în care o dezvoltare incompletă a uterului (uter infantil) ce ar fi putut duce la menopauză precoce şi alte tulburări s-au remediat după mai multe naşteri succesive. Tot astfel s-au observat cazuri de diabet insipid, afecţiune datorată unei stări patologice a lobului anterior al glandei hipofize, care s-au ameliorat mult prin intrarea în acţiune a unui hormon antagonist secretat în timpul sarcinii de lobul posterior al hipofizei.

Dar mai ales este influenţat spre bine, în timpul sarcinii, tonusul femeii. Faptul că ea zămisleşte o nouă viaţă îi dă o putere şi o încredere fără margini! Am cunoscut femei care, fără exagerare, cu fiecare sarcină au devenit mai mature, mai echilibrate, au înflorit, parcă. Este acea putere de miracol care reîntinereşte organismul şi desăvîrşeşte frumuseţea femeii-mamă.

În general, toate sistemele şi organele vitale ale femeii sînt influenţate în bine de sarcină. Graviditatea impune cordului o activitate mai mare, pentru a face faţă nevoilor circulatorii mai mari, precum şi circulaţiei noi care se creează la nivelul placentei. De asemenea, cantitatea totală de sînge creşte în organismul femeii gravide, în medie, cu 25 la sută, iar puterea sa bactericidă se măreşte proporţional tocmai pentru a preveni eventualele infecţii. La sfîrşitul sarcinii, sîngele se pregăteşte şi el pentru naştere: elementul care favorizează coagularea — protombina — creşte, atingînd titrul cel mai ridicat în preajma naşterii. Astfel, este prevenit riscul de hemoragie, iar după naştere titrul de protombină revine la normal. La un consum sporit de oxigen respiraţia este şi ea mai intensă. În plus, rinichii sînt uşor măriţi ca volum în timpul sarcinii, iar funcţia lor este mai activă.

În concluzie, sarcina, această convieţuire perfectă între mamă şi făt, în covîrşitoarea majoritate a cazurilor are influenţe pozitive din toate punctele de vedere asupra sănătăţii femeii.

Sînt de-a dreptul revoltată cînd aud de cîte un caz, practicat ilegal, de întrerupere a cursului normal al sarcinii. Consider acest act, în fond, o sinucidere parţială, o nechibzuinţă prin care mama omoară cea mai tînără şi cea mai preţioasă parte din corpul ei. O astfel de hotărîre uneori poate să pună sub semnul întrebării însăşi viaţa femeii. Am cunoscut femei care, fie din necunoaştere, fie din inconştienţă, au neglijat potenţialul lor natural spre maternitate şi şi-au inhibat această cale firească de realizare şi rodnicie spre a se trezi prea tîrziu, cînd natura le-a refuzat ceea ce le acordase cu dărnicie în anii tinereţii.

Dr. MIOARA MINCU

Igiena sarcinii

Ceea ce urmărește medicina modernă este ca femeia să treacă prin starea de sarcină, naștere și lăuzie fără nici o urmare patologică, cu o reinserare perfectă socială și familială. Asistența medicală modernă promovează cuceririle științei în asigurarea sănătății sarcinii și a viitorului copil, renunțînd la dogmele obstetricii empirice sau chiar ale medicinei clasice, folosite altădată. De pildă, astăzi știm că „bariera placentară" nu există, că factorii din mediul extern pot influența pozitiv sau negativ femeia gravidă și produsul ei de concepție. Ce fel de copii dăruiți vieții? Cum îi apărați încă din perioada intrauterină de factorii nocivi, ce faceți, dumneavoastră, mamă, pentru ca ei, viitorul copil, să se dezvolte normal și să vină pe lume în perfectă stare de sănătate? Aceasta se realizează mai întîi printr-o colaborare strînsă cu medicul de circumscripție și cu medicul ginecolog. Astfel, la 2—3 săptămîni cel mai tîrziu după data la care ar fi trebuit să vină menstruația, este necesar ca femeia să se prezinte la consultul prenatal. Cu această ocazie se face un bilanț al stării ei de sănătate, se evaluează posibilitățile de adaptare ale organismului matern la noua sa stare, se fac unele analize, cum ar fi: sumarul de urină, glicemia, hemograma, grupul sanguin și Rh-ul. Examenul clinic și paraclinic permite stabilirea sarcinii cu o evoluție normală și delimitarea celei cu risc crescut, care impune o mai atentă preocupare a femeii de a urmări și respecta noul său regim de muncă și de viață recomandat de medic. Între acestea, alimentația este un factor esențial. Astfel, o alimentație rațională, științifică, face ca sarcina să se dezvolte în parametrii fiziologici normali. Pentru o alimentație corectă, în timpul graviditătii, viitoarea mamă nu trebuie „să mănînce pentru doi". Aceasta poate duce la posibilitatea dezvoltării sindromului toxemic, deosebit de grav mai ales pentru viitorul copil. Asigurîndu-și necesarul de proteine animale cît și vegetale, femeia trebuie să-și compună meniuri din carne, brînzeturi, ouă, legume și fructe proaspete, alimentele să fie pregătite cît mai puțin sofisticat, prezentate apetisant și servite în condiții de liniște, de calm. Zaharurile în exces, în special cele din surse industriale, pot fi periculoase în timpul sarcinii pentru calitatea însăși a metabolismului fetal. Calciul este solicitat suplimentar de către gravide, deși cercetările au demonstrat că surplusul special administrat nu este necesar. Vitaminizarea suplimentară sub formă de medicament nu este indicată în plus față de aportul natural de vitamine adus de legumele și fructele ce se recomandă a fi consumate. Un singur element, fierul, nu poate fi asigurat numai din alimentație în timpul sarcinii. De unde indicația ca medicul să prescrie preparate farmaceutice pe bază de fier care să combată anemia feriprivă. De asemenea, este recomandat să se dea în special gravidelor care poartă sarcina în lunile de iarnă vitamina D2, care va preveni la viitorul copil apariția rahitismului.

În timpul sarcinii sînt obligatorii zece consultații prenatale. În cele 35—37 de săptămîni de sarcină, controalele periodice trebuie să aibă o anume ritmicitate, care dă posibilitatea urmăririi atente a sarcinii și mai ales a prevenirii complicațiilor obstetricale, ce pot fi nocive atît pentru mamă, cît și pentru copil. Unele examene medicale i se pot părea gravidei ca fiind inutile. De exemplu, cîntărirea la fiecare control medical prenatal. Dar este bine stabilit că în timpul sarcinii femeia gravidă nu trebuie să crească în greutate cu mai mult de 20% față de greutatea avută înainte de a fi rămas gravidă. Plusul ponderal exagerat apărut în timpul sarcinii poate duce la urmări nepăcute atît pentru mamă, cît mai ales pentru copil, asupra căruia se poate grefa așa-numitul sindrom *toxemic*. Constatarea de fiecare dată a înălțimii fundului uterin arată dacă fătul se dezvoltă în condiții normale și dacă ei nu are suferințe.

Uneori sarcina poate fi amenințată de trei factori: *infecțios* — pus în evidență mai ales prin forme cu evoluție preclinică, fiindcă, se știe, germenii trec foarte ușor bariera placentară. Apoi este factorul *metabolic-endocrin*, care poate fi controlat printr-o corectă consultație și prin prescripțiile igieno-dietetice date gravidei. Și, în fine, factorul *genetic*.

Să nu se creadă că în păstrarea sănătății sarcinii tații nu au nici o contribuție. Ba, aș spune, au una foarte importantă. În primul rînd ei aduc jumătate din microcosmosul ereditar, participînd cu egală răspundere la definirea unui viitor copil. Astfel s-a demonstrat că alcoolismul patern, ca și fumatul patern, deci ceea ce se numește teratogeneză paternă, poate influența dezvoltarea viitorului copil. De asemenea, prin mediul pe care soțul îl creează mamei contribuie la buna dezvoltare a fătului. Apărați-vă soția, pe viitoarea mamă, de tensiuni nervoase, nu-i creați stări de neliniște, de nesiguranță, arătați-vă gata de a o ajuta în treburile casnice, gospodărești, și mai ales visați împreună la copilul purtat de ea, care e și copilul dvs!

Dr. G. TEODORU.

Genetica supraveghează viața intrauterină

Un copil este un eveniment unic, irepetabil. Niciodată nu au existat doi copii la fel, două ființe umane identice. Și aceasta pentru că fiecare copil este produsul unor evoluții genetice cu totul unice. Pentru a înțelege mai bine dimensiunile unicității noastre genetice, iată un exemplu: dacă un set de părinți și-ar epuiza toate rezervele genetice, deci dacă pentru fiecare combinație teoretic posibilă ar avea un copil, numărul lor de copii ar fi egal cu 10 la puterea 270. Este suficient să adaug că în universul vizibil nu există de-

cit 10 la puterea 80 de atomi. Or, prin această uriașă, practic infinită diversitate genetică, se explică și faptul că niciodată o mamă nu va putea naște doi copii la fel. Dar hazardul, și citeodată eșecul, fac și ele parte din viață, sînt fenomene inevitabile. Poate tocmai ele au creat, pe un alt plan, evoluția. Fără eșec nu ar fi existat viață, diversitate biologică.

Deci, unul: *viața este o unicitate*. Fiecare copil vine pe lume cu un anumit potențial biologic, care va condiționa, în funcție de mediul său ambiant, întreaga lui evoluție. Universul genetic cu care venim pe lume se implică în abilitățile cu care răspundem solicitărilor mediului. Universul nostru, al fiecăruia, este foarte diferit chiar atunci cînd pare să fie similar. *Doi:* nu foarte frecvent, dar nici foarte rar, în conturarea noii vieți apar accidente. Riscul de a avea un copil handicapat este de 1—2 la sută. Este un risc pe care îl poartă întreaga noastră specie, un risc pe care medicina și genetica modernă urmăresc să îl înfrunte, să îl reducă la procente practic neînsemnate. Deci, un copil vine pe lume. Este așteptat nouă luni, așteptat cu emoție, înconjurat de visele mamei și totuși, repet, relativ rar, dar poate tocmai acest copil poate fi un handicapat, ce va supraviețui prin grija părinților, a societății... Ce se poate face ca acest procent să fie tot mai redus? Mai întîi fiecare cuplu ce dorește să întemeieze o familie trebuie să beneficieze de sfaturi premaritale: de sfatul genetic în speciali Medicul genetician sau ginecolog reușește, la capătul unor analize, uneori mai simple, alteori foarte sofisticate, să stabilească care este riscul de a avea un copil handicapat. Destul de rar în familiile viitorilor soți există boli ereditare. Acestea trebuie cunoscute nu numai din rațiuni imediate, ci și din rațiuni cu o puternică coloratură socială.

Încă înainte de căsătorie s-ar putea ști, cu o anumită certitudine, riscul de a se naște în familia respectivă un copil handicapat. Dar acest risc, subliniez, nu presupune anularea dreptului viitoarei soții de a fi mamă. Aceasta cu atît mai mult astăzi, cînd medicina modernă are la dispoziție un arsenal din ce în ce mai complex pentru a determina încă din primele luni de sarcină dacă se va naște un copil normal sau tarat. Desigur, uneori, aceste tare sînt imprevizibile, apar în familii în care niciodată nu au existat erori similare, și mama vrea să știe, ca și tatăl, ce s-a întîmplat? De ce ea, tocmai ea, a trebuit să nască un copil cu asemenea probleme de sănătate? Sigur, situațiile sînt șocante, au încărcătură dramatică, dar sub raport strict statistic, ele trebuiau să survină. Știm, de pildă, că în lume la 1 000 de nașteri una din ele va prezenta o tulburare cromozomială oarecare, dar nu știm care va fi mama aceea. Genetica nu răspunde deocamdată decît cu această statistică.

În toate situațiile, cuplul tînăr ar trebui să respecte încă dinainte de a deveni părinți o serie de reguli de igienă tocmai pentru a avea un copil care să se dezvolte normal pe toate planurile, să se integreze social etc. Mai întîi, cuplul hotărît să-și întregească familia ar trebui să evite cîteva luni înainte de fecundație orice fel de iradiere medicală. Evident, cu atît mai mult este interzisă această iradiere în primele luni de sarcină și dacă se poate toată perioada sarcinii. Mamele, viitoarele mame, ar trebui să nu la nici un fel de medicamente fără avizul medicului în primele luni de sarcină. Poate nici aspirină, nici piramidon, pentru că informații, mai mult sau mai puțin confirmate, demonstrează că și aceste medicamente banale ar putea perturba evoluția embrionului. Mamele nu ar trebui să ute că 2—3 la sută dintre copiii handicapați sînt victimele medicamentelor administrate în primele luni de sarcină în special.

Mamele nu ar trebui să fumeze, și dacă se poate ar trebui să evite orice mediu încărcat de fum de țigară. Există astăzi un nolan de date care demonstrează că aceste mame au mai multe riscuri de a naște copii prematuri, predispuși la infecții, ce nu vor evolua normal. Mamele nu ar trebui să bea alcool, nici în cantități moderate. Există o tulburare bine definită medical: alcoolism-fetal, care se manifestă deosebit de grav la copiii proveniți din mame alcoolice, care au consumat alcool în timpul sarcinii și chiar înainte de sarcină.

Un ultim sfat: mamele în primele luni de sarcină ar trebui să renunțe la cafea sau să bea o cantitate mult mai mică, pentru că și cafeaua, mai exact compusul chimic, cofeina, poate perturba dezvoltarea viitorului copil.

Un alt grup de factori care pot perturba dezvoltarea embrionară, sănătatea fătului sînt infecțiile virotice. Nu toți virușii dar cei puțin trei sînt cert periculoși. Unul dintre ei pare să fie mai frecvent. Este virusul herpesului, în ipoteza în care există o infecție herpetică a tractului vaginal matern, acesta poate străbate bariera placentare care înconjură fătul, îl infectează și antrenează tulburări de dezvoltare uneori extrem de severe. Al doilea este virusul incluziunilor citomegalice care este relativ rar, iar cel de-al treilea, și mi se pare cel mai important, virusul rubeolei. Orice femeie care a contractat rubeolă în primele patru luni de sarcină trebuie să ceară avizul unui genetician sau al unui medic specialist. În sfîrșit, pentru a epuiza capitolul factorilor biologici potențial nocivi, reamintesc toxoplasmoza, care poate fi ușor tratată, dar care poate fi vinovată de nașterea unor copii handicapați mintal.

Ceea ce trebuie să reținem este că față de acum cîteva decenii, detectarea prenatală a tulburărilor genetice a intrat în practica medicinei curente datorită unor metode strict științifice, ce permit descifrarea structurii genetice a fătului încă din primele luni de viață intrauterină. Amintesc, printre altele, amniocenteza, ecografia, amnioscopia etc. Probabil, cu timpul, multe, foarte multe dintre sarcini chiar cu un risc minim vor fi depistate la vreme și în acest fel numărul de copii cu malformații genetice se va apropia de ZERO. Pentru o serie de tulburări ereditare, care nu pot fi descoperite în cursul vieții intrauterine, dar pot fi identificate din primele zile de viață, cum ar fi galactozemia, hipertiroidia, se poate institui imediat după naștere un tratament și acești copii care altfel aveau să fie dependenți social, marginalizați, se pot dezvolta cu totul normal și vor fi utili societății.

Posibilitățile de a se descoperi încă din viața intrauterină tulburările ereditare se amplifică în fiecare zi. Genetica, alături de dv., mame, participă la creșterea unei generații sănătoase, din toate punctele de vedere.

Conf. dr. CONSTANTIN MAXIMILIAN

Grupaj realizat de
SMARANDA SBURLAN

Ghidul tinerei mame

Ea, femeia-mamă, care înfăptuieşte uluitoarea minune a lumii dînd viaţă vieţii, poartă în suflet, din generaţii de mame, dragostea fără de margini pentru copii, această dulce povară pe care o apără neîntinată pînă în ziua ei cea din urmă!

Acasă

Aţi adus de la maternitate copilul şi l-aţi şi aşezat în pătuţul pregătit din vreme. Locul ales este luminos, ferit de curenţi, locuinţa toată sclipeşte de curăţenie prin străduinţa proaspătului tată care a şi anunţat evenimentul la dispensarul teritorial de pediatrie. A doua zi, medicul şi sora de specialitate vor face prima vizită, oferind mamei „caietul copilului". Împreună, de aici înainte, părinţi şi personal medical, vă veţi sfătui asupra sănătăţii şi dezvoltării copilului.

Alăptatul

Dumneavoastră, tinere mame, trebuie să ştiţi că alimentul ideal pentru nou-născut este laptele matern, care este adaptat puterii lui de digerare, conţine anticorpi care-i feresc de îmbolnăviri, este steril. Mama care îşi alăptează copilul trăieşte un simţământ unic, legîndu-se afectiv pentru totdeauna de pruncul său. Pe puiul acesta de om abia venit pe lume, mama trebuie să-l „înveţe să mănînce". Unii copii parcă s-au născut deja cu lecţia învăţată, şi după primele ore caută sînul. Alţii, din contră, sug puţin şi adorm numaidecît. Această lecţie a alăptării trebuie învăţată însă şi de mamă. Singură în cameră, aşezată pe pat cu copilul pe partea sînului oferit, mama va fi cît se poate de calmă. În prealabil îşi va spăla bine mîinile, iar sînii (mameloanele şi areola) şi-i va şterge cu comprese sterile muiate în apă călduţă (soluţia de acid boric este iritantă pentru piele).

După cîteva zile, cînd mama se va restabili, se va aşeza la alăptat, stînd pe un scaun cu spătar înalt, sprijinindu-şi piciorul (din partea sînului la care alăptează) pe un scăunel. Cu grijă, va prinde sînul, la marginea areolei, între degetul arătător şi mijlociu, astfel încît copilul sugînd să respire bine pe nas.

După supt ţineţi copilul ridicat, cu burtica lipită de dv., pentru eructare (evacuarea aerului din stomac) şi calmarea colicilor. Unii sugari eructează uşor, alţii numai după cîteva minute. Eructaţia poate fi înlesnită dacă sugarul este înclinat puţin pe dreapta.

Că laptele este suficient şi bun calitativ veţi aprecia după creşterea în greutate a nou-născutului, care va fi de 170—210 g/săptămînal.

Igiena nou-născutului

În mod normal, plaga ombilicală se închide între a 10 şi a 14 zi. Zona se pansează cu comprese uscate şi sterile, după ce în prealabil se curăţă cu comprese muiate în alcool apoi în ser fiziologic. Nu se face baie generală nou-născutului pînă la căderea cordonului. Dacă plaga ombilicală se înroşeşte, sîngerează ori are deja puroi, se anunţă imediat medicul.

Schimbarea scutecelor, spălarea şi călcarea acestora asigură igiena pielii sugarului şi previn eritemul fesier. Spălarea parţială a copilului se face zilnic. Sugarul culcat cu faţa în sus este şters cu o mănuşă pluşată, muiată în apă caldă şi săpunită, cu săpun pentru copii, după care se tamponează cu un prosop moale. Nu se atinge zona ombilicală. Operaţia se repetă, copilul fiind culcat şi pe burtă. Nu se foloseşte repetat săpunul în aceeaşi zi pentru că pielea copilului se irită. După ce s-a vindecat plaga ombilicală se face prima baie generală. Marele pediatru german Czerny spunea că: fiinţa umană trebuie să facă baie zilnic de cum cade cordonul ombilical şi pînă la 96 de ani".

Pregătirea băii

Se aduc în cameră şi se aşază la îndemînă cădiţa din material plastic, un vas mic cu apă caldă pentru spălat faţa, un prosop mare pluşat, 1—2 mănuşi confecţionate din pînză, săpun, pudră (talc „Nivea"), vaselină, comprese sterile, lenjerie caldă pentru copil. Se dezbracă sugarul şi cu mîna stîngă, trecută pe sub capul copilului, i se prinde umărul stîng, iar cu dreapta ambele picioruşe în dreptul gleznelor. Se aşază încet în apa călduţă întîi cu şezutul, apoi cu picioruşele şi trunchiul. Cu umerii acoperiţi de apă, copilul este săpunit, cu mişcări fine, circulare, spălîndu-se mai întîi capul. (Atenţie să nu-i intre apă în urechi sau spumă de săpun în ochi). Întors cu faţa în jos, dar continuu susţinut peste piept, nou-născutul este apoi spălat pe spate, pe picioruşe. Plînge în baie? Apa este prea fierbinte, prea rece, ori nu se simte în siguranţă, s-a speriat. Nu-l lăsaţi singur în baie, se poate îneca. Atenţie, purtaţi-l cu grijă după săpunire să nu vă alunece printre palme. După 5—7 minute, baia este gata şi nou-născutul este înfăşurat în prosopul cel mare pentru a fi tamponat uşor.

Plicile inghinale şi fesele se ung cu ulei fiert şi răcit. Îmbrăcat şi înfăşat, copilului i se curăţă urechile, nasul, i se şterg ochii cu pansament steril, muiat în apă călduţă. Încet, cu grijă, i se taie apoi unghiile.

Diversificarea alimentaţiei

După vîrsta de 3—4 luni, sugarul a dobîndit capacitatea de a digera, şi pentru aportul său nutritiv şi de vitamina C se impune diversificarea alimentaţiei. Radeţi un măr de calitate bună ori pasaţi un măr copt, combinaţi pireul cu suc de măr şi cu puţin zahăr. Daţi copilului 1—2 linguriţe înainte de suptul de la ora 9. După cîteva zile, adăugaţi pesmet din pîine albă sau biscuit opărit cu ceai sau lapte.

După sezon şi toleranţa digestivă a copilului se vor da: mere, morcovi, piersici, afine, caise. Acelaşi fruct se dă, crescînd treptat cantitatea, timp de 4—5 zile pentru a stabili toleranţa, după care se dă alternativ cu alte fructe.

În continuare se poate adăuga la această masă supă de legume pasate; care se îmbogăţeşte pe rînd cu: 5—10 g unt, 20 g caimac de lapte, o linguriţă de griş, orez, cartofi, tomate, doviecei etc. Zarzavaturile cu care copilul s-a „obişnuit" se pot pasa şi combina cu cîteva picături de zeamă de lămîie.

După vîrsta de 6—7 luni, alimentaţia se combină treptat cu ficat, gălbenuş fiert, cu perişoare fierte în aburi şi cu pîine, insistînd ca micuţul să înveţe să mestece.

Gimnastica sugarului

În afară de alimentaţia corectă şi îngrijirea corespunzătoare, orice copil are nevoie de multă mişcare. Dealtfel nou-născutul îşi are parcă un program al său de gimnastică, dacă nu este incomod îmbrăcat, dă din mîini şi din picioare, încă din primele zile, şi din ce în ce mai viguros.

Înainte de baia zilnică, mama va aşeza copilul pe un cearşaf curat şi, cu blîndeţe, va face cu copilul cîteva figuri de gimnastică (ce vor creşte mereu în amploare şi în intensitate) după cum urmează:

- Prinzîndu-i picioruşele copilului culcat pe spate, mama i le va întinde şi îndoi cu blîndeţe, cîntîndu-i sau vorbindu-i drăgăstos. *(Fig. 1)*
- Aceeaşi mişcare, flexie-extensie, se va face concomitent, executînd şi o uşoară compresie pe abdomen. *(Fig. 2)*.
- Braţele se vor petrece încrucişat alternativ deasupra pieptului micuţului. *(Fig. 3)*.
- După vîrsta de 5 luni, sugarul va sta culcat pe burtă. Braţele îi vor fi prinse şi uşor întinse lateral, apoi puţin ridicate în sus. *(Fig. 4)*.

Consultant ştiinţific
Dr. HERTA CĂPRARU

SUGEREA DEGETULUI ŞI AL

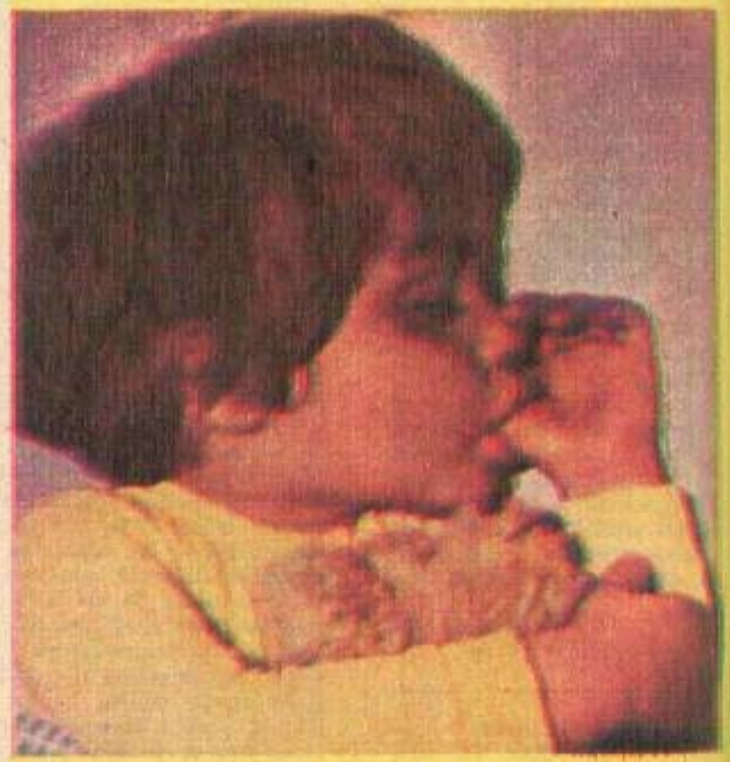

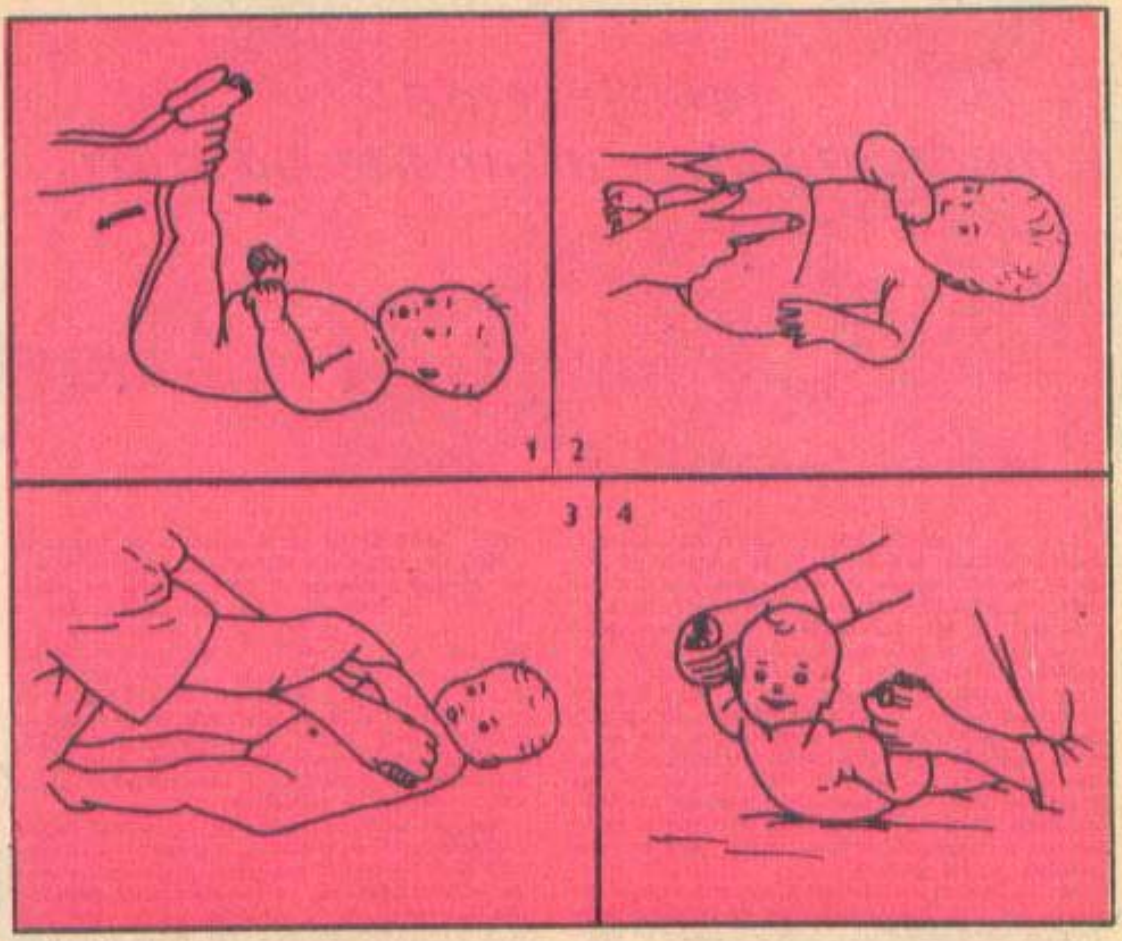

DEPRINDERI NESĂNĂTOASE ALE COPILULUI

Deprinderile vicioase constituie pentru părinți, ca și pentru medicul stomatolog, piedici, uneori greu de trecut, în tratamentul stomatologic. Dintre acestea, sugerea degetului dăunează dezvoltării armonioase a dinților și maxilarelor.

Dacă sugarul își suge degetul cîteva minute înaintea meselor, faptul nu prezintă riscuri. Este un semn că-i e foame. Dacă face, însă, acest lucru tot timpul, este vorba de o deprindere.

Trebuie să se știe că mai toți copiii își sug degetele, sau chiar pumnul, în perioadele de erupție dentară.

Copiii alimentați la sîn își sug degetele mai rar. Sugerea degetului după vîrsta de 12—18 luni atrage după sine pericolul deformării cerului gurii, ca și pe acela al așezării anormale a dinților: cei de sus se vor deplasa înainte, cei de jos se vor deplasa spre limbă.

Metodele folosite uneori pentru a împiedica pe copii să-și sugă degetul, cum ar fi imobilizarea coatelor, coaserea mînecilor de la pijama, inelele metalice, ca și înmuierea degetelor copilului în soluții amare sau iuți, reprezintă metode brutale, prin care în loc de a se obține rezultatul dorit, se poate ajunge uneori la rezultate contrare. Obiceiul sugerii degetului la copiii mai mari de 3 ani produce modificări ce nu vor mai regresa. Pentru combaterea obiceiului vicios de a-și introduce degetul în gură, în momentul cînd sînt pe punctul de a adormi, atunci cînd este vorba de copii mai mărișori, preșcolari, se recomandă a le cere acestora să fluiere o melodie. Fluierînd, copilul nu-și va mai putea introduce degetul în gură și, fiind obosit, va adormi.

La copiii mai mari, de vîrstă școlară, se pot încerca metode de convingere prin influențare psihică. În nici un caz nu se vor folosi metode de constrîngere sau pedepsire.

O altă deprindere nesănătoasă practicată de unii copii constă în interpunerea limbii între dinți. O asemenea deprindere se poate corecta prin educație, ca și printr-un tratament stomatologic constînd în purtarea unui așa-numit scut lingual, avînd rolul de a proteja arcadele dentare de contactul direct cu limba.

Respirația pe gură reprezintă și ea o deprindere nesănătoasă, putînd fi cauzată de polipi, deviație de sept, rinite. Dacă, după înlăturarea acestor cauze, respirația pe gură va continua totuși, va exista riscul unui obicei vicios, avînd urmări deosebit de nefavorabile asupra dezvoltării organismului. Copiii care respiră pe gură au un aspect caracteristic: față prelungă, gura în permanență deschisă, buzele crăpate și sîngerînde, buza superioară lăsînd să se vadă dinții, care datorită respirației pe gură, nefiind spălați de salivă, sînt uscați, fiind expuși deci la carii. Pe lîngă cele arătate, toracele este insuficient dezvoltat, deci ei sînt expuși la răceli repetate și, de asemenea, există o oxigenare deficitară a creierului.

Dr. FLORIN COLONAȘ,
medic primar stomatolog

Interferențe medicamente - alimente-băuturi

O latură ținînd de fața mai puțin cunoscută a medicamentelor este alcătuită de acțiunile lor adverse, de accidentele pe care acestea le pot genera, ca și de efectele secundare ale acestora și, mai ales, de incompatibilitățile lor farmacodinamice, cu tot ce rezultă din această realitate. Mecanisme mai mult sau mai puțin cunoscute, mai mult sau mai puțin certe, stau la baza acestor complexe acțiuni. În plus, efectele pe care le pot declanșa medicamentele administrate sînt de o mare varietate. Există o vastă literatură de specialitate, care s-a scris în ultimele decenii, pe marginea acțiunilor adverse și toxice ale medicamentelor, pe tema efectelor lor secundare, ca și pe cea a incompatibilităților de tot felul pe care acestea le pot genera.

Nu ne este în intenție de a dezvolta aceste aspecte, ele fiind legate mai mult de practica terapeutică medicamentoasă, propunîndu-ne în continuare a insista asupra unor serii de interacțiuni și de potențări mai puțin cunoscute publicului larg și, totuși, de cea mai mare importanță pentru sănătatea noastră. Numeroase studii de specialitate, axate pe tema interacțiunilor medicamentoase dintre diversele substanțe introduse în organism, în scopuri terapeutice, ne demonstrează faptul că *în farmacologie unu și cu unu nu fac doi ca în matematică, ci trei. Asta înseamnă că din influențele reciproce pe care le exercită un medicament asupra altuia poate apărea un al treilea, cu acțiuni imprevizibile asupra organismului.*

Alți cercetători au împins lucrurile și mai departe, demonstrînd că interesante și inedite potențări sau schimbări radicale de acțiuni provin și din contactul diverselor medicamente cu alimentele sau cu băuturile cele mai uzuale. Așa, de exemplu, doi doctori care lucrează la unul din cele mai reputate concerne de medicamente din lume, și anume Hoffman — La Roche — Elveția, ne descriu, într-un ampiu studiu, faptul că sute de produse, mai mult sau mai puțin curente, ținînd de domeniul alimentației, amplifică sau dimpotrivă încetinesc procesul de metabolizare al diverselor medicamente, și asta atît la om cît și la animal.

Așa, de exemplu, alcoolul, consumat regulat, accelerează metabolismul diverselor somnifere. La indivizii alcoolici s-a găsit un procent crescut de enzimă hepatică, ce metabolizează pentobarbitalul — un puternic somnifer. La cei nealcoolici însă, o priză ridicată de alcool inhibă acest metabolism. Țigara, apoi, metabolizează foarte rapid fenacetina (o substanță care intră de regulă în compoziția antinevralgicelor, a medicamentelor antitermice și antireumatismale). Pe de altă parte, anumite brînzeturi — Camembertul, de exemplu, sau corespondentul său românesc, conținînd tiramină, intermediarul metabolic al adrenalinei — intră în corelații funcționale cu anumite medicamente antidepresive, ducînd la accelerarea în consecință a bătăilor inimii și la ridicarea tensiunii arteriale. Același efect îl poate produce vinul și berea și, ceea ce este tot atît de interesant, chiar laurul, care de asemenea conține tiramină.

Farmacia naturii

● Uleiul din flori de mușețel este alinător al durerilor cauzate de o entorsă, întindere musculară sau lovitură. Se folosește, de asemenea, în migrene, masîndu-se repetat zona frontală și a cefei.

● O încheietură dureroasă reumatică, un genunchi inflamat beneficiază de o fricțiune cu ulei de mentă.

● Combinînd uleiul de rozmarin cu cel de mușețel, fricționați zonele reumatice care dor sau articulațiile anchilozate de vîrstă.

● Persoanelor care mănîncă prea repede, nu mestecă bine și suferă adesea de aerofagie, le recomandăm infuzia de rozmarin nezaharisită, un pahar băut după fiecare masă. În aceleași cazuri este bine venit un amestec de exctracte uleioase din plante ca: rozmarin, cimbru, mușețel, mentă, anason, chimen. Luate în cantități egale de cîte 3 g și solubilizate în alcool de 90°, pînă ați realizat o cantitate de 30 cm³. Aceasta se combină în cantitate egală cu tinctură de ridiche neagră, obținîndu-se deci 60 cm³. Din acest amestec se iau cîte 25 de picături dimineața, la prînz și seara, după mese. Cura durează o lună.

● În farmacii există o varietate de preparate medicamentoase cu caracter vermifug. În afara viermilor mari, ca tenie și limbrici, oxiurii se află greu în examenele coproparazitologice. Persoanele care își vor face astfel de analize vor bea în două dimineți consecutiv cîte o ceașcă de lapte cald, combinat cu doi căței de usturoi pisați. Preventiv, împotriva oxiurilor se recomandă a se bea sirop de mure. Tot în scop profilactic, se va pune într-o sticlă de culoare închisă, în cantități egale, ceapă și usturoi (bulbi vechi). Acoperiți cu alcool de 90° și lăsați sticla bine închisă la loc însorit, timp de 10 zile. Puneți cîte o linguriță din acest extract diluat în puțină apă și beți înainte de masă.

● Cimbrul, rozmarinul, menta și lavanda, combinate în părți egale și folosite pentru infuzie (o linguriță plină la 250 ml de apă clocotită), alină durerile de ficat, drenează bila.

Gradul de interacțiune dintre medicamente și alimente depinde în plus de doza medicamentului, de vîrsta și greutatea individului în cauză și de anumite condiții medicale specifice. În general, prezența hranei în stomac și intestine poate influența eficiența unui medicament, în sensul încetinirii sau accelerării timpului de trecere al acestuia prin tractul gastro-intestinal, către acel loc din organism în care prezența sa este necesară. Hrana conține, de asemenea, substanțe chimice naturale și sintetice, care reacționează cu anumite medicamente în moduri care fac ca medicamentul să devină practic ineficient, unele reacții de acest fel fiind de-a dreptul periculoase, determinînd variate crize și, în cazuri rare, chiar moartea.

O cale importantă prin care hrana influențează medicamentele constă în stimularea sau împiedicarea absorbției medicamentului în fluxul sanguin. Există cazuri cînd hrana accelerează absorbția. De exemplu, nivelul în sînge al griseofulvinei, o substanță care combate anumite infecții cu fungi, adică cu ciuperci, crește puternic dacă pacientul mănîncă grăsimi înainte de a lua medicamentul menționat.

Un medicament de acest gen, adică pe bază de griseofulvină, fabricat în țara noastră este cel intitulat Griseofulvin—M.

Mai obișnuit este însă ca alimentele și băuturile să încetinească absorbția anumitor medicamente. Un tip clasic de interacțiune de acest fel este acela dintre compușii tetraciclinei și produsele lactate. Calciul din lapte, brînză și iaurt încetinește, de exemplu, acțiunea tetraciclinei, detaliu de cea mai mare importanță pentru practica curentă.

Un farmacolog german susține că roșiile, nucile și vinul atenuează efectul medicamentelor hipotensoare, respectiv care scad tensiunea arterială. Pe de altă parte, prin administrarea unor adausuri de fier, împreună cu citricele și sucurile de citrice, care conțin, după cum știm, acid ascorbic, respectiv vitamina C, se stimulează absorbția fierului. În general, este neindicat ca medicamentele să fie luate cu sifon sau cu sucuri de fructe acide sau de legume, fără a avea avizul prealabil al medicului, pentru că aceste băuturi pot provoca o aciditate excesivă, care, la rîndul ei, poate determina dizolvarea medicamentelor în stomac în loc de intestin, de unde și apariția lor nedorită, mai rapidă în fluxul sanguin.

Consumul excesiv de alimente bogate în vitamina K, cum sînt ficatul și legumele cu frunze verzi, poate reduce eficiența medicamentelor anticoagulante. Vitamina K, care, după cum știm, produce coagularea sîngelui, acționează în sens opus acestor medicamente, destinate prevenirii coagulării. Anumite alimente, ca fasolea, soia, varza de Bruxelles, gulile, varza creață și varza albă, conțin substanțe cunoscute ca producînd gușa, ca și substanțe care inhibă fabricarea hormonilor tiroidieni. Poate cea mai periculoasă interacțiune aliment-medicament este aceea dintre inhibitorii pe bază de monoamin oxidază, medicamente adeseori prescrise în cazul depresiunilor nervoase și a hipertensiunii arteriale, și anumite alimente ca brînzeturile fermentate, anumite sorturi de vin și ficatul de pui. Inhibitorii pe baza de monoamin oxidază pot reacționa cu tiramina, de care am mai pomenit, substanță aflată în aceste alimente, ridicînd tensiunea arterială pînă la niveluri de-a dreptul periculoase, provocînd, în consecință, puternice și durabile migrene, uneori hemoragii cerebrale și, în cazuri extreme, chiar moartea. Pentru prevenirea unor astfel de accidente nedorite, cei care folosesc inhibitorii pe bază de monoamin oxidază trebuie să evite consumarea de alimente fermentate, preparate pe bază de drojdie proaspătă, bere, vișinată și vinuri în cantități mari. Inhibitorii pe bază de monoamin oxidază sînt suspecți și de anumite contrarietăți, care apar cînd se consumă concomitent băuturi pe bază de pepsi-cola, de cafea sau de ciocolată.

Într-o perioadă cînd medicamentele se înmulțesc ca sporii, cum este epoca contemporană, și cînd o adevărată mareea chimică asaltează condiția umană, este bine a cunoaște și aceste aspecte, într-o totul posibile, generate de contactul dintre medicamente pe de o parte și dintre alimente și băuturi, pe de alta, contact care se soldează adeseori cu acțiuni dintre cele mai variate și imprevizibile. (În legătură cu mareea menționată, vom preciza că se consideră că există pe mapamond, la ora actuală, în jur de cîteva sute de mii de medicamente. Anual, în jur de 1 200 de noi preparate medicamentoase apar în rafturile și în galantarele farmaciilor de pe toate meridianele lumii. Numai în domeniul cancerului, de exemplu, circulă pe piața mondială, la această oră, în jur de 20 000 de preparate, fiecare dintre ele pretinzînd — după cum ne asigură materialul publicitar de rigoare — a influența în bine sau chiar a vindeca acest temut morb al zilelor noastre, care este cancerul. Și totuși...)

Revenind, așadar, la interacțiunile posibile dintre medicamente și alimente sau băuturi, ne gîndim la Avicenna, acest stîlp al medicinii medievale arabe, care recomanda bolnavilor săi ca, în zilele cînd aceștia iau medicamente, să nu se apropie de mîncare și, mai ales, de băuturi alcoolice.

● O dezintoxicare excelentă a ficatului, acest laborator al organismului, se poate realiza bînd cîte 3 ceșcuțe de suc de țelină pe zi.

● Faceți seara copilului enuretic o baie de ședut în apă caldă (30°—35°) în care puneți 2 pumni de sare grunjoasă. Printr-un efect de osmoză, baia sărată influențează organismul, „extrăgîndu-i" plusul de lichid. Dacă, seara, copilul nu va mai bea un ceai sau apă, succesul va fi asigurat pînă a doua zi. În caz de enurezis cauzat de deficiențe organice, infecțioase sau grevate pe fond nervos, adresați-vă medicului.

● Tulburările circulației periferice cauzează adesea o stare de înroșire exagerată a extremităților mîinilor și picioarelor. Pregătiți o fierturi din țelină (1 litru de apă, 1/2 kg de țelină), pînă cînd apa scade la jumătate. Tamponați-vă zona cu deficiențe circulatorii cu acest lichid sau puneți-vă seara pentru 10—15 minute comprese și cataplasme calde.

● Stările de tuse seacă sînt enervante, apăsătoare, irită gîtul, congestionează bronhiile. Fierbeți în clocot un litru de lapte în care puneți și cepe (1/2 kg) tocate fin și 2 căței de usturoi. După 10 minute de clocot continuu lăsați să se răcească, strecurați lichidul și combinați-l cu un pahar de miere și un pahar de sirop de ridiche neagră (obținut prin acoperirea cu zahăr a ridichii date prin răzătoare și lăsată pînă se topește acesta).

● Obțineți într-un storcător tucul de la 1/2 kg de ceapă roșie. Măsurați 200 ml, combinați cu 100 g de miere și omogenizați foarte bine. Cantitatea este suficientă pentru două zile și se păstrează la frigider în sticle închise. Preparatul are acțiune decongestivă, influențînd zona pelviană, care premenstrual se congestionează. În plus, reglează circulația periferică, fiind indicată în special femeilor cu tendință de varice. De asemenea, sistemul nervos și endocrin este influențat favorabil de acest preparat. Persoanele supraponderale pot face o cură de trei-patru săptămîni, împărțind cantitatea de 150 ml în trei doze pe zi luate după masă.

ADINA BUZOIANU

Miraculoasă, cătina albă

Interviu cu prof.univ.dr. **ION BRAD** *de la catedra de biochimie a Facultății de științe ale naturii a Universității din Craiova.*

— Ne-ați vorbit cu atîta patos despre această plantă, căreia în copilărie îi spuneam furioși „dracilă", pentru că se agață de haine, încît ne-ați trezit cu adevărat curiozitatea...

— Nu, nu-i destul să o privim curioși, e timpul s-o folosim pentru sănătatea noastră. Cătina albă, dracila, cum îi spun cei din anumite zone, „gard viu", „cătină roșie" în Valea Milcovului, „cătină ghimpoasă" în zona Rîmnicului Sărat, „cătină de rîu", dar mai exact cătină, în limbaj științific Hippophae rhamnoides, pe lîngă care trecem de-o viață, fructele ei, rădăcina, tulpina, frunzele, toate la un loc constituie un adevărat miracol al naturii prin conținutul și efectele benefice pe care le pot avea asupra sănătății.

— Știm că vă ocupați de studiul ei de aproape 3 decenii, știm că ați cules-o în toate perioadele ei, pentru a-i afla calitățile în diferitele sale etape. Ce v-a determinat să vă încăpățînați, să vă statorniciți în a susține cătina, tovarășe profesor?

— Fantasticele ei calități! Știați că în antichitate, înaintea alergărilor la jocurile olimpice, caii erau hrăniți cu cătină? Cătina e o întreagă farmacie prin conținutul ei și am să vă înșir doar cîteva din substanțele care se găsesc din belșug în fructul sau frunzele plantei: vitamina C, grupul vitaminelor B, precum și A, D, E, P, serotonină, acizi organici, fosfor, potasiu, sodiu, calciu, magneziu, zinc, cupru.

— Și ce să facem, cum s-o folosim? Pentru că medicamentele propuse de dv., cu excepția unor produse cosmetice, nu su apărut încă pe piață. Și mai ales în ce fel putem s-o folosim singuri, în ce stări, în ce boli, pentru a ne ajuta și a nu a ne primejdui sănătatea?

— Uneori, consumînd pur și simplu fructul, e acrișor, și de aceea îl putem pudra cu puțin zahăr. Aceasta dacă-i culegem singuri — și o putem face, pentru că această plantă crește în mai toate zonele țării noastre.

— Și cînd e fructul bun de cules?

— În toamnă, începînd din septembrie, tostă iarna, pînă în martie. Și dacă ne apucăm de o asemenea treabă să adunăm fructe suficiente, să facem din ele gemuri, dulceață sau compoturi. Vinul din cătină, mult gustat de unii, nu e recomandabil. Pentru cei mai mulți dintre noi însă cătina se cumpără de la „Plafar" și se prepară acasă sub formă de pulbere. Dealtfel, acesta este și secretul rezultatelor care se obțin prin tratarea cu cătină: finețea pulberii. De aceea, e bine ca fructele uscate să fie trecute prin rîșnița de cafea, înaintea folosirii fructului și nu mai devreme.

— Și la ce ne ajută fructele sau pulberea?

— Să prindem mai multe puteri, dacă sîntem slăbiți, copiilor le va crește pofta de mîncare, stările postgripale se înlătură cu mult mai ușor și într-un timp mult mai scurt. Dar leacul adevărat miraculos este combaterea uneia dintre maladiile vieții moderne: hipertensiunea!

— În ce fel putem trata hipertensiunea cu cătină?

— Folosind-o tot sub formă de ceaiuri medicinale. Așadar, recomand suferinzilor de hipertensiune să-și prepare dimineața un ceai de cătină fie turnînd apă fierbinte peste o linguriță de pulbere de cătină — după care se lasă zece minute, se îndulcește puțin și se bea cu pulbere cu tot; fie o linguriță de pulbere peste care se adaugă 200 g de apă, se pune pe foc pînă dă apă în clocot. Ceea ce vreau să subliniez în mod deosebit este faptul că ceaiul se bea obligatoriu după ce s-a servit micul dejun.

ANETA POPESCU

DOCUMENTAR

„SĂ AVANSĂM SPRE IARNA VIEȚII CU FORȚA PRIMĂVERII

Triumfă to

Acad. dr. ANA ASLAN, director general al Institutului național de gerontologie și geriatrie — București

...a dorință de viață

Așa, pe negîndite, an după an, primăverile se adună, se transformă în toamne și, iată, iarna vieții se simte pe aproape. Părinții, care au fost odată tineri, încrezători, și-au luat pe umeri răspunderea majoră a vieții: familia. Fericiți, mai apoi, ca mame și ca tați, ei au retrăit cu fiecare copil o nouă și cutezătoare tinerețe, familia împlinindu-se prin ani, pe trepte mereu mai înalte, puternică asemenea unui zbor... Așa ajungem să ne socotim uneori anii: după copii, după nepoți, după urcușurile lor. Generația întîi din fiecare familie însă are de trecut un nou prag al vieții: pragul vîrstei a treia. Iată un capitol la care mereu și mereu sîntem să ne gîndim, ca și cum l-am putea ocoli. Se susține că: „Tinerețea ni se oferă, bătrînețea trebuie să fie cucerită". Ei bine, cum ne pregătim din anii tineri să intrăm și mai ales să trăim de-a lungul bătrîneții?

Ca ramură distinctă a științelor medicale, geriatria a cunoscut o dezvoltare remarcabilă, mai ales în a doua jumătate a secolului XX. Gerontologia românească, prin cercetările profesorului Gheorghe Marinescu și ale profesorului C.I. Parhon, și-a adus contribuții cu valoare de pionierat la această știință. Eu consider că profilaxia este metoda esențială a întîrzierii fenomenelor de îmbătrînire și de evitare a stărilor de boală ale vîrstnicului. Prin studiile recunoscute astăzi în toată lumea, școala românească de gerontologie a reușit să imprime o concepție optimistă, atît de necesară abordării fenomenelor complexe ale vîrstei a treia. Toată lumea îmbătrînește. Nimeni n-a descoperit elixirul tinereții veșnice. Mai repede sau mai încet, abia perceptibil, cu înaintarea în vîrstă, capacitatea de adaptare (care cuprinde ansamblul mecanismelor de reglare ce asigură acel echilibru dinamic al homeostaziei) funcționează mai lent și chiar insuficient. Încetinirea metabolismului bazal este aproape generală la vîrsta a treia. Colesterolul crește, grăsimile din sînge se depun mai intens pe pereții vaselor sanguine. Toleranța organismului pentru glucide, ca și arderea acestora sînt reduse. Calciul nu se mai depune ordonat, ca în anii tineri, scheletul se demineralizează. Nu vă lăsați însă prinși de angoase.

Îmbătrînirea nu presupune numai procese de involuție, ci și de evoluție: alături raporturilor discordante de funcționalitate pe cele de concordanță, asigurînd un nou echilibru, prin mecanisme compensatorii, proprii. Mai mult,

paralel cu fenomenul pierderii de informații coexistă și noi posibilități de autoreglare, compensare și acomodare. În dorința de a explica natura procesului de îmbătrînire se conturează între multe alte teorii cea a „îmbătrînirii programate", care susține că modificările involutive în sistemul celular sînt programate ca într-un computer, situînd în centrul atenției acizii nucleici și proteinele componente ale macromoleculelor de ADN..

Speranțele deschise de cercetarea *geriatrică* românească — această primă școală din lume „înființată" pentru apărarea sănătății vîrstei a treia — sînt foarte optimiste. Sîntem țara în care se estimează că în anul 2000 numărul persoanelor vîrstnice va fi de 4 579 000, din care numărul total al femeilor vîrstnice va reprezenta 54,6%.

Peste toate aceste succinte informații rămîne ca un corolar însă următoarea constatare. Bătrînețea este a noastră, a tuturor și a fiecărula în parte. Alături de gerontologi și medici geriatri, fiecare, pe rînd, trebuie să venim cu puterea fizică, cu optimismul pe care, ca pe niște comori, să ni le fi adunat din anii noștri tineri.

Reînvățați „arta de a trăi"

Alimentația. Renunțați la obișnuita cafea de dimineață. Beți un pahar de suc de fructe proaspete, combinat cu apă minerală, în care ați adăugat o felie de lămîie. Suferiți de stomac; beți sucul după micul dejun. Tot atît de hrănitor poate fi și un suc de roșii. La micul dejun, serviți sandviciuri cu unt, miere, dulceață sau pîine prăjită cu brînzeturi și ceai din plante medicinale (sunătoare, mentă, mușețel). Evitați mîncărurile grase, renunțați la prea dese tocături, maioneză, rîntașuri, prăjeli, la compoturile prea dulci, la băuturile alcoolice. Condimentați mîncărurile cu leuștean, pătrunjel, țelină, mărar, cimbru, busuioc. Periodic, faceți cură de fructe proaspete, care dezintoxică organismul. În așa-numita „zi de crudități", rămîneți însă în casă. Serviți masa în condiții de liniște, de calm, de bună dispoziție. Luați 5—6 mese pe zi, în porții mici, ultima fiind cu cel puțin două ore înainte de culcare.

Preveniți triada. Infarctul de miocard, hipertensiunea arterială, ateroscleroza, iată această triadă, pe care trebuie s-o învingeți încă din anii vieții adulte. Determinată de o alimentație nestiințifică, abuz de alcool și de tutun, de sedentarism și surmenaj, fiecare din afecțiunile enumerate poate fi prevenită cu mult înainte de vîrsta a treia. Simțiți inima că vi se zbate neregulat, aveți migrene sau amețeli, apar varice? Evitați făinoasele, grăsimile, reduceți sarea, abandonați alcoolul, tutunul și consultați periodic medicul.

Emoțiile primejduiesc inima. Este precizat faptul că în timpul emoțiilor, al enervărilor se produc în sînge concentrații crescute ale unor substanțe hormonale eliberate de sistemul nervos vegetativ și de glandele suprarenale. Acestea au o acțiune stimulatorie asupra inimii dv., dar pot fi și nocive. Astfel, ritmul cardiac este dereglat, se înregistrează tulburări ale activității bioelectrice etc. Același fenomen face să se inflameze pereții intern ai arterelor și mobilizînd grăsimile să le proiecteze în pereții vaselor sanguine. Dacă o inimă tînără rezistă acestei „biciuiri hormonale", pe arterele rigide ale vîrstei a treia, suferința ischemică apare.

Apărați-vă rinichii. Uneori scleroza, care poate viza și rinichii, se complică și cu o dificultate în procesul de eliminare a toxinelor din organism. Dacă urinați prea des sau, din contră, rar și cu dificultate, consultați imediat un specialist urolog. Ceaiurile diuretice (flori de soc, mătase de porumb, cozi de cireșe) sînt excelente. Tratați cu seriozitate stările hemoroidale, indiferent dacă sînt sau nu dureroase.

Îngrijiți-vă sănătatea plămînilor. Cu anii, bronhiile obosesc, sînt pîndite de calcifieri și de scleroză. Capacitatea respiratorie a plămînilor trebuie menținută în procent cît mai ridicat posibil. Gimnastica respiratorie constituie tratamentul de fond al insuficienței respiratorii, permițînd îmbunătățirea mișcării diafragmei și al cuștii toracice, întărind musculatura abdominală. Dimineața, în fața ferestrei deschise, în camera bine aerisită, inspirați și expirați profund, cu mișcări de gimnastică lentă. Oxigenați-vă cu aerul ozonat al pădurilor, în care să petreceți dacă nu o zi întreagă, cel puțin cîteva ore de odihnă săptămînal.

Supravegheați-vă dantura. O digestie bună impune mai întîi o dantură sănătoasă. Alimentele care nu au fost corect mestecate vor suprasolicita stomacul, ficatul, intestinul. Cînd vă încearcă prea des insomniile, durerile de cap, cînd aveți oboseli oculare, nu vă mirați, cauza poate fi și o infecție dentară lentă.

Și mai ales evitați stările de constipație. Mîncați compoturi, fructe, legume proaspete. Dimineața, pe stomacul gol, luați o lingură de ulei de măsline, beți o ceșcuță de apă caldă îndulcită cu miere. Constipația se poate datora procesului de atrofiere musculară cu atonie. De constipație habituală suferă de regulă 50% din vîrstnicii consumatori cronici de laxative și 25% care nu au un regim alimentar corespunzător în privința conținutului de celuloză (legume și fructe).

Insomniile. Adesea, la anii aceștia, ne încearcă insomniile. Nu recurgeți la tranchilizante, la somnifere. Vă paște riscul obișnuinței, al dependenței de medicamente. O noapte cu 5—6 ore de somn este obișnuită. Dacă noaptea nu v-ați odihnit bine, rămîneți dimineața în pat și încercați să recuperați. Gîndiți-vă ce anume a declanșat insomnia, încercați să vă restabiliți calmul interior, evitați tensiunile, nemulțumirile și somnul va reveni. Seara mîncați ușor, beți un pahar cu ceai de tei sau maghiran și adormiți în camera bine aerisită, curată.

Simplificați-vă treburile casnice. Este recomandabil să aveți un mixer sau un robot de bucătărie. Pregătiți meniuri în cantități mici și păstrați-le cel mult de pe o zi pe alta. Ori de cîte ori puteți, serviți duminica masa la un restaurant familial, într-un mediu pitoresc, la aer curat. Nu vă neglijați siesta de după masă. Așezați-vă pe un fotoliu comod sau pe pat. Cumpărați-vă o mașină de spălat cu storcător. Reglați-vă aspiratorul la înălțimea convenabilă, astfel încît să nu trebuiască să vă aplecați exagerat.

Nu renunțați la mersul pe jos. Această binefacere posibilă la toate vîrstele activează circulația, asigură o bună aerisire a plămînilor, predispune la bună dispoziție. Mersul corect, igienic, sănătos are însă și el rigorile sale. În acest exercițiu simplu, ținuta trebuie să fie frumoasă, usor sportivă, capul sus, privirea înainte, bustul ridicat. În mers, picioarele se îndoaie elastic din genunchi, pasul este potrivit și egal. Astfel, mersul cu greutate, în care lipsa de control este evidentă, nu face altceva decît să obosească. Nu vă calculați dinainte cîți kilometri veți parcurge. După o plimbare printre frumusețile naturii, cor-

ți-vă pentru odihnă, apoi reluați. Suferiți de o lombalgie dureroasă? Mersul pe jos, încălzind zona, poate îndepărta durerea. Dacă aveți un reumatism articular, alegeți pentru mers pe jos un teren plat, fără urcușuri și fără coborîșuri bruște. Persoanelor cu reumatisme cronice neinflamatorii, sau cu arterite, le este contraindicat mersul pe jos pe distanțe mari.

Înotați. Natația este un sport excelent. Mișcările sînt ușor de realizat sub apă, mai ales dacă aceasta este caldă. Cum curbura dorsală se accentuează cu anii, înotați în bazine mici, calm, încet, pe spate. Este un sport excelent, binefăcător în cocsartroze.

Bicicleta. Pedalați automat, ordonat, în același ritm pe care vi l-ați corelat cu puterea dv. de a repeta mereu și mereu mișcarea. Inspirați și expirați pe nas, adaptați-vă bicicleta taliei dv., astfel încît piciorul să calce bine pe pedală. Nu vă țineți spatele prea curbat, dar nici exagerat de drept, pentru că aceste poziții obosesc.

Muzica. Visul tuturor melomanilor este să rămînă ore întregi lîngă un aparat ascultînd șansonete, cîntece vesele cu care și-au umplut altădată tinerețea. Reluați această îndeletnicire de vis și de frumusețe.

Regăsiți arta lucrului de mînă. Acest frumos hobby revine mereu și mereu în preocuparea generațiilor, tricotatul, tapiseria, arta broderiilor vă veți convinge că puteți să lucrați cu aceeași îndemînare de altădată.

Învățați să fiți bunici. Reîntîlniți purtînd de mînă nepoții, strănepoții. Retrăiți bucuria zilelor cînd erați tineri părinți și amintirile frumoase de atunci ce par a fi fost trăite abia ieri.

Atenție, însă, nu vă izolați. Într-un oraș mare sau mic, chemați-vă cunoștințele, prietenii la o plimbare, la un spectacol, să ascultați muzică împreună ori să mergeți la pescuit. Vîrsta a treia trebuie să continue a fi plină de vitalitate, de rațiune matură, de înțelepciune. Alegeți-vă hobby-ul dv. preferat din tinerețe sau, de ce nu, unul nou. În toate relațiile dv. sociale, în activitatea obștească dați dovadă de maturitate, de înțelepciune. Cu „tinerețea" vîrstei a treia reveniți la școală. Activități socio-culturale, conferințe pluridisciplinare, cursuri de limbi străine, ținute de specialiști, vă vor păstra interesul pentru cultură, pentru noutate și, mai ales, marea și triumfătoarea dorință de viață!

SMARANDA SBURLAN

Bătrînețea uită pe cel care... o uită

Într-o carte de o mare frumusețe, avînd drept moto superbele cuvinte: „Avansez spre iarnă, cu forța primăverii", Marcelle Auclair încearcă — nu atît prin noutatea informațiilor, cît prin forța ideilor, ale unor mari gînditori longevivi, dar și ale ei proprii — să ne prevină, să ne convingă de un adevăr pe care-l cunoaștem, îl așteptăm, îl trăim, mai devreme sau mai tîrziu, toți, dar pentru care sîntem atît de puțin pregătiți: BĂTRÎNEȚEA.

Nimic nu ar trebui să fie, zice M.A., mai previzibil ca această înaintare în vîrstă și totuși nimic nu e mai neașteptat: de parcă la un colț de stradă (viață!), vîrsta se aruncă asupra ta așa din senin, ca un hoț, de după un pîlc de copaci. Cînd? Mai mult ca sigur exact atunci cînd NOI-NU-NE-SIMȚIM-ÎNCĂ-BĂTRÎNI.

André Gide zicea: „Am avut șaizeci de ani timp de douăzeci de ani și deodată am făcut 80 de ani". Personal, M.A. a avut revelația brutală a ceea ce ar putea semnifica vîrsta, la moartea mamei sale („pînă atunci noțiunea vîrstei mele îmi era la fel de străină ca și orariile căilor ferate"). Se întîmplă adesea cînd o mamă foarte în vîrstă părăsește o fiică în vîrstă. A trebuit, brusc, să admită că a devenit ea cea mai vîrstnică din familie. A fost, își amintește ea, ca o sonerie de trezire dimineața, agasantă, *dar care te constrînge să te trezești.* A urmat apoi altă sonerie. De data aceasta „suna" medicul. În cursul unui examen general, asistenta, măsurînd-o, a spus cu voce tare: 1, 58. A protestat: „toată viața am avut 1,59". Doctorul i-a explicat calm că începînd de la o anume vîrstă vertebrele se tasează. A fost jignită. Prima reacție: să nu i se poată întîmpla una ca asta. Simțeam încă în mine, mărturisește M.A., o vitalitate ce părea inepuizabilă.

A doua reacție, imediat următoare, a fost, însă, să se informeze de exercițiile capabile să întîrzie această tasare a stupidelor vertebre (vezi la sfîrșitul capitolului cîteva exerciții de gimnastică pentru corectarea vertebrelor, a spatelui rotund etc.). Căci puși în fața unui adevăr care nu mai e presupus, ci evident, nu ne rămîne decît un lucru de făcut: să REÎNTINEREM. Sau, cum spunea Picasso: „Ne trebuie mult timp să devenim tineri". Nimic nu e mai periculos decît să accepți toropeala bătrîneții. E ca și atunci cînd, rătăcit printre nămeții de zăpadă, în loc să lupți, să cauți drumul, adormi, abandonînd încercarea de a te salva. Dacă organismul intră, biologic vorbind, într-un declin, spiritul însă NU are voie. Îi trebuie în schimb o haină nouă. Care se numește ÎNȚELEPCIUNE. Sînt bătrîni care iradiază atîta calm și înțelegere, și căldură umană, rămînînd în continuare eficienți. Și știți care e secretul lor? Tocmai această detașare cu care privesc și judecă totul.

În vara vieții, scrie M.A., cînd de obicei constați că ai învățat de toate, în afară de a trăi în echilibru, în bucurie, în iubire, în fericire, simți nevoia unei reforme în modul obișnuit de trai. De aceea în toamna, în pragul iernii vieții mai exact, atunci cînd constați o *pierdere de viteză*, trebuie dimpotrivă să apeși pe pedală: *să accelerezi.* Înaintarea în vîrstă cere pe toate planurile o creștere a luciditații, a răbdării, a voinței, a credinței în ceea ce e bun și frumos în om, adică un mare OPTIMISM. (La care adăugați neapărat și puțin SIMȚ AL UMORULUI).

Ușor? De loc. Posibil? Da. Uitați-vă la țăranul cu fața brăzdată, care nici nu-și mai socotește anii, cum lucrează la cîmp, cu același ritm ca și cel tînăr, sau la medicul care nu încetează să profeseze mult după pragul pensionării, sau la simplul artizan ce meșterește cu aceeași măiestrie pînă la ani apropiați centena-

rului, sau la femeia cu părul alb, păstrîndu-şi pasul ferm, vioi, alături de nepoţei, altădată, probabil, o femeie frumoasă şi activă, devenită acum o bunică, la fel de indispensabilă familiei ei. Uitaţi-vă la toţi aceşti oameni cu profesii şi ocupaţii atît de diferite, dar care au în comun ceva; îndrăgostiţi, pasionaţi sau pur şi simplu interesaţi de ceea ce fac, ei păstrează vie în inimă *„o mare satisfacţie, un mare interes, mereu prezent, niciodată adormit"*. Nici unul nu se gîndeşte să-şi socotească vîrsta, ridurile. Şi dacă încerci să-i cunoşti, vei afla sigur în spatele anilor adunaţi un trecut de încercări, de lupte, cîştigate sau pierdute, de dureri şi bucurii, şi vei înţelege că SERENITATEA lor este alcătuită din durerile şi pasiunile lor depăşite.

M.A. relatează o întrevedere cu un gerontolog vestit, dar dezabuzat el însuşi de defilarea bătrînilor ce vin în căutarea elixirului tinereţii. Şi concluzia autoarei, în urma acestei discuţii, este: celulele, osatura se dezagregă iremediabil, cu toate metodele şi procedeele ultraperfecţionate, senzaţionale, descoperite de geriatri. Mai mult, reuşita acestora depinde în ultimă instanţă tot de STAREA MORALĂ. Adică, după autoare, putem înfrunta bătrîneţea fără alt medicament decît puterea spiritului şi a voinţei, şi a vitalităţii noastre, a insaţiabilei curiozităţi (care nu e numai tinerească), toate convertite într-o perpetuă NEVOIE de ACŢIUNE, izvorîtă nu mai puţin din conştiinţa UTILITĂŢII: sociale, familiale, umane.

Devenim ceea ce gîndim despre noi, zice M.A. Gîndim bătrîneşte, sîntem bătrîni. Ne temem să îmbătrînim, îmbătrînim urît. Bătrîneţea uită pe cel care o uită.

Mai întîi şi întîi, bătrîneţea nu e o ruşine. Dar, firesc, nici un titlu de glorie. Bătrîneţea nu va inspira respect decît dacă bătrînul merită acest respect. O prostie zisă de o gură bătrînă este la fel de... proastă ca şi cea rostită de una tînără. Bătrîneţea venerată este confirmarea unui trecut de inteligenţă, curaj, realizări.

Pentru mine — zice M.A. — această vîrstă a treia nu e decît punctul extrem al maturităţii. Şi, oricum, ea nu trebuie aşteptată cu teamă. A îmbătrîni este o lege. Cu cît sîntem mai terorizaţi de ideea că vom îmbătrîni, cu atît vom fi sclavii complicaţiilor şi plictiselilor ei.

Să ne convingem deci voinţa, cu forţa repetiţiilor interioare, de această idee esenţială: *spiritul din noi nu îmbătrîneşte*. Subconştientul nostru, duşman atunci cînd îl lăsăm să se impregneze de gîndiri negative, este salvator atunci cînd îl încărcăm cu un set de gîndiri pozitive.

R.W. Emerson zice: „Nu se socotesc anii unui bătrîn decît atunci cînd nu ai altceva de socotit (la el)". Vezi un Bernard Shaw, vezi un Bertrand Russel, vezi un Picasso, asupra lor timpul „şi-a spart" dinţii.

Firesc, nu-i este dat oricui să fie un geniu. Dar fiecare avem totuşi o raţiune, un scop, ceva de îndeplinit în viaţă. Şi fericit e cel care are întotdeauna prezentă în minte această dorinţă de a le realiza pînă la capăt. Dacă nu o avem nu ne rămîne decît s-o descoperim. Poate să fie o pasiune din adolescenţă, pe care existenţa ulterioară nu ne-a permis s-o realizăm; unuia regăseşte muzica, altul îşi reaminteşte, în fine, abia acum, de vocaţia sa de pictor, altul redescoperă buna dispoziţie cultivînd bucăţica de pămînt din faţa blocului sau a casei, sau pur şi simplu colecţionînd. Totul e să trăieşti cu ochii şi gîndurile fixate asupra a ceea ce ai de îndeplinit. Adică să ai un program clar de viaţă, de activitate, de alimentaţie, de odihnă.

Bătrîneţea e ora adevărului, iar pentru bătrîni ora adevărului e ora iertării. Şi să ne iertăm nouă înşine e chiar mai greu decît să-i iertăm pe cei care ne-au ofensat. Dar să încercăm.

NIKI GEORGESCU
PAUL B. MARIAN

Pentru a vă păstra o bună formă fizică

Exerciții pentru cei în vîrstă? Mai degrabă niște mișcări destul de simple, care, la trezire, ne ajută să recăpătăm o anume suplețe a gesturilor, făcînd în același timp să funcționeze anumiți mușchi. Ele se execută stînd culcat și sînt nu numai utile, ci și agreabile și tinerilor care se scoală cu greutate dimineața.

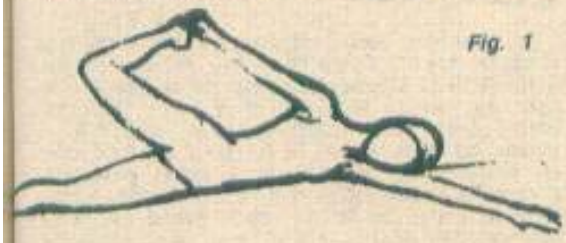

Fig. 1

1. Culcată pe partea stîngă, luați în mîna dreaptă piciorul drept și trageți-l cît mai mult posibil spre spate, împingînd în același timp abdomenul înainte. Destindeți-vă. Acest exercițiu trebuie făcut încet, inspirînd adînc și expirînd cînd efortul a slăbit.

Întoarceți-vă apoi pe partea dreaptă și repetați exercițiul în sens invers. Repetați exercițiul de patru sau cinci ori pe fiecare parte. E deajuns să faceți această mișcare timp de cîteva zile ca să vă simțiți atît de bine încît să căpătați obiceiul să-l faceți de cum ați deschis ochii *(Fig. 1)*.

2. Alunecați spre piciorul patului cît mai jos posibil. Prindeți-vă cu amîndouă mîinile de capătul patului și reveniți la poziția inițială, ajutîndu-vă de încheieturile mîinilor. De patru sau de cinci ori, de mai multe ori dacă doriți. Acesta este un excelent exercițiu care ajută la întărirea mușchilor brațelor și ai celor pectorali. Inspirați adînc și apoi expirați, după terminarea exercițiului.

Fig. 2

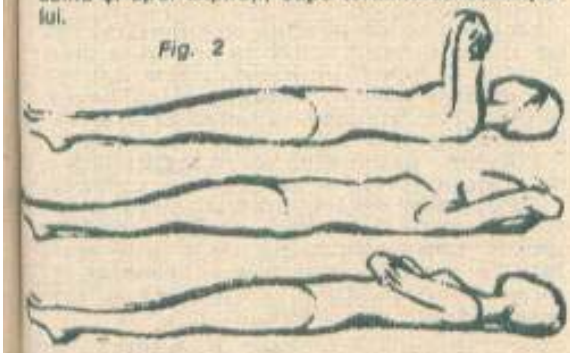

3. Culcați-vă pe spate, încrucișîndu-vă brațele, prinzîndu-vă cotul stîng cu mîna dreaptă și cotul drept cu mîna stîngă. Ridicați brațele și duceți-le îndărătul capului, reveniți, aducîndu-le pe golul stomacului. Faceți acest exercițiu de zece ori. Dar luați seama! Exercițiul poate fi executat în mai multe feluri, dar cel mai bun este acesta: trebuie să vă imaginați că vi se împotrivește cineva, așa că vă încordați bine mușchii. Nu uitați să inspirați și să expirați adînc *(Fig. 2)*.

4. *Masaj abdominal.* Stînd culcată pe spate, masați-vă abdomenul cu pumnul, de o sută de ori de la dreapta la stînga, de o sută de ori de la stînga la dreapta. Exercițiul este excelent pentru buna funcționare intestinală, asigurînd un pîntec neted celor care n-au așteptat s-aibă burtă ca să-l practice.

5. Stînd pe spate, umflați-vă pieptul, inspirînd adînc și ridicînd ușor omoplații, sprijinindu-vă puternic capul de saltea.

6. Stînd tot culcată pe spate, săltați-vă bazinul, talia, spatele, inspirînd: doar capul și călcîiele trebuie să rămînă pe saltea. Corpul formează astfel

Fig. 3

un arc de cerc. Mențineți-vă astfel cîteva secunde, apoi reveniți încet la poziția inițială, expirînd. Această mișcare întărește mușchii, în special pe cei ai coapselor și din zona rinichilor, efectele ei fiind minunate.

7. Rămîneți tot pe spate. Această mișcare nu prezintă nici o dificultate. Ridicați-vă genunchii, spre a vă duce picioarele spre posterior, inspirînd. Lăsați-vă în jos genunchii, spre a reveni la poziția inițială, expirînd. Mișcarea se poate repeta de douăzeci de ori *(Fig. 3)*.

Fig. 4

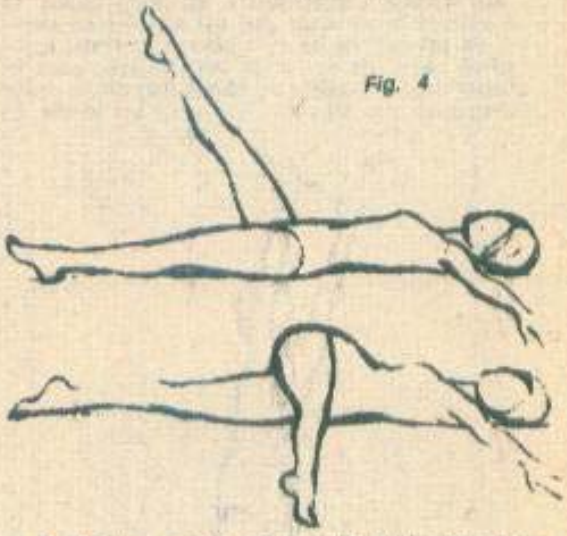

8. Stînd pe spate, cuverturile fiind date de o parte, cu brațele întinse lateral, ridicați piciorul stîng și, întinzînd tot corpul, îl lăsați în jos în dreapta, astfel ca el să fie paralel cu brațul drept. Reveniți apoi la poziția inițială și repetați mișcarea, de astă dată cu piciorul drept. La acest exercițiu trebuie să participe toți mușchii. Exercițiul se va executa de trei sau patru ori în fiecare direcție, inspirînd și expirînd foarte adînc *(Fig. 4)*.

Fig. 5

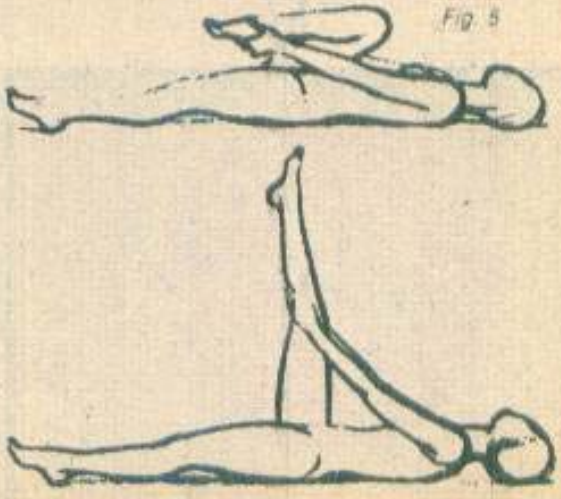

9. Exercițiul se practică tot culcat. Automasajul picioarelor. Aduceți-vă genunchiul drept pe piept, prindeți-vă călcîiul cu amîndouă mîinile și ridicați piciorul. Readuceți-l în poziția lungită. În amîndouă mișcările, mîinile trebuind să alunece de-a lungul piciorului, apăsînd totuși destul de tare, astfel ca acest exercițiu să constituie și un adevărat automasaj al picioarelor, unul și apoi celălalt. Exercițiul va fi executat de opt pînă la zece ori pentru fiecare picior *(Fig. 5)*.

10. În sfîrșit, ridicați amîndouă picioarele, agitați-le spre a înteți circulația sîngelui, executați de la dreapta la stînga și de la stînga la dreapta o rotație a picioarelor spre a da suplețe gleznelor. Dacă veți face aceste exerciții, veți sări din pat, atît de mult vă vor înviora.

Zece exerciții! E mult? Dacă vi se pare așa, împărțiți ședința în două: practicați cinci în zilele cu soț, cinci în zilele fără soț și nu faceți o ședință completă decît în 29 februarie al anilor bisecți.

Dar dacă vreți să rămîneți dreaptă, să fiți în formă, să mergeți sprinten... Rămîne ca dv. să decideți.

Automasajul coloanei vertebrale

Coloana vertebrală este un punct slab. Dintr-o nimica toată — și adeseori mult înainte de vîrsta a treia — simți cum te doare spatele.

Automasajul vertebrelor e de mare ajutor. O bară fixată în pervazul unei uși aduce mari servicii. Vă prindeți de ea cu amîndouă mîinile, aplecați-vă capul cît mai mult înainte, împingînd în același timp picioarele în spate. Rareori se poate întîmpla să n-auziți cum pîrîie toate vertebrele. Și aproape întotdeauna sensibilitatea spatelui se atenuează sau dispare.

Acest exercițiu se poate practica de mai multe ori în cursul zilei, ori de cîte ori trecem prin dreptul barei. El devine cu timpul o deprindere *(Fig. 6)*.

Fig. 6

Fig. 7

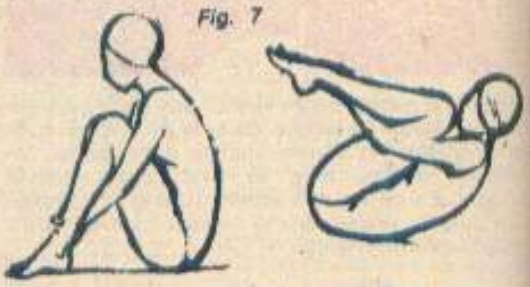

Alt exercițiu: rostogoliți-vă pe spate, dimineața și seara. Așezați-vă pe două sau trei covoare suprapuse: o să înțelegeți imediat de ce acest exercițiu nu trebuie făcut pe ceva tare. Treceți-vă brațul drept sub pulpa dreaptă, prinzîndu-vă glezna cu mîna. Faceți la fel și cu piciorul stîng cu brațul stîng. Menținîndu-vă astfel, rostogoliți-vă spre spate, ridicînd bine picioarele, corpul formînd astfel un fel de roată. Astfel că, la un moment dat, doar umerii și capul să atingă solul. Faceți-vă puțin vînt spre a vă readuce corpul înainte, în poziția culcată, apoi reveniți înapoi, dar fără întrerupere, de zece ori *(Fig. 7)*.

Mișcarea e bine să fie urmată de o rostogolire laterală. Stînd culcată pe spate, cu genunchii îndoiți pe piept, brațele întinse paralel cu solul de fiecare parte a genunchilor, lăsați-vă să cădeți la dreapta, apoi, cu o ușoară presiune a brațelor, împingeți corpul spre stînga. Animalele, care știu ce-i binefăcător, practică această rostogolire de mai multe ori pe zi. Exercițiul nu-i greu de executat, e chiar amuzant, odihnitor. Executați-l seara, de douăzeci de ori: vă va ajuta să dormiți bine, iar dimineața, vă va ajuta să vă treziți la fel.

Tasarea vertebrelor, spatele încovoiat

Lungiți-vă pe jos, pe spate, cu brațele de-a lungul corpului, capul ridicat cu vreo zece centimetri de un suport tare, o carte groasă, de pildă.

1. *Inspirați.* Inspirînd, trebuie în același timp: a) să vă sprijiniți tare capul de suport; b) să vă înălțați ceafa și umerii.

2. *Expirați.* Expirînd, trebuie în același timp: a) să vă accentuați și mai mult presiunea capului de suport; b) să vă mențineți înălțate ceafa și umerii; c) să vă contractați mușchii pîntecului; d) să vă sprijiniți talia de sol. Mențineți-vă astfel douăzeci de secunde, relaxați-vă, și reîncepeți de șapte sau opt ori *(Fig. 8)*. Luați seama să nu vă ajutați sprijinind mîinile de sol.

Fig. 8

PAUL B. MARIAN

DOCUMENTAR

Vă propunem o nouă formulă de a descifra modul de lucru al eşantioanelor prezentate în aceste pagini. Sînt motive cu care vă puteţi lucra pulovere, pardesie, jachete. (Citiţi legenda de pe verso).

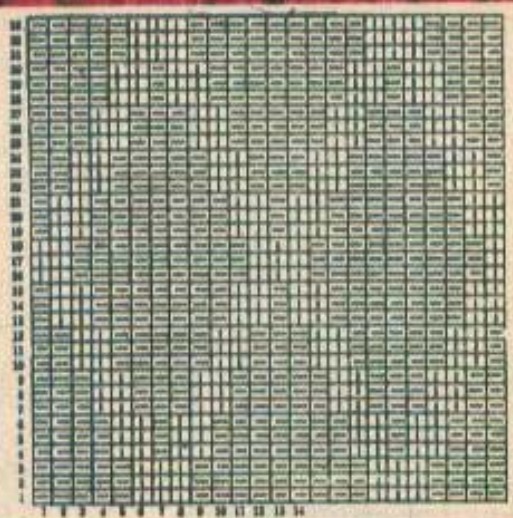

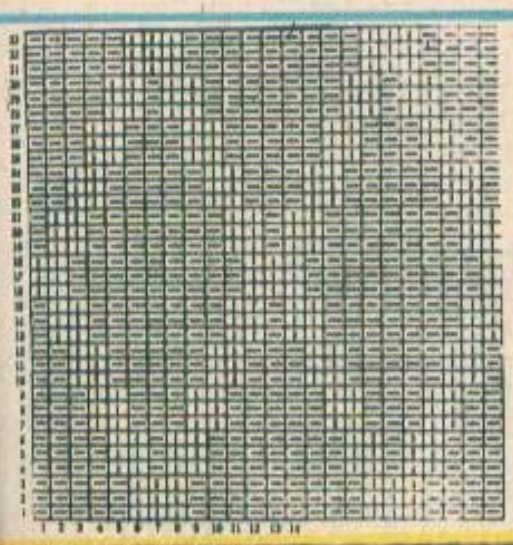

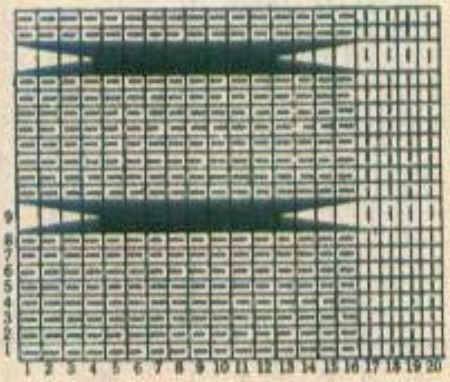

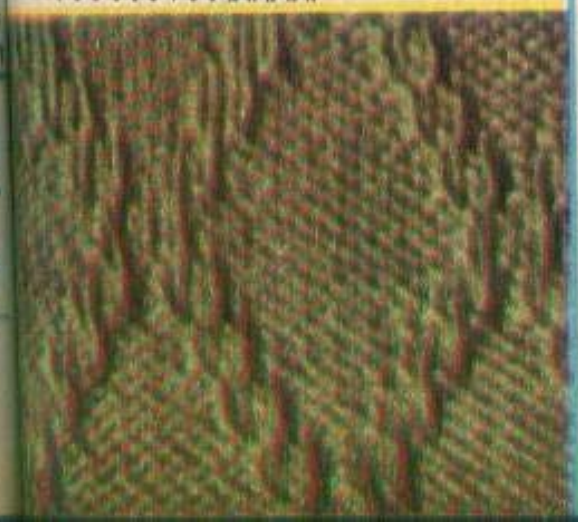

UNIVERSALELE TORSADE

Modelul torsadelor, realizat prin inversarea în lucru a rîndurilor de tricot, ce constituie ornamentul, sînt poate cele mai vechi motive inventate în arta tricotului. În cîmpul unui tricot pe dos, două-patru-șase-opt — întotdeauna în număr cu soț, ochiurile își mută pe un singur rînd ordinea de lucru, inversîndu-se în părți egale. După un număr de rînduri lucrate astfel, ochiurile inversate revin, torsadele unduindu-se ca o șerpuire de apă. Alteori, ochiurile torsadelor sînt în ordine deviată la fiecare rînd cu cîte un ochi și după ce se constituie în romburi, realizează aceeași inversare de rînd, acoperind tricotul în rînduri alternative. O imitație de torsade poate fi simpla repetare la distanțe egale a cîte două rînduri de tricot care la anumite spații se inversează în ochiuri lucrate pe față sau pe dos.

LEGENDĂ

În schemele ce însoțesc eșantioanele, am reprezentat o serie de simboluri, pe care dv., învățîndu-le, veți descifra cu ușurință modelul. În felul acesta am redus explicațiile prea lungi, care pot să nu aibă același înțeles pentru femeile care știu să tricoteze dintotdeauna sau pentru adolescentele care abia acum vor să învețe a tricota.

Fig. 1, 2 și 3

— ochi tricotat pe față în punct ciorăpește;

— ochi tricotat pe dos în punct simplu;

— ochi scăzut.

Fig. 4, 5 și 6

— două ochiuri luate împreună, deci o scăzătură făcută spre dreapta;

— două ochiuri lucrate împreună, deci o scăzătură spre stînga;

— ochiul din mijloc primește prin suprapunere pe cel din dreapta și din stînga și se lucrează o dată.

Fig. 7, 8 și 9

— trei ochiuri se adună pe andrea împreună, așezîndu-se întîi cel din dreapta, apoi cel din mijloc, deasupra fiind ochiul din stînga și tricotîndu-se toate o dată;

— trei ochiuri se adună pe andrea împreună, așezîndu-se întîi cel din stînga, apoi cel din mijloc, deasupra fiind ochiul din dreapta și tricotîndu-se toate o dată;

— ochi rabatat sau aminat spre dreapta.

Fig. 10 și 11

— ochi rabatat sau aminat spre stînga;

— ochi înclinat la stînga.

Fig. 12, 13 și 14

— ochi înclinat la dreapta;

— ochiul din stînga se încrucișează cu cel din dreapta, schimbîndu-și locurile pe andrea;

— ochiul din dreapta se încrucișează cu cel din stînga, schimbîndu-și locurile pe andrea.

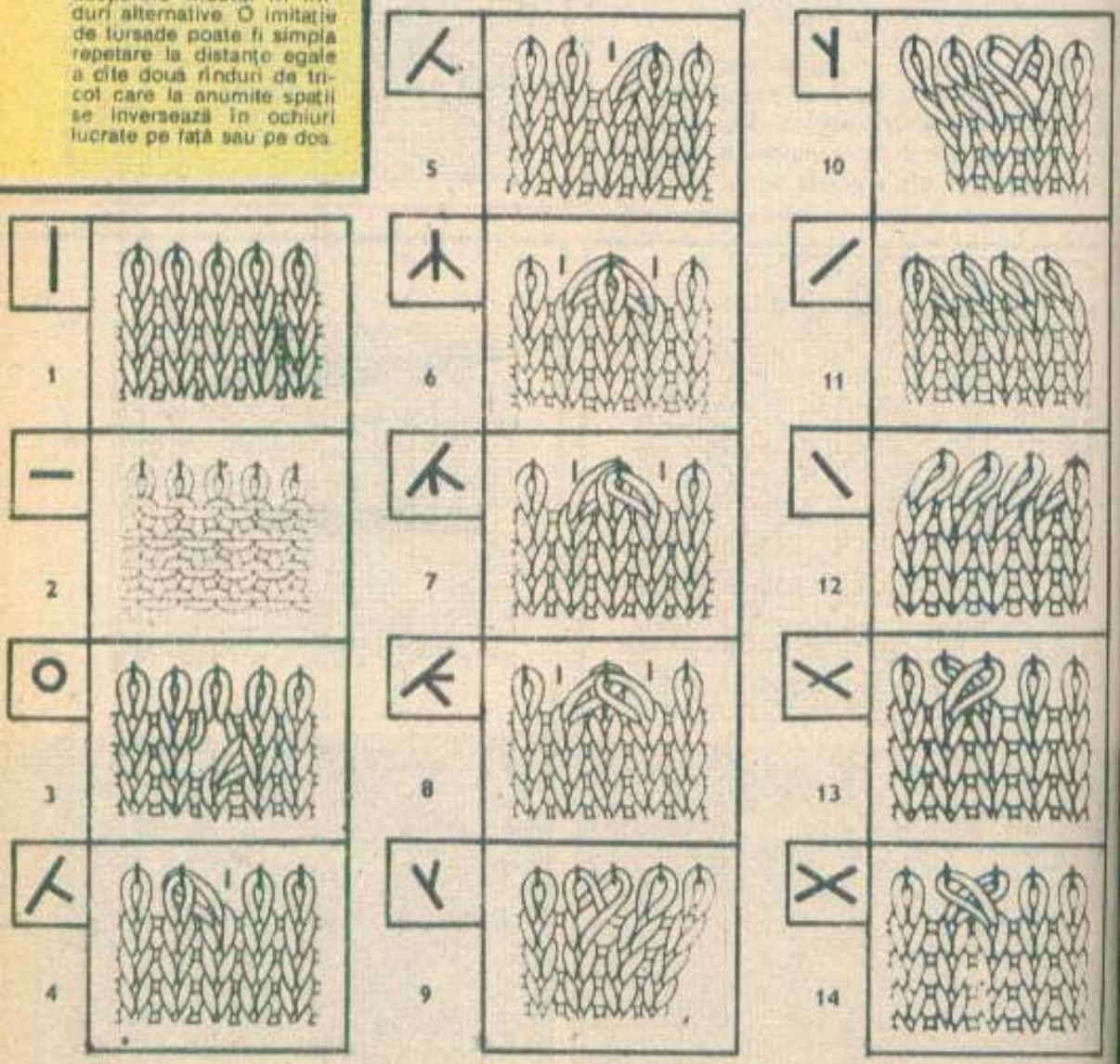

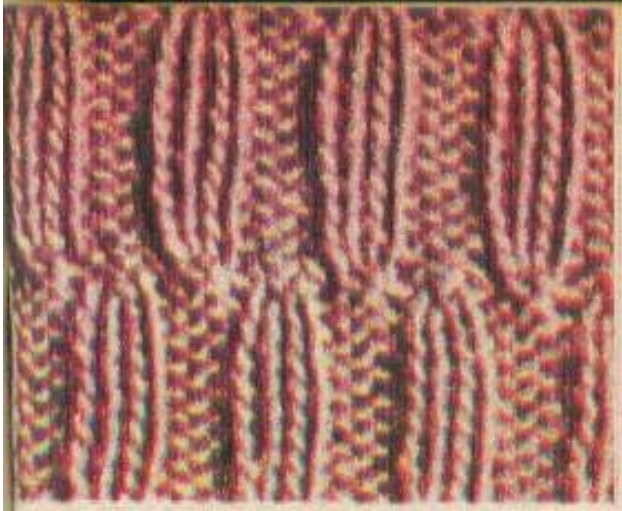

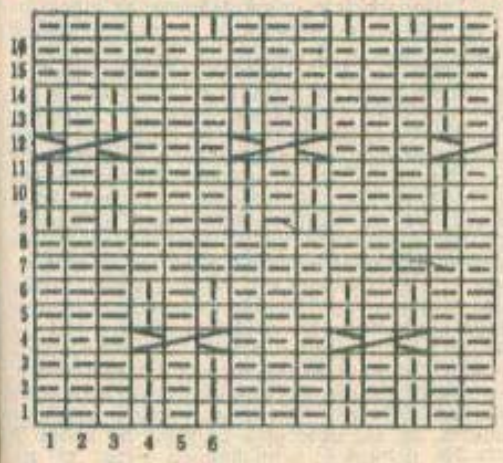
16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1
1 2 3 4 5 6

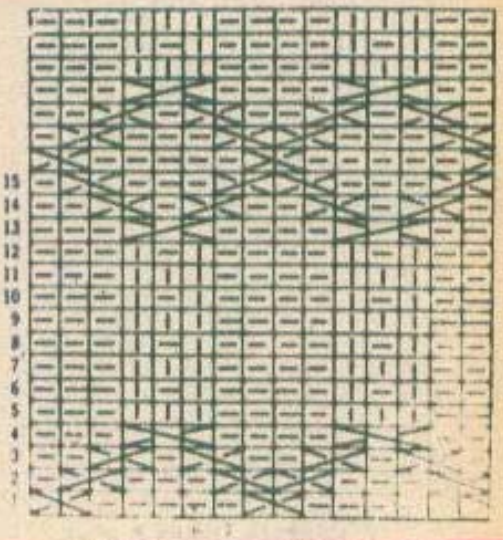
15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

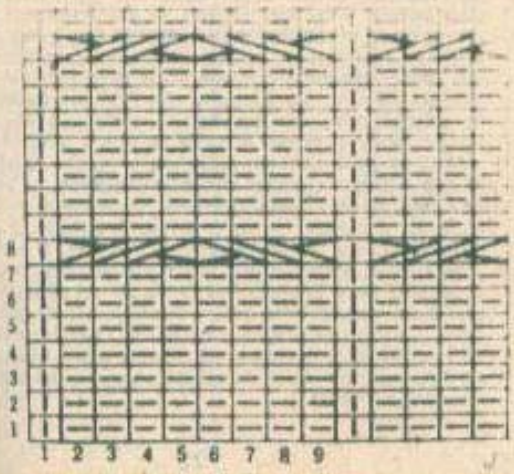
8 7 6 5 4 3 2 1
1 2 3 4 5 6 7 8 9

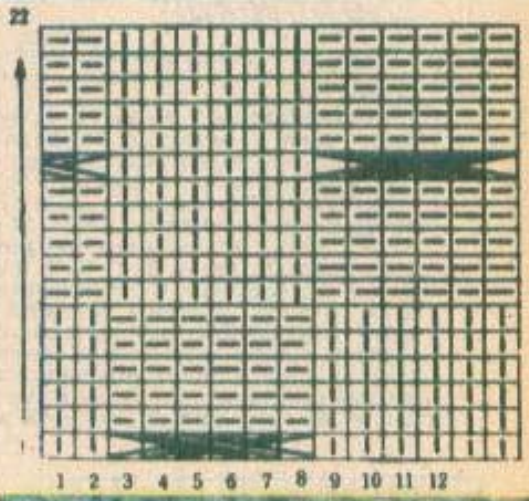
22
1
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

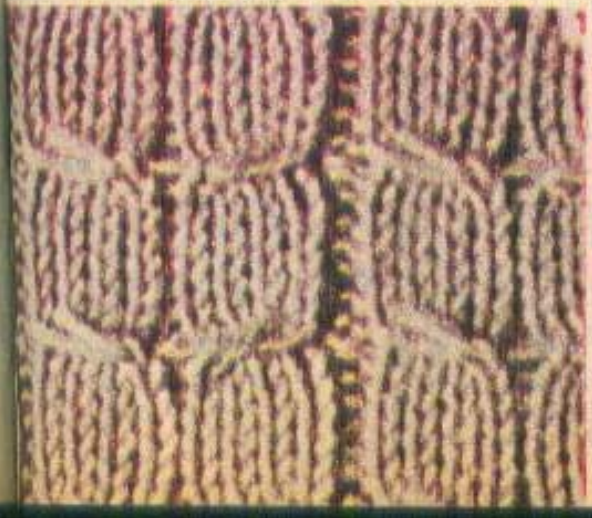

Primii paşi cu „vaporaşul"

Pentru primii paşi ai copilului, un costumaş cu bretele lucrat în punct de jerseu, avînd brodat un vaporaş.

Puncte folosite: *CU ANDRELE: Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu; CU CROŞETA: Ochi de lanţ; Picioruşe scurte; Picioruşe mari* • Se lucrează cu andrele nr. 3 (elastic) şi nr. 3 1/2 şi croşetă nr. 1 1/2 • **Eşantion:** 1 pătrat cu latura de 10 cm lucrat cu andrele nr. 3 1/2 = 27 ochiuri şi 35 de rînduri • Indicaţiile sînt date pentru vîrsta a 3-a (respectiv pentru 8—12 luni). Între paranteze, în text şi pe tipar, sînt indicaţii pentru vîrsta a 2-a (4—8 luni) şi vîrsta a 1-a • **Faţă.** Se montează 19 ochiuri cu andrele nr. 3; se tricotează 6 rînduri în punct de elastic 1/1; se continuă cu andrele nr. 3 1/2, în punct de jerseu, adăugînd la distanţă de 2 rînduri, de fiecare parte, 1 ochi, 2 ochiuri, 6 ochiuri de 6 ori, 10 (7—13) ochiuri; în acelaşi timp, începînd cu rîndul al 3-lea în punct de jerseu, pentru a forma triunghiul dintre picioare, se face o scădere de dreapta şi o scădere de stînga, de o parte şi de alta a celor 15 ochiuri din mijloc; aceste scăderi se repetă la distanţă de 2 rînduri pînă rămîne doar un singur ochi între scăderi. La 26 (24—28) cm înălţime totală se continuă în punct de elastic 1/1 cu andrele nr. 3, repartizînd în primul rînd 46 de scăderi: rămîn 55 (49—61) de ochiuri. La 28 (26—30) cm înălţime totală, se reiau andrelele nr. 3 1/2 şi se continuă în punct de jerseu, crescînd de fiecare parte cîte 1 ochi la distanţă de 4 rînduri, de 2 ori: se obţin 59 (53—65) ochiuri. La 32 (29—35) cm de la început, pentru răscroiala subraţului, se scad de fiecare parte, la distanţă de 2 rînduri, 3 (2—4) ochiuri, 2 ochiuri, 1 ochi: rămîn 47 (43—51) ochiuri. La 34 (31—37) cm înălţime totală se închid toate ochiurile odată • **Spate:** se montează 21 de ochiuri, cu andrele nr. 3; se tricotează 6 rînduri în punct de elastic 1/1, apoi se continuă cu andrele nr.3 1/2 în punct de elastic, adăugînd de fiecare parte, la distanţă de 2 rînduri, 2 x 1 ochi, 2 ochiuri, 3 x 5 (4—6) ochiuri, 6 x 5 ochiuri. În acelaşi timp pentru a forma triunghiul dintre picioare se procedează la fel ca la faţă, începînd cu 17 ochiuri între scăderi. Se obţin 101 (95—107) ochiuri. Se continuă ca la faţă pînă la 34 (31—37) cm înălţime totală, apoi se scad 31 (27—35) ochiuri din mijloc; rămîn 8 ochiuri de fiecare parte pentru bretele, care se lucrează separat. La 50 (45—55) cm înălţime totală, pentru butonieră, se scad 2 ochiuri din mijloc şi se montează din nou la rîndul următor. La 52 (47—57) cm înălţime totală se închid toate ochiurile odată • **Montajul:** se brodează cu acul în mijlocul bavetei din faţă vaporaşul, apoi bobiţele pe întreaga lăţime a bavetei, urmărind schema. Se fac cusăturile pe părţi. Se ridică 73 (67—79) ochiuri în jurul fiecărui picior, cu andrele nr. 3; se lucrează 3 cm în punct de elastic 1/1, apoi se închid toate ochiurile. Se îndoaie banta şi se coase pe dosul lucrului. Pe marginea de sus a costumaşului şi a bretelelor se croşetează terminaţia. **Rîndul 1:** picioruşe scurte pe faţa lucrului. **Rîndul 2** (pe dosul lucrului): 3 picioruşe scurte, 2 ochiuri de lanţ, se sar 2 ochiuri; se reia pînă la sfîrşitul rîndului. **Rîndul 3** (pe faţa lucrului): 3 picioruşe scurte în picioruşele scurte din rîndul precedent, 3 picioruşe mari sub cele 2 ochiuri de lanţ. La colţurile din faţă ale bavetei, în primul rînd, se lucrează 3 picioruşe scurte într-un ochi; în rîndul al 2-lea se pun 2 ochiuri de lanţ şi se sare doar un picioruş; în rîndul al 3-lea se fac 3 picioruşe mari sub cele 2 ochiuri de lanţ. În spate, pentru fiecare colţ se lucrează în rîndul al 2-lea: 2 ochiuri de lanţ, se sar 2 ochiuri, 2 picioruşe scurte, se sar 2 ochiuri din colţ, 3 picioruşe scurte, apoi din nou 2 ochiuri de lanţ, se sar 2 ochiuri etc.; în rîndul al 3-lea se croşetează 3 picioruşe scurte între cele 2 ochiuri, sărind peste cele 2 picioruşe scurte din mijloc, pantalonaşul se închide între picioare cu o bridă şi un năsture pe fiecare bordură în punct de elastic şi se cos 3 capse pe mijloc.

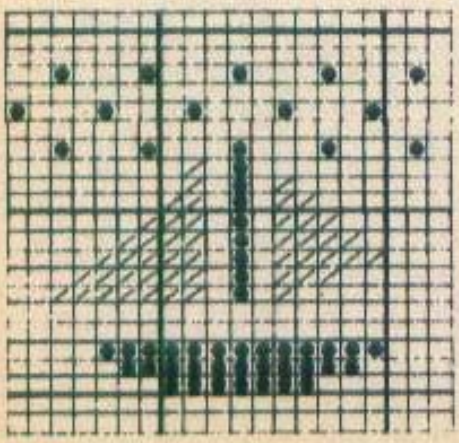

violet

roz

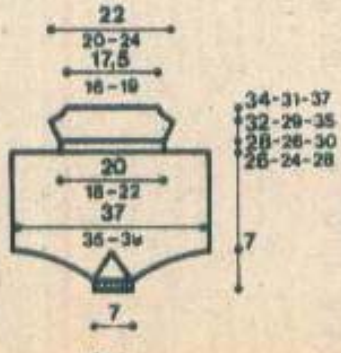

faţă

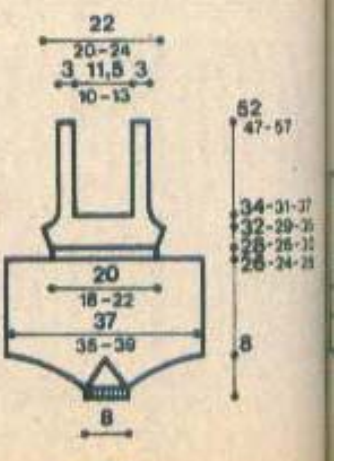

spate

Ansamblu cu „mere"

Pentru o fetiță între 4 și 8 ani, un ansamblu format din jachetă și bluză. Jacheta este bordată cu picouri lucrate cu fir roșu și are drept garnitură un rînd de motive cu mere în partea de jos a jachetei și la mîneci. Bluza are lucrat la gît un „măr uriaș", încadrat de două mai mici.

Puncte folosite: *CU ANDRELE: Punct de elastic 1/1; Punct de jersey; Punct de jersey jacard; CU CROȘETA: Ochi de lanț; Picioruțe scurte* •Se lucrează cu andrele nr. 2 1/2 (elastic) și nr. 3, un set de 5 andrele nr. 2 1/2 și croșetă nr. 2 1/2 • **Eșantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 28 ochiuri și 40 de rînduri • Tiparele miniaturizate indică dimensiunile în centimetri corespunzător vîrstei de 4 ani, 6 ani și 8 ani. • După ce se montează jacheta, se execută bordura: cu lînă ecru se croșetează pe fața lucrului 1 rînd de picioruțe scurte de jur împrejurul jachetei; apoi cu lînă roșie se croșetează 1 rînd *în punct fantezi* astfel: * 1 picioruș scurt, 3 ochiuri de lanț, 1 picioruș scurt în același ochi, se trece peste 1 picioruș scurt și se reia de la *. O bordură asemănătoare se face și la partea de jos a mînecilor. La bluză, după ce se montează, se ridică ochiuri în jurul răscroielii gîtului pe 4 andrele și se lucrează cu a 5-a terminație în punct de elastic. • Modelul se poate lucra și cu acul, imitînd punctul jacard.

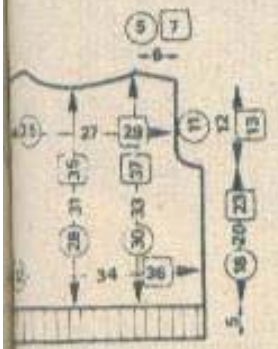

față (bluză)

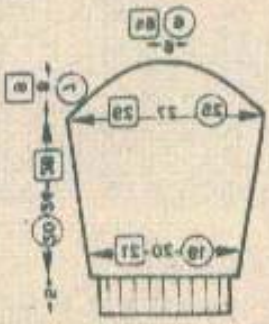

mînecă (bluză)

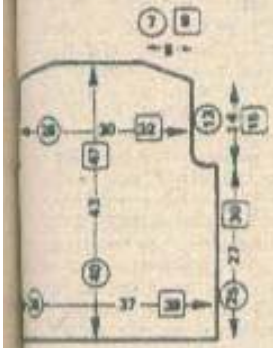

spate (bluză)

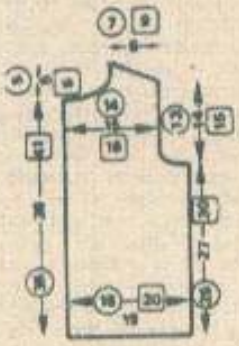

fața stîngă (jachetă)

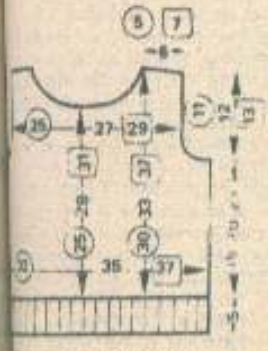

spate (jachetă)

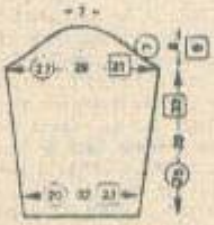

mînecă (jachetă)

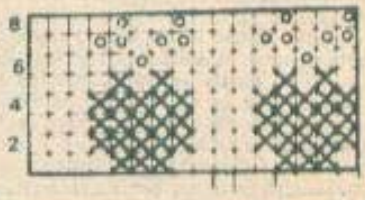

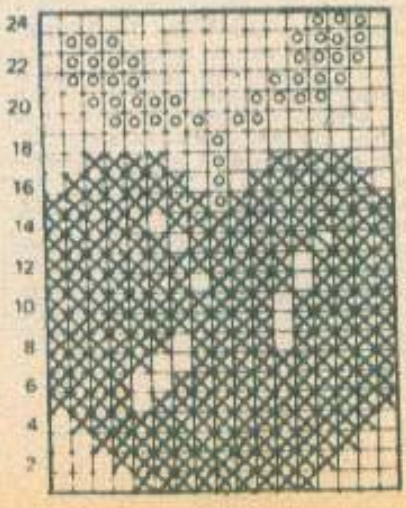

Pentru fiul dv. cel mare

O jachetă mai lungă, foarte utilă în zilele răcoroase.

Puncte folosite: *Punct de elastic torsionat.*

Se lucrează cu andrele nr. 4 şi nr. 41/2 ● **Eşantion:** Un pătrat cu latura de 10 cm = 26 ochiuri şi 22 de rînduri. ● **Faţă, partea dreaptă:** se începe de jos. Se montează (87) 93 [99] de ochiuri pe andreaua nr. 4 şi se lucrează în punct de elastic torsionat începînd cu 1 ochi pe dos. După 4 cm, lucraţi cu andrele nr. 4, se continuă cu andrele nr 4 1/2. La 24 cm înălţime totală, se începe buzunarul: pentru aceasta se lasă în aşteptare (33) 35 [37] ochiuri din partea stîngă şi se continuă drept pe cele (54) 58 [62] ochiuri din dreapta. La 42 cm înălţime totală, se lasă aceste ochiuri în aşteptare. Se reiau cele (33) 35 [37] ochiuri din partea stîngă la dreapta, cărora li se adaugă 10 ochiuri pentru fundul buzunarului şi se lucrează în punct de elastic torsionat, începînd cu 1 ochi pe dos. La 42 cm înălţime totală, se închid cele 10 ochiuri pentru fundul de buzunar şi se lucrează din nou toate ochiurile. La (58) 60 [62] cm înălţime totală, se scad la stînga pentru răscroitura mînecii, la distanţă de 2 rînduri: 1 x 4 ochiuri, 1 x 3 ochiuri, (1) 2 [2] x 2 ochiuri şi (1) 1 [3] x 1 ochi; se continuă drept. La (72) 75 [77] cm înălţime totală, se scad la dreapta pentru crestătura reverului 1 x 22 ochiuri, închizîndu-le, fără a le strînge, aşa cum se prezintă, apoi se închid pentru răscroiala gîtului, la distanţă de 2 rînduri, 1 x (8) 9 [9] ochiuri, 1 x 4 ochiuri, 1 x 3 ochiuri, 2 x 2 ochiuri şi (3) 3 [4] x 1 ochi; se continuă drept. În timpul lucrului, la (79) 82 [85] cm înălţime totală, se scad pentru umăr în 3 rînduri cele (33) 36 [39] ochiuri din partea stîngă, adică pînă la epuizarea tuturor ochiurilor

Reversibilă

Se lucrează cu andrele nr. 5, cu vîrf ascuţit la ambele capete. **Punct folosit:** *CU ANDRELE: Punct englezesc bicolor:* se lucrează cu andrele cu vîrfuri ascuţite la ambele capete, pe un număr de ochiuri impar, montate cu fir albastru. **Rîndul 1** (fir albastru): 1 ochi de margine, * 1 ochi pe faţă, se formează un jeteu glisînd ochiul următor (se aduce firul în faţa lucrului, trecîndu-l între cele 2 andrele, se glisează ochiul fără a fi lucrat, luîndu-l pe dos, şi se readuce firul în dosul lucrului, trecîndu-l pe andreaua dreaptă); se reia de la * şi se termină cu 1 ochi pe faţă, 1 ochi de margine. **Rîndul 2** (se întoarce lucrul şi se lucrează cu fir bleumarin): 1 ochi de margine, * se formează un jeteu glisînd ochiul următor pe dos, se tricotează împreună pe faţă ochiul următor şi jeteul care se află deasupra, se reia de la *, apoi se termină cu 1 jeteu, glisînd penultimul ochi, şi 1 ochi de margine. **Rîndul 3** (nu se întoarce lucrul; fir albastru): 1 ochi de margine, * se tricotează împreună pe dos ochiul următor şi jeteul care se află deasupra, se glisează ochiul următor formînd un jeteu (se glisează ochiul fără a-l tricota, luîndu-l pe dos, se trece firul pe andreaua dreaptă şi se readuce în faţă trecîndu-l între cele 2 andrele), se reia de la *, apoi se termină rîndul tricotînd împreună pe dos penultimul ochi şi jeteul său şi 1 ochi de margine. **Rîndul 4:** (se întoarce lucrul; fir bleumarin): 1 ochi de margine, se trece firul în faţă, trecîndu-l printre cele 2 andrele, * se glisează ochiul următor, formînd 1 jeteu (vezi rîndul 3), se tricotează împreună pe dos ochiul următor şi jeteul care se găseşte deasupra, se reia de la *, apoi se termină cu 1 ochi glisat, formînd 1 jeteu şi 1 ochi de margine. **Rîndul 5** (nu se întoarce lucrul; fir albastru): 1 ochi de margine, se tricotează împreună pe faţă ochiul următor şi jeteul care se află deasupra 1 jeteu glisînd ochiul următor (vezi rîndul 1), se reia de la *, apoi se termină rîndul tricotînd împreună pe faţă penultimul ochi şi jeteul care se găseşte deasupra şi 1 ochi de margine. **Rîndul 6:** se reia de la rîndul 2 şi se repetă mereu aceste ultime 4 rînduri, primul rînd servind drept bază ● Jacheta se lucrează în mod obişnuit, evitîndu-se la sfîrşit călcatul pieselor care o compun pentru a rămîne punctul cît mai în relief. Montajul se face cu croşeta, unind piesele printr-un rînd de jumătăţi de picioruşe lucrate cu fir albastru pe faţa de culoare deschisă. Apoi se bordează cu 1 rînd lucrat în jumătăţi de picioruşe lucrate cu fir bleumarin.

Jachetă și vestă complementară

În noutățile modei de toamnă aflăm și veste purtate peste jachete. Benzi late alternează armonios colorate cu benzi înguste – atît la vestă cît și la jachetă. De un efect deosebit este banta lucrată în motiv jacard la vestă.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de jersey; Punct de jersey jacard* • Se lucrează cu andrele nr. 6 • **Eșantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 15 ochiuri și 19 rînduri.

Pentru 12—18 luni

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu; Punct de elastic* 2/1 (la platcă): 2 ochiuri pe dos, 1 ochi pe față • Se lucrează cu andrele nr. 2 și nr. 2 1/2, urmărind tiparele miniaturizate care indică în centimetri dimensiunile pentru vîrstele respective • **Broderia:** se execută pe platca lucrată în punct elastic 2/1 astfel: pe rîndul 5 se scoate acul la stînga primului punct pe față, se unește acest punct cu ochiul precedent prin 2 împunsături strînse; se introduce acul la dreapta acestui ochi și se scoate pe primul rînd la stînga celui de al 2-lea punct pe față, apoi se unește acest al 2-lea punct cu primul punct prin 2 împunsături strînse; se introduce acul la dreapta primului punct și se scoate pe rîndul 5 la stînga celui de al 3-lea punct pe față, apoi se unește acest punct cu al 2-lea prin 2 împunsături strînse; se introduce acul le dreapta celui de-al 2-lea punct și se scoate pe primul rînd la stînga celui de-al 4-lea punct pe față, care se unește apoi cu al 3-lea punct prin 2 împunsături strînse. Se continuă astfel, unind 2 cîte 2 punctele pe față și sărind de fiecare dată 3 rînduri.

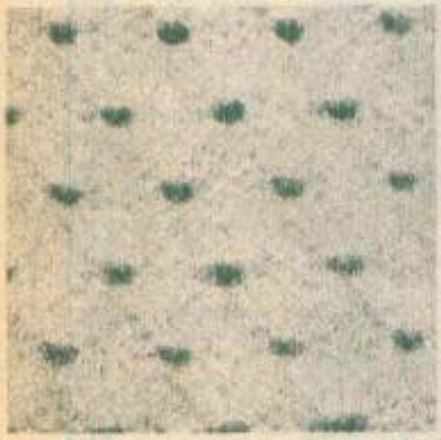

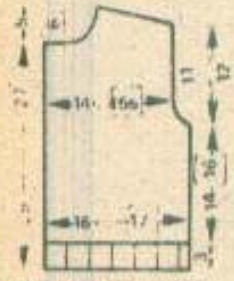

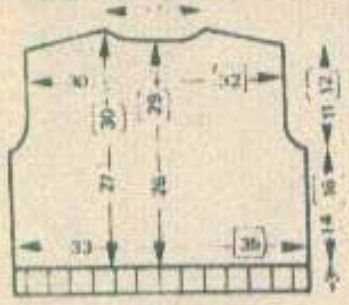

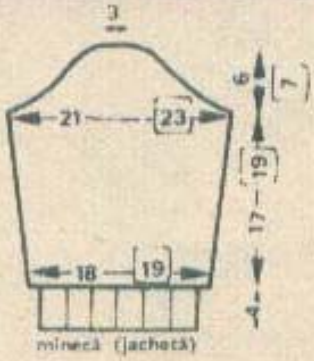

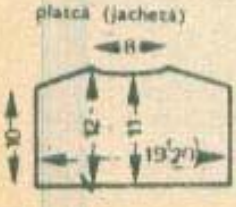

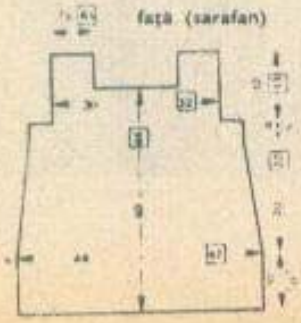

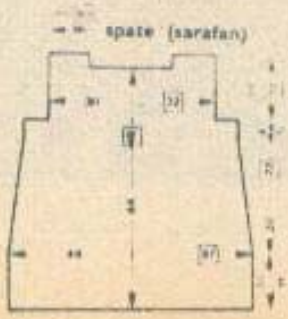

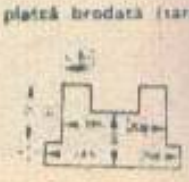

bej deschis

bej închis

tabac

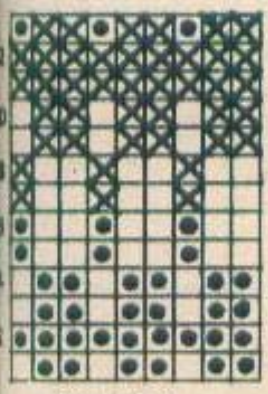

banta nr. 1

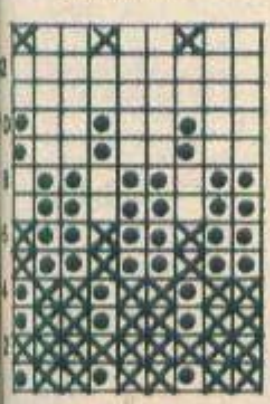

banta nr. 2

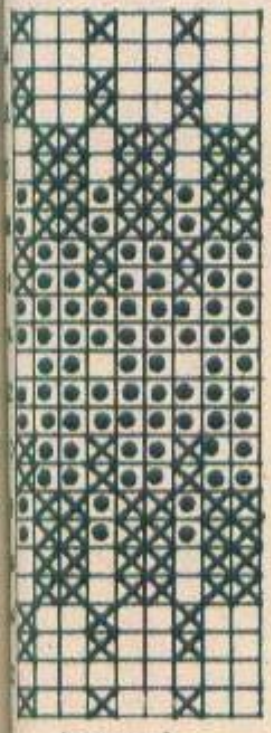

banta nr. 3

Două piese

Ansamblu executat în trei tonuri rafinate – de la bej la culoarea tutunului – subliniate de motivele jacard. Pulloverul are gulerul rulat pe gît, iar răscroiala mînecii este dreaptă, la fel cu cea a vestei, care cade mai amplă peste umeri.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu; Punct de jerseu jacard* • Se lucrează cu andrele nr. 2 1/2 şi nr. 3 şi cu un set de 5 andrele nr. 2 1/2 (la guler) • **Eşantion:** 20 ochiuri = 7,8 cm. 20 rînduri = 5,6 cm. • Înălţimea benzilor de culoare se stabileşte în funcţie de mărimea taliei.

Jachetă în patru culori

Pentru amatoarele de plimbări în aer liber, o jachetă călduroasă, lungă pînă la genunchi, care, purtată cu pantaloni în zilele friguroase de toamnă sau iarnă, poate înlocui cu succes mantoul.

Punct folosit: *Rîndul 1:* 1 ochi de margine, * 1 ochi pe faţă, 1 ochi şi 1 jeteu se la pe andrea, ca şi cum s-ar lucra pe dos; se repetă de la * şi se termină rîndul cu 1 ochi pe faţă, 1 ochi de margine. *Rîndul 2:* 1 ochi de margine, * 1 ochi pe dos, ochiul cu jeteul alăturat se lucrează împreună pe faţă; se repetă de la * şi se termină cu 1 ochi pe dos, 1 ochi de margine. • **Eşantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 13 ochiuri şi 24 rînduri. • Şalul are lăţimea de 25 cm şi lungimea de 190 cm fără franjuri.

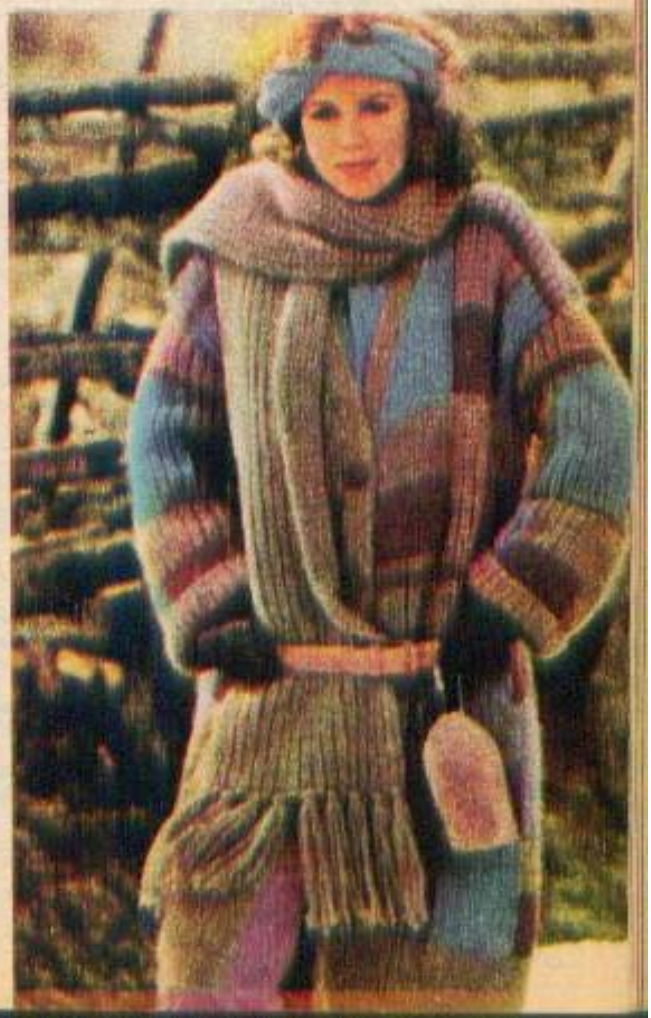

Farmecul „retro"

Pentru serile de vară, o bluză din fire lucioase, cu spatele în întregime subliniat de panglici lucrate cu croşeta în jumătate de picioruş; decolteul şi răscroiala subraţului sînt bordate de două rînduri lucrate cu croşeta în picoruşe oarbe.

Puncte folosite: *CU ANDRELE: Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu; CU CROŞETA: Ochi de lanţ; Picoruşe oarbe; Picoruşe scurte; Jumătate de picioruş.* • Se lucrează cu andrele nr. 2 (elastic) şi nr. 2 1/2 şi cu o croşetă nr. 3. • **Eşantion:** 20 ochiuri = 6,4 cm. 20 rînduri = 4 cm • **Panglicile croşetate:** 2 ochiuri de lanţ, 1 jumătate de picioruş în primul ochi de lanţ *, 1 jumătate de picioruş, introducînd croşeta la stînga în firul de margine (adică în ochiul ridicat din jumătatea de picioruş precedentă). Se reia de la *. Se execută 2 benzi lungi de (49) 51 53 cm; 2 de (43) 45 47 cm; 2 de (40) 42 44 cm; 2 de (38) 40 42 cm; 2 de (35 1/2) 38 1/2 40 1/2 cm; 2 (35) 37 39 cm; 2 de (34) 36 37 cm; 2 de (33) 35 36 cm şi 9 de (32) 34 35 cm în total 25 de panglici. (Lungimile panglicilor sînt indicate avînd în vedere taliile 38—40, 42—44 şi 46—48). Panglicile se fixează în ordine descrescîndă: la marginea de sus a decolteului se plasează panglica cea mai lungă, la nivelul cusăturii umărului; celelalte panglici se plasează la distanţe egale, jos fixîndu-se după elastic, la începutul punctului de jerseu.

Pulover confortabil

Culoare luminoasă şi alternanţă de punct elastic periat şi punct de jerseu pentru acest confortabil pulover cu guler înalt rulat pe gît. Gluga şi mînuşile reiau punctele şi motivele puloverului.

Puncte folosite *Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu; Punct periat: (se lucrează pe un număr de ochiuri impar).* **Rîndul 1:** toate ochiurile pe faţă. **Rîndul 2:** 1 ochi de margine, * 1 ochi dublu pe faţă (se tricotează 1 ochi pe faţă, înfigînd andreaua nu în mod normal în primul ochi al andrelei stîngi, ci în mijlocul ochiului care se găseşte dedesubt, adică ochiul corespunzător din rîndul precedent), 1 ochi pe dos; se reia de la *, apoi se termină cu 1 ochi dublu pe faţă şi 1 ochi de margine. Se repetă aceste 2 rînduri; *Punctul fantezi* se obţine alternînd: (22) 24 24 rînduri tricotînd ochiurile astfel: * (15) 17 17 ochiuri în punct de jerseu, (13) 15 17 ochiuri în punct periat (în funcţie de mărimea taliei); se reia de la *; cu 20 de rînduri în punct periat pe toate ochiurile • Se lucrează cu andrele nr. 2 1/2 şi nr. 3, precum şi cu un set de 5 andrele nr. 3 (pentru guler). • **Eşantion:** 20 ochiuri în punct fantezi = 9,6 cm; 20 rînduri în punct fantezi = 5,6 cm; 20 ochiuri în punct de elastic = 7,2 cm (cu andrele nr. 3); 20 rînduri în punct de elastic = 6,8 cm • **Gluga** (cifrele dimensionale corespund circumferinţei capului de 53 şi 57 cm). Realizare: se începe cu partea de jos; se montează 109 (117) ochiuri pe andrele nr. 3 şi se lucrează drept în punct de elastic 1/1. La 19 (21) cm înălţime se închid 41 de ochiuri din mijloc şi se montează din nou rîndul următor. Se continuă lucrul. La 33 (37) cm înălţime totală se repartizează 27 (29) duble scăderi astfel: *, se tricotează 1 ochi pe faţă, 3 ochiuri împreună pe dos (adică 1 ochi pe dos, 1 ochi pe faţă şi 1 ochi pe dos). Se termină cu 1 ochi pe faţă. Pe cele 55 (59) ochiuri rămase se continuă 4 cm, în punct de elastic, apoi se trece firul prin aceste ochiuri, se strînge bine şi se întăreşte pe dosul lucrului. Se închele gluga pe mijloc, în spate, printr-o cusătură fină.

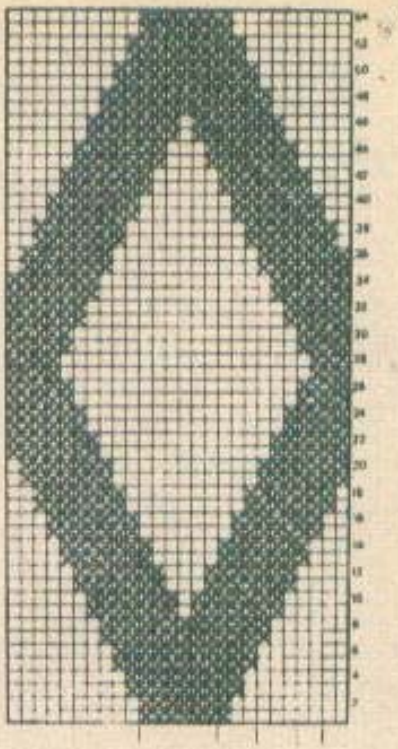

Eleganța la masculin

O compoziție geometrică reușită, cu motive în romburi, în punct de jerseu pe dos, folosită la față și partea de jos a mînecilor. Spatele și partea de sus a mînecilor sînt lucrate în punct de jerseu obișnuit.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de jerseu pe dos; Punct de jerseu* • Se lucrează pe andrele nr. 2 1/2 (elastic) și nr. 3; **Eșantion:** 20 de ochiuri = 8,2 cm; 20 de rînduri = 6 cm.

Rochie brodată

Nota deosebită a acestei rochii obișnuite lucrate cu fir de lînă sau tip lînă groasă, de culoare natur, constă în plasca brodată cu resturi de lînă - în formă triunghiulară -, mărginită de franjuri cu mărgele.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de elastic 2/2; Punct de jerseu.* • Se lucrează cu andrele nr. 5 1/2 (elastic) și 6. Broderia este lucrată în punct plat • **Eșantion:** Un pătrat cu latura de 10 cm, lucrat cu andrele nr. 6 = 12 1/2 ochiuri și 17 rînduri • Broderia se execută mărind modelul indicat, la dimensiunea necesară. Pentru fiecare franj se taie un fir de lînă lung de 32 cm. Se trece cu croșeta printr-un ochi de tricot și se înnoadă, devenind firul dublu; se înșiră mărgelele pe fiecare franj și se fac în partea de jos două noduri solide pentru a le reține.

Tricot gen tweed

Combinînd culoarea bej cu albul natural s-a obținut acest efect de stofă tweed. Gulerul și fenta pentru închidere sînt lucrate în punct „ieneș", alternînd de asemenea cele două culori.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct „ieneș"; Punct fantezi.* **Rîndul 1** (pe dosul lucrului; fir natur); * se trece firul în spatele tricotului, se glisează ochiul următor, lucrîndu-l ca și cum s-ar lucra pe dos, se aduce firul în fața lucrului, ochiul următor lucrîndu-se pe dos; se reia de la *. **Rîndul 2** (fir natur): toate ochiurile pe dos. **Rîndul 3** (fir, bej); se lucrează ca rîndul 1. **Rîndul 4** (fir bej); se lucrează ca rîndul 2. Se repetă aceste 4 rînduri • Se lucrează cu andrele nr. 6 • **Eșantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 16 ochiuri și 25 de rînduri.

Un pulover rustic

Acest pulover din lînă seînă, culoare naturală, cu romburi în fire înspicate, în mijlocul feței și la mîneci, se tricotează repede și este foarte călduros.

Puncte folosite: *Punct elastic 1/1; Punct de jerseu; Punct de jerseu jacard pe dos* • Se tricotează cu andrele nr. 4 1/2 (elastic) și nr. 5 • **Eșantion:** un pătrat cu latura de 5 cm = 13 ochiuri și 19 rînduri • Rombul se execută în punct de jerseu, conform schemei: litera M din desen se plasează în mijlocul feței; după rîndul 34 al primului romb se reia de la rîndul 3 pentru al 2-lea romb și următoarele. Atît fața cît și spatele se lucrează drept, fără răscroituri pentru mîneci; de asemenea, și mînecile se lucrează drept.

Jachetă cu bordaj

Bordura lucrată cu croşeta într-un colorit contrastant asigură o notă rafinată acestei jachete pe cît de simplă pe atît de elegantă. Mînecile sînt montate drept.

Puncte folosite: *CU ANDREAUA: Punct fantezi: (se lucrează pe un număr impar de ochiuri).* **Rîndul 1:** 1 ochi de margine, * 1 ochi pe faţă, se trece firul în faţa lucrului, se glisează ochiul următor, ca şi cînd ar trebui lucrat pe dos, se readuce firul în spatele lucrului, se reia de la * şi se termină rîndul cu 1 ochi pe faţă, 1 ochi de margine. **Rîndul 2:** toate ochiurile pe faţă. *CU CROŞETA: Picioruşe scurte* ● Se lucrează cu andrele nr. 4 1/2 şi croşetă nr. 4. **Eşantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 22 ochiuri şi 32 de rînduri. ● Tiparul miniaturizat indică dimensiunile în centimetri pentru taliile 38—40, 42—44 şi 46—48.

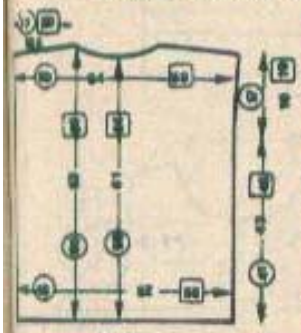

spate

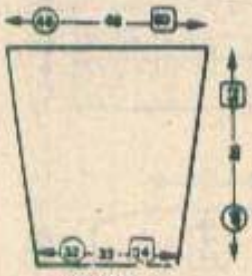

mînecă

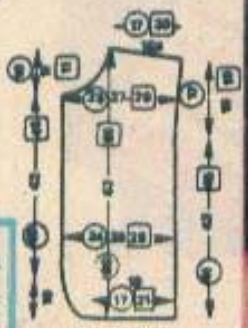

faţa stîngă

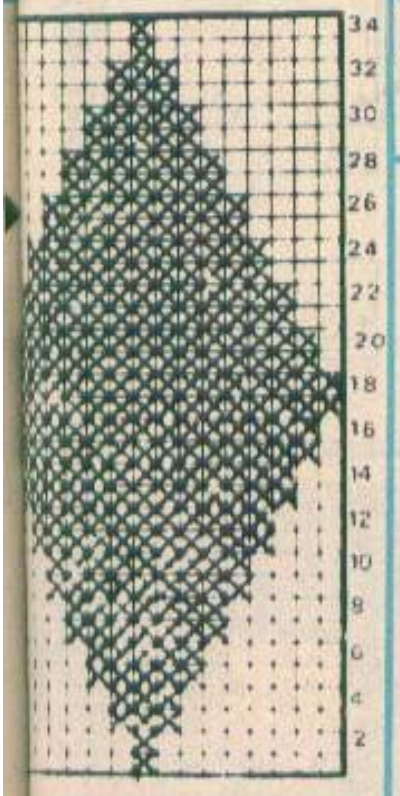

Pătrăţelele cu cruciuliţă ...re formează rombul (din ...hemă) se lucrează în punct ...jerseu jacard pe dos.

O bluză cu surprize

Privită din faţă, bluza are mînecile de culoarea tutunului, privită din spate, sînt albastre. Spatele şi faţa sînt portocalii. O bluză care permite nenumărate combinaţii în funcţie de resturile de lînă pe care le avem.

Puncte folosite: *Punct de elastic torsionat 1/1; Punct de jerseu (mîneci); Punct „ieneş" (corpul bluzei).* ●Se lucrează cu andrele nr. 7 (elastic) şi nr. 8 ● **Eşantion:** un pătrat cu latura de 10 cm lucrat în punct „ieneş" (cu firul dublu) = 13 ochiuri şi 22 rînduri. Un pătrat cu latura de 10 cm lucrat în punct de jerseu (cu firul dublu) = 14 ochiuri şi 16 rînduri. ● Atît corpul bluzei cît şi mînecile se lucrează drept, fără răscroituri.

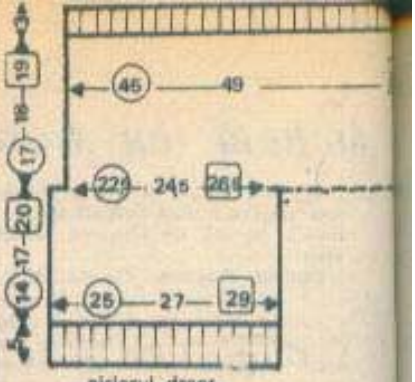

piciorul drept

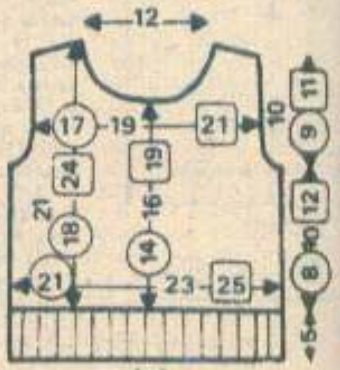

față

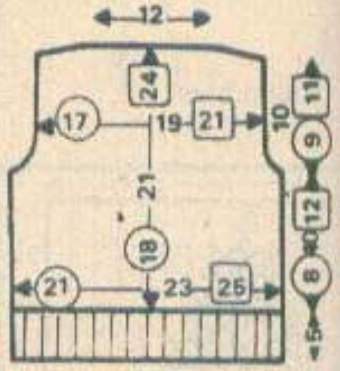

spate

mînecă

Minitrening

Chiar din primele luni de viață poți arăta... ca un sportiv. Linia simplă, confortabilă, veselia culorilor – iată ce îmbrăcăminte le e indicată micuților campioni în devenire. Acest ansamblu este realizat din bumbac: pantalonul e tricotat în dungi alb cu roșu, pulloverul este alb, doar mînecile fiind în dungi.

Puncte folosite: *Punct elastic 1/1; Punct de jerseu pe dos; Punct de jerseu pe dos în dungi: se alternează 4 rînduri albe cu 4 rînduri roșii.* • Se lucrează cu andrele nr. 2. (elastic) și nr. 2 1/2 • **Eșantion:** 20 ochiuri = 6,6 cm; 20 de rînduri = 4,6 cm. • Tiparele miniaturizate indică dimensiunile în centimetri corespunzătoare vîrstei 1-a: pînă la 4 luni; vîrstei a 2-a, adică de la 4 la 8 luni, și vîrstei a 3-a, de la 8 luni la 1 an.

În ton pastelat şi cu volane

Volanele de la umeri şi broderia în relief asigură modernitatea acestei bluze obişnuite.

Puncte folosite: *Punct de elastic 1/1; Punct de elastic 1/1 torsionat: pe faţa lucrului: 1 ochi pe faţă luat prin spate, 1 ochi pe dos; pe dosul lucrului: 1 ochi pe faţă tricotat normal, 1 ochi pe dos. Punct de jerseu* • Modelul se lucrează cu andrele nr. 3 (elastic), nr. 3 1/2 (bluza) şi nr. 6 (volane). • **Eşantion:** Un pătrat cu latura de 10 cm = 25 de ochiuri şi 33 de rînduri (jerseu). • **Indicaţii pentru realizarea volanului:** se începe cu marginea exterioară; se montează (167) 171 [175] ochiuri pe andrele nr. 6 şi se lucrează în punct de elastic torsionat pe faţă. La 5 cm înălţime se lucrează 1 rînd pe faţă, tricotînd ochiurile împreună două cîte două; pe cele (84) 86 [88] ochiuri rămase se lucrează 1 rînd pe dos, tricotînd ochiurile împreună două cîte două. Apoi se închele cele (42) 43 [44] ochiuri rămase lucrîndu-le pe faţă. Cînd se închele mînecile, se intercalează şi volanele. • **Broderia** se execută conform schemei. Fiecare bob se lucrează pe o lăţime de 2 ochiuri şi o înălţime de 6 rînduri: pentru a reliefa bine bobul, se fac 6 împunsături.

Tiparul miniaturizat indică dimensiunile în centimetri pentru taliile 38—40, 42—44 şi 46—48.

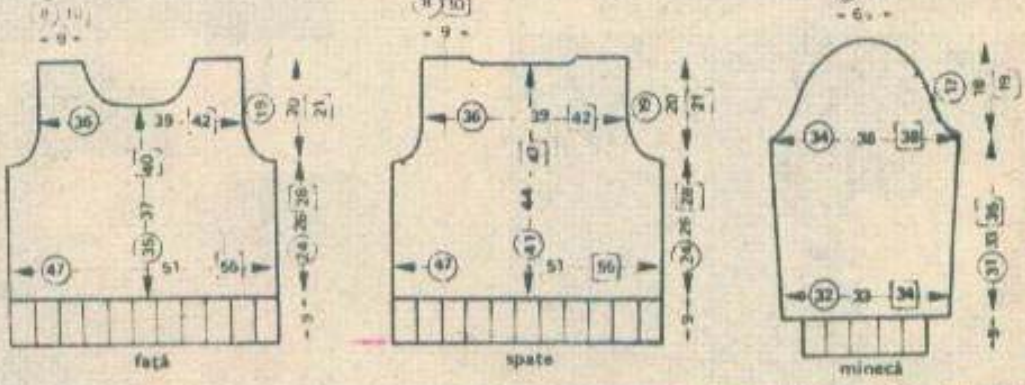

Buchete de flori

Pentru fetiţe între 6 şi 10 ani, o jachetă lucrată simplu, în punct de jerseu şi agrementată de mici buchete de flori naive. Jacheta este lucrată cu croşeta de jur-împrejur o bordură în culoare contrastantă şi este completată de o trăistuţă purtată pe umăr şi lucrată identic (cu broderie şi bordură).

Puncte folosite: *CU ANDRELE: Punct de jerseu; CU CROŞETA: Ochi de lanţ; Picioruşe scurte* • **Broderia:** în punct de margaretă. • Se lucrează cu andrele nr. 4 şi o croşetă nr. 3 1/2 • **Eşantion:** un pătrat cu latura de 10 cm = 22 ochiuri şi 29 de rînduri. • Broderia se execută înainte de montarea pieselor care compun jacheta; în partea de sus a pieptului stîng se lucrează un buchet mare, orientîndu-vă după modelul dat. După montarea vestei, se execută bordura compusă din 3 rînduri lucrate în picioruşe scurte: 1 rînd de culoare verde aprins, 1 rînd de culoare bordo şi ultimul rînd de culoare roz aprins.

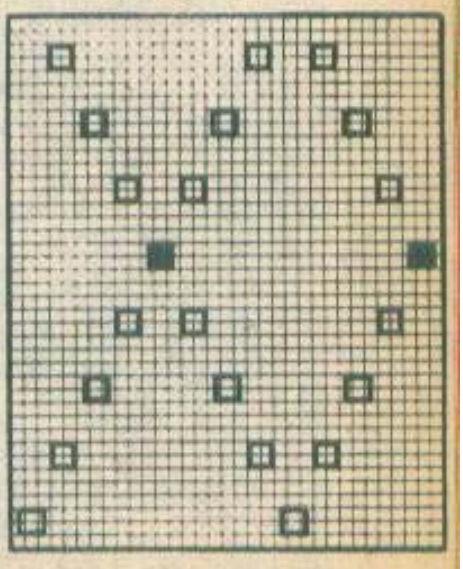

LINIA MODEI ÎN TRICOTAJE

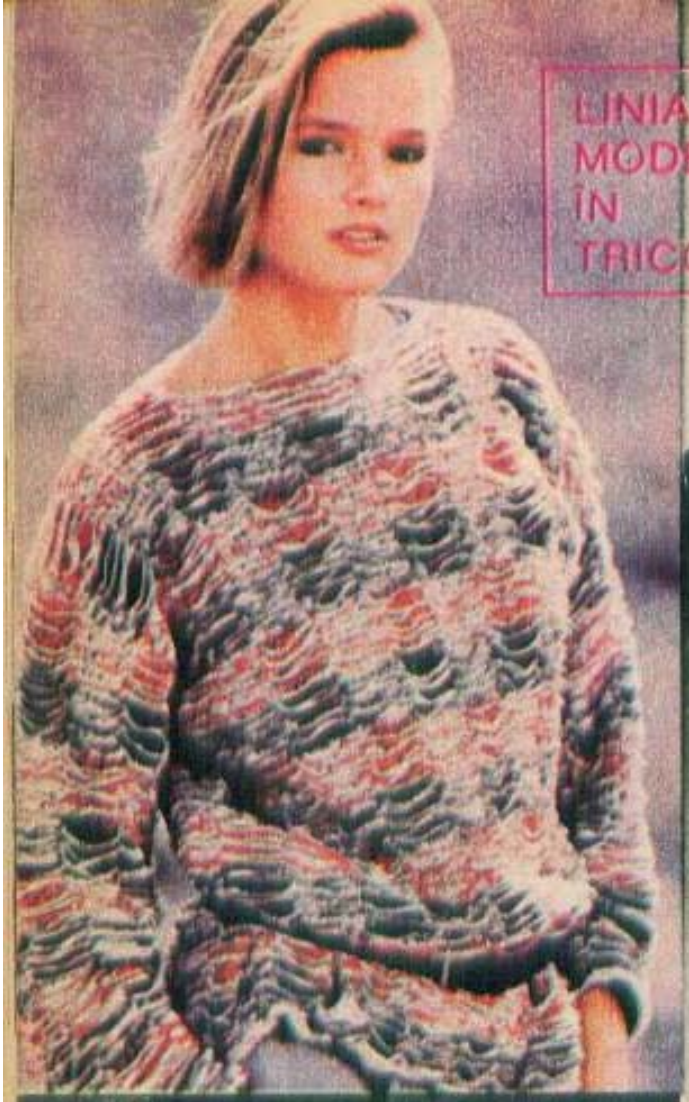

ELEGANȚĂ,
CALITATE,
FANTEZIE

IATĂ NUMAI CÎTEVA DIN ATRIBUTELE TRICOTAJELOR PENTRU FEMEI ȘI BĂRBAȚI PREZENTE, ÎN TOT CURSUL ANULUI, ÎN MAGAZINELE ȘI RAIOANELE DE SPECIALITATE ALE COMERȚULUI DE STAT.

FIECARE ANOTIMP, FIECARE SEZON CU MODA ȘI LINIA SA ADECVATĂ.

MODA

CONFORTABILĂ

CONFORTABILĂ
CONFORTABILĂ

La ceasul de cumpănă al modei 1985 — gongul a bătut încă de la începutul toamnei '84 —, încercăm obișnuita privire de ansamblu printre ideile creatorilor și modelele colecțiilor lor, în care și-au exprimat de fapt nu numai fantezia și talentul, ci, mai ales, gîndurile despre lumea acestui deceniu, a acestui an în special. Și numărul lor, al celor care au îmbrățișat această profesie, a creației vestimentare, de la noi și de pe mapamond, fiind tot mai mare, devine un argument sigur că, astăzi, semenilor noștri nu le este indiferent cum se îmbracă, iar o rochie, o jachetă sau o pereche de pantofi cumpărați trebuie să fie după modă și, dacă se poate, după ultima modă!

Sigur că e așa„ într-un secol în care moda este o mare, o mare industrie, care fabrică milioane de haine care trebuie vîndute, purtate, înlocuite...

Dar dacă încercăm doar o sumară trecere în revistă a veșmintelor de-a lungul secolelor, ajungînd la cel în care trăim, nu putem să nu remarcăm că hainele noastre, ale celor din secolul XX, însușirile lor, esențiale și durabile, s-au desăvîrșit în jurul anilor '20, imediat după primul război mondial! Și nu pentru că, după sute de ani, întîia oară, tăindu-se fusta se vedeau gambele femeii (secole de-a rîndul și le-au expus doar bărbații), ci pentru că hainele acelea de băieţană, simple, drepte, cu fuste scurte și coafuri nesofisticate, anunțau conturarea unei alte personalități feminine, dinamică, activă... Să-i mulțumim, în primul rînd, pentru asta acelei minunate Coco Chanel, care a eliberat trupul din chingile corsetului.

Așadar, oricîte „arome" seculare am observa în cutare sau cutare colecție, moda timpului nostru, largă sau strîmtă, lungă sau scurtă, este o oglindă fantastică a convoiului de cerințe, de necesități, de dorințe ale omului acestor ani, ale femeii îndeosebi. De ce ale femeii? Pentru că este prin excelență secolul emancipării, al afirmării sale, al cîștigării unui loc pe care nu l-a avut niciînd în societate.

PÎNĂ UNDE MERGE SIMPLITATEA?

Și practic de ce stăruim atît asupra hainelor unor decenii trecute cînd ne aflăm doar în fața unui an nou în modă? Tocmai pentru că nu ni se pare un an oarecare! Tocmai pentru că un chip de a gîndi moda apare! Ei, specialiștii, o numesc o „nouă croitorie"! Și primul semn s-a vădit în apariția pe podium alături de prezentatoare de modele foarte înalte, foarte slabe și a altora mai pline, mai micuțe, de toate felurile, cum sînt femeile de fapt în viață. Mugler, un cunoscut designer al zilei, spunea: „Sînt sătul de tipul schilod, steril, existențialist, doresc femei cu șolduri și busturi opulente, doresc femei care pot avea copii".

Pentru că deși, în aparență, observăm o varietate nebună de culori și modele, în toată această avalanșă se vădește o *tendință anume, spre simplificare, spre confort cu orice preț!* Și nu e vorba doar de haine în stil sport sau de tricotaje, ci se poate vorbi de o reîntoarcere la prototipuri, veșminte primordiale, ale căror forme s-au conturat în secole. Rochia stil 1985 seamănă cu cămașa țărănească românească din secolul XVIII, sau cu chimonoul japonez, sau pur și simplu cu un drapaj de inspirație antică! Și nu întîmplător: creatorii caută să descopere durabilul, și mai ales confortabilul. Yves Saint Laurent, acest stilist încă tînăr dar clasic în croitoria modernă, mărturisea că durabilul a fost totdeauna țelul său, iar hainele pe care le-a creat în ultimii douăzeci de ani sînt purtabile și vor continua să rămînă moderne atîta vreme cît cerințele vremii acesteia sînt mai ales de ordin practic.

VARA, CÎND E CALD...

Deci, în 1985, *lungă* sau *scurtă*, dar mai ales *„așa și așa"* — lunguță deci —, moda în fel și fel de variante e comodă, nu constrînge în nici un fel dinamismul mișcării. *Materialele* suple, ușoare, împun croieli foarte simple, care lasă pur și simplu țesătura „să-și găsească" forma corespunzătoare. Crețuri din umeri sau simple croieli chimono și o cădere lejeră a materialului strîns adesea cu un cordon în talie, aceasta este în mare forma rochiei anului 1985. Și dacă crețurile încep din talie și, în acest caz, fusta se lungește uneori pînă la gambă, forma rochiei rămîne la fel de confortabilă. Curios, dar pare a se neglija legea rigidă a eleganței de a ne înălța pe tocuri cînd rochia se lungește, în numele unei legi pe care o denumeam a echilibrului... Dar anul acesta, în căutarea cu orice preț a confortabilului, fustelor foarte lungi croitorii le-au alăturat sandale fără toc sau cu un toc foarte mic, pentru că, pretind ei, așa o „cere" sănătatea coloanei noastre vertebrale. Bluzeuri pînă în talie sau pînă în dreptul șoldurilor, decolteuri rotunde sau ascuțite în față sau în... spate, mîneci, cel mai adesea, chimono sau simple dreptunghiuri prinse la umăr, cordoane late, și nu în talie, ci mai ales pe șolduri, acestea sînt alte elemente menite să constituie acel tot care este moda anului 1985.

Linia în V continuă să prolifereze, fără a mai fi o noutate. În acest caz, creatorii au căutat și au găsit un accent, subliniind în întregime... circumferința șoldurilor. Cordoane, dacă astfel se pot numi fișiile acestea late de douăzeci, treizeci și chiar treizeci și cinci de centimetri, înconjoară și accentuează nu talia, ci șoldurile subțiri ale adolescentelor.

CÎND BATE VÎNTUL RECE

Pe lîngă compleuri, fustă și jachetă, fustă dreaptă, uneori îngustîndu-se în partea de jos (să nu uităm linia de croială în V), și jachete voluminoase, cu gulere înalte sau revere imense, apare

„rochia mantou", din aceeași stofă masculină. Yves Saint Laurent preferă mai ales pepiturile, alții, ca Rocco Barocco, jocul dungilor, căci îngăduie ingenioase combinații geometrice. Unii adaugă guiere albe, care subliniază reverele mari, late sau guierele și adînci, alții eșarfe uriașe, vaporoase, din materiale imprimate, firești, cu buline... Încheiate la două rînduri de nasturi, „rochiile-mantou" subliniază perfect linia unei siluete subțiri, ascund cu meșteșug defectele alteia și oricum țin de cald în sezoanele acestea în care vremea apare mai capricioasă ca moda însăși.

Și pentru că acei care ne îmbracă încearcă să fie cu picioarele bine înfipte în realitate, lansează în ultimele sezoane constant o modă căreia îi zic: „*în straturi*", iar pe înțelesul nostru, posibilitatea de a purta cît mai multe veșminte, de a le îmbrăca în funcție de capriciile timpului. Acestei idei practice îi spuneam compleu. Numească-se cum s-o numi, dar moda „*în straturi*" cuprinde, normal, o fustă sau pantalon, cîteva bluze, veste scurte sau lungi și comode, pulover, jachete trei sferturi cu guiere imense, care se pot transforma în glugi sau o altă piesă vestimentară, pelerina scurtă, care se poate transforma ușor în capișon sau glugă.

Mantourile sînt și mai practice, locul celor din stofă, în modele destul de puține, fiind luat de hainele „antifrig", în stil sport, ușoare și atît de practice sau de cele din blănuri, de cele mai multe ori artificiale.

CULORILE „VORBESC"

Culorile apar într-o asemenea varietate încît nu se poate spune altceva decît că se poartă... toate, în nuanțele și tonurile cele mai frecvente pe scena modei. Și cu toate acestea, să nu ne imaginăm că o gamă cromatică apare întîmplător. Roșul aprins, atît de solicitat în moda franceză de primăvară și vară, este o culoare care exprimă prin excelență vitalitate. Dar și tonurile pastelate, de care moda se folosește pînă la sațietate, nu sînt doar expresia unor subtilități coloristice, unui rafinament anume, și ne gîndim la griurile și bejurile, dar mai ales grej, această nuanță în care cele două tonuri se amestecă. Și pentru că vorbeam despre delicatețea tonurilor pastelate, să nu uităm faptul că ele amintesc petalele florilor, aripile fluturilor, boarea primăvăratică, într-un cuvînt iubirea de natură a omului acestui secol. De aceea și rochiile verii sînt (din mătase mai ales, din bumbac sau in) în nuanțele acelea delicate de care pomeneam. Negrul și albul, care persistă în colecții, din anii trecuți, pentru hainele de zi ca și pentru cele de ocazie, se supun aceleiași idei, de permanență. Ce poate fi mai nedemodabil, ce achiziție poate fi mai sigură într-o garderobă decît o rochie neagră, cu eșarfă albă de mătase, sau chiar o fustă neagră și o bluză albă (se poate și invers, cu același efect: o bluză neagră și o fustă albă...). În acest caz, repartiția culorilor se face mai ales în funcție de conformația noastră fizică. Dar scoaterea de la naftalină și lansarea într-o infinitate de culori a picourilor și dungilor constituie, după noi, mărturisirea cea mai directă a intenției de durată. Buline maron, negre, verzi, mai ales pe fond alb, galben sau bej. Albe pe fond negru sau bleumarin. Nimic, dar nimic, par a ne spune creatorii, nu e mai frumos decît clasicul compleu sau rochie din material bleumarin cu picouri albe, iar pentru vremea rece: stofe fine, cu dungi subțiri albe, pe același fond bleumarin.

Nu, nu putem încheia aici. O modă e un întreg, o modă are accesorii, pălării; se poartă turbane groase, mai degrabă pentru căldură decît pentru frumusețe, se poartă mănuși lungi, trei sferturi, care să acopere bine încheieturile și să apere de frig, se poartă mult periele, multe șiraguri de perle pe toalete de după amiază, flori, lanțuri metalice... Ciorapii sînt în continuare colorați, groși

în sezoanele reci, iar încălțămintea comodă, cu tocuri plate sau foarte mici, fără a exclude pe cele înalte.

În această modă — mai exact mode —, căci coexistă fel și fel de tendințe, să nu uităm că marele Voltaire spunea că „moda este un lucru serios, căruia i se datorează respect"; iar un înțelept renascentist remarca: „Gîndiți-vă în ce fel doriți să fiți stimați și alegeți-vă costumul în consecință..." Și, în fine, Baudelaire gîndea: „...desăvîrșirea vestimentară stă în absoluta simplitate — la drept vorbind calea cea mai bună spre a te distinge".

ANETA POPESCU

MODA JAMNA

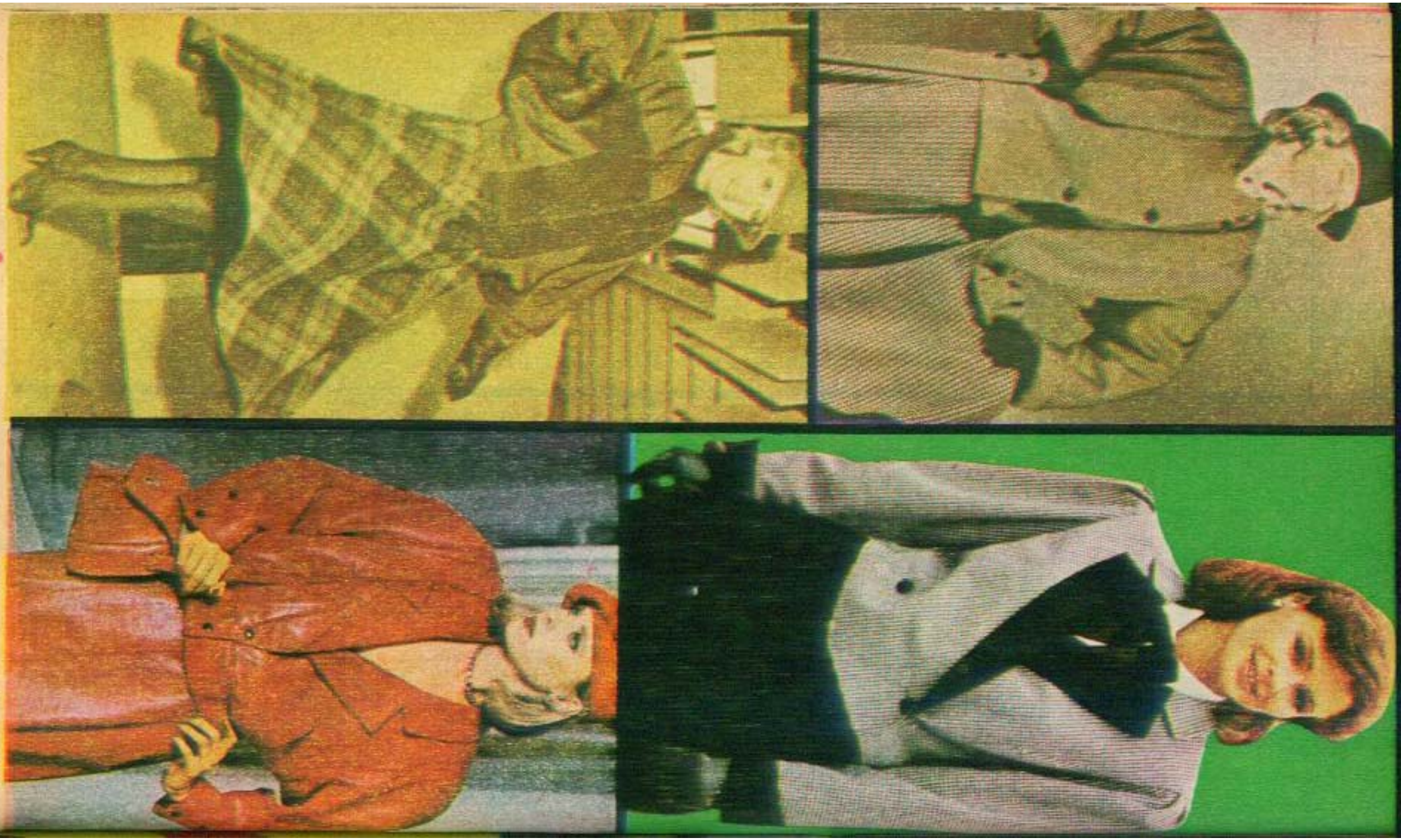

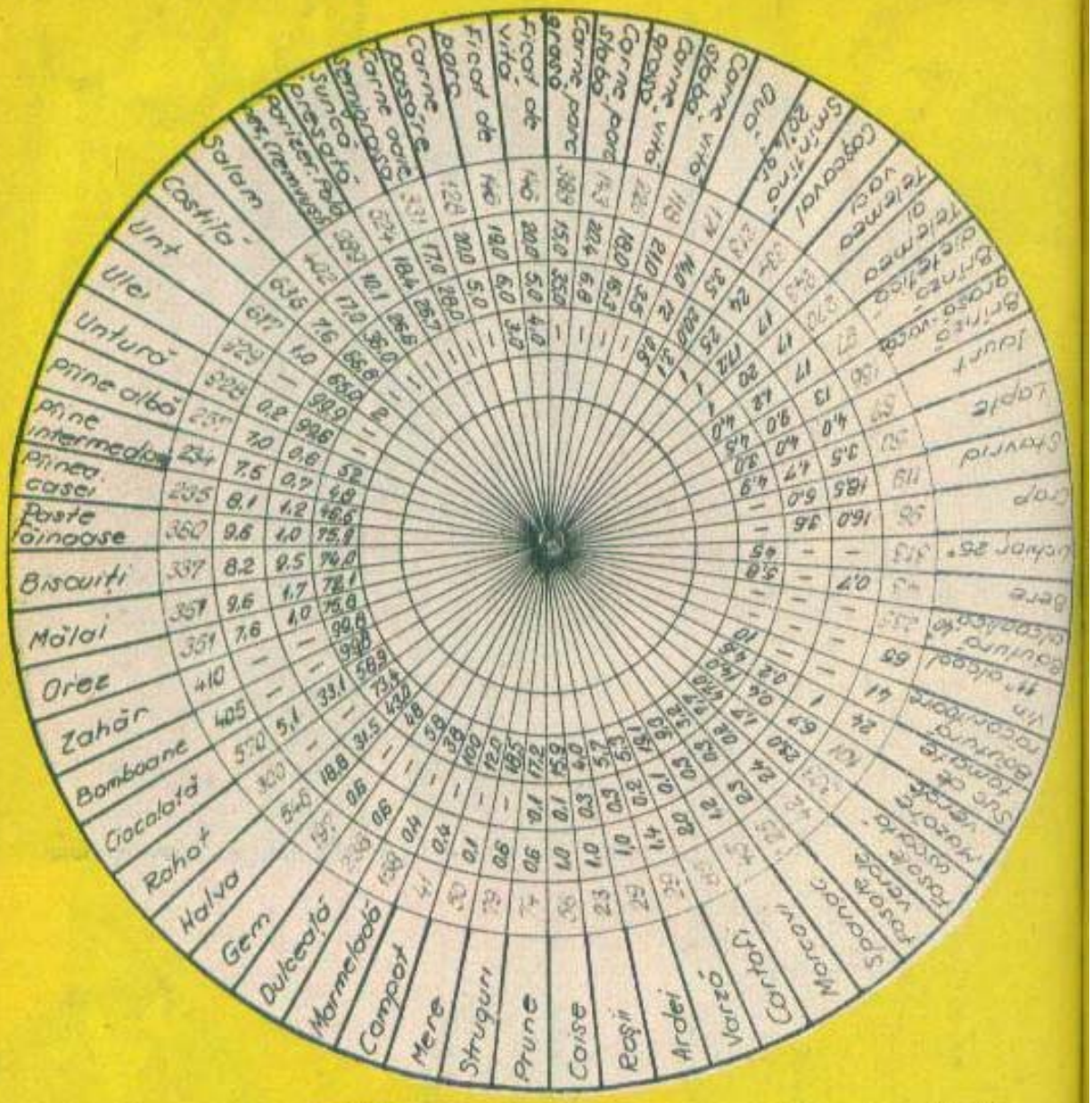

PENTRU O ALIMENTAȚ

VREȚI SĂ ȘTIȚI CÎT CONSUMAȚI SUB RAPORT

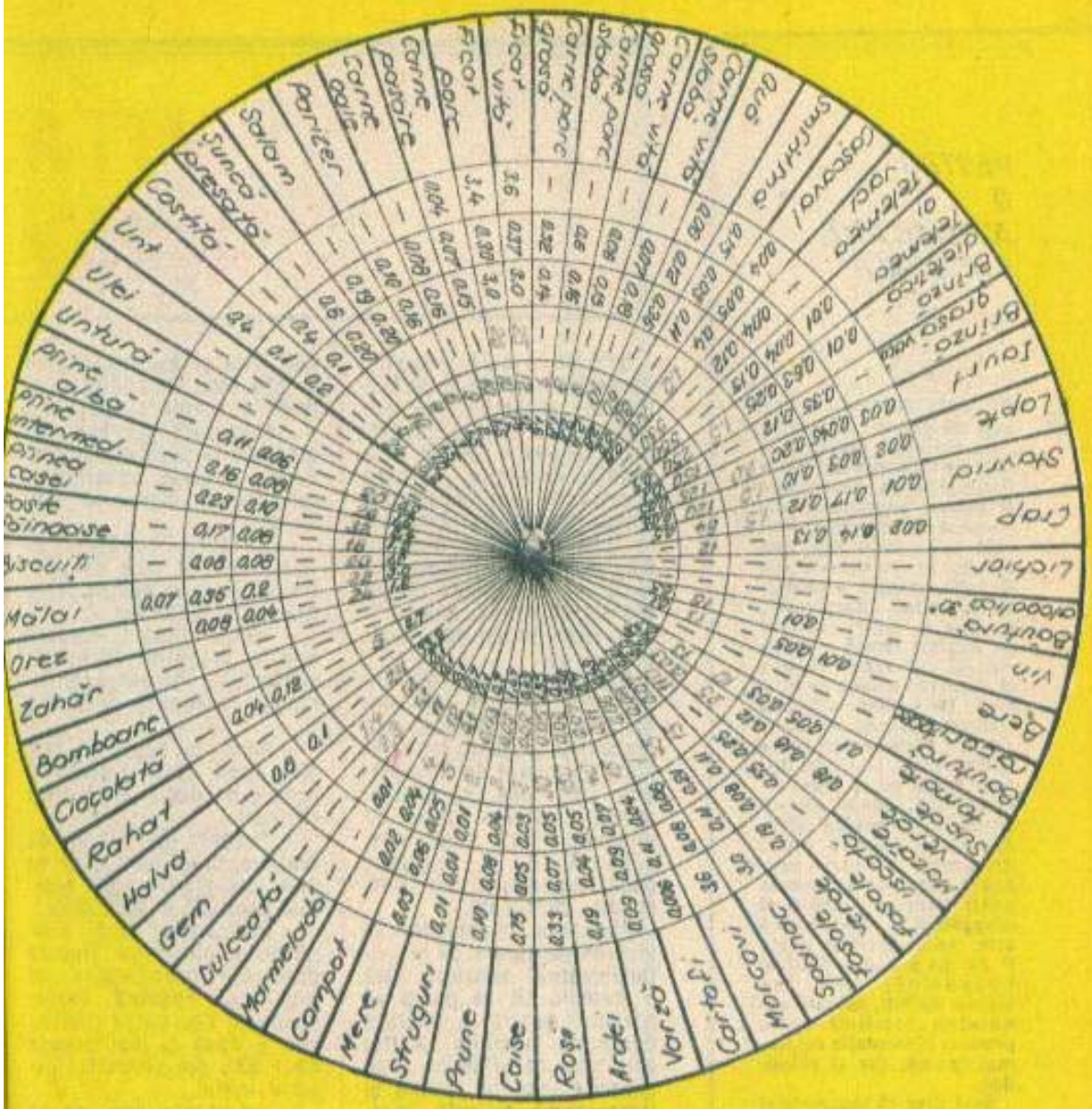

ATIONALĂ

VITAMINIC ȘI CALORIC?

Puteți afla cu ajutorul acestor două discuri pe care le decupați, le lipiți pe un carton pentru mai multă siguranță în manevrare, le suprapuneți și le capsați în centru astfel încît cercul cel mic de deasupra să se rotească liber. Prin spațiul tăiat în rozeta de deasupra veți citi, în dreptul vitaminelor sau sărurilor minerale, și respectiv calorii, proteine, lipide, glucide, cit

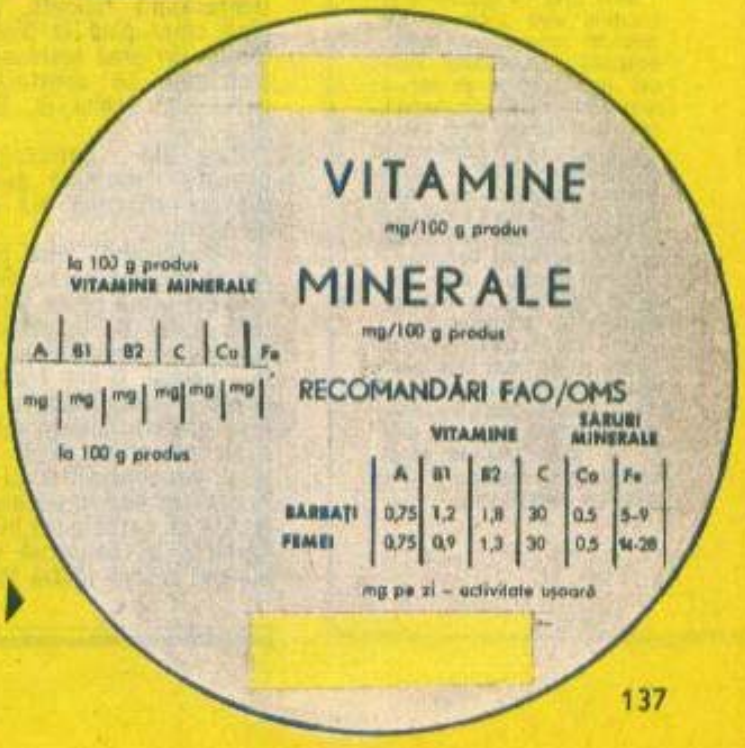

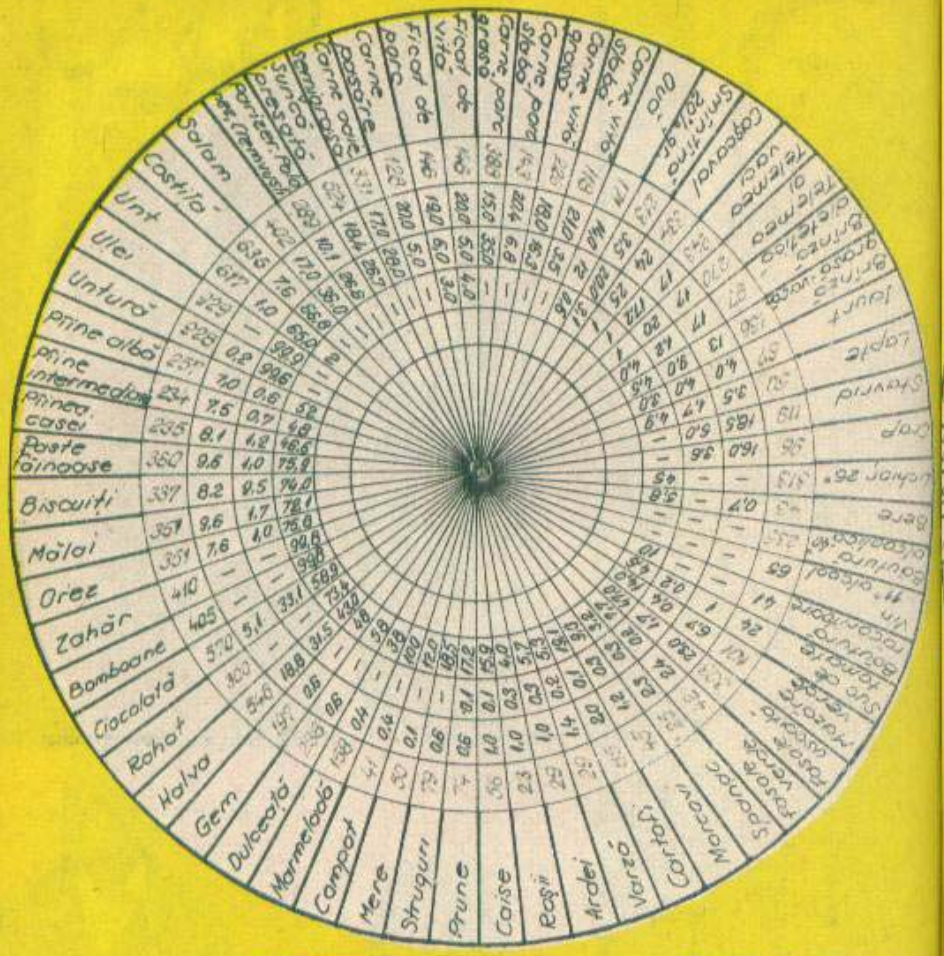

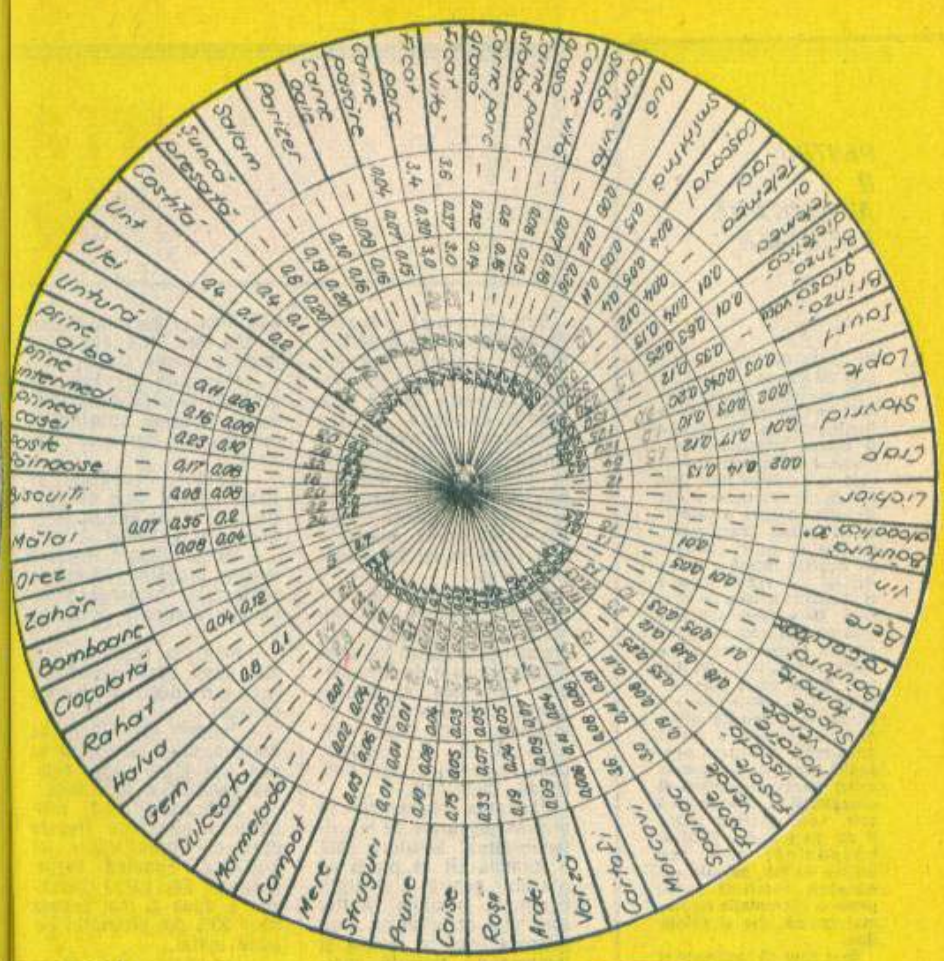

PENTRU O ALIMENTAȚIE RAȚIONALĂ

VREȚI SĂ ȘTIȚI CÎT CONSUMAȚI SUB RAPORT VITAMINIC ȘI CALORIC?

Puteți afla cu ajutorul acestor două discuri pe care le decupați, le lipiți pe un carton pentru mai multă siguranță în manevrare, le suprapuneți și le capsați în centru astfel încît cercul cel mic de deasupra să se rotească liber. Prin spațiul tăiat în rozeta de deasupra veți citi, în dreptul vitaminelor sau sărurilor minerale, și respectiv caloriii, proteine, lipide, glucide, cît

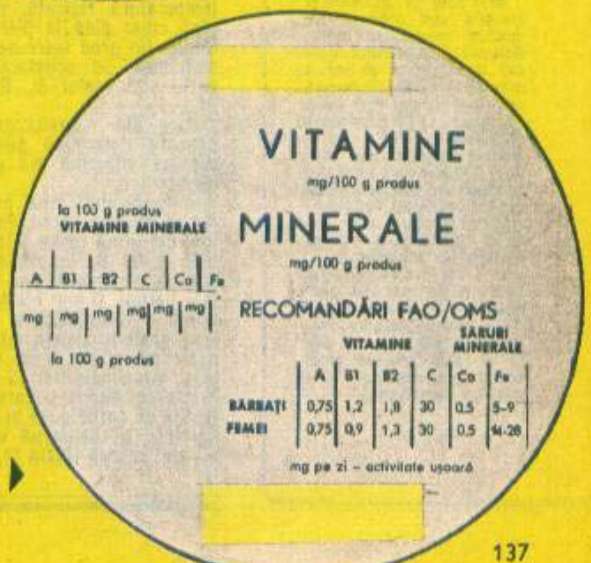

PENTRU O ALIMENTAȚIE RAȚIONALĂ

din toate acestea conține suta de grame de produs.

Specialiștii disciplinei „Bazele alimentației" de la Facultatea de tehnologie și chimia produselor alimentare și tehnica piscicolă a Universității din Galați, în colaborare cu Direcția sanitară a județului și revista „Sănătatea", au pus la punct „cîtirea" pe această rozetă a conținutului sub raport caloric și vitaminic a ceea ce mîncăm. Dată fiind utilitatea unei cît mai largi popularizări, cu permisiunea unuia dintre autori, conf. dr. Rodica Segal de la universitatea gălățeană, ne-am gîndit să publicăm și în Almanahul nostru acest ghid-test. Fiecare persoană își poate calcula astfel valoarea nutritivă și energetică a alimentației sale. Acest joc-test poate fi de mare ajutor fiecărei gospodine, care, ea înainte de toți, asigură sănătatea familiei sale, printr-o alimentație nu numai variată, dar și științifică.

Este știut că legumele și fructele sînt produse cu valoare energetică mare, datorită conținutului ridicat în vitamine și săruri minerale. Pîinea integrală are un conținut mai mare de vitamine și minerale decît pîinea albă, deci o valoare nutritivă mai ridicată. Zahărul este în schimb un dezechilibrant pentru organism, iar grăsimile alimentare sînt deseori neindicate pentru sărăcia lor vitaminică.

Un asemenea ghid poate fi util mai ales persoanelor cu diferite maladii — obezi, diabetici, bolnavi cardiovasculari și alții — și care trebuie să-și constituie regimuri alimentare speciale.

VITA
MÎNC

Organismul uman, această complexă și perfecționată „mașină", are nevoie pentru o bună funcționare de peste 100 de substanțe exogene. Printre acestea un loc deosebit îl ocupă vitaminele. Prezente în toate procesele metabolice, oriunde un proces biologic își desfășoară fluxurile și refluxurile, enigmaticele vitamine își aduc contribuția lor.

Deficitul acestora din alimentație conduce spre instalarea unor maladii, așa precum și prezența lor echilibrată îl apără de îmbolnăviri. De aceea, specialiștii propun creșterea dozelor de vitamine, între care: vitamina A, B, C, asociate, dacă se poate, cu fier, zinc, cobalt, cupru etc.

Păstrarea vitaminelor în diverse preparate ca și „vitaminizarea" acestora, iată o formulă cît se poate de practică pentru a înlătura carențele posibile. Astfel este știut că vitamina C se distruge ușor la lumină și temperatură ridicată, mergînd chiar pînă la pierderi totale. Un grad mare de instabilitate se constată în cazul vitaminelor B_1, B_2 și PP.

Care din „prelucrările" culinare determină pierderile de vitamine ale unui aliment?

- Nu oscilați între prăjirea și frigerea cărnii. Sistemul din urmă reține vitaminele B_1 și B_2 în preparat, acestea distrugîndu-se numai parțial. O mai bună reținere a vitaminelor o asigură grătarul sistem rotisor decît cel clasic. Prin fierbere, vitaminele trec în apă în procent diferit: bucata întreagă de carne pusă în apă fierbinte își conservă vitaminele; carnea tăiată în bucăți mici și așezată pe foc în apă rece îmbogățește vitaminic zeama (supa).

- Preparată în vase sub presiune și ferite de contactul cu oxigenul, substanțele nutritive din carne se păstrează.

- Cartofii curățați și tăiați mărunt care se păstrează 3 ore în apă se secătuiesc de vitamina C.

- Varza tocată trebuie imediat pregătită, timpul de contact cu oxigenul eliminîndu-i prețioasa vitamină C.

- Fierți în coajă și mai ales copți, cartofii sînt mai hrănitori decît prelucrați obișnuit.

- Timpul mai lung de fierbere, ca și cantitatea de apă mai mare reduc puterea calorică a legumelor.

- Reîncălzite fiind, mîncărurile pierd de fiecare dată din proprietățile lor nutritive. Fasolea verde, spanacul sau varza reîncălzite a doua zi mai posedă doar 33% din procentul nutritiv inițial.

- Legumele verzi, ce se pot consuma ca atare, au mai multă vitamină în frunzele mai mari. În mediul acid însă, clorofila se distruge rapid.

- Acizii organici (foarte volatili) din legume se distrug în cazul fierberii în ciocote mari, la foc iute și în vase neacoperite.

- Legumele tocate pierd pînă la 80% din vitamine și săruri minerale dacă sînt ținute în apă peste o oră.

- În tocături puneți din abundență, vara, pătrunjel tocat.

- Fierbeți perișoarele în aburi pentru persoanele ce țin regim, păstrați-le fierbinți și, înainte de a fi servite, tăvăliți-le prin pătrunjel verde.

NIZAȚI
URILE!

- Scoateți, folosind storcătorul, suc de pătrunjel proaspăt și turnați-l în supe sau în ciorbe dacă copiilor nu le place pătrunjelul tocat.

- Frunzele de leuștean și mărar verde sau de țelină se adaugă după gust în toate preparatele fierbinți, dar luate de pe foc. Acoperiți vasul și savoarea lor va fi împrumutată mîncărurilor.

- Preferați supele fade decît să le acriți cu sare de lămîie sau cu oțet. Puneți-le verdețuri și ulei pentru un gust mai bun.

- Combinați 1/2 pahar de smîntînă cu 2 gălbenușuri crude și zeamă de lămîie, cine dorește, și dregeți cu acest amestec ciorba de legume.

- Sosurile servite la chiftele din pește oceanic sau din legume îmbogățiți-le cu gălbenușuri de ou crud.

- În sosurile maioneză, înlocuiți muștarul cu 2 linguriță de zeamă de lămîie.

- Ciupercile fripte la grătar stropiți-le cu zeamă de lămîie.

- Carnea friptă la grătar serviți-o fierbinte, cu 2 cubulețe de unt și pătrunjel verde.

- Peștele alb, pregătit rasol, serviți-l cu cartofi fierți stropiți cu unt și verdeață.

- Toate salatele verzi asezonați-le cu zeamă de lămîie și cu ulei.

- Puneți în laptele fierbinte ce-l dați copilului răcit o linguriță de unt sau un gălbenuș de ou.

- Legumele pentru supe sau ciorbe fierbeți-le mai întîi în apă puțină, în vase acoperite.

- Nu prăjiți ceapa pentru sosuri. Fierbeți-o în apă foarte puțină și treceți-o prin sită, fără a adăuga și apa în care a fiert.

- Puneți peștele pe grătarul încins, după ce ați trecut bucățile prin ulei cald.

- Peste salatele de legume fierte, puneți uleiul cînd acestea sînt fierbinți.

- Fierbeți legumele în apă puțină și nu lăsați să fie trecute din fiert. Dacă pregătiți soteuri, supe sau ciorbe, folosiți în acest scop și apa în care au fiert legumele.

- Apa în care au fiert ciupercile folosiți-o la prepararea sosurilor.

- Nu împachetați carnea în hîrtie, îi absoarbe sucul și o dată cu el și vitaminele.

- Stropiți friptura din cuptor cu sosul pe care îl lasă în tavă.

- Nu sărați niciodată friptura, și mai ales ficatul, în momentul cînd o puneți la fript. Faceți această operație la sfîrșit.

- Bateți ouăle din care veți prepăti omletă cu o linguriță de unt sau cu 3 linguri de smîntînă. Prăjiți în acest caz tot cu unt.

- Puneți peștele la fiert cînd apa clocotește și nu prelungiți inutil timpul peste 10 minute.

- Merele pentru plăcintă dați-le pe o răzătoare din material plastic și înainte de a le călî stropiți-le cu zeama unei lămîi.

- Nu puneți niciodată la fiert deodată (pentru sote) legume ca: morcovi, păstîrnac, țelină, fasole, cartofi. Timpul lor de fierbere este diferit.

- În sosul alb, puneți totdeauna și o lingură de caș-caval ras.

- În piureul de urzici, adăugați 2-3 linguri de caș-caval ras sau de smîntînă.

- Salatele crude din legume verzi aduc multă apă în organism, sînt bogate în săruri minerale și conțin factori nutritivi ce se asimilează ușor.

- Untul ce-l veți folosi la un preparat topiți-l numai pe baie de aburi. Focul îl deteriorează, îi schimbă calitatea și culoarea.

- Dați un morcov mai aprins la culoare pe răzătoarea mică, călîți-l puțin în ulei și turnați-i în supă. Îi va da o culoare frumoasă.

- În sosurile în care puneți vin, adăugați-l numai la urmă, cînd sosul nu mai este pe foc. Altfel își pierde aroma și calitățile.

- Ungeți cartofii spălați, dar necurățați, cu ulei, apoi puneți-i la copt în cuptorul fierbinte.

- Mîncărurilor rămase pentru a doua zi pregătiți-le alte garnituri, din legume proaspete.

- În toate umpluturile în care folosiți orez, acesta trebuie să fie pe jumătate fiert.

- În maioneza rămasă, puneți la refolosire o lingură de apă fierbinte.

- Cînd luați supa de pe foc, puneți-i 2-3 felioare de țelină tăiate subțiri și verdeață. Lăsați acoperit pînă ce serviți.

- O cură de urzici folosită ca infuzie sau preparate duce la o înviorare generală a organismului.

- Puneți telemeaua uscată pentru 2 ore în lapte dulce, călduț.

MODA IARNA

MODA PRIMAVERA

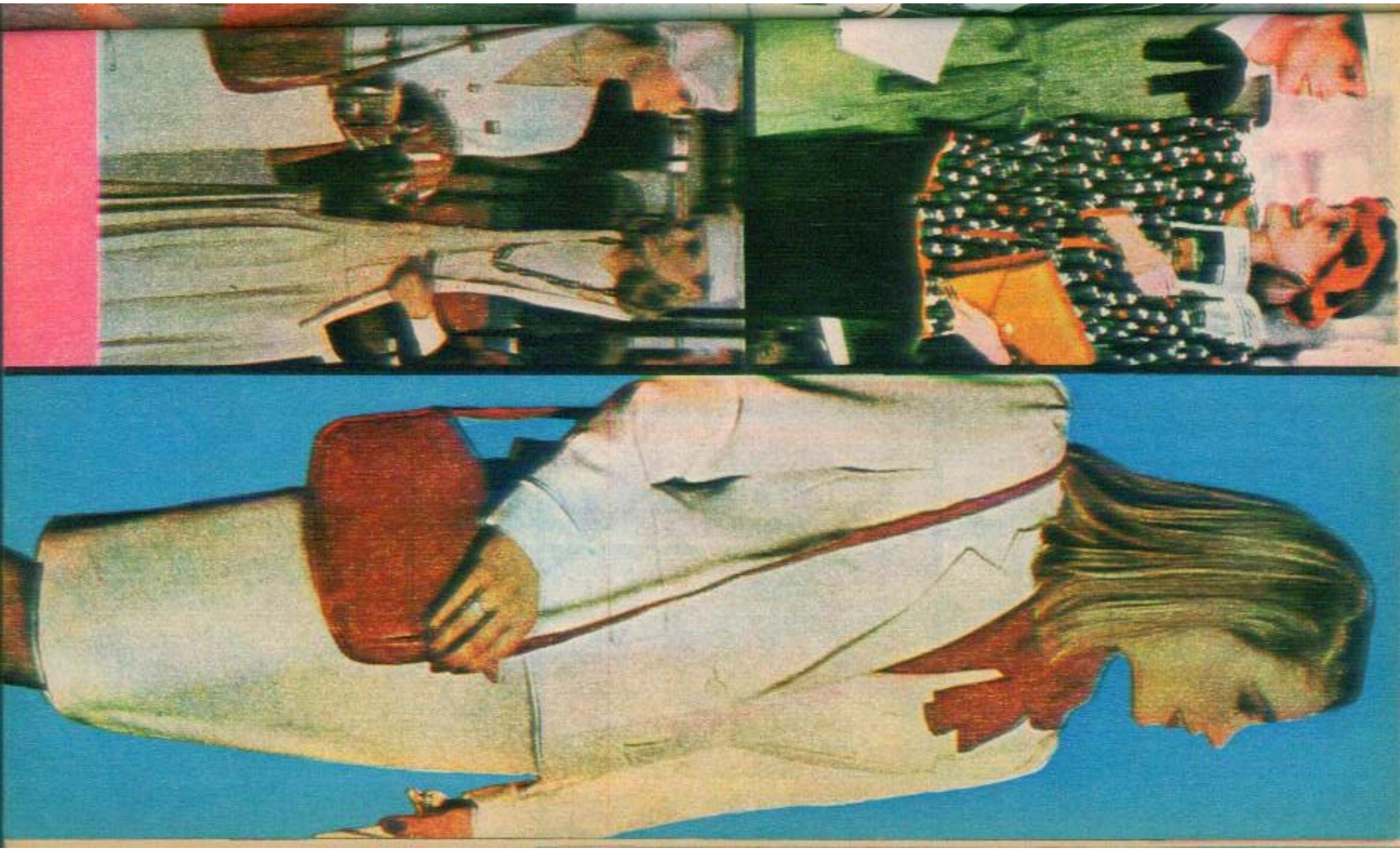

MODA VARA

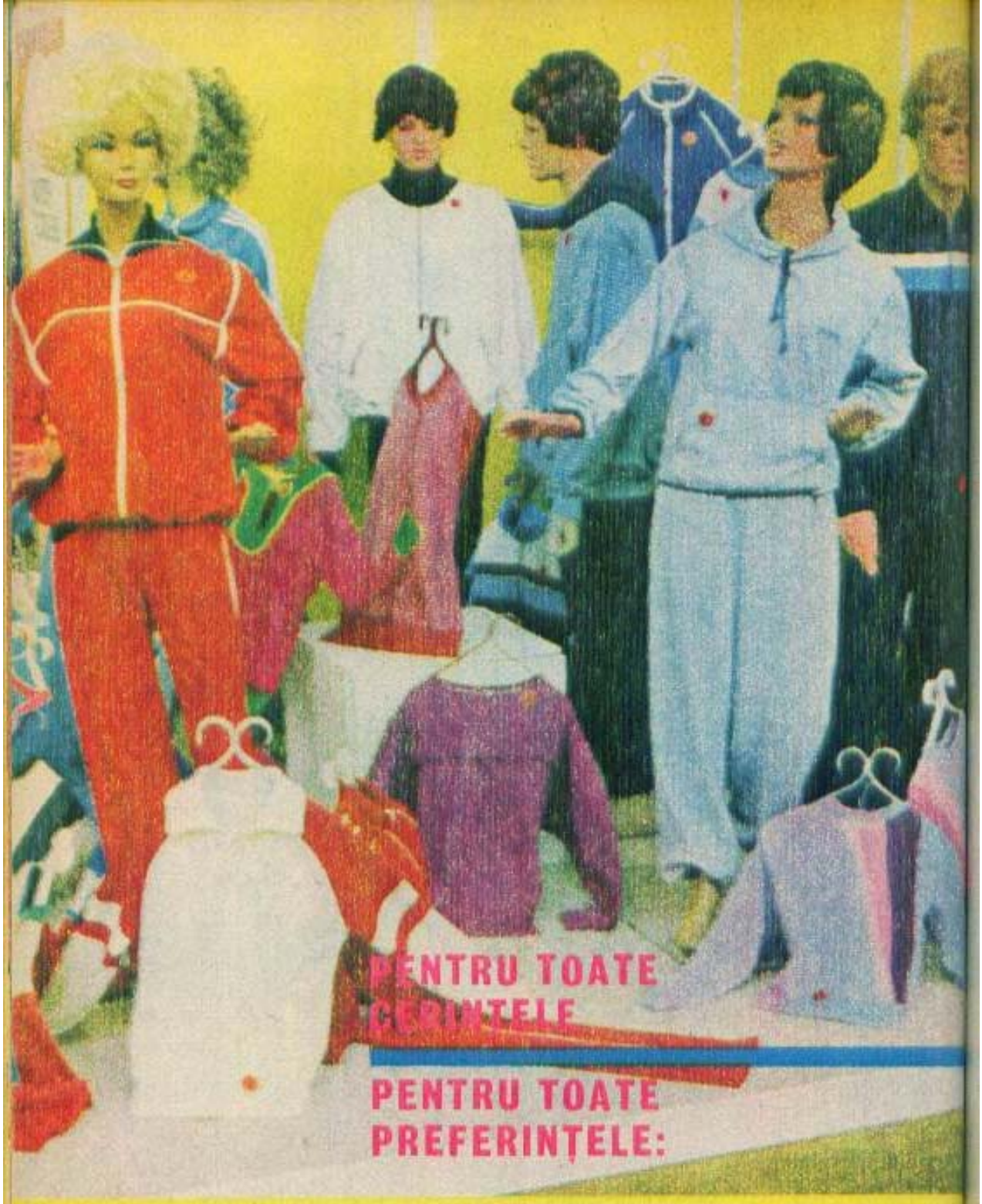

PENTRU TOATE PREFERINȚELE:

Confecții frumoase, trainice, moderne. Fiecare anotimp și fiecare sezon cu moda și linia sa.

Fiecare femeie și fiecare bărbat cu gustul și opțiunea sa.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat vă stau la dispoziție în tot cursul anului.

CABINET COSMETIC

Să fim frumoase, învăţînd din propriile noastre greşeli

La cabinetul de cosmetică al magazinului „Miraj" din str. Colonadelor, am stat de vorbă cu **Adriana Caragiolu** (specialistă în acest atît de delicat domeniu al frumuseţii feminine), prin faţa căreia au trecut mii de femei pentru a învăţa cum să folosească produsele cosmetice potrivite tipului lor de ten, şi mai ales cum să se machieze, ascunzîndu-şi defectele, dînd strălucire şi frumuseţe firească chipului, căci, fără discuţie, fiecare are o frumuseţe aparte, personală, care se „vede", mai ales, dacă ştim s-o facem „văzută".

— *Aşadar, Adriana Caragiolu, după ce, lucrînd în cinematografie, aţi creat „personaje", iată-vă la „Miraj", ajutînd femeile să-şi găsească propria lor personalitate şi, de ce nu, propriul lor personaj. Privind cu ochi de specialistă atîtea figuri, desigur aţi observat bune şi rele în îngrijirea frumuseţii. Pe noi ne-ar interesa care sînt greşelile care se repetă cel mai des, în primul rînd în privinţa îngrijirii tenului?*

— Ar fi foarte multe de semnalat. Eu însă am să mă refer doar la două categorii de greşeli: aplicarea de creme nepotrivite tipului de ten şi stîngăciile, ca să nu zic greşelile de machiaj. Să ne referim la cea dintîi: situaţia cea mai des întîlnită este aceea a tenurilor *deshidratate*, fie că sînt *grase*, fie că sînt *uscate*. Extern, atît cel uscat cît şi cel gras, în cazul lipsei de apă arată cam la fel: descuamate, deci cu o piele care se cojeşte.

— *Cum putem şti că pielea feţei, descuamată, e grasă sau uscată?*

— După **aspectul porilor**. În cazul tenului *gras*, porii sînt deschişi şi pielea seamănă cu o „portocală", e lucioasă şi uneori are şi puncte negre, pe cîtă vreme în cazul celui *uscat*, pielea este fragilă şi porii „invizibili". Vedeţi dar că a aplica pe o faţă grasă tot o cremă grasă este o eroare cu consecinţe neplăcute, cu atît mai mult cu cît tenul are nevoie doar de apă.

— *Şi atunci?*

— În afara faptului că multe dintre noi ar trebui să bea mai multe lichide (excludem pe cele care datorită unor cauze endocrine au retenţii de apă), să hidratăm acest tip de piele folosind o cremă de zi, hidratantă, loţiuni tot hidratante, ca şi comprese cu infuzii şi măşti cu acelaşi efect. Aş semnala faptul că foarte multe femei, folosind o cremă bună, „Apidermin", nu ştiu că acest produs, nutritiv, este recomandabil tenurilor uscate şi uşor ofilite, conţinînd multă grăsime.

— *Şi cele cu ten uscat, căci acesta, ştiţi dv., e şi mai dificil, pentru că se ridează şi îmbătrîneşte cel mai uşor, acestea ce să facă?*

— Cel mai corect ar fi să poată recurge la tratamentul unei cosmeticiene, pentru ca aceasta să intervină cu un proces de hidratare în profunzime prin ionizări. Desigur, e bine de ştiut că în acest caz trebuie să se folosească, obligatoriu, fructele şi sucurile proaspete. Ionizările cu fructe conservate provoacă de obicei alergii acestui tip de ten şi aşa suficient de dificil.

— *Atunci, ce creme să folosim?*

— „Peli-Amar" roşu este recomandabil femeilor cu tenul ▶

NOUTĂŢI DE LA „MIRAJ"

● Pentru prevenirea îmbătrînirii, mai exact pentru întreţinerea tenurilor ofilite, o nouă gamă de produse „*Miss Otilia*" pare a fi o adevărată revelaţie. După cum ne asigură cercetătoarele de la „Miraj", produsele acestea vor deveni cu adevărat de referinţă prin rezultatele pe care le vor da în întreţinerea tenurilor, activînd circulaţia, hrănind pielea, dar mai ales prin efectele de emoliere şi hidratare. Gama „Miss Otilia" cuprinde lapte demachiant, cremă de zi hidratantă, cremă pentru decolteu, ca şi o alta pentru ochi, precum şi pentru masaj.

● Pentru îngrijirea părului gras şi cu mătreaţă, avînd ca efect reechilibrarea secreţiei sebumului, precum şi regenerarea firului de păr, s-a elaborat produsul „*Sanopil*", care se bizuie pe o invenţie românească. Sub aceeaşi denumire apar cîteva noi loţiuni pentru îngrijirea călcîielor cu piele îngroşată şi crăpată, combătînd în acelaşi timp micozele, precum şi pentru unghiile fragile. Apa de gură purtînd acelaşi nume, „Sanopil", are un efect deodorant, antiinflamator, prevenind paradontoza.

● Pentru frumuseţea tenului, a părului, a pielii trupului, cu efecte benefice asupra sănătăţii noastre, trei băi din plante (săculeţe, purtînd marca „*Demin*"). Ele activează circulaţia sanguină, calmează durerile reumatice, cicatrizează micile abcese, avînd şi o acţiune antieczemică, antiinflamatoare şi antiseptică. În toate aceste săculeţe, se află plante pe care le cunoaştem toţi, cum ar fi coada şoricelului, gălbenelele, arnica, busuiocul, pelinul, isopul, sulfina etc.

gras, după cum „Peli-Amar"-ul verde este pentru cei uscat. În genere, pentru toate tipurile de ten gras și uscat sînt folositoare produsele de *hidratare* din gamele: „Bellatrix", „Gerovital" și „April" (care conține suc de roșii și castraveți, mai ales). De menționat și faptul, pe care multe dintre noi îl uită, că aplicarea produselor trebuie să se facă de două ori pe zi, dimineața și seara. Și iată-ne ajunse în fața unei alte greșeli în aparență măruntă, care duce în timp la adevărate ravagii ale tenului: nu ne demachiem seara.

—Adică, nu ne spălăm cu apă?

— Aceasta e altă greșeală pe care o săvîrșesc cele mai multe femei: se spală cu apă și săpun, distrugînd „pH"-ul, adică mantaua acidă a pielii, cum o numim noi, care apără pielea de intemperii.

— Și ce se întîmplă dacă „pH"-ul nu e cel normal?

— Multe, foarte multe rele. În cazul tenurilor grase, prin spălare cu săpun, glandele sebacee sînt „silite" să secrete și mai mult sebum pentru a se reface — apare deci reversul, îngrășarea excesivă a pielii —, iar în cazul celor uscate li se ia și puțina grăsime pe care o au.

— Deci cum să procedăm seară de seară?

— Să ne demachiem corect, în funcție de tipul de ten, cu un „lapte" sau emulsie: laptele antrenează și înlătură praful, celulele moarte, fardurile date peste zi, lăsînd „pH"-ul în stare normală, după care se aplică un tonic, fie cumpărat, fie preparat de noi dintr-un decoct de plante, deci nu mai recurgem la apa de la robinet... E simplu și cu urmări dintre cele mai salutare asupra păstrării tinereții tenului.

— Nenumărate tinere ne scriu adesea cu o disperare reală întrebîndu-ne ce să facă pentru a înlătura pistruii...

— Pistruii și unele pete, fie hepatice, fie provocate de vîrstă, nu se pot înlătura prin nici un fel de cremă. Petele sînt de natură pigmentară și orice produs cosmetic nu face decît să conducă la o exfoliere superficială a pielii, provocînd de cele mai multe ori deshidratare, sensibilizare, și chiar „arderea" pielii, deci să se înțeleagă: stratul cu pigment se află în profunzimea pielii și nu poate fi înlăturat, singura soluție fiind fardarea corespunzătoare, și dacă o femeie are puțină cochetărie, să facă din pistrui chiar un aliat, un argument al frumuseții moderne. Cît despre celelalte pete, să le tratăm cauzele interne, iar ceea ce se vede să încercăm să ascundem cu dibăcie prin fard. Și mai există o situație cînd femeile greșesc: se fardează cînd merg la plajă, sau, în genere, cînd se expun la soare. Să nu confundăm fardarea cu aplicarea unei creme. În contact cu razele solare, fardurile uzează pielea. Vă vorbeam și de o altă categorie de greșeli: cea în care produsele de machiaj nu sînt folosite așa cum ar trebui: femei nu tocmai tinere întrebuințează culori stridente în machierea ochilor sau a chipului, în general culori care le accentuează vîrsta, adăugîndu-le ani în plus fără vreun folos pentru frumusețe. De asemenea, se „uită" că trebuie machiat și, în genere, îngrijit gîtul. Semnalăm, de asemenea, faptul că fardurile pentru ochi, în culori „tari", verdele și albastrul sînt demodate.

— Cum e modern să ne machiem în 1985?

— Accentul, dacă se poate spune așa, trece de la fardarea cu minuție a ochilor spre alte puncte ale chipului, pomeții și buzele, care se fardează cu tonurile aceleiași culori, roșu carnal, deci, o culoare cît mai aproape de cea normală a pielii, fără a exclude nuanțe de roșu mai viu sau ciclamen. Pentru ochi se folosesc creioane gri, maron, genele se rimelează, fără a exagera, iar pleoapele se fardează în rozuri și griuri. Ch deepre coafuri, părul se tunde drept, încadrînd bine obrazul, lăsînd liberă mai ales ceafa.

ANETA POPESCU

CÎTEVA MINUTE SACRIFICATE O SUTĂ ORE DE FRUMUSEȚE

Îngrijirea cosmetică a pielii feței se face cu „măști de frumusețe", ce curăță porii, netezesc micile zbîrcituri, tonifică și regenerează celulele, redînd tenului acea strălucire a tinereții. Ele sînt indicate în orice sezon, ferind fața de agresivitatea factorilor externi (de la vîntul și nisipul mării pînă la asprimea gerului). O mască aplicată corect arată ca în fotografie, ocolind deci zona ochilor, nărilor și buzelor. O puteți extinde fără teamă pe decolteu și pe umeri.

Pentru o piele uscată pînă la normală: amestecați într-o ceașcă mare de porțelan un gălbenuș de ou, o linguriță de miere și o linguriță de rozmarin măcinat fin. Cu o spatulă, întindeți pasta fin pe față.

Compoziția va regiementa secreția de grăsimi a pielii, e antiseptică și catifelează tenul. După 15 minute, clătiți-vă cu apă călduță și ungeți-vă slab cu o cremă hrănitoare (tip „Apidermin").

Pentru o piele normală pînă la grasă: amestecați un albuș de ou cu trei linguriițe de brînză de vaci (slabă). Lăsați pasta să se usuce pe față și îndepărtați-o cu apă călduță. Această mască hidratează, curățînd pielea de impurități, redîndu-i prospețimea.

MODA PENTRU SOȚII DV.

MICILE REPARAȚII

Obiectele din dotarea gospodăriei noastre cu vremea se deteriorează. Dacă pentru cele de strictă specialitate trebuie să apelați la un meșter, pe multe, pe foarte multe dintre ele cu puțină îndeminare, le puteți repara chiar dumneavoastră.

• După o vreme de folosire, piciorul unui scaun „are joc", s-a descleiat. Aceasta presupune că lemnul din care a fost confecționat, cu vremea, s-a uscat și lăcașul de prindere în schelet a devenit prea mare. Scoateți cu grijă piciorul scaunului sau al mesei cu pricina și îndepărtați restul de adeziv și de vopsea din zona de încleiere. Folosiți glaspapir nr. 3. Cu o pensulă, luați adeziv (aracet sau prenandez) și umeziți bine cele două părți ce vor trebui fixate. Așezați scaunul răsturnat astfel încît îmbinarea să se facă perfect, verificînd aceasta cu un echer. Înfășurați cu sfoară, legați strîns, prinzînd zona reparată. Lăsați astfel 24 de ore, dezlegați și lustruiți. Dacă piciorul descleiat este al unei mese care are la partea de sus și o centură din scînduri ce s-a deteriorat, fixați locul cu o menghină de mînă. Aplicați două bucăți de lemn 4/4/10 cm, faceți cu un burghiu patru găuri în fiecare din ele, astfel încît să traverseze și piciorul și centura de lemn. Fixați șuruburi cu piuliță cînd masa este prea masivă. Pentru mesele mici, pe același sistem de prindere, folosiți holțșuruburi.

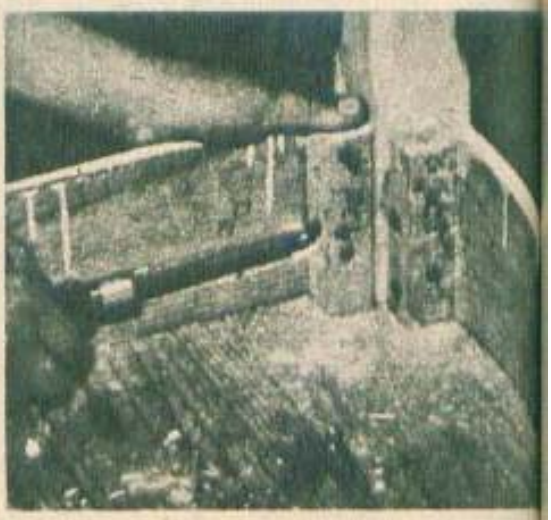

• Cînd sertarul unei mese nu lunecă bine și închiderea acestuia se face cu greutate, precizați mai întîi care este zona defectă. Cu cuțitul unei rindele, luați în straturi subțiri surplusul constatat, apoi cu glaspapir netezițl asperitățile posibile.

• Unele mașini de cusut tip mobilă, fotolii, canapele extensibile pentru o ușoară manevrare sînt prevăzute cu rotițe. Cum acestea se pot deteriora, înlocuiți-le cu altele noi, rezistente, de preferință pe rulmenți. Măsurați diametrul lăcașului de fixare al rotiței ce s-a deteriorat; prinderea celei noi o faceți cu un holțșurub mai mare cu un milimetru în diametru decît lăcașul celei vechi.

• Dacă vopsiți rama unei ferestre procedați astfel: lipiți mai întîi o bandă adezivă exact din marginea ramei, acoperind sticla pe o distanță de 3—4 cm. În timpul operației de vopsire, fără să vreți, aceasta va fi „pictată". Cînd ați terminat vopsirea și rama s-a uscat, îndepărtați banda adezivă.

• Masa de lucru din bucătărie îmbrăcați-o cu o față de melamină rezistentă, nouă. Luați exact dimensiunile, tăiați-o și lipiți-o de fața veche, de pe care ați îndepărtat foarte bine în prealabil toate asperitățile și ați dat-o cu un suport adeziv. Fixați noua față, presînd-o cu greutăți și lăsați-o 8—10 ore. La sfîrșit lustruiți cu glaspapir și pentru finisaj îmbrăcați-o de jur împrejur cu platbandă metalică.

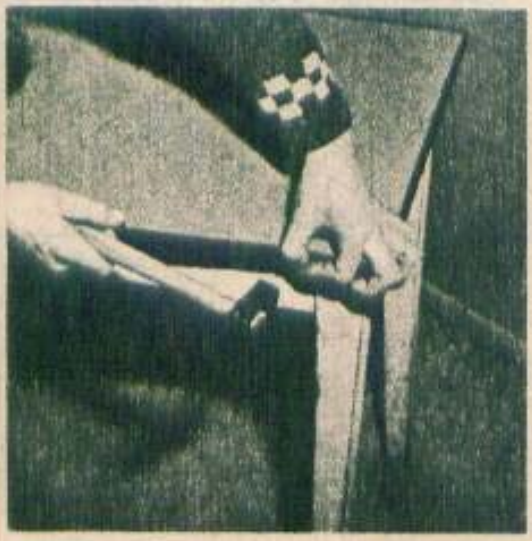

• Reînnoiți o oglindă veche a cărei ramă de lemn s-a cojit îmbrăcînd-o cu o mătase fixată pe suport de aracet. Asigurați ca ornamentul floral să formeze un chenar frumos, echilibrat.

• Nu vă dispensați de scaunele și fotoliile vechi a căror tapițerie o puteți reînnoi chiar dv. Luați măsura spătarului de scaun și a platoului de stat propriu-zis. Din buret gros de 4—5 cm, faceți două perne pe care le fixați la scaunul vechi. În continuare, o husă va îmbrăca pernele respective, petrecîndu-se dublu pe spătar. La partea de jos, o husă plisată, din același material, va masca vechiul scaun. Dacă scaunul are brațe, va căpăta înfățișarea unui veritabil fotoliu. (Desenele a, b: c și d.) ▶

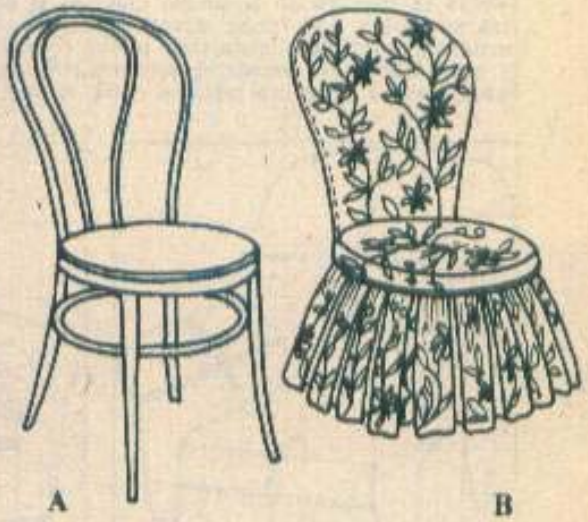

A B

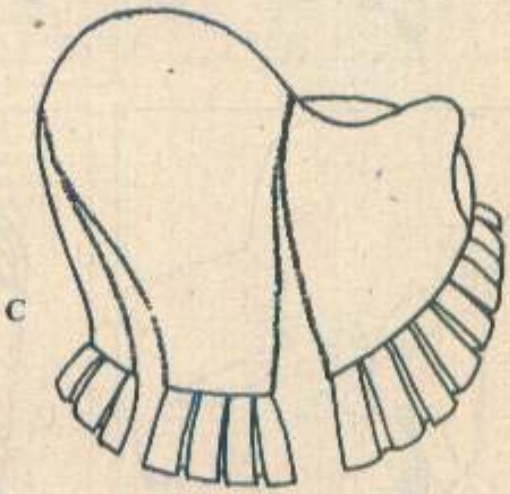

C

D

• Și fotoliile vechi cu arcuri rezistente sau pe perne din poliuretan, cu schelete solide din stejar sau furniruite, se pot recondiționa. Luați mai întîi măsura fiecărei părți componente și construiți separat cîte un tipar. Pe noua stofă de mobilă, verificați ca tiparul să fie așezat pe lungimea țesăturii (deci pe firul de urzeală, lăsînd un surplus de 4—5 cm necesar pentru constituirea burleților terminali.) (Desen A.) Prindeți, ca în schițele alăturate, fiecare parte a noii tapițerii, folosind un ac mare, special pentru tapițerie. Pentru o primă probă, fețele noii tapițerii se prind în ace mari de gămălie, se verifică ornamentul decorativ (care trebuie să formeze un ansamblu uniform) și se lasă așa cîteva ore. Timpul acesta este necesar pentru că la întindere unele stofe pot să cedeze, și cum întinderea respectivă este neuniformă, aceasta se va vedea pe tapițeria nouă. Prindeți mai întîi partea de sus a spătarului sau laturile pentru care stofa este așezată pe firul de urzeală. (Desen B). După aceea pe celelalte laturi (C și D). La colțuri, repartizați lățimea materialului treptat, în mod egal, după ce ați fixat corect centrul. Dacă stofa se destramă, surplusul necesar trebuie să fie mai mare, pentru că în zona de prindere acesta se îndoaie mai mult (E). La partea de jos a fotoliului, stofa este fixată cu cuie cu floare mare, care să asigure rezistența noii tapițerii. Dacă ați bătut un cuișor greșit, scoateți-l și bateți-l din nou. De modul în care se întinde stofa și se bat cuiele depinde reușita operației de retapițare. Pentru a masca cusăturile, ca și locurile unde ați bătut cuie, acoperiți cu un galon decorativ, prins cu o soluție adezivă sau cusut cu punct ascuns în urma acului.

A

B

C

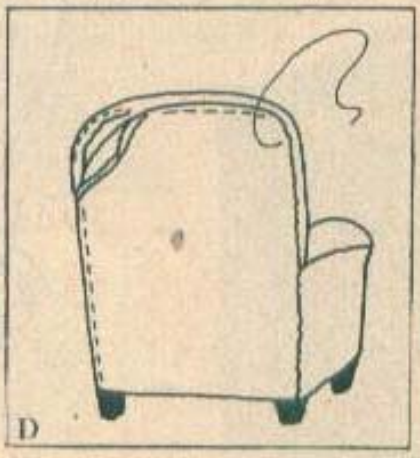
D

E

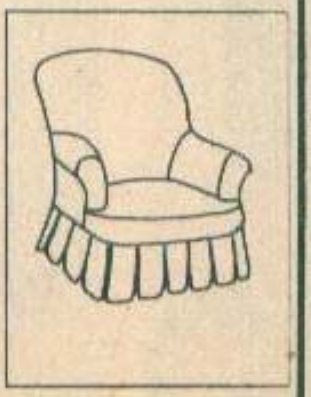

Recomandări de AURELIA DINU

• Cînd se refac inclusiv suportul metalic al fotoliului, respectiv cînd se înlocuiesc arcurile, operația se începe cu montarea chingilor noi, care se fixează în împletitură de șah și se prind bine întinse pe rama fotoliului. Fiecare arc nou se coase pe porțiuni de chingă dublă, iar la partea de sus se leagă cu sfoară pe rînduri verticale, orizontale și de două ori oblice, astfel ca fiecare arc să fie legat în 4—6—8 puncte. Peste legătura de arc se așterne în straturi vată specială sau se fixează buret.

SFATURI UTILE

• PENTRU A FIXA UN ŞURUB RECALCITRANT

Dacă un şurub şi-a lărgit lăcaşul şi nu se mai poate strînge destul de fix (şi dacă nu poate fi înlocuit cu un altul mai mare, datorită îngustimii suportului de lemn), scoateţi-l şi înfăşuraţi strîns o sforicică de cînepă în jurul filetului. În plus, înainte de a-l reînşuruba, muiaţi şurubul cu sforicica în aracet, clei sau orice soluţie de lăcuit.

• GLASPAPIR EXTRA-FIN

Cînd aveţi nevoie să şlefuiţi o suprafaţă pentru a o vopsi, vă folosiţi de glaspapir, dar adesea el poate zgîria obiectul, lucru ce se va observa şi după ce a fost vopsit. Dacă totuşi nu aveţi decît glaspapir de calitate „fin", transformaţi-l dumneavoastră în „extra-fin", frecînd două foi una de alta. Operaţia va elimina grăunţele de sticlă mai agresive de pe suportul de hîrtie.

• LEMN NATUR

Pentru a reda culoarea iniţială lemnului natural al mobilierului ce a prins o „patină" nepăcută în unele locuri, frecaţi suprafaţa cu o flanelă muiată în apă uşor oxigenată. Peste cinci minute, clătiţi cu apă simplă şi lăsaţi să se usuce obiectul în aer liber.

• METAL LĂCUIT

Obiectele din metal lăcuit (rame, ornamente, cutii de podoabe etc.) se spală cu apă şi săpun. În nici un caz cu detergent. După clătire şi uscare, petele rebele vor fi îndepărtate cu alcool sau benzină.

• DISCURI

Curăţaţi discurile dumneavoastră în profunzime cu apă distilată sau cu apă rece adiţionată cu alcool de 90°. Treceţi uşor pe suprafaţa discului un tampon impregnat cu una din soluţii (fără să spălaţi) şi lăsaţi să se usuce.

• EFICACE

Muscuţiţe obraznice zboară nestingherite în jurul plantelor din apartament. Pentru a le îndepărta, înfigeţi în jurul plantei cîteva beţe de chibrit cu vîrful cu fosfor în pămînt.

• PERDELE

Înainte de a le desprinde din cîrligele galeriei însemnaţi fiecare loc al lor cu un pix cu pastă direct pe ţesătură. Semnul va rezista la spălat şi vă va permite o rapidă montare a lor, fără a mai face tot felul de calcule.

• FILDEŞ, OS ŞI CORN

Pentru a înălbi fildeşul sau osul îngălbenit de ani (mînere de tacîmuri, umbrele sau bastoane, bile de biliard, narghilele sau spiţuri de ţigare, mărgele şi podoabe, plăsele de briceag, zaruri etc.), faceţi o pastă din rumeguş foarte fin şi zeamă a una sau două lămîi, acoperiţi obiectul cu acest preparat, lăsaţi să se usuce, periaţi şi lustruiţi cu o piele de căprioară. Succes garantat!

Obiectele din corn (cuiere, mînere etc.) se curăţă cu apă adiţionată cu amoniac (o lingură la litru) şi, după uscare, ştergem uşor cu o cîrpă peste care am picurat două-trei picături de untdelemn.

• METALE PREŢIOASE

Bijuteriile mici şi delicate din aur şi argint îşi pierd cu timpul strălucirea, devenind terne. Faceţi lănţişoarelor, inelelor sau cerceilor dv. o baie de alcool de 90°, într-un recipient de sticlă sau porţelan. Lăsaţi-le o noapte şi dimineaţa puneţi-le să se usuce într-o cutiuţă cu rumeguş de lemn.

• ŢESĂTURI DIN BUMBAC

Pentru a reîmprospăta culoarea albă a ţesăturilor din bumbac mai vechi ce tind să devină bej, fierbem apă cu cîteva rondele de lămîie şi mulem rufa cîteva minute în această soluţie minune.

• CUŢITE CU RUGINĂ

Lama cuţitelor de bucătărie ruginesţe destul de uşor. Putem scăpa de necaz frecînd metalul energic cu o jumătate de ceapă.

• MUCEGAI

Dacă o mobilă a prins mucegai şi mirosul e persistent, nedispărînd după întrebuinţarea metodelor obişnuite, plasaţi în interiorul ei o farfurioară cu făină de muştar (se găseşte la farmacii) şi ţineţi-o circa 2—3 zile.

GRĂDINA DE LÎNGĂ CASĂ

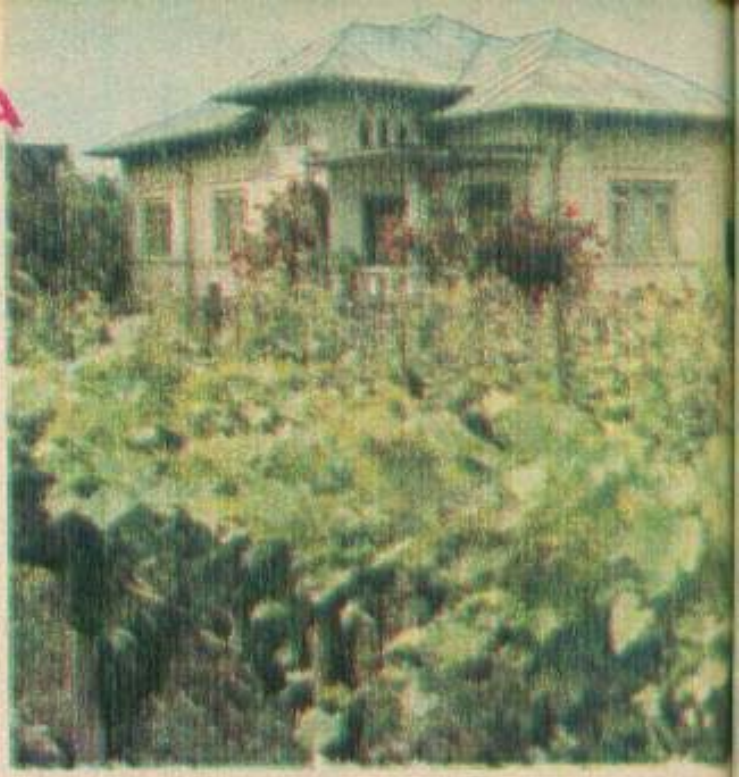

Mai mică sau mai mare, grădina de lîngă casă este o sursă prețioasă de legume, zarzavaturi, verdețuri, fructe necesare mesei de fiecare zi. Gospodărind chibzuit terenul, muncind bine pămîntul, semănînd și plantînd la timp legumele, prășindu-le și plivindu-le de buruieni, se pot obține producții care să îndestuleze casa, iar surplusul să fie valorificat pe bază de contract, obținîndu-se importante sume de bani. Și cum de aceste grădini se ocupă cu precădere femeile, încercăm să dăm cîteva sfaturi privind amenajarea grădinii, sortimentul de legume, îngrijirea lor. Firește, fiecare știe din experiența proprie ce legume îi trebuie, ce rodește mai bine pe pămîntul care-l are, în funcție de fertilitatea, dar și de zona din țară în care trăiește. Unul este sortimentul în zona de șes și altul în localitățile de deal sau de munte. Programul unic prevede ampiasarea în curtea locuinței a adăposturilor pentru animale, păsări, furaje în așa fel încît să ocupe cît mai puțin teren, pămîntul rămînînd pentru pomi, arbuști fructiferi, legume. Legumele se cultivă îndeosebi în cîmp liber. Se poate construi și un solariu pentru a obține legume mai timpurii. Sortimentul de legume va cuprinde, firește, tot ce gospodina are nevoie în casă, începînd cu salata, spanacul, ceapa, prazul și usturoiul, continuînd cu roșiile, ardeii, vinetele, varza, gulliile, cartofii, fasolea, mazărea, castraveții. Pămîntul trebuie îngrășat cu gunoiul de la vite și de la păsări și săpat din toamnă. Tot din toamnă se seamănă salata, spanacul, se pun ceapa și usturoiul. În primăvară se pun răsadurile, care au fost produse într-un colț al solariului sau într-o mică răsadniță separată. Cu chibzuință trebuie folosit tot pămîntul. Pe o latură a casei se pun plante medicinale, pe cealaltă latură a casei se plantează coacăzi și zmeuri. Cu puțină îndemînare, se poate întinde un spalier pe care să fie conduși cîțiva meri pitici. La colțurile grădinei, pe lîngă adăpostul animalelor, se plantează pomi fructiferi. Vița de vie se conduce tot pe spalieri, de-a lungul unei alei. Dacă rămîne puțin spațiu, lîngă adăpostul animalelor, se seamănă lucernă pentru masa verde necesară păsărilor și iepurilor.

Cartofii și sfecla furajeră merg și în grădina casei, dar și pe bucățica de pămînt pe care o are fiecare dincolo de gard, în

SĂ CREȘTEM IEPURI ȘI PĂSĂRI

Femeile au crescut, întotdeauna, pe lîngă casă animale și păsări. Se asigură astfel hrana zilnică a familiei, se vînd statului, pe bază de contract sau achiziții, carne, ouă, și lînă, cumpărînd în schimb produse de care au nevoie, materiale de construcții, fel de fel de obiecte trebuincioase într-o gospodărie. Un animal care se înmulțește și crește repede este iepurele. Un iepure din rasa „Marele Belgian" ajunge la o greutate de 3-3,500 kg, putînd fi sacrificat pentru consum propriu sau pentru achiziții la vîrsta de 2-3 luni. Făcînd toate calculele rezultă că doar o iepuroaică asigură prin descendență între 100-150 kg de carne anual. Iepurii cer un spațiu restrîns de creștere. Cuști suprapuse din plasă de sîrmă și materiale care se găsesc în orice gospodărie. Cuștile care adăpostesc iepurii puși la îngrășat (separat de iepuroaicele cu pui sau care urmează să fete) se așază într-un loc liniștit, ferit de zgomote. Este o condiție pe care fiecare crescător trebuie s-o cunoască și s-o respecte, fiindcă, se știe, iepurele e fricos, zgomotele îl sperie și atunci nu crește bine. Nici la mîncare nu este prea pretențios. Îi trebuie însă multă verdeață: iarbă, lucernă, salată, varză, sfeclă, iarna mănîncă otavă de lucernă, în special, cartofi și morcovi. Apa trebuie să nu lipsească și să fie mereu împrospătată, iar curățenia să se facă regulat.

Pe lîngă iepuri, din curtea oricărei gospodării nu trebuie să lipsească păsările. Fie obținuți cu ajutorul tradiționalelor cloști, fie procurați de la incubatoare, puii de găină se cresc ușor, asigurîndu-li-se hrana prin ceea ce se cultivă în lotul în folosință sau în grădină.

Și iepurii și păsările asigură necesarul de carne, sporind valoarea nutritivă a meniurilor zilnice.

uliță. Din nici o curte nu trebuie să lipsească o fîntînă sau o pompă de apă. Legumele, pomii rodesc bine dacă sînt udați în special în perioada înfloririi și fructificării și în mod deosebit în perioadele secetoase.

Există, firește, multe modalități de organizare a curții și grădinii de lîngă casă, modalități care vorbesc despre spiritul de chibzuință, gospodăresc al celor care trăiesc în satele și orașele țării. Important este însă ca tot pămîntul să fie cultivat, să se practice cultura succesivă a legumelor, să se aleagă sămînță din soiuri productive, să fie îngrijite, ferite de boli și dăunători, în scopul obținerii unei recolte cît mai mari, care să îndestuleze și casa, și piața.

NE PLAC FLORILE ÎN APARTAMENT. CUM LE CULTIVĂM, CUM LE ÎNGRIJIM?

O floare sau o plantă cu frunze mereu verzi, fie că-i vară sau iarnă, creează în casele noastre o stare de bucurie, de liniște. Firește, sînt multe, foarte multe plante și flori care pot trăi și înflori în interiorul apartamentelor noastre. Într-o jardinieră sau în vase separate se pot cultiva primula, cu floarea în cele mai diverse culori, cineraria, begonia, crinul de iarnă, cercelușul, violetele de Africa, asparagusul, ficusul, filodendronul. Feriga și ciclama, multitudinea de cactuși și agave sînt alte plante și flori care aduc un strop de frumusețe în casele noastre. Ele, aceste plante ornamentale, nu sînt teribil de pretențioase, dar au cîteva „secrete" pe care încercăm acum să vi le dezvăluim. În primul rînd ghivecele și jardinierele trebuie să aibă un loc fix în apartament. Nu se mută dintr-un loc în altul decît atunci cînd se transplantează plantele. De la început trebuie bine stabilit locul plantelor. Spre lumină și ferite de curent. Să nu ni se pară curios, dar plantele de apartament, și nu numai ele, trebuie udate la aceeași oră. De ce? Fiindcă plantele își dirijează „bucătăria" în funcție de apa primită. Apa cu care se udă trebuie lăsată într-un vas cîteva ore. Dacă este prea rece, cad frunzele. Trebuie acordată atenție și periodicității udatului. Plantele cu frunziș bogat, cu frunze mari au nevoie de multă apă. Cele cu frunze mici, cu bulbi sau rizomi vor primi o cantitate mai mică de apă. Se udă mai des în timpul înfloritului. Îngrășarea pămîntului se va face moderat, completînd pe cel din ghivece cu pămînt special pregătit de la florării sau luat din grădina de legume. Frunzele plantelor trebuie șterse de praf cu o cîrpă moale.

Din primăvară pînă toamna tîrziu se pot cultiva cele mai diverse flori. În lădițe, în balcoane bine însorite, pot crește și înflori panseluțe, narcise, lalele plantate din toamnă și protejate în timpul iernii cu bucăți de folii de polietilenă. O notă de veselie dau balcoanelor noastre petunia, în multitudine de culori și forme. Cercelușul, condurașul, crăița, mușcata, cu o înflorire lungă și puține cerințe, nu trebuie să lipsească. Toamna se cultivă tufănica, în cele mai felurite culori.

Dacă balconul nu beneficiază de mult soare, în lădițe sau vase de ceramică se pot cultiva crăciunița, ghețișoara, sălcioara, regina nopții și frumoasa nopții. Caprifoiul și vița de Canada dau o frumusețe aparte balcoanelor prin florile lor și prin frunzișul bogat.

Dacă ne plac florile, să le creștem cu grijă!

Pagini realizate de
INA STRĂUȚ

IZOLAȚI LOCUINȚA DE UMEZEALĂ, FRIG, ZGOMOT

De umezeală: adesea, locatarii se plîng că în casele vechi sau chiar în blocurile noi apar pe pereți pete specifice, care pot face ca locuința să devină insalubră. În concepția unora, umezirea pereților este greșit denumită igrasie, fapt care conduce la neaplicarea celor mai eficiente formule de combatere. În construcții, umezeala poate apărea printre altele și prin: ascensiunea capilară, datorită fundațiilor neizolate cînd produce igrasie, dar și datorită condensului determinat de o structură necorespunzătoare a pereților, sau degradarea accidentală a unor elemente din instalațiile sanitare. Fenomenul de migrare a apei, în ce privește sensul de transport al acesteia, poate fi reversibil, cînd apa pătrunde pe aceeași cale prin care părăsește stratul poros și ireversibil cînd fenomenul se produce invers. Aceasta presupune că apa pătrunde pe o față a stratului poros și-i părăsește pe cealaltă, pe care produce de fapt degradarea prin recristalizarea de săruri, provocînd exfolierea tencuielilor. În plus, este cunoscut fenomenul așa-zișelor efloreșcențe. Apa care parcurge terenuri sau materiale de construcție dizolvă sărurile solubile conținute de acestea, le transportă și le recristalizează atunci cînd este pusă în condiții de evaporare. Asemenea fenomen evidențiat prin pete de culoare albă este confundat de necunoscător, mai ales atunci cînd apa se cristalizează sub formă de ace, cu mucegaiul. La umiditatea care a invadat construcția prin ascensiune capilară, zona efloreșcentă se găsește la partea superioară a zonei umezite, deoarece aici procesul de evaporare este cel mai intens.

Cele mai vechi și cunoscute metode de combatere a igrasiei în construcții sînt cele prin care se intervine asupra fundației. Astfel, subzidirea clasică constă în introducerea unei izolații hidrofuge (carton asfaltat, pînză asfaltată, bitum) pe zonele atacate. Zidăria fundației se desface pe lungimi de cîte un metru și înălțimea a trei cărămizi (20—30 cm). Lucrarea se face numai de către specialist, tronsoanele subzidite alternînd din loc în loc cu cele inițiale ale fundației. Ultimul strat de mortar al subzidirii se recomandă să se umple după întărirea subzidirii și să fie combinat cu împănări metalice, care să se îngroape în mortar să nu ruginească. O altă metodă de combatere a umezelii în construcții este și impermeabilizarea zidăriei cu soluții hidrofuge, care pot fi introduse prin injectare sub presiune sau prin acoperirea cărămizilor folosite în construcția fundației cu soluții pe bază de alaun. Oricum, acestea sînt formule la îndemîna specialiștilor, a constructorilor, sînt lucrări pentru care se cer utilaje și materiale speciale. În condiții casnice, cînd pe un perete interior au apărut urme de umezeală fără ca o instalație sanitară să fie defectă, se rade peretele pînă la glet. Se lasă să se usuce sau se ventilează special, apoi zona respectivă se acoperă cu un material hidroizolant. Într-o altă formulă, pe o serie de cuie pușcate în peretele cu pricina se fixează o pînză de rabiț sau un material expandat subțire și se face o nouă gletuire, se tencuiește și se zugrăvește ca un perete nou. *(Vezi fig. 1).* În bucătării, vaporii proveniți din aburii

mîncărurilor se depun pe pereți, pe ferestre și formează condens, deoarece pereții sînt prea reci și nu pot prelua în ritm egal cu producerea lor întreaga cantitate de vapori. O fereastră cu grile de circulație a aerului va asigura eliminarea condensului în parte *(Vezi fig. 2)*. Ca primă formulă însă, hota de bucătărie ar trebui să preia tot acest surplus de umezeală, care, cu vremea, deteriorează locuința.

De frig. Dacă ar fi posibil ca o locuință să fie închisă perfect, locuința aceea ar fi practic nelocuibilă. Prin sistemul construcției, pregătirii pereților, montării ferestrelor și ușilor, apartamentul nostru „respiră" continuu, asigurînd un mediu ambiant sănătos. Și, totuși, cum ne punem locuința la adăpost de frigul iernii? Casele mici, particulare, se construiesc cu ferestrele mari și ușile de intrare către sud. Peretele dinspre nord are ferestre mici și duble. În mod normal, temperatura din mijlocul unei încăperi trebuie să fie cu 3 grade C mai mare decît cea înregistrată în apropierea peretelui dinspre afară. Formula de a monta cel de al treilea rînd de ferestre care să închidă o pernă de aer de 5—6 cm reduce considerabil puterea de pătrundere a frigului în apartament. De asemenea, așternerea pe podul caselor vechi a unei „saltele de bitum combinat cu paie". Împrejmuirea cu bandă adezivă din burete care să suplinească o mai bună etanșeitate a ușilor și ferestrelor este o altă recomandare. De asemenea, așezarea unor burlieți drept apărătoare de frig între ferestre, ca și asigurarea de draperii din țesături speciale, groase, oprește frigul să intre în casă. Specialiștii spun că izolarea de frig a locuinței, mai ales în casele cu pereți prea înalți, se poate face montînd la distanță convenabilă un plafon dublu și fals. Noile tapete existente în comerț lipite pe perete cu aracet fac parțial o izolare a pătrunderii frigului în locuință. Gospodinele știu că în formulele tradiționale, acoperirea pereților, în special a celor dinspre nord, pe timpul iernii cu scoarțe și lăicere, ca și așezarea unor covoare mai călduroase sau a mochetelor pe întreaga suprafață a încăperii sînt bune izolatoare de frig.

De zgomot. Cu precizarea că apărarea de zgomot se face apelînd la aceleași formule ca în cazul apărării de frig, în fiecare locuință trebuie reduse la maximum sursele de zgomot interioare. Așa sînt instalațiile de apă defecte, aparatele electrocasnice, ușile, parchetul etc.

V-am oferit cîteva recomandări practice pentru ca locuința dumneavoastră să asigure un mediu ambiant sănătos, la a cărui realizare putem fi noi înșine coautori.

Consultant de specialitate
ing. ION SBURLAN

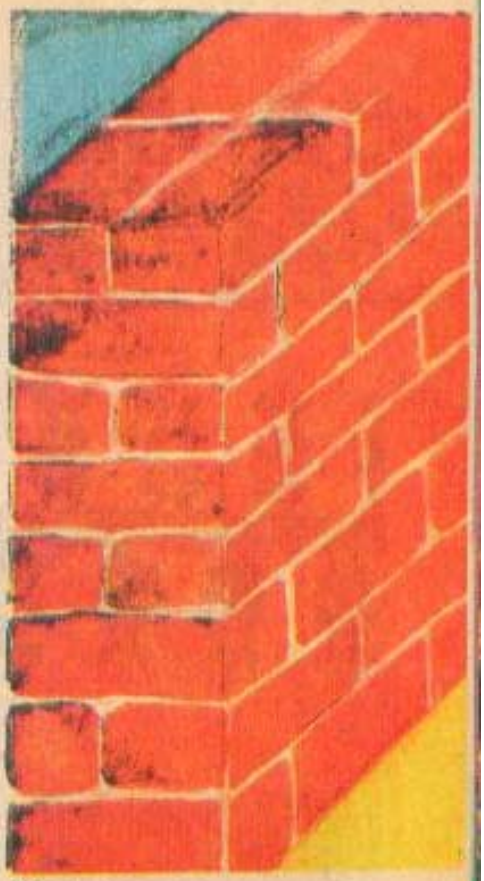

Fig. 1

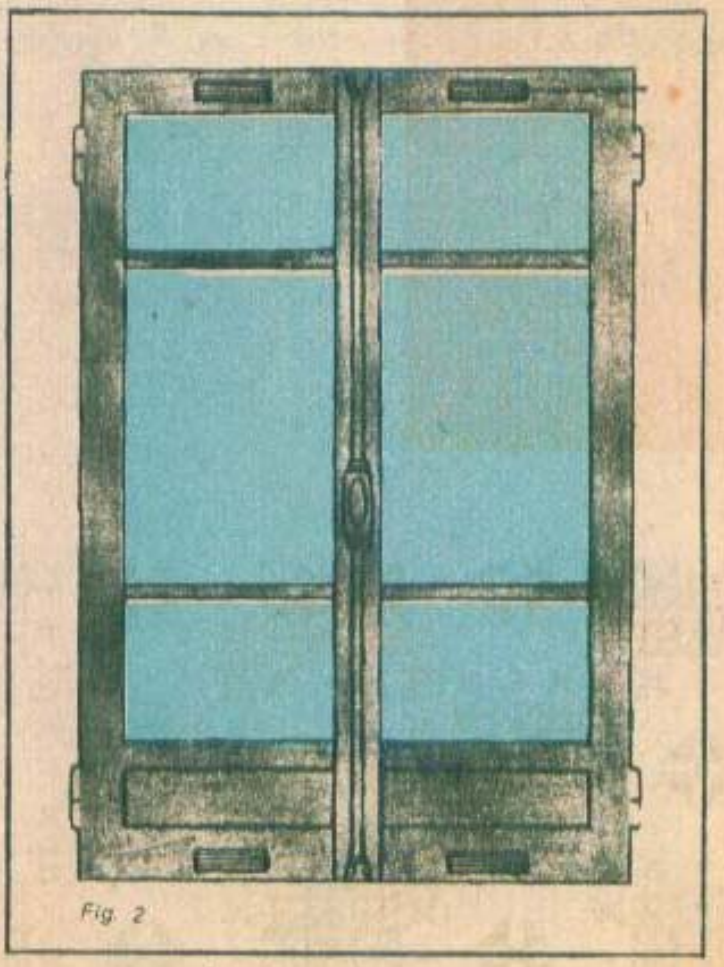

Fig. 2

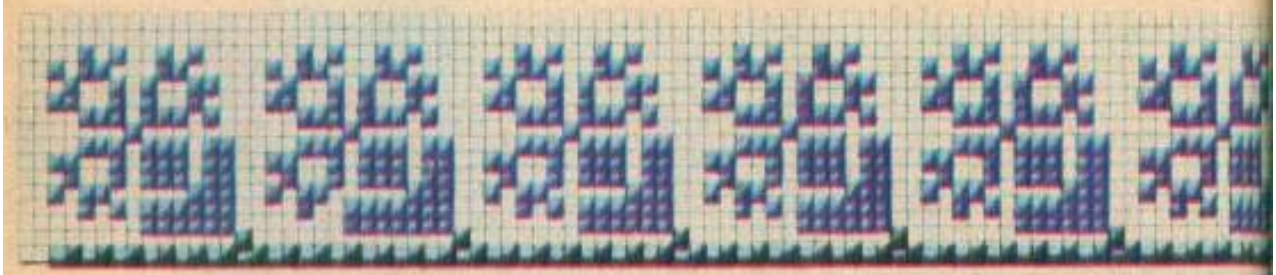

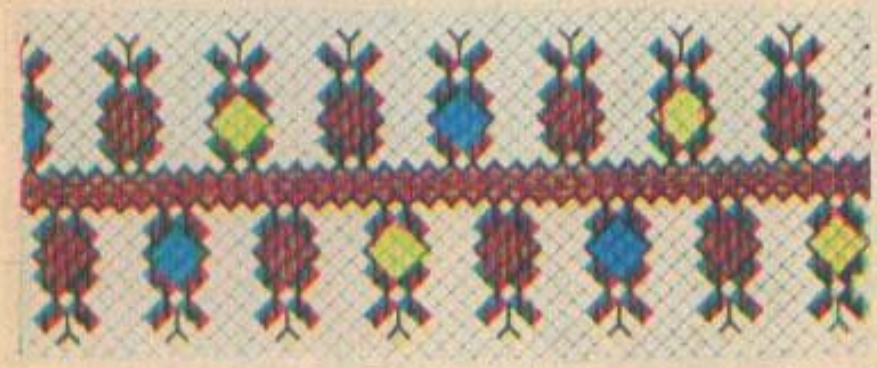

DIN
VECHI
IZVOADE
POPULARE

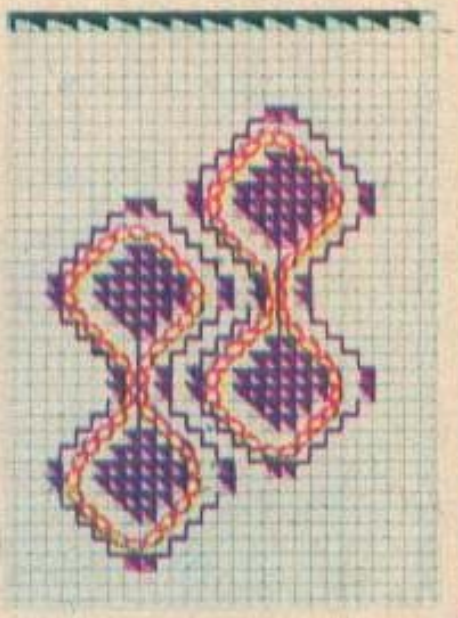

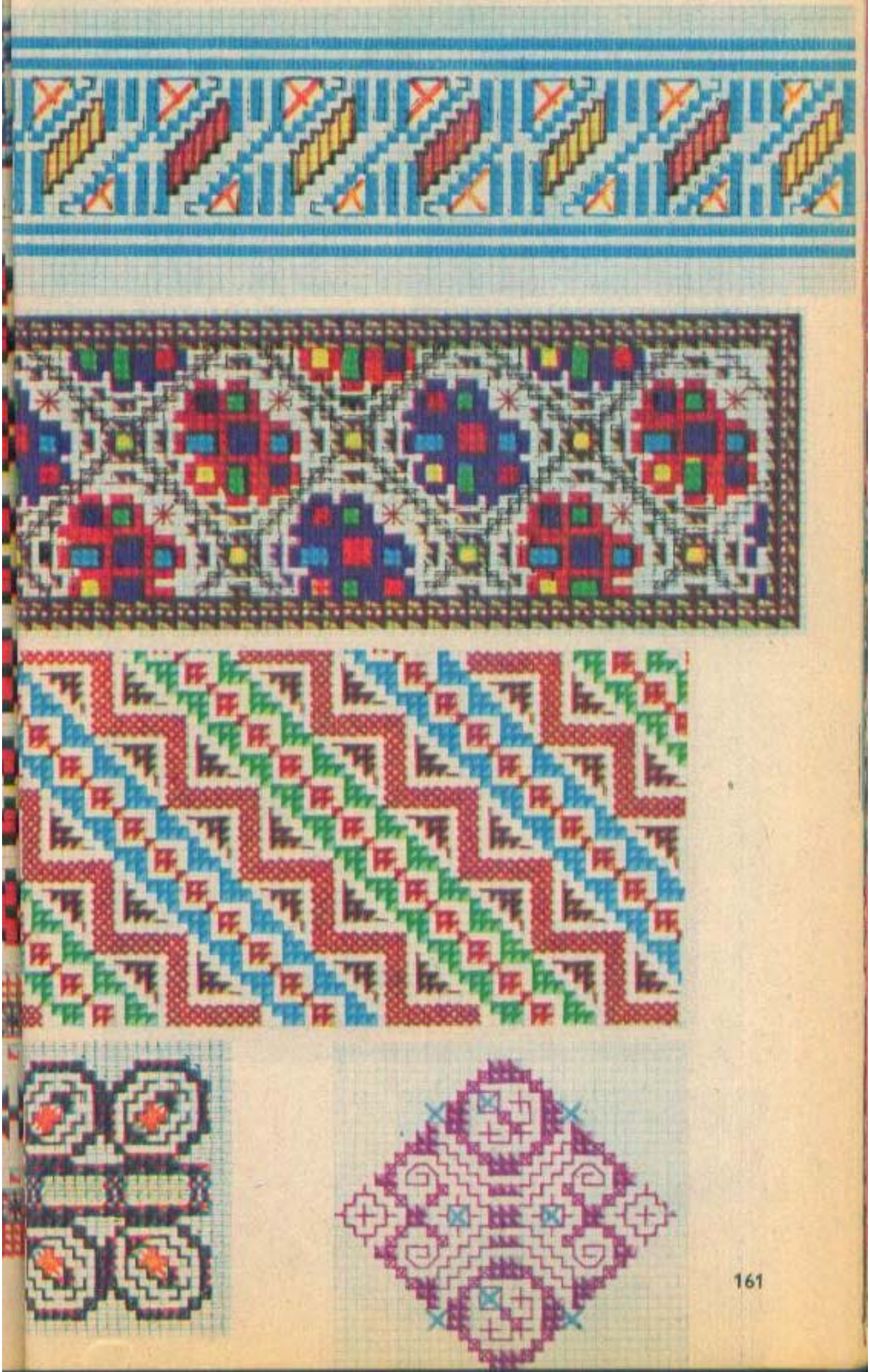

Reparaţi hainele copiilor înfrumuseţîndu-le

S-a rupt pantalonul copilului, deşi era nou nouţ? Reparaţi-l cu fantezie, înfrumuseţîndu-l chiar.

S-a rupt pantalonul de salopetă? Reparaţi-l cu un model decorativ aparte.

prietena mea

NICOLETA

PENTRU NOI, FEMEILE!

Cusutul la mașina electrică de cusut NICOLETA devine o reală plăcere, o pasiune chiar. NICOLETA, odată intrată în căminul nostru, se transformă într-o adevărată mini-fabrică de confecții, utilizarea ei stimulîndu-ne în mod vădit priceperea, îndemînarea, inventivitatea.

NICOLETA realizează, cu ajutorul camelor și accesoriilor de care dispune, o diversitate de cusături cu întrebuințări multiple: bordurat, aplicații, monograme simple; ajurat; montat dantela; broderie străpunsă; cusături decorative (care se pot executa și cu ac dublu, obținîndu-se efecte decorative speciale); cusături utilitare (surfilat, cusătură elastică sau în zig-zag, de legătură, invizibilă, matlasat-vatuit, cusul fermoare, încrețit etc).

Mașina electrică NICOLETA are formatul unei valize (470 x 190 x 350 mm), ocupă un spațiu limitat în incinta încăperii și cîntărește 14,5 kg.

O puteți procura din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat la prețul de 3 830 de lei.

Pentru camera copiilor

Din resturi textile, un ornament pe un suport care va fi de fapt o draperie, ce-i va apăra pe copil de lumină în timpul somnului.

Şi tot din resturi textile, jucării pentru camera copilului.

Nimic nu se pierde... totul se poate transforma

Bătrînul dicton este astăzi mai mult ca oricînd în actualitate, cînd recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor este la ordinea zilei.

Nu există gospodărie în care să nu se găsească resturi de diferite țesături sau obiecte de îmbrăcăminte parțial uzate. Sortate după natura țesăturilor, după armonizarea culorilor sau imprimeurilor, aceste bucăți de materiale pot fi croite în forme geometrice și dimensiuni identice sau diferite. Ordonate simetric sau așezate cu fantezie, prin coasere la mașină se pot obține nenumărate obiecte utile și în același timp de o factură ornamentală deosebită. Pe lîngă sugestiile date în almanahurile din anii trecuți, anul acesta reproducem modelul unor săculețe în care se pot ține o serie de obiecte, un covoraș pe care în zilele călduroase micuțul dv. se poate juca în voie în curte, o cuvertură pentru un pătuț de copil, un sul pentru fereastră sau ușă, care în timpul iernii vă va apăra de frig.

În același mod se pot folosi și firele de lînă, P.N.A. sau bumbac rămase cu prilejul executării altor tricotaje sau obținute din desfacerea unor obiecte deja folosite, fire care își vor găsi o mare utilitate în tricotarea unor lucrușoare mai mici pentru copii, accesorii etc.

Sperăm ca sugestiile noastre să vă stimuleze fantezia și pentru alte obiecte.

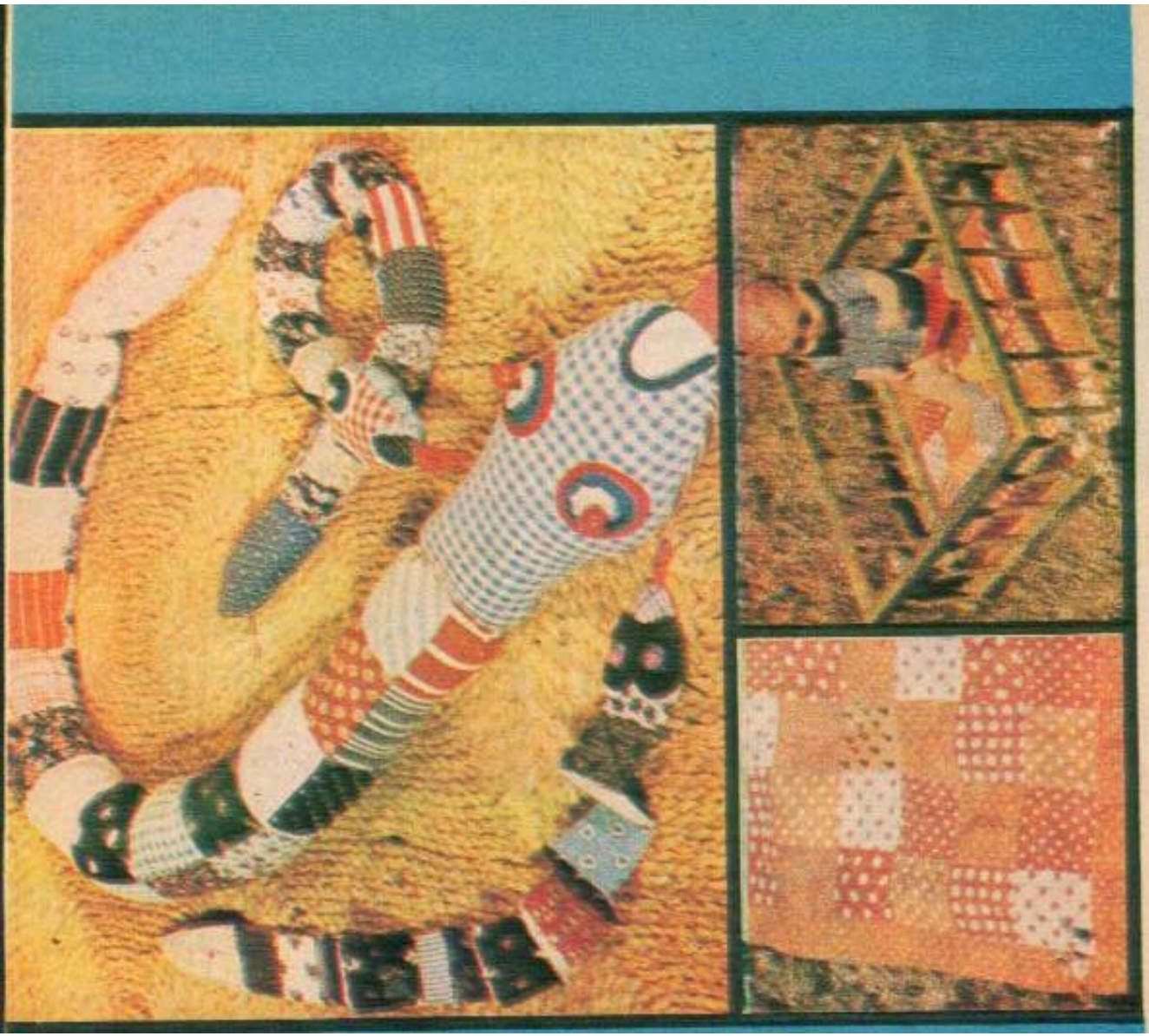

Pernele fac casa mai frumoasă

Veselia culorilor, formele lor — pătrate, rotunde sau dreptunghiulare —, precum și modalitatea de lucru — broderie artistică, în punct încrucișat, în punct de chilim sau chiar tricotate — conferă un plus de atractivitate și frumusețe atunci cînd sînt realizate în armonie cu întreg interiorul.

Și să nu uităm nici latura practică: pot fi realizate cu materiale pe care le avem deja în casă: etamină, fire de lînă sau P.N.A., ață de brodat etc.

Tapiserie: şase motive ce se pot multiplica

Şase motive de tapiserie în relief discret, care se execută pe ţesături ale căror fire pot fi numărate — etamină cu 2 iţe sau pînză de sac —, folosind fire P.N.A. sau de bumbac.

Multiplicate mai mult sau mai puţin, după cum este cazul, ele se adaptează uşor la realizarea unor obiecte ornamentale pentru înfrumuseţarea locuinţelor — cum ar fi peretare, draperii, carpete, huse pentru scaune sau televizor, copertine pentru cărţi etc. — sau pentru executarea unor obiecte de dimensiuni mai mici, de uz personal, bunăoară portfard, portochelari, portchei, geantă sau sacoşă.

Cinci din motivele prezentate se execută în punct de broderie plată verticală, iar unul în punct de tapiserie sau în punct încrucişat.

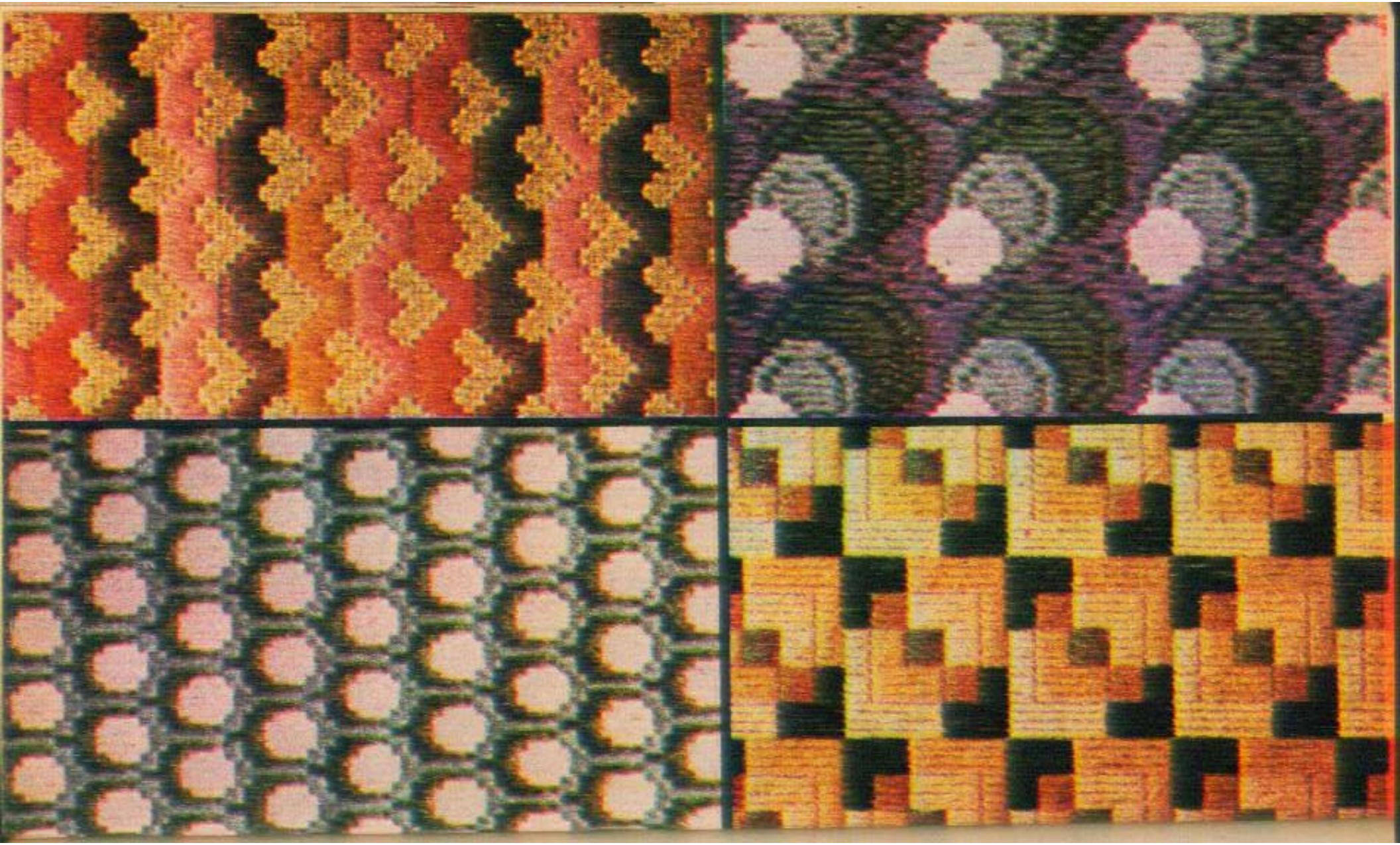

Șosete fantezii

Tricotate din lînă sau fire tip lînă uni sau în mai multe culori, în dungi mai late sau mai înguste, egale sau inegale, în diferite puncte sau cu baghete ajurate sau brodate, cu model norvegian, ciorapii 3/4 completează ținuta călduroasă de iarnă.

Tălpuite cu postav gros, blană sau material plastic, șosetele pot înlocui cu succes încălțările pentru interior.

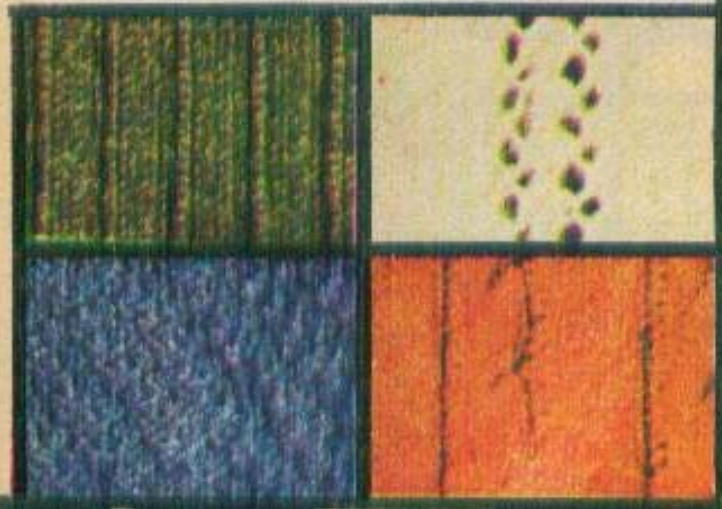

Căciulițele mereu în actualitate

Căciulițele continuă să facă parte integrantă din accesoriile îmbrăcămintei anotimpurilor reci, tricotate sau crosetate din fire călduroase de lînă sau P.N.A., într-o singură culoare sau în mai multe tonuri ale aceleiași culori sau în mai multe culori. Pentru a i se da mai multă atractivitate, garniturii „căciuliță-șal" i se adaugă mănuși lucrate din același fir. Se execută fie în punct ieneș sau jerseu, în punct englezesc sau fals englezesc, în punct elastic sau jacard, în piciorușe scurte sau jumătăți de piciorușe. În special garniturile pentru copii sînt agrementate de ciucuri în culori contrastante sau de broderii multicolore.

Farmecul dantelelor

Nu mai constituie pentru nimeni un secret că dantelele au devenit, pe bună dreptate, un „copil" iubit al modei, pătrunzînd în viața noastră de fiecare zi. Un guler sau un cordon croșetate purtate pe cea mai simplă rochie, o batistă avînd pe margine o horbotă de pe vremea bunicii și aran-

Iată fantezi la reverul unui talor conferă grație și feminitate. Fără a mai pomeni de efectul decorativ pe care il poate avea în interiorul unei locuințe o față de masă realizată din cele mai simple motive.

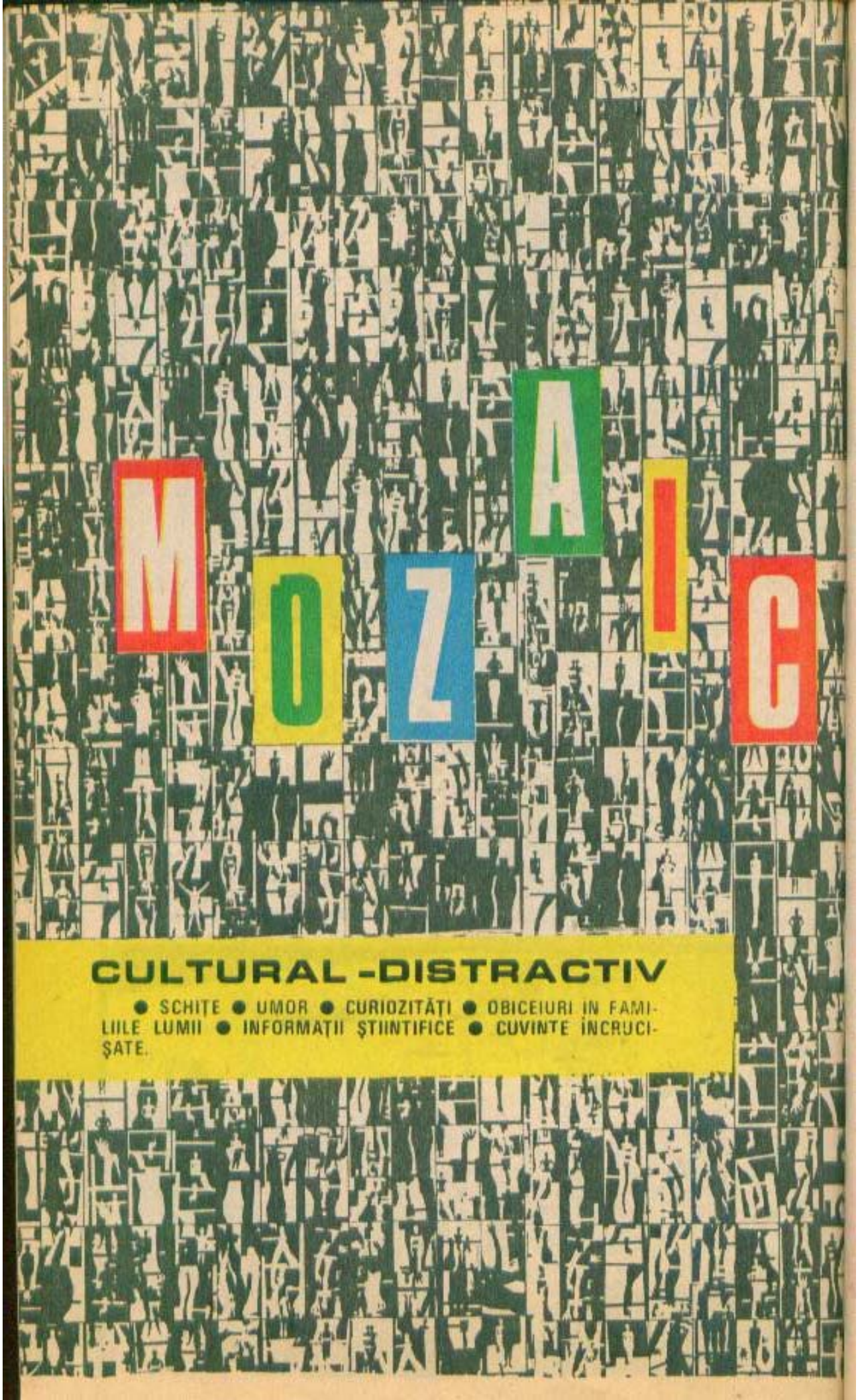

CULTURAL-DISTRACTIV

● SCHIȚE ● UMOR ● CURIOZITĂȚI ● OBICEIURI ÎN FAMILIILE LUMII ● INFORMAȚII ȘTIINȚIFICE ● CUVINTE ÎNCRUCIȘATE.

MIHAIL ZADORNOV

O scrisoare pentru redacție

Sînt o fetiță în vîrstă de trei ani. Vă rog să mă ajutați! De cînd am dirijat la televiziune orchestra filarmonică, fetele din cartierul nostru și chiar și băieții au încetat să se mai joace cu mine. Acuma mă cicălesc și-mi spun vedeta.

Nu știu de ce. Eu tot ce-am făcut a fost dirijatul. Cel mai mult îmi place să dirijez o orchestră. E altceva, o schimbare, față de limbile străine, filozofia greacă și fizica nucleară. Și cum aș putea eu să fiu vedetă cînd nu am nici măcar o păpușă al cărei păr se poate pieptăna. Mama nu vrea să-mi cumpere nici una. Ea spune că sînt un copil minune și că nu trebuie să fiu la fel ca ceilalți copii. Ieri seară, după ce-am fost cicălită în curte, i-am spus de la obraz, că n-am să mai dirijez niciodată la televiziune. Ea și tăticu m-au trimis la colț.

M-am gîndit demult ce să fac. Pe cînd stăteam la colț, am frunzărit prin Platon, dar n-am găsit nici un răspuns. Atunci m-am hotărît să vă scriu.

Stimate tovarășe redactor! N-ați putea să publicați în revista dumneavoastră un articol care să facă praf ultima mea apariție la televiziune? Ca să fiu cinstită, nu sînt încă destul de matură: în orice caz, nu pentru filarmonică. De fapt, ceea ce-ați văzut dumneavoastră a fost un fel de legerdemain. În fond, nu eu am dirijat, ci Gleb în spatele meu. El nu are trei ani, ci patru. A fost de acord să mă ajute, deoarece e singurul care mă înțelege. Și el este cicălit și a fost amenințat că îi vor rupe toate bagheteie.

Vedeți, dacă publicați un articol depreciativ la adresa dirijoratului meu, toți vor fi nemulțumiți față de noi și vor înceta să ne mai ceară să apărem la televiziune.

Atunci Gleb și cu mine o să ne gîndim cum să construim o fortăreață inexpugnabilă, din cărămizi de lut, pe terenul de joacă pentru copii, pe care nu o va putea captura nici unul dintre părinți. În felul acesta vom recîștiga încrederea întregului cartier! Iar apoi... Apoi, probabil, fetele mă vor lăsa iarăși să mă joc cu păpușile lor, iar băieții îi vor permite lui Gleb să fie portar atunci cînd se joacă fotbal.

Stimate tovarășe redactor! În numele tuturor copiilor minune, vă implor, scrieți despre noi articole usturătoare, astfel ca părinții să înceteze să ne pișeze cu planurile și schemele lor lucrative, iar copilăria să nu treacă pe lîngă noi. Bineînțeles că Gleb și cu mine vom continua să dirijăm, el orchestre filarmonice, eu, altele mai mici, dar numai pentru noi. Undeva retrași, să nu ne cicălească nimeni.

Dragă tovarășe redactor, acuma trebuie să închei, deoarece vine mama să mă ducă în camera alăturată, unde sînt așteptată de reporteri de la radio, iar eu încă nu mi-am pieptănat părul. Numai că nu înțeleg de ce trebuie să-l mai pieptăn, deoarece, la urma urmelor, la radio nu mă vede nimeni.

Aștept cu nerăbdare articolul dumneavoastră depreciativ la adresa copilului minune.

Cu sinceritate,
Olia

Muzeul muzicii

Există la Stockholm un interesant Muzeu al muzicii, în care se află foarte multe instrumente inedite. De remarcat este faptul că toți vizitatorii, în special copii, au acces la absolut toate obiectele expuse. Un punct de mare atracție îl constituie această instalație muzicală, care, trebuie să recunoaștem, este construită cu multă fantezie.

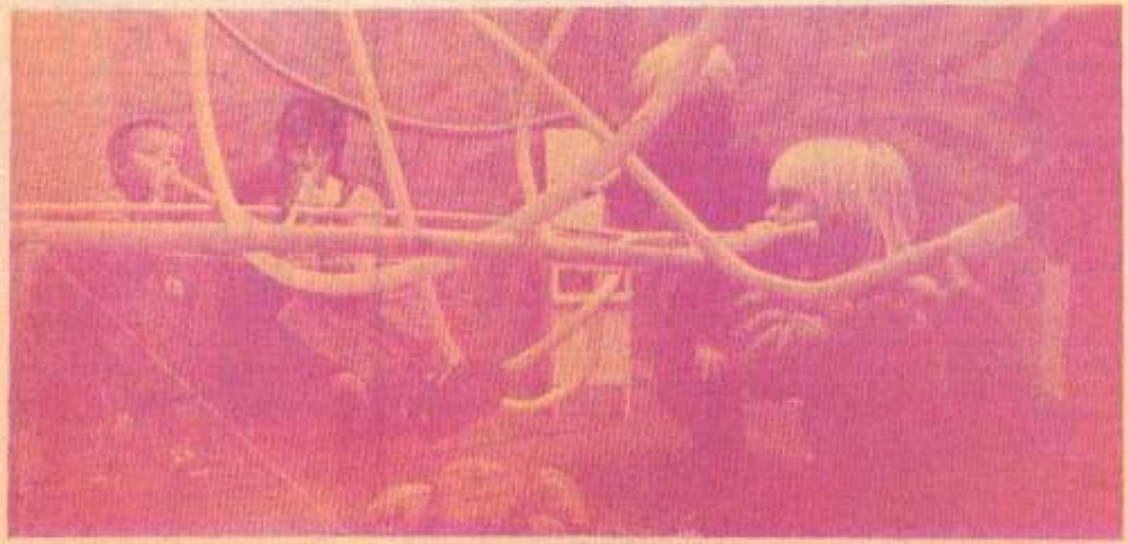

MALKHAZ ȚOTADZE

Marele cîștig

De cînd fiul meu a învățat să numere pînă la 50, a început să-i pasioneze pronoexpresul. Sincer să fiu, nu știu ce-a fost mai întîi. Este foarte posibil ca el să fi învățat să numere pînă la 50 deoarece altfel n-ar fi putut completa buletinul de pronoexpres.

Nu m-am amestecat și nu l-am oprit în preocuparea asta fiindcă eram conștient că banii dați la joc erau folosiți pentru a finanța facilități sportive, așa că de la o vîrstă fragedă fiul meu s-a implicat în dezvoltarea programului sportiv al țării.

Situația a devenit un pic mai complicată cînd și soția mea s-a apucat de joc. Săptămîni în șir, soția și fiul completau buletine cu numere, dar nu au reușit măcar o dată să ghicească 3 din 6. Apoi s-au apucat de mine.

„N-avem noroc, în timp ce tu ai. Joacă și tu, măcar o dată!"

Era ultimul lucru pe care aș fi vrut să-l fac. Încercam să-mi termin lucrul la teza de doctorat și eram tot timpul întrerupt. Brusc m-am gîndit la o stratagemă:

„Nu-i așa de ușor cum pare" — am zis gînditor. „Ca să fii sigur că vei cîștiga, e necesară o muncă meticuloasă, trebuie făcute calcule și o analiză riguroasă".

„De cît timp ai nevoie?" m-a întrebat soția încîntată. Am socotit în gînd.

„Două luni. Cu condiția să nu mă bată nimeni la cap și ca tu să faci lecțiile cu fiul nostru".

Timp de două luni am fost în al nouălea cer. Nimeni n-a intrat în camera mea și nu m-a deranjat din lucru. Mi-am terminat lucrarea la timp. În clipa în care am pus punctul final, mi-am amintit de promisiunea făcută soției.

Am deschis cartea de telefon, mi-am oprit degetul pe o pagină, am notat combinația de cifre pe un petic de hîrtie și mi-am strigat soția.

„Draga mea!" am spus. „Ca rezultat al unor calcule îndelungi și al multor nopți nedormite, am ajuns la cifrele care trebuie să ne aducă cîștigul. Cumpără un buletin, notează numerele astea și mai tîrziu comunică-mi și mie rezultatul".

Toată săptămîna soția a fost cu mîna pe telefon. Și-a anunțat toți prietenii și cunoscuții că după două luni de calcule soțul ei a obținut combinația de cifre care trebuie să-i asigure victoria.

Ieri, soția a intrat palidă și de-o maiestate stranie.

„Cît cîștigi dac-ai ghicit corect toate numerele?" a întrebat ea.

„Nu știu, dar îmi imaginez că cel puțin 5 000".

„Bravo!" a spus ea și mi-a dat un sărut drăgăstos. Apoi mi-a așezat pe masă buletinul și rezultatul tragerii publicat în ziar.

Extraordinar! Toate cele șase numere erau exacte!

În dimineața asta, soția și cu mine am plecat să ridicăm banii. În jurul băncii, șerpuia o coadă lungă. Majoritatea celor prezenți erau prietenii și cunoștințele soției mele și prietenii și cunoștințele lor. Toți aveau pe buletine aceleași șase numere ca și noi. Și dintr-un motiv oarecare, toți îi mulțumeau soției mele în timp ce ea, cu ochii plecați modest în jos, le spunea: „Ei, v-am spus eu..."

Continuau să vină tot mai mulți oameni. Coada cîștigătorilor se lungea tot mai mult.

Cînd s-a deschis banca, am aflat că situația era fără precedent: de obicei ghiceau foarte puțini norocoși toate cele șase numere; de data asta au venit cu combinația corectă peste o mie de persoane.

Deci, suma plătită pentru fiecare buletin se ridica exact la șapte ruble.

După cum, probabil, ați ghicit, soția mea nu numai că și-a informat prietenii și cunoștințele că soțul ei a descoperit combinația cîștigătoare, dar le-a dat și cifrele respective, iar prietenii au avut prietenii lor, cunoștințele, cunoștințele lor...

Nu știu cum se simt alții, dar personal sînt mulțumit de cîștig. Într-adevăr a fost un mare cîștig: cele două luni de muncă în pace au dat roade — nota maximă la doctorat.

Traduceri:
DAN BRUDAȘCU

Fără cuvinte.

ION TIPSIE

Logodnica poetului

Ajuns la frumoasa vîrstă de o jumătate de secol, poetul şi-a vizitat propria-i mamă. Bătrîna i-a mîngîiat pletele şi barba revărsată pe piept.

— Ai crescut mare, fiule! a murmurat emoţionată. Încă de pe vremea cînd erai militar în termen, mi-ai promis că-mi vei aduce în casă o noră frumoasă şi harnică. Îţi mai aminteşti, fiule?

Semicentenarul poet a vărsat, nostalgic, lacrimi în barba-i cărunţă şi şi-a plecat tîmpla pe octogenarul umăr al mamei.

— Dorinţa ta a rămas poruncă pentru mine, mamă! În curînd, după ce-şi va susţine examenul de bacalaureat, va trece pragul casei nora ta, în persoană.

Bătrîna s-a înfiorat duios.

— E frumoasă, zglobie, harnică, devotată?

— Că nimeni alta, mamă! a exclamat poetul. Priveşte-i portretul! În ulei. Este o realizare de prestigiu a unui confrate celebru...

Bătrîna şi-a atîrnat ochelarii pe nas, pentru a se delecta în tihnă cu portretul logodnicei fiului ei. Din străfundurile uleiului, aşternut pe un carton de bună calitate, o fixa, în nuanţe sepia, un dreptunghi haşurat, cu o lentilă verde desenată în centru, înconjurată de fulgere albastre, care perforau o ninsoare cu fulgi portocalii. Dreptunghiul era barat cu o bandă albă, asemenea indicatoarelor de circulaţie pentru sens interzis bicicletelor.

— Nu văd unde-şi este logodnica! a murmurat, îngrijorată, bătrîna.

— Chiar aici! şi-a fixat poetul degetul arătător pe tabloul colegului său celebru. Desigur, încă nu ai reuşit să descifrezi sensurile profunde ale operei. Ea simbolizează magistral farmecul personal al logodnicei mele, trăsăturile viguroase ale caracterului ei de neegalat. Această lucrare epocală îmbină armonios frumuseţea-i fără seamăn — gît de vioară, păr din spice de grîu, frunte din stîncă de marmură albă, piept de violoncel, braţe precum cumpăna fîntînilor din cîmpie — şi extraordinara-i forţă psihică, ce spulberă în chip minunat îndoielile, pierderea de sine, uitarea — vreau să spun —, la care se adaugă o nebănuită forţă de disecţie a fenomenelor lumii contemporane... Sufletul ei, mamă, e ca aburul unui cîmp după topirea zăpezilor, spulberat de trecerea vijelioasă a cailor, aureolaţi în curcubeul ploilor de primăvară...

— Gît de vioară, păr din spice de grîu, frunte ca o stîncă, piept de violoncel şi braţe precum cumpăna fîntînilor?! a clătinat din cap, amarnic, mama poetului. Fiule, crezi, oare, că fiinţa asta poate să facă şi copii?

— Ca nişte zambile, mamă! a strigat entuziasmat poetul. Părul lor bălai, raze de lună, se va revărsa în valuri pe umeri de granit...

— Vai, vai, vai ţie, fiule! a izbucnit bătrîna în lacrimi. O, dacă ai şti cît mi-am dorit să te însori şi tu cu o... femeie!

Păstoriţă modernă

Regina Schlösser de la cooperativa de producţie din Kauern (R.D.G.) este singura păstoriţă din această ţară. Ea are o turmă de 400 de oi, rasa Merinos, pe care o păzeşte cu ajutorul a doi cîini de rasă, pe care i-a pregătit timp de doi ani în acest scop. Să te tot apropii de oi...

I. MIROVSKA

O călătorie cu Bobinca

„...și îți doresc, Sarka dragă, să-ți găsești și tu așa un bărbat cinstit și bun cum e tatăl tău", zise soția mea Helena, și își apropie capul, cu părul pe alocuri încărunțit, de fiica noastră, care împlinise 23 de ani. Amîndouă erau puțin cam ametite. Sărbătoream examenul de diplomă, pe care Sarka îl trecuse cu succes. „Tatăl tău nu m-a mințit niciodată în viața lui, ba chiar odată mi s-a destăinuit că a întreținut o legătură cu o fată, căreia a trebuit să-i salveze viața, deoarece, din dragoste pentru el, ea a vrut să se sinucidă". Apoi își întoarse spre mine fața zîmbitoare și încă frumoasă: „Mirek, cum o chema pe biata fată? Avea un nume tare caraghios".

„Ea este Bobinca", zise Zdenek și deschise portiera mașinii. Astfel ne-am explicat de ce trebuia să ne înghesuim toți trei pe banca din spate a vechii sale „Skodițe". Ne duceam în orașul Hradek, la o ședință unde urma să fie aprobată darea în funcțiune a instalației noastre.

Bobinca se întoarse, arătîndu-ne un fundișor strîns în pantaloni din material supraelastic, apoi se instală pe scaunul de lîngă Zdenek și își azvîrli pe spate șuvoiul de păr blond, lăsîndu-l să se reverse peste spătarul scaunului. Toate acestea le urmăream cu respirația tăiată, încît nici n-am observat că ieșisem deja din Praga. Primul își reveni Ladia. „Prințesă, toți cei care ne aflăm aici, sîntem la picioarele d-voastră".

„În afară de Mirek", îi atrase atenția cu promptitudine Zdenek. „E însurat".

Bobinca se întoarse brusc și mă privi cu atenție. Karel remarcă imediat și începu să dezvolte ideea lui Zdenek.

„Mirek asta ai nostru n-are nici o șansă, nu numai că are o nevastă, dar pe deasupra mai are și o fetiță de un an, Sarka. Și în afară de ele două, pentru el altcineva nu mai există".

„Ia stai măi, ce-l excluzi pe Mirek din viață, așa, în văzul tuturor", zise Ladia, luîndu-mi apărarea. „Eu cunosc fete care aleargă numai după însurăței".

„Bobinca nu face parte dintre ele", se făcu auzit Zdenek. „Pentru că tocmai acest domeniu o preocupă pe ea".

„Cum adică?" am întrebat toți deodată.

„Bobinca este un viitor doctor psiholog... O să dea sfaturi în cabinetele care iau ființă acum... Pentru problemele ce se ivesc în relațiile dintre soți", zise Zdenek izbucnind în rîs.

Bobinca nu ne băga în seamă și, liniștită, ne lăsa să ne distrăm pe seama ei. Stătea în continuare puțin întoarsă spre mine, în așa fel ca să mă poată vedea.

Nu mă simțeam de loc bine sub privirile ei și de aceea am zis și eu ceva, așa, ca să mă aflu în treabă:

„Zdenek exagerează, așa o fată frumoasă nu poate să le dea sfaturi bărbaților, spunîndu-le cum să procedeze ca să poată rezista mai departe nevestelor lor".

Bobinca nu zise nimic. Zîmbi.

Ne-am instalat într-un hotel, după care băieții au mers la restaurant. Le-am spus cinstit că eu aș prefera să mă duc la culcare. Chiar dacă fetița mea nu se mai scula atît de des noaptea, totuși jinduiam după un somn continuu, pînă dimineața. Locuiam cu soția și copilul în aceeași cameră, deoarece în camera de alături stăteau socrii împreună cu cumnata mea. Nu ne complicam viața unii altora cu certuri inutile, dar cîteodată atmosfera devenea încărcată.

M-am întins pe pat, cu sentimentul că omului îi trebuie foarte puțin pentru a putea fi fericit. În acea clipă, ușa se deschise și Zdenek dădu buzna în cameră.

„Dar asta e o nerușinare din partea ta" — se răsti el la mine.

„Zdenek, doar știi că acasă..." doream să-i explic de ce m-am rupt de grupul lor.

„Știu că n-ai voie să spui nimic acasă! Dar de ce te-ai prefăcut că n-o cunoști?"

„Pe cine?" zisei eu bulmăcit.

„Cum pe cine? Pe Bobinca! Te porți de parcă

Fără cuvinte

n-ai mai văzut-o niciodată în viața ta"...

„Dar eu într-adevăr n-am..."

„Lasă pălăvrăgeala! Bobinca ne-a spus totul! Că sînteți prieteni! Numai că ea nu știa că ești însurat".

Am început să rîd. Zdenek se făcu negru de furie, se întoarse cu spatele și ieși din cameră.

M-am îmbrăcat și m-am dus să-i caut. I-am găsit în restaurant, stăteau la o masă, iar Ladia le povestea ceva, probabil niște bancuri. Karel rîdea și numai Bobinca cu Zdenek zîmbeau cu indiferență.

Mi-am tras și eu al cincilea scaun lîngă masa lor.

„Bobinca, am auzit că sîntem prieteni", am început eu, atacînd direct subiectul.

Bobinca îl privi repede pe Zdenek, lăsă ochii în jos și zise încet: „Iartă-mă că i-am spus..."

„Dar asta e o prostie!" am strigat eu atît de tare încît oamenii de la mesele din jur împreună cu barmanul ne-au privit indignați.

„Știu..." zise Bobinca, și se uită la mine cu ochii ei frumoși, azurii, înconjurați de gene negre.

Simțeam că mă sufoc. În clipa aceea, Ladia se ridică de pe scaun și îmi șuieră amenințător printre dinți:

„Cară-te! Ai vrut să dormi, așa că șterge-o!"

„Bobinca, stați puțin... Ce vreți de fapt d-voastră de la mine?" am spus, încercînd să mă stăpînesc.

„De ce îmi vorbești deodată cu dumneavoastră!" mă privi ea fix.

„Doar nu știți nimic despre mine, nici măcar..."

„Nici măcar adresa ta", zîmbi ea tristă.

M-am uitat la Zdenek și am întîlnit privirea lui plină de ură. Apoi mi-am întors ochii spre Karel, care era concentrat asupra unei pete de pe fața de masă. Am ridicat capul spre Ladia, care stătea în picioare.

„Cară-te, sfințișorule!" repetă mai amenințător.

Încă nu adormisem, cînd Karel intră în cameră și începu să se dezbrace.

„Nu pot să înțeleg ce a apucat-o pe fata asta", am zis eu, deoarece nu puteam să suport tăcerea aceea nefirească dintre noi. „De ce-o fi inventat toată povestea asta?"

„Știi, Mirek, asta-i treaba ta..." zise Karel, care era un om pașnic și întotdeauna încerca să evite conflictele. „Dar a fost o prostie din partea ta că ai încercat să negi că o cunoști, față de Zdenek și de noi. De ce-ți era frică? că o să-i spunem soției tale?"

„Karel, dar ce-i cu voi? Eu, într-adevăr, n-o cunosc".

„Ei hai... acum cînd totul a ieșit la iveală, nu mai are nici un rost să negi. Fata a fost atît de șocată de tot ce s-a întîmplat încît și-a luat lucrurile și a plecat, și Zdenek i-a dat adresa ta".

Am sărit ca ars.

„De ce? L-a rugat ea să i-o dea?"

„Nu... dar a zis că tu i-ai fi spus că locuiești într-o vilă pe Vinohrady... Nu-i venea să creadă că stați cu toții înghesuiți într-un apartament de două camere într-un bloc de pe Petriny", îmi explică Karel, căscînd provocator. Și se întoarse cu fața la perete.

Ședința a decurs în mod normal și băieții au plecat în aceeași după-amiază spre casă cu mașina lui Zdenek. Nu mi-au spus nimic, fiindcă nici unul nu vorbea cu mine. Mi-a fost clar că urma să mă întorc cu autobuzul.

Acasă am ajuns noaptea tîrziu. Am băgat cheia în broasca ușii apartamentului meu, dar era încuiată pe dinăuntru: asta m-a mirat destul de mult și am început să mă neliniștesc. Nu-mi rămînea altceva de făcut decît să sun.

Ușa s-a întredeschis puțin, cineva mi-a scos afară geamantanul cu care duceam rufele la spălat și

→

ÎN MIJLOCUL NATURII

apoi ușa s-a închis din nou. O clipă am rămas nemișcat, holbîndu-mă la geamantan și la ușa închisă, nereușind să înțeleg ceva. Am sunat încă o dată. Ușa s-a întredeschis din nou. Am băgat repede piciorul așa cum am văzut în filmele polițiste la televizor, și apoi cu o smucitură am deschis-o complet.

În hol stătea Helena.

„Ce te-a apucat?" am întrebat în loc de salut.

„Nu m-a apucat nimic. Aici sînt lucrurile tale și du-te la Bobinca aia a ta".

„Helena, deci Zdenek a ajuns înaintea mea?"

„Care Zdenek? A fost Bobinca aici. Te felicit! E foarte frumoasă"...

„Helena, dar asta-i curată nebunie..."

„Nebunie a fost atunci cînd am avut încredere în tine".

„Dar, pentru prima dată în viața mea am..."

„...ai spus adevărul".

„Helena, doar nu poți..."

„Nu pot să te mai văd!" zise ea, vrînd să-mi trîntească ușa în nas.

„Helena, eu nu mă duc nicăieri", am țipat eu.

„Cară-te! Na, ai un mesaj de la frumoasa aia a ta", zbieră ea și îmi aruncă un plic. M-am aplecat să-l iau de jos și Helena, profitînd de asta, îmi închise ușa.

În apartamentul de alături apăru vecina, buimăcită de somn.

„Tinere, nu vă e rușine să faceți scandal în plină noapte?" Remarcă valiza de lîngă ușă, plicul din mîna mea, dădu indignată din cap și dispăru.

Am deschis plicul. Pe o bucățică de hîrtie era scrisă adresa ei. Nimic mai mult.

Probabil că mă aștepta, pentru că mi-a deschis imediat. Zări valiza și începu să rîdă.

„Mulțumită?" am întrebat-o furios.

„Foarte", mi-a confirmat.

„Ce elev sclipitor", mă lăudă Bobinca, și începu să-mi spună ceva despre psihologia conviețuirii dintre soți.

„Acum mă aflu aici, după cum v-a fost dorința... îmi sînteți antipatică, dar n-am unde să mă duc", am anunțat-o, ca să fie totul clar de la început.

„Chiar vă sînt antipatică?" începu să-și închele nasturii de la decolteu. Fără voia mea a trebuit să mă uit în direcția aceea. Mi-a observat imediat privirea și zîmbi ironic, după

Un test de... luciditate.

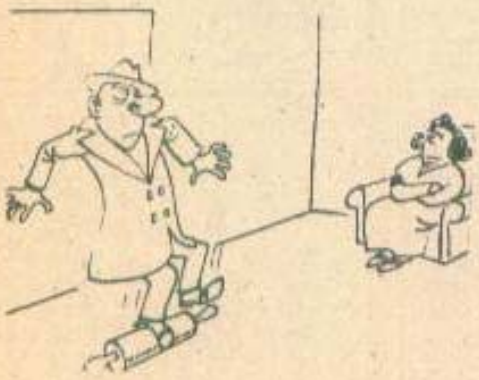

— E aici un material foarte interesant despre folosirea timpului liber.

— Ia te uită, aici este un anunț în vederea căsătoriei, identic cu cel prin care ne-am cunoscut noi! „Caut soț pentru clipe fericite".

Un soț necalificat.

care zise cu un ton total indiferent.

„Vă las să stați aici pînă luni. Apoi vă voi înapoia soției".

„Credeți că totul va fi chiar atît de simplu? Doar mi-ați stricat căsnicia!"

„Probabil nu făcea prea multe parale".

„Asta nu-i adevărat!"

„Bineînțeles că e adevărat", dădu din mînă, altfel nu v-ați fi aflat acum aici".

„Numai că dv. i-ați spus soției că..."

„Și mi-a dat crezare imediat!... Pe dv. nu a vrut să vă creadă".

„De ce ați făcut asta?"

„Ca să am experiență în rezolvarea diferitelor momente de criză dintre soți"... își bătu ea joc de mine. „Și apoi... arătați atît de mulțumit încît erați respingător".

„Și lucrul acesta vă deranja?"

„Puțin... și puțin am experimentat", începu foarte serioasă: „Încerc să aflu de ce oamenii cred atît de ușor în orice fel de minciună. Mai ales cînd are vreo legătură cu unul dintre soți. Și cît efort trebuie să depunem ca adevărul să iasă la iveală".

„Dar eu o iubesc pe Helena!" am izbucnit, deoarece i se deschisese iarăși un nasture de la decolteu.

„Numai că ea nu vă crede, chiar dacă dv. îi spuneți adevărul", își încheie bluza pînă la gît.

Am rămas pe gînduri. Doream să-i mai spun ceva. Am ridicat însă geamantanul și am pornit spre ușă.

„Plecați?", întrebă ea amuzată.

„Da, mă întorc acasă".

„Și știți ce o să-i spuneți soției?"

„Știu. Vă mulțumesc pentru lecția pe care mi-ați dat-o. Mă duc acasă și o să-i povestesc soției că vă întîlneam în timpul studiilor, că sînt prima dumneavoastră dragoste, că ați avut un copil cu mine, care însă a murit la naștere, dar cu toate acestea urma să ne căsătorim. Dar totul s-a schimbat atunci cînd am cunoscut-o pe ea, pe Helena. Dar că totuși mă mai întîlneam și cu dumneavoastră, fiindcă nu erați în stare să renunțați la mine, iar mie îmi era milă să vă părăsesc definitiv, și că atunci cînd v-am spus că totul s-a sfîrșit pentru totdeauna, v-ați dus la soția mea acasă. Și că prin faptul că mi-a scos geamantanul afară, a salvat o viață de om, deoarece astfel am putut să vă opresc la timp gazul și cu un scaun să sparg geamul de la locuința dumneavoastră...".

Traducere:
DOINA NICOLAU

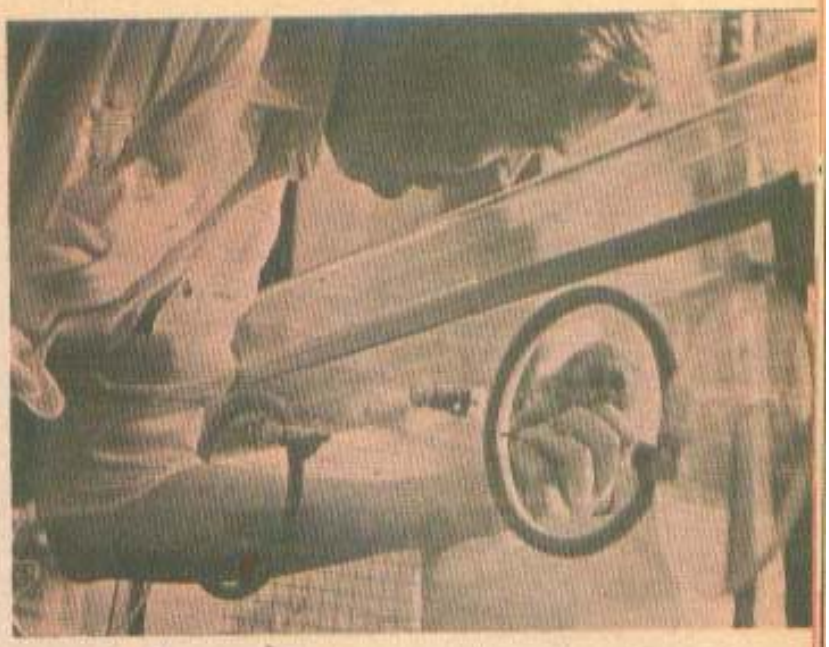

Lori

Un eveniment în lumea grădinilor zoologice l-a constituit nașterea unei maimuțe pitice, Lori. Ea s-a născut la Zoo din Skansen (Suedia) și provine din zona Extremului Orient. Stilul său de viață, mai mult nocturn, a creat dificultăți îngrijitorilor săi, care, în primele zile, au hrănit-o în incubator pentru a o proteja.

Căldură mare

Plină de tîlc această fotografie. Pentru a se feri de razele soarelui, într-o zi cînd temperatura termometrelor a urcat la peste 35 de grade Celsius, cimpanzeul Dunia, de la Grădina zoologică din orașul Leipzig, folosește pentru a se proteja și răcori această umbrelă.

DUMITRU SOLOMON

Vînzări

— Dumneavoastră ați dat anunțul la ziar?
— De unde știți? M-ați recunoscut după stil?
— Nu. După adresă.
— Ce ați dori să cumpărați?
— Ce ați dori să vindeți?
— Vînd orice.
— Rămîneți fără nimic?
— Vă pot oferi acest scaun Bidermann.
— Bidermann și incendiatorii!
— Nu. Bidermann și... atît.
— Biderman e o piesă!
— Sigur. O piesă rară. Am cumpărat-o la Consignația.
— O piesă de teatru.
— De teatru? Mă mir. Am fost și eu la teatru, mai demult, într-o seară... sau într-o după-amiază... nu mai știu... Eram atît... Acolo erau altfel de scaune... Dar s-or fi schimbat între timp... Luați scaunul?
— În afară de scaun mai aveți ceva?
— Cum să nu? O bibliotecă masivă din lemn de lutru.
— Lemn de lutru?
— Da. Am achiziționat-o de la un unchi care s-a mutat într-o garsonieră dublă, extracentrală. O vînd ieftin, cu tot cu cărți. Se spune că volumele adună praf și dăunează sănătății organice și anorganice. Vreți s-o vedeți?
— Sănătatea organică sau anorganică?
— Biblioteca.
— Lemnul de lutru nu se potrivește cu restul mobilei mele, care-i din lemn de aluminiu cu incrustații de beton armat.
— Îmi pare rău. Vă pot oferi însă o vioară. Se zice că a cîntat la ea renumitul pianist Feuchtwangöger.
— Nu cumva celebrul trompetist Furtwengler?
— Poftim, m-ați derutat. În orice caz, unul din cei doi frați.
— A, sînt frați?
— Nu vă dați seama după nume?
— Exact. Ca Bidermann cu Biedermayer.
— Și ăștia erau frați? Formidabil! Ce mulți frați sînt pe lume! Luați vioara?
— Nu, nu-mi trebuie. Eu cînt la alt instrument: la izotop.
— La Filarmonică?
— La Filaret.
— Îmi pare rău, izotop nu avem. Poate unchiul meu... Un tablou nu doriți?
— Depinde. Pot să-l văd?
— Cu plăcere. Iată-l. E o reproducere după Rafael.
— După Rafael?!
— Rafael! L-ați văzut și la televizor.
— Mda... Emisiunea cu muzeul Louvre.
— Nu, domnule. Aceea cu muzica ușoară.
— Exact. Mi-aduc aminte. Dar cred că tabloul e de celălalt Rafael.
— Doar nu vreți să susțineți că și ăsta are un frate!... Vă rog... Și așa am de ținut minte o mulțime de frați: frații Grachi, frații siamezi, frații Boyle-Mariotte... Luați tabloul?
— Cît cereți pe el?
— Cît face. Cu tot cu ramă.
— Prefer să iau rama. Cu tot cu tablou, eventual.
— Poate cumpărați și acrinul acela. E din 1918. Secolul al 18-lea.
— Ceea ce-mi oferiți nu mă interesează.
— Dar ce v-ar interesa?
— Știu eu?... De pildă, un tablou de Debussy în ramă proprie...
— Nu știam că le făcea cu ramă cu tot... Regret, n-am.
— Atunci, un tampadar ambivalent, ba chiar aseptic.
— Nu cred că avem așa ceva...
— Nici un ciclofazotron Louis quinze?
— Nici.
— Văd că n-aveți nimic de vînzare.
— Vînd orice.
— Nu cumpăr nimic.
— Atunci de ce ați venit?
— Am vrut și eu să văd cum arată un scaun Bidermann și vînzătorul lui.
— Și cum arată?
— La fel.

Raliu *În fiecare an, pe ruta Londra-Brighton se desfășoară raliul mașinilor „veterane". Iată o imagine amuzantă din timpul desfășurării ultimei ediții. Mai mulți polițiști participă la cursă în mod activ, împingînd un automobil tip Wolseley 1901, ajutîndu-l să depășească un moment dificil — trecerea podului Westminster.*

Lecții

— Predați lecții de matematică pentru toate categoriile?
— Da. Nu țin seama de vîrstă, sex ori pregătire intelectuală.
— Și cît luați pe oră?
— În jur de o mie.
— Nu e cam mult?
— Non multum sed multa.
— Predați și latina?
— Numai citate. Vreau să spun că nu iau mult, dar iau mulți.

— Mulţi bani?

— Mulţi elevi. Douăzeci pe oră.

— Şi se poate?

— E mai puţin decît la şcoală sau la facultate.

— Văd că vă pricepeţi şi la prozodie.

— Mai mult la trigonometrie.

— Cît m-ar costa o oră?

— Rădăcina pătrată din ora următoare.

— Dar cinci minute?

— Primele cinci minute le predau gratuit. Pentru încurajare.

— În cît timp putem rezolva împreună o problemă de matematică?

— În aproximativ cinci minute.

— Dacă un om pleacă de acasă cu o sută de lei şi cheltuieşte 98 de lei, cît îi mai rămîne pentru meditator?

— Vreţi să mă verificaţi pe mine?

— Pe mine.

— Problema pare, la prima vedere, complicată. Pentru mine, însă, nimic nu e complicat. O clipă, să iau o foaie de hîrtie. Aşa. Punem în ecuaţie. Aplicăm calculul diferenţial... Acum ridicăm la cub... Pe urmă coborîm la loc. Perfect. Rezultatul: doi lei.

— Sînteţi într-adevăr o somitate în materie. Noroc că am descoperit anunţul dumneavoastră în ziar.

— Continuăm?

— Nu. Sînt mulţumit de rezultat.

— Nu achitaţi lecţia?

— Întrucît aţi spus că primele cinci minute sînt gratuite, pentru încurajare, iar problema aţi rezolvat-o în aproximativ cinci minute, rezultă că nu vă datorez nimic. Dealtfel, aşa cum a reieşit din calculele dumneavoastră admirabile, nu mai am decît doi lei. N-aş vrea să vă jignesc oferindu-vă o sumă infimă pentru o problemă atît de complicată.

— Veniţi ora următoare?

— Cu fratele meu de şase ani. Să-l pregătiţi pentru intrarea la şcoala elementară. E un băiat inteligent şi va prinde repede.

Din volumul „Scurt circuit la creier"

În misiune

Annie Durandeu este una dintre primele femei-jandarm ale Franţei. Iat-o în misiune pe una din autostrăzile din apropierea oraşului Agen. Ea poartă uniforma tradiţională, excepţie făcînd doar pălăria cochetă creată special pentru femeile ce activează în jandarmeria naţională.

Sport estival

Orăşelul Saalfelden, din apropierea Salzburgului, oferă amatorilor — în plin sezon estival — bucuria unui sport de iarnă: săniuşul pe un tobogan de plastic.

Manechin

Unul din recentele modele de creaţie aparţinînd lui Pierre Cardin este purtat de această frumoasă chinezoaică. El a fost prezentat în cadrul unei parăzi a modei desfăşurată la Beijing, unde a fost de faţă şi marele creator.

După ce cade CORTINA...

TAMARA BUCIUCEANU

— Să vă spun adevărul și numai adevărul? Bine, dar pe răspunderea dv., riscul de a nu fi crezută vi-l asumați personal. După ce cade cortina devin brusc foarte tăcută (nu înțeleg de ce zîmbiți!), uneori chiar de-a binelea tristă (vă rog, părăsiți acest nerul acesta de îndoială) și simt nevoia de liniște (da, da!), de liniștea vacanțelor de la Bran, dacă s-ar putea. Merg de la teatru pe jos pînă la autobuzul 331 (și pentru oleacă de mișcare) și-mi dezamăgesc companionii de așteptare din stația Leonida cu figura mea gravă și serioasă, pe care o înveselesc brusc doar atunci cînd intru în casă. Din două puternice motive: ca să nu-l îngrijorez pe soțul meu, doctorul Botez, cu flerul său îngrozitor de sensibil la nemulțumirile mele (legate de cum mi-au ieșit rolul sau conversațiile mele cu colegele în acea seară) și ca să-l pot potoli pe Dick. Dick, care deși a împlinit 77 de ani omenești și 11 chinezești, poate trezi cu efuziunile lui sonore în nocturnă nu numai un bloc, ci un cartier întreg. Între orele 11 și 1 noaptea — dar orgia asta nu o fac chiar noapte de noapte recunosc —, mă ocup cu voluptate și (iertați-mi lipsa de modestie) cu talent de transformarea în hrană rafinată (pentru soțul meu) și rațională (pentru linia mea) a achizițiilor făcute de obicei în zori la Piața Dorobanți, unde dau minimum cîte două autografe pe hîrtia de ambalaj din sacoșele piațo-spectatoarelor mele și primesc de la ochioasele florărese cîte una floare (gratis) pe zi. După ce cade cortina, tîrziu, în noapte, adorm cu textul viitorului spectacol, sau cuplet, sau tele-scheci (în mînă), mă trezesc cu replicile sale (în gînd) și în timp ce mă spăl pe ochi, urc în tramvai, mă machiez în cabină sau fac probe la costume, eu uit total că pe mine mă cheamă Tamara Buciuceanu-Botez.

STELA POPESCU

...stați să fac întîi socoteala și să văd cînd cad și cînd se ridică cortinele mele: deci, luni dimineața la orele 10 am repetiție cu „Constelația Boema", după-amiază, matineu cu „Preșul" (ţrrr, telefonul: scuză-mă o clipă, te rog... Da, eu sînt, nu, nu m-ai deranjat, bine dragă, îți procur eu bilete la „Cuci"... Cîte? Cinci? Ah, nu, nu-s prea multe deodată! Văd eu cum fac. Pa, dragă), seara am spectacol cu „Peștitoarea", pe care o joc a doua zi, marți, de trei ori, la Tîrgoviște, cum mă-ntorc, mă reped la televiziune, a scris Maximilian pentru mine un scheci grozav (ţrrr, telefonul, scuză-mă o clipă, te rog... Da, eu sînt ...ţţţţţ, vai, ce nenorocire. Și de cînd zici că nu auzi cu urechea dreaptă? Lasă, merg eu cu tine la profesor, îl cunosc, nu te speria, dragă, nu rămîi tu surdă. Pa, pe mîine, curaj, tu). Miercuri merg cu Arșinel să facem scheciul nostru „Irina Loghin (el) și Benone Sinulescu" (eu) și la clubul Electronica și la I.C.T.B. (încheiem vesel niște ședințe mari de analiză), joi plecăm pentru o reprezentație la Timișoara (ţrrrr, telefonul: Vai, scuză-mă, te rog, parcă e Gara de Nord la mine... Da, eu sînt, tovarășă dragă, ce drăguț din partea dv. că m-ați sunat, eu v-am căutat de patru ori pînă acum, da, știu, ați fost plecată, vreau numai să vă rog pentru un trusou de bebeluș, naște curînd nepoata noastră și vrem s-avem totul pregătit. Vă mulțumesc din inimă, sigur, nu-i nici o problemă, cîte bilete vreți la „Ivona, principesa Burgundiei"? Șapte!?? Bine, sigur, s-a făcut), vineri am „Pachetul cu acțiuni" seara, așa că dimineața am, în sfîrșit, timp să-mi spăl părul și să merg la coafor, că sîmbătă și duminică am cîte două „Preșuri" pe zi... Chiar stau și mă întreb ce-oi fi făcînd eu după ce cade cortina?

Ţrrrrrr —, telefonul...

...ce se întîmplă în viața actrițelor noastre (preferate!), ce preocupări, ce pasiuni le populează existența, cu ce-și umplu ele ceasurile — puținele care le mai rămîn după ce acest mare zeu și demon care este teatrul le înfulecă cea mai mare parte a forțelor și vieților lor? Dacă n-am știi de mult că răspunsurile — și nu întrebările — sînt cele pîndite de riscul indiscreției, poate n-am fi avut îndrăzneala de a scormoni prin această subțire felie de viață care este timpul liber al actorului. Am făcut-o totuși. Cu cuvenita și cuviincioasa discreție, și de o parte, și de alta.

DRAGA OLTEANU-MATEI

Înainte de a se ridica seara cortina (căci eu nu aștept neapărat s-apuce să cadă), între cortine, deci, visez. Asta nu înseamnă că dorm de-a-n picioarelea, ci că visez cu ochii deschiși. Visez imagini. Îmi trec pe dinaintea ochilor filme întregi și nu mă mai satur să le privesc. Pe urmă pun mîna și le scriu. Ba le și desenez. Și în tot acest timp în urechi îmi sună o muzică divină, muzica scrisului marilor noștri scriitori, de la Alecsandri la Creangă, de la Sadoveanu la Slavici. Fiecare are muzicalitatea sa proprie, care, la mine, fac ce fac și tot în imagine se transformă. Să mă ierte teatrul, dar eu tot filmul îl iubesc mai tare. După ce cade cortina, eu încep să mă înfurii. Să mă bat. Să mă zbat. Pentru că eu visez filme și pînă la urmă văd coșmare: uneori chiar și pe scenariile scrise de Draga Olteanu-Matei. În aceste cazuri, eu nu sufăr, ci turbez. Cînd turbez, mă duc acasă și încep să scriu basme (sigur, cinematografice) pentru copii: „Viteazul Rouădemunte" de pildă. El, Viteazul, vine de dincolo de cele trei tărîmuri — mai precis din imperiul poeziei — și-mi aduce o boare de liniște, cu ajutorul căreia îmi ridic toate pînzele sus și mă îndrept spre bucătărie. Unde îmi transpun propriile mele rețete culinare (scrise în versuri) în adevărate poeme comestibile; cu strășnicie refuzate mie de către severul meu medic (și soț) personal, dr. Matei; așa că mă întorc iar la film, scriu iar la scenariul viitorului (sper!) film „Chiriță", mă înfurii iar, turbez iar, pe urmă se ridică iar cortina, cade iar cortina, visez iar filme ș.a.m.d. Bun final acest ș.a.m.d., nu?

ILEANA-STANA IONESCU

Cade cortina, gîndul îmi zboară la Andrei. Înainte de a se ridica, între două replici, îmi vine în minte Andrei. În antract, îl sun acasă pe Andrei. Pe Andrei al doilea, fiul nostru (ați priceput deci cine e Andrei întîiul), care m-a însoțit, de fapt, pe scenă încă înainte de a fi spus „prezent" în actele de stare civilă: a jucat cu mine, în turneul internațional cu „Coana Chiriță", încă din perioada sa de viață intrauterină. Un coleg hîtru glumea chiar: „Un actor poate să moară pe scenă, e măreț gestul, dar să nască?!" Sper că precocitatea sa artistică — prin delegație — să-i fi servit ca experiență în filmul „Vreau să știu de ce am aripi", unde a fost Sergiu, puștiul-lider sportiv gata să „vîndă" meciul de fotbal, fapt care i-a făcut mult timp eroul (dar și arta filmului) profund antipatic. Ca să nu vedeți în Ileana-Stana Ionescu, cea de după căderea cortinei, un personaj exclusiv lirico-mămos, adăugați că fac zilnic cu fervoare jogging (cu sacoșe în ambele mîini, lucru util și pentru condiția fizică și pentru cea a frigiderului), că fac gimnastică la sol (pentru întreținerea aceleiași siluete, dar și a parchetului din noua noastră locuință), că înot vara la mare, iar peste an — printre răspunderile „alimentație, educație, vestimentație" ce-mi revin și printre sutele de pagini pe care le înghițim, toți ai casei, cu imensă plăcere. Vorba fiului nostru: „Tare-mi place, mămico, că noi sîntem o familie atît de coagulată".

Răspunsuri consemnate de
SANDA FAUR

Din lirica feminină universală

GALINA V. OGILVIE-LAING
(poetă scoțiană, n. 1946)

Am văzut lumina

Am văzut lumina cîndva.
Demult, eu l-am văzut pe el
scăldîndu-se în aburul primăverii.
Vara a venit, fructele exultau, el mă iubea.
Toamna a trecut, mi l-a răpit,
veștejindu-mi inima.
În alba răceală a iernii
m-am stins.
Da, am văzut cîndva lumina.

EDITH SÖDERGRAN
(poetă suedeză, 1892—1923)

Roza

Sînt frumoasă pentru că am crescut în grădina iubitului meu.
Afară, sub ploaia primăvăratică am băut dorință,
afară, sub soare, am băut foc,
acum petalele-mi sînt deschise și-aștept.

Așteptarea sufletului

Sînt singură printre arborii lacului,
sînt prietena bătrînilor brazi de pe mal
și confidenta tuturor tinerilor sorbi.
Singură, stau culcată și aștept
fără a fi văzut pe cineva trecînd prin preajmă.
Flori mari mă privesc de la-nălțimea lungilor tulpine,
amarele plante cățărătoare se agață de sînul meu,
eu nu cunosc decît un nume pentru toate acestea -
numele dragostei.

Traduceri de ION SEGĂRCEANU

DESPRE CĂRȚI

■ Casa în care nu se află nici o carte seamănă cu un trup căruia îi lipsește sufletul.

Cicero

■ Oamenii încetează să gîndească atunci cînd încetează să citească.

Diderot

■ Folosul îl găsești nu în cărți multe, ci în cărți bune.

Seneca

■ Cartea se adresează deopotrivă minții și inimii.

Nicolae Iorga

DIN PROVERBELE POPOARELOR

■ Cînd întîlnești un cunoscut să nu-l întrebi „de unde vii", întreabă-l încotro se duce. Aceasta îi dă prilejul să mai chibzuiască încă o dată ce are de făcut *(proverb chinezesc)*.

■ Cea mai săracă zi a noastră este aceea în care n-am rîs deloc *(proverb englezesc)*.

■ Nimic nu e mai puternic ca răbdarea și timpul *(proverb rusesc)*.

■ Fericit ori nenorocit, omul are nevoie de altul; cine trăiește numai pentru el, acela nu trăiește decît pe jumătate *(proverb francez)*.

■ Săgețile străpeșesc trupul, vorbele răutăcioase sufletul *(proverb arab)*.

■ A vorbi despre o faptă bună înseamnă a o ucide *(proverb arab)*.

■ Suspinul unei fete frumoase se aude mai departe decît răcnetul unui leu *(proverb irakian)*.

■ Cine încetează să-ți mai fie prieten nu ți-a fost niciodată *(proverb grecesc)*.

CARTEA, CA PACIENT

Cărțile, dar de taină, de suflet și simțire, suportă și ele vulnerarea timpului. Spațiu de liniște și migală, locul pe care l-am descoperit și care parcă are ceva din atelierele vechilor bresle de artizani, poartă numele de Laborator de patologie și reconstituire de carte veche. Afiliat Bibliotecii centrale de stat, ea însăși depozitară a unui număr impresionant de cărți — 7 milioane de volume —, acest laborator este unic în țară. Chimista **Ceia Manea**, coordonatoarea unui colectiv în exclusivitate feminin, mi-a vorbit despre colaboratoarele ei cu un atașament care m-a uimit prin căldura și precizia cuvintelor.

Ce înseamnă restaurarea unor vechi tipărituri sau manuscrise am înțeles avînd înaintea mea o recentă restaurare — o Missale de la Muzeul Bruckenthal. Nu este singura piesă redată circuitului muzeal. S-au perindat prin acest laborator, îmi comunică coordonatoarea lui, printre altele: un manuscris din secolul al XIV-lea cu gravuri aurite și un Tetraevanghеliar miniat pe pergament grecesc, un Mișcelaneu, manuscris românesc din 1812/14, manuscrise din timpul domnitorului Constantin Brâncoveanu, pe foiță de aur și argint. Ele nu sînt doar o mărturie prin cuvînt a veacului, ci conțin și o bogată documentație despre tradiția, costumația sau chiar tehnica literară în care au fost concepute. Pentru reconstituirea acestor unicate ale istoriei noastre literare e nevoie de multă atenție, chiar de o oarecare tandrețe și meticulozitate, dar și de o știință aparte, de un tratament, dacă vreți, ca pentru niște pacienți. „Cărți-le-pacienți" străbat un complicat procedeu de analiză care se aseamănă foarte mult cu cel dintr-o clinică. Se stabilește chiar un diagnostic, în funcție de nivelul alterărilor de-a lungul timpului. „Și aș vrea să vă spun că avem aici «pacienți» de vîrste matusalemice, 400—500 de ani. Diagnosticul pe care-l fixăm noi se face în urma unor testări biologice și fizico-chimice, în toate detaliile, de la materialul de alcătuire a hîrtiei pînă la miniaturi, gravuri, incrustații sau alte lucrări artizanale prin care este ornamentată cartea. Urmează apoi aplicarea diferitelor tratamente, care

este de fapt operația propriu-zisă de reconstituire a cărții". „Bineînțeles că aș vrea să aflu ce tehnici se aplică". „Cea clasică — adică decupajul cu un bisturiu al paginii alterate și introducerea unui miez de hîrtie japoneză care susține fila manuscrisului, dar folosim și tehnici mai noi de spălare prin compoziții chimice a paginilor care își recapătă calitățile inițiale de supleță și rezistență. Sau, să vă prezint o noutate a laboratorului nostru, o invenție denumită înfibrator, aparat realizat prin forțe proprii, care coleazâ spațiile lipsă de hîrtie, în special colțurile foarte uzate, după ce s-a folosit un material identic cu cel deteriorat". Parcurg cu privirea unul din „pacienții" asupra căruia s-a efectuat o astfel de „vindecare": este o piesă de excepție nu doar prin vechimea ei — datată 1537 —, dar și prin conținutul de valoare documentară: un manuscris descoperit la mănăstirea Sucevița. „Acest manuscris, cînd a fost adus la noi, aproape că se dezintegra la orice atingere. Au fost recuperate nu numai paginile scrise, ci și cele cu miniaturi, foarte numeroase și frumos executate. Într-un colorit căruia i-a fost redată prospețimea, folosindu-se un procedeu foarte modern, care nu a mai fost utilizat pînă acum, și anume dezinfectarea cu raze gama. Noi susținem că este realmente o operă de salvare a acestui splendid regal cromatic și de eleganță artizanală". Aflu astfel că sînt restaurate aproximativ 12 000 de pagini anual. Tipăriturile, pergamentele sau manuscrisele vechi, cum a fost și cel de poezie persană din secolul al XVII-lea, ca să mai dau încă un exemplu, sînt pentru restauratoarele care lucrează în acest laborator pacienți pe cît de prețioși pe atît de interesanți, recuperarea lor însemnînd nu numai salvarea, dar și îmbogățirea patrimoniului național cu piese de mare valoare documentară și, de ce nu, artistică.

LIA TUDOR

DISCO-TECA DE INIMĂ

Unora le place muzica uşoară. Altora muzica populară. Unii nu pot trăi fără concerte simfonice. Alţii nu lipsesc de la operă. Unii cunosc pe dinafară repertoriul operetei. Personal, prefer muzica folk.

Toată lumea zice că gusturile nu se discută. Şi toată lumea le discută, ba chiar le „execută". Unii, la modul figurativ, în critici acerbe. Alţii cîntă de-a dreptul, ca să zic aşa, la instrumente sau prin intermediul vocii.

Dar la urma urmei, stimate cititoare, nu este minunat că sîntem cu toţii atraşi de „sunetul muzicii"? Fie că iubim pe Irina Loghin, pe Pablo Casals, pe Enrico Macias sau pe Ştefan Hruşcă. Nu este sublim că avem mai fiecare mica noastră discotecă de inimă? Un disc pentru tristeţe, un disc pentru bucurie, un disc pentru speranţă, un disc pentru amintiri. Drept care, ca în fiecare an, am alcătuit pentru dumneavoastră prezentul grupaj. Vă invităm, aşadar, la un imaginar concert de suflet.

Uimiţi poate, unii au recunoscut-o pe micul ecran pe **Corina Chiriac** în foarte reuşite roluri de teatru. Ocazional, zice ea, cea care este de multă vreme una din marile vedete ale muzicii noastre uşoare. Ţinută maiestuoasă, eleganţa gestului, a veşmintelor, ştiinţa de a se pune în valoare şi o foarte plăcută voce de şansonetistă, aceasta este Corina şi aţi fi ghicit-o, cu siguranţă, chiar dacă nu i-aş fi dezvăluit identitatea în această scurtă descriere. De cîte ori, într-un improvizat joc sentimental, nu i-am preluat melodiile, textele interpretate, de cîte ori nu ne-am regăsit în ele şi de cîte ori nu ne-am spus of-ul înglobîndu-le! „Ne cunoaştem din vedere...", nu-i aşa?)

Un băiat de 15 ani, care a auzit că pregătim pentru Almanah un grupaj de vedete ale muzicii uşoare, m-a atenţionat: „S-o daţi şi pe Mirabela, vă rog eu, vă rog din suflet..."

La redacţie primim scrisori în care ni se solicită fotografia **Mirabelei Dauer** şi adresa ei... Dacă deschizi radioul dimineaţa, la prînz sau seara, cîntă Mirabela Dauer. În ultima vreme, *„Ioane, Ioane"* şi *„Noapte de mai"*. „Veniţi, privighetoarea cîntă", zice cîntecul, pe versurile lui Macedonski, şi „Tăceţi, că Mirabela cîntă", se rosteşte, probabil, acolo, unde oamenii de toate vîrstele se bucură de glasul celei care este, la ora actuală, fără îndoială, una din cele mai populare soliste ale muzicii uşoare româneşti.

Vi-l amintiți? Cînta împreună cu Irina Loghin la Palatul culturii din Ploiești. Asta se întîmpla cu destulă vreme în urmă. De atunci încoace, **Aurelian Bănică** s-a întors de la trei festivaluri internaționale de folclor (Paris, Budapesta, Amsterdam) cu premiul întîi, la Amsterdam reușind performanța, invidiată de toți puștii îndrăgostiți de muzica disco, să cînte împreună cu renumita formație „B.Z.N.". A jucat în 7 — șapte! — filme. Are trei prezențe discografice. Are, în manuscris, o carte de suflet despre muzica românească și vedetele ei. Este și pianist. Vorbește engleză, rusă și franceză. A colindat lumea. Este ofițer de aviație și parașutist de performanță. Acesta este Aurelian Bănică la numai 40 de ani.

Nu-i nevoie să fii meloman sau specialist în canto ca să recunoști cu rapiditate vocea de indiscutabilă calitate a **Danielei Vlădescu**. Brașovenii o cunosc bine, fiind angajata Teatrului muzical din localitate, iar pentru publicul larg, o sîmbătă aproape că nu e sîmbătă dacă nu cîntă la televizor și Daniela Vlădescu. O voce înaltă, pornită cu atîta ușurință din ființa ei fragilă încît te gîndești, fără să vrei, la o porumbiță albă ce-și ia zborul de pe un ram înflorit... Să le informăm pe cititoarele noastre și pe admiratoarele Danielei Vlădescu că este deținătoare a două premii internaționale de canto, la Barcelona (Spania): medalia de argint la concursul „Maria Canals" și premiul „Mozarteum". Un strălucitor început de carieră artistică, pe care i-o dorim și sperăm pe măsură!

Poate că nu o dată ne-am trezit fredonînd, cînd dezinvolți: „Lasă lumea să vorbească", cînd încîntați: „Tu ești tot ce mă umește", cînd melancolici: „Nu vom ști niciodată", cînd nostalgici: „De unde vii iubirea mea"... Poate că foarte des (în 15 ani, cîți au trecut de la debutul piesei și al interpretului ei) ne-am pomenit fredonînd un cîntec despre „fata blondă, ce-o purtam în taină, aici, în buzunarul de la haină", deși, probabil că nu ne-am prea întrebat cam cum devine întîmplarea asta... Altiste și soprane, bași și baritoni am trăit nu o dată în consonanță cu aceste atît de cunoscute melodii o stare sufletească sau alta, ne-am făcut din inimă strună și strunele au vibrat, îngăduind în lumea noastră interioară puțină bucurie, puțină tristețe, puțină speranță. Este muzica unor compozitori care se pricep să scrie pentru sufletul omului, cum spune **Cornel Constantiniu.**

AURORA INOAN

CURIOZITĂȚI

INELUL ȘI A SA ISTORIE

Inelul, gingașa bijuterie care se poartă azi pe deget, era cunoscut și de strămoșii noștri daci. Interesant este însă faptul că la origine acesta nu se purta pe deget. El împodobea părul frumoaselor fiice ale dacilor. Mult mai tîrziu, în timpul ocupației romane, dacii au preluat de la aceștia obiceiul de a purta inelul pe deget. Dealtfel, cercetările întreprinse de specialiști ne-au relevat existența unui mare centru meșteșugăresc dac unde se lucrau aceste gingașe bijuterii. Pe malul Oltului, în apropiere de Caracal, unde în urmă cu aproape 2 milenii a existat colonia romană Romula, s-au descoperit sute de geme — pietre prețioase lucrate de bijutieri daci. După părerea istoricilor, din aceste ateliere s-au exportat în întregul imperiu roman numeroase geme incrustate cu chipuri de împărați, zei și diferite animale. Numeroasele inele de aur din acele vremuri atestă existența unei intense exploatări a aurului în Dacia.

Performanță

La cei 92 de ani, Zhu Jingda, din Canton, se simte încă tînăr. El a început să practice tenisul de cîmp de la 10 ani și, la această venerabilă vîrstă, a ținut să participe, ca spectator, la primele meciuri desfășurate în cadrul Cupei Davis în China.

DIN LUMEA PĂSĂRILOR

■ Cele mai mari păsări de pe pămînt nu pot zbura. Struțul african, pasărea Nandu din America de Sud și Emu din Australia, precum și pasărea Kivi din Noua Zeelandă, adaptîndu-se condițiilor de stepă, au devenit foarte bune alergătoare. Pinguinul, „renunțînd" la zbor, datorită condițiilor de viață, și-a adaptat aripile pentru înot.

■ În timp de un an, pinguinul face un ou, păsările cîntătoare 4—5, gîsca 15—25, curca 20—25, struțul 30.

■ În timp de o secundă, pelicanul bate o singură dată din aripi, porumbelul bate de 9 ori, pasărea colibri de 50 de ori, albina de 120 de ori, iar țînțarul de 295 de ori.

■ Pasărea colibri, originară din America tropicală, este singura pasăre care poate zbura și înapoi.

■ Gîștele sînt singurele păsări ce rezistă la fantastica temperatură de —110° C.

■ Șoimul atinge viteza de peste 290 km/oră, în timp ce rîndunica zboară doar cu... 170 km/oră.

Cea mai...

...lungă pictură murală din lume, ilustrînd momente din istoria Californiei, se află în apropierea orașului Los Angeles. În lungime de un sfert de milă, pe ea sînt pictate mărturii milenare, începînd cu anii 20 000 î.e.n.

ODRASLELE NOASTRE

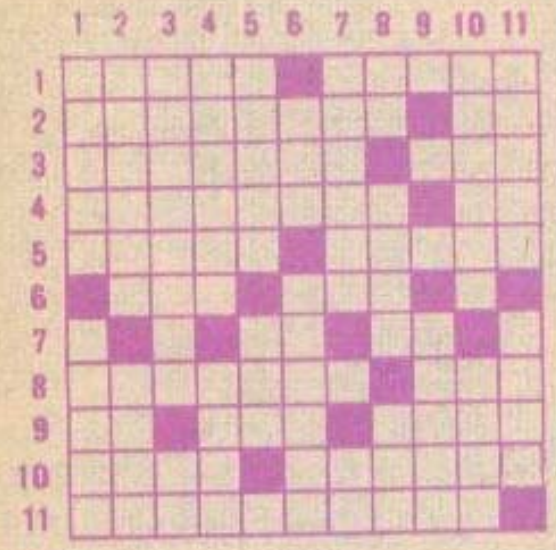

ORIZONTAL: 1) Instituții de stat care asigură îngrijirea copiilor pînă la vîrsta de trei ani, pentru mamele care sînt în producție — Așezăminte de învățămînt de diferite niveluri pentru tinerele noastre vlăstare; 2) Substanță fosforată care se găsește în cantități apreciabile în gălbenușul de ou și care constituie un element de bază în alimentarea copilului — Plantă textilă; 3) Repartizări de fonduri din bugetul de stat pentru întreținerea și dezvoltarea rețelei de instituții destinate creșterii și educării tinerei generații — Organizația revoluționară a tineretului din patria noastră (abr.); 4) Bunul cel mai de preț al oamenilor de toate vîrstele pentru care s-a creat o întinsă rețea de instituții specializate — Elena Enescu; 5) Țesuturi tipice de elasticitate și care trebuie îngrijite în mod corespunzător — Străduință psiho-fizică pentru realizarea unui obiectiv; 6) A iubi (înv.) — Mareșal francez (1652—1730); 7) Scaun de povestitor — Barbu Popescu; 8) Grija deosebită cu care este înconjurată tînăra generație — Surse naturale de energie; igienă și tratament; 9) Început de melodie! — În alimentarea, odihna și educația copiilor trebuie respectate cu strictețe — Tare; 10) Apărut pe neașteptate — Preparate administrate copiilor care prezintă diferite deficiențe; 11) Asigură sporul natural de populație, prin creșterea numărului de născuți la mia de locuitori.

VERTICAL: 1) Sală de învățămînt destinată tineretului școlar — Instituție cu caracter de internat pentru preșcolari, cu orar de zi sau săptămînal sau de cazare a studenților; 2) A povesti copiilor, dar nu numai lor fapte demne de știut — Îngrijitoare de copii mici; 3) În statul nostru socialist asigură cu succes baza materială necesară creșterii și educării corespunzătoare a tinerei generații — Ion Teodoru; 4) A cicăli pe cineva — Răsplătesc eforturile la învățătură ale școlarilor; 5) Moment din viața unui copil de care trebuie să se țină seamă în buna lui creștere și educare — Stradă (presc.); 6) Curelușă de mașină (pop.) — Ei, dragii noștri continuatori; 7) Carne trecută prin făină, ou și pesmet și prăjită în grăsime — Șmecherași de la oraș; 8) Calciu, ale element deosebit de important în hrana copiilor — Adolescent — O față oarecare și nimic mai mult; 9) Copil căruia cei mari îi acordă o corespunzătoare atenție pentru a-l feri de primejdiile ce-l pasc la tot pasul; 10) Primele cunoștințe cu care copilul la contact la începutul vieții lui de școlar — Climat favorabil care ne asigură condițiile necesare pentru creșterea și educarea tinerei generații; 11) Lent și fără zgomot — Și-acum dragele noastre dragi!

Dicționar: AMA, BLE, TETA, IRA.

ÎN FAMILIE

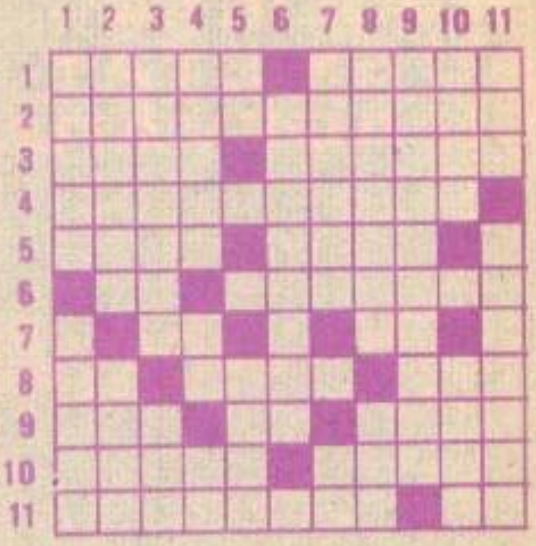

ORIZONTAL: 1) Dau un rost, stabilitate și o mare încredere în viitor fiecărei familii — Locul unde te simți cel mai bine; 2) Locuințe urbane care asigură familiilor un trai civilizat; 3) Tinerii căsătoriți în fericita zi a nunții lor — Planșeu de bloc unde se întîlnesc vecinii de apartament; 4) Asumarea responsabilității de către unul dintre soți în vederea unei mai bune organizări a sarcinilor din gospodărie; 5) Nume de femeie și al unuia din corăbiile lui Cristofor Columb — Haine de ceremonie; 6) Eva Teodoru — Te poartă pe cărările abrupte de munte sau prin tainice hățișuri de pădure; 7) Cremă de față pentru moldovence — Tea! 8) În togă! — Element indispensabil în constituirea unei noi familii cu mari șanse de reușită deplină — Acesta (pop.); 9) Filoftele în familie — Măsură agrară de la țară! — Viața în familie și în societate; 10) Cadru plăcut în sînul familiei — Păstrătorul numelui de familie și... mîndria taților; 11) Îndrumarea diferențiată, pe vîrste, în cadrul fiecărei familii (pl.) — Cap de rînd!

VERTICAL: 1) Locuința oricărei familii, care poate fi și într-un bloc de familiști — Mama copiilor și tovarășa de viață a tatălui lor; 2) Părere emisă de fiecare dintre soți și care nu poate și nu trebuie să ducă la situații ireconciliabile — Idee, părere; 3) Asigură cu drag buna creștere și educare a odraslelor lor — Avanta] (fig.); 4) A enerva, a necăji — Soarele vechilor egipteni — Pană de despicat lemne; 5) Ion Trestian — Cea mai dragă femeie pentru toți copiii lumii; 6) Tatăl în postura lui de prim protector și sprijinitor al întregii familii; 7) Un adevărat pasionat de un domeniu oarecare — Prefix pentru doi; 8) Stare de neinvidiat a unei persoane necăsătorite, deși este în măsură s-o pornească pe tăgașul fericit al familiei — Nici ai mei, nici ai săi; 9) Momente festive, de referință, din viața fiecărui membru de familie; 10) Vedetă... astronomică și... scenică — Rîu în vestul Europei, afluent al Moselei; 11) Element al mediului ambiant fără de care viața noastră a tuturor ar fi imposibilă — Condescendent și foarte atent cu toți membrii familiei sale, dar și cu toți cei cu care vine în contact (pl.).

Dicționar: NINA, TIA, SAAR.

ROMEO ŞI JULIETA AU EXISTAT CU ADEVĂRAT?

Legenda tragică a Julietei şi a lui Romeo a circulat încă din secolul al XV-lea, sub forma nuvelei lui Masuccio Salernitanul (1476), fiind preluată apoi de Luigi Da Porto în 1524, nobil vicentin, soldat, poet şi literat vestit, care îşi intitulase nuvela „*Povestea regăsită a doi nobili îndrăgostiţi cu moartea lor vrednică de milă petrecută odinioară în oraşul Verona pe vremea lui Bartolomeo Dalla Scala*". Povestea a plăcut nespus de mult publicului, fiind imitată în versuri şi proză, dar abia după douăzeci şi nouă de ani, adică în 1553, apăru un poem: „*Nefericita iubire a doi amanţi nespus de credincioşi, Giulia şi Romeo*" de Clelia, pseudonim sub care se crede că se ascunde un oarecare cavaler Geraldo Boldiero. Aceeaşi poveste pătrunde în Anglia sub forma poemului „*Romeus*" al lui Arthur Brooke (1562) şi a traducerii lui William Parsiter, cuprinsă în volumul „*Palatul Plăcerii*" (1567).

Dar povestea Julietei şi a lui Romeo se impune admiraţiei lumii întregi abia prin drama lui William Shakespeare (publicată în 1597), ce a aureolat cu geniul său nuvela lui Da Porto.

Povestea Julietei şi a lui Romeo n-a inspirat doar pe scriitori şi poeţi, i-a pasionat în aceeaşi măsură pe compozitori, pe pictori şi, bineînţeles, pe cineaşti.

Contrar celor care cred — şi sînt încă destui — că povestea Julietei şi a lui Romeo are o origine pur legendară sau literară, există mărturii istorice şi monumente care dovedesc că familiile Cappelletti şi Montecchi au existat şi că pasionanta tragedie a fost într-adevăr trăită. Prima şi cea mai de neînlăturat dovadă e celebrul vers a lui Dante Alighieri (cîntul VI al „Purgatoriului"): „*Vieni a veder Montecchi Cappelletti*" („Vino să-i vezi pe Montecchi şi Cappelletti").

Povestea nefericitei iubiri e întărită de istoricul Girolamo Della Corte în „*Istoria Veronei*" (vol. I, cartea a 10-a), tipărită în 1596, unde povesteşte, într-un stil sobru, dar precis, aceleaşi întîmplări ca şi Da Porto. Alţi istorici o confirmă, ca Filippo Scolari şi Alessandro Torri (1800).

Dar oare pentru a admite adevărul tragediei morţii Julietei şi a lui Romeo trebuie dovezi legale? Cine îşi închipuie asta n-ar mai trebui să creadă în toate minunile istoriei greceşti şi romane. Căci forţa triumfală a dovezilor morale şi sentimentale e întărită de monumentele care amintesc trista poveste, monumente răsărite din voinţa marelui creator popular, care a ştiut să prefacă pietre, ruine şi case vechi în palate şi castele şi a făcut să răsară în jurul unui mormînt gol un templu al poeziei, credinţei şi nădejdii.

Mormîntul Julietei e primul monument înălţat în amintirea celor doi îndrăgostiţi şi atît de nefericiţi. Existenţa mănăstirii părintelui Lorenzo din Modena e dovedită de o piatră care poartă următoarea inscripţie: „În anul Domnului 1230, Ronerius Zeno, cîrmuitorul Veronei, a făcut pentru comuna Verona această biserică sfîntului Francisc".

Cît despre mormînt, istoricul Zombelli a scris că în 1303, autorităţile bisericeşti au îngăduit — împotriva obiceiului care nu permitea să fie îngropaţi sinucigaşii într-un loc sfînt — ca cei doi îndrăgostiţi să fie îngropaţi în cimitir, într-un loc fără inscripţii şi steme. Dar în secolul al XVI-lea, cînd autorităţile au socotit că povestea lui Da Porto tulbură prea mult minţile, mormîntul lor a fost profanat şi oasele aruncate.

În 1624, un trăsnet a făcut să sară în aer o pulberărie din apropierea mănăstirii, care a fost, ca și biserica, în mare parte distrusă. Abia în 1842 confreria caritații din Verona a pus mormîntul celui părăsit sub un portic, construit între două ziduri ale vechii mănăstiri și a mai adus, tot atunci, două pietre cu inscripții, care amintesc de construirea bisericii franciscanilor în 1230. În 1898, crescînd într-una numărul vizitatorilor, consiliul comunal s-a hotărît să ridice o nouă mănăstire, o capelă, o subterană și un monument în cinstea lui Shakespeare.

Încă și azi, mulți îngenunchează, rugîndu-se în fața mormîntului, iar paznicul sugerează politicos logodnicilor, soților sau îndrăgostiților să-și unească mîinile deasupra mormîntului, descoperit și gol, și să-și dorească în gînd ceva, căci orice dorință le va fi îndeplinită.

Casa Julietei și palatul lui Romeo, ce fuseseră prefăcute într-o vreme în magazii, au fost cumpărate de primăria Veronei, care s-a îngrijit de restaurarea lor. Pe casa Julietei se poate citi inscripția: *„Acestea fură casele Capeleților, din care ieși Julieta, pentru care plînseră atîta inimile gingașe și cîntară poeții"*.

În octombrie 1939 a fost inaugurată la Bella Guardia, unde a ființat casa Capeleților, un local cu cornișe medievale, mobilat în stilul epocii și numit „Hanul Julieta și Romeo". Cine urcă acolo nu mai e mirat că stîncile unde a fost palatul Montecchilor au luat numele de „Castelele Visului". Panorama îmbelșugatei cîmpii, care se întinde la picioarele Prealpilor vicentini, e într-adevăr uimitoare, poate una dintre cele mai frumoase din Italia, iar evocarea întîmplărilor celor doi îndrăgostiți, prin mobilierul și frescele localului, atmosfera de vis, cerul nesfîrșit, singurătatea înmiresmată și îmbietoare îl fac pe vizitator să murmure, indiferent de adevărul strict istoric: „Desigur că aici s-a născut cea mai mare și mai frumoasă iubire din lume!"

PAUL B. MARIAN

PRIMA EXPOZIȚIE DE FLORI

Pe vremea domniei lui Mihail Sturdza, între 1834—1849, la Grădina domnească de la Socola, lîngă Iași, se cultivau tot felul de flori și de plante — „spre mîndria și mulțumirea locuitorilor capitalei Moldovei — cum scriau ziarele vremii. La 14 mai 1839, cîțiva grădinari cunoscători în tainele floriculturii au organizat, la Iași, prima expoziție floricolă din țara noastră, expunînd florile Grădinii domnești. „Expoziția — scria „Albina românească" — prin felurimea trunchiurilor încununate cu buchete minunate... înfățișează ochiului o icoană firească de briliant și mozaic..."

ZÎMBIȚI, VĂ ROG!

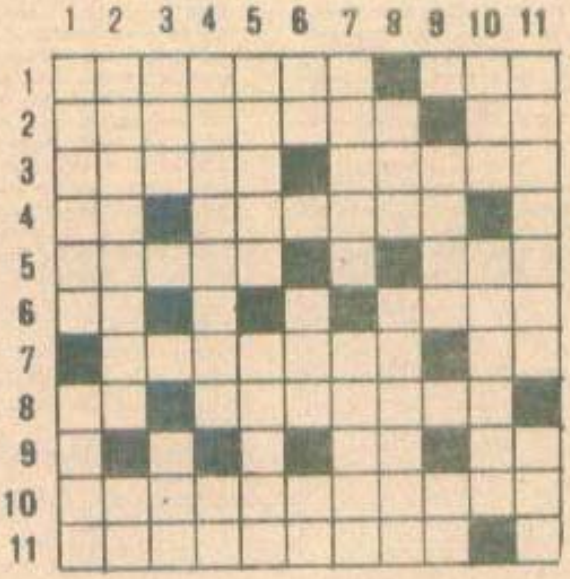

ORIZONTAL: 1) Ea, cînd el are prea des de lucru cu secretara la... birou — Fixă la masă de familie... dar ades nerespectată; 2) Ei, cînd ele merg prea des la croitorese — Pentru unele dintre ele, numărătoarea lor începe invers de la o vreme (sing.); 3) Scenă de circumstanță cînd află dinsa unele lucruri care nu-i fac plăcere — Ex palatul regal în care Gioconda își etalează enigmaticul său zîmbet; 4) Puțin argint într-un șirag! — Simandicoase preparative la ieșirea dumisale în oraș; 5) Punctul fix de undeva de sub picioarele noastre — Oferit din toată inima; 6) Ten... uscat! — Ploicică de..., aprilie; 7) El, făcînd scene la o eventuală întîrziere a ei — Dorina și Tudor într-un cupiu restrîns! 8) Popular apelativ între prieteni — Pretext justificat sau nu pentru o rămînere în continuare la birou; 9) El și ea pentru noi toți — Inimă de babă! 10) Cuvinte încrucișate între el și ea cînd se repartizează sarcinile de familie (sing.); 11) Iată și ceva care asigură totuși armonia mult visată a căsniciei.

VERTICAL: 1) El în postură de donjuan — Pretext duminical pentru ei ca mare susținător al... Rapidului-tutuc; 2) Și-acum ea în postură de irezistibilă — Nelipsit din vestitele albituri de... Olanda; 3) El în postură de vinovat fără vină — Podoaba ei cînd se lipsește de perucă; 4) El, cînd vrea să pară mai altfel decît toți ceilalți — Număr mic! 5) Dai cu ei pînă sar scîntei — A-ți aranja podoaba capilară; 6) Șoaun de poveste din aceiea care încep cu... a fost odată — Arma săgalnicului Cupidon — Puse în ladă! 7) El în chip de invincibil — Terenuri pentru dispute la orice nivel; 8) Iulie trecut la repezeală! — Regizorul filmului „Dimineții unui băiat cuminte" (Andrei); 9) Cunoscut compozitor din creațiile căruia spicuim: „Ana Lugojana" și „Dragă și iar dragă" (1863—1931) — Ana și Ernest; 10) Din cînd în cînd — Țara de dincolo de munți; 11) Un tip avizat — Reuniune cu muzică, dans, antren și... gată.

PORNIND DE LA LITERA

Deşi nici un specialist nu a semnalat pînă în prezent snomalia, este totuşi evident că epigramiştii văd şi gîndesc altfel şi au reacţii diferite de acelea ale semenilor lor.

Cînd deschideţi o cutie de sardele, gîndul dumneavoastră se îndreaptă, fără îndoială, spre lămîia din frigider. Al epigramistului spre autobuzul 331. De priviţi, trecînd pe stradă, o femeie frumoasă, vi-o şi imaginaţi la braţul dumneavoastră. Epigramistul şi-o imaginează pe mama dumneaei. Dacă mai aveţi o lună pînă la plecarea în concediu, vă şi bucuraţi dinainte de prima zi de zbenguială în mijlocul naturii. Epigramistul se şi vede reîntors la serviciu. Şi toate acestea nu pentru că nu îi plac sardelele, că nu îi sclipesc ochii în faţa frumuseţii feminine sau nu se vrea spărgînd cu pieptul nişte valuri înspumate, ci pentru că aşa este el, un rău şi un pesimist, un afurisit şi un negativist, aşa cum mi-a spus pe bună dreptate soţia atunci cînd, îmbrăcîndu-şi rochia nouă, am apreciat că va intra la apă la prima spălare...

Iertaţi-mă că m-am lăsat furat de gînduri, cînd de fapt voiam să ajung cu totul în altă parte. Dar înainte de a ajunge, să vă spun de unde am pornit. Mă veţi crede ori nu, am pornit de la litera „I" a Minidicţionarului educativ pentru părinţi şi copii, publicat în Almanahul „Femeia" de anul trecut. La această literă se comenta cuvîntul „IUBIRE", aducîndu-se în sprijinul cauzei şi mărturiile aforistice ale unor oameni de încredere, pare-se experţi în materie, precum Democrit, Dante, Lermontov, Wilde, Caragiale şi Goga.

Ei bine, mi-a căzunat să le descopăr eu, un biet autor de catrene, lor, acestor celebre cugetări, unele virtuţi epigramatice. De aci şi pînă la organizarea concursului de epigrame „Gînduri despre iubire" nu mai trebuia să fac decît un singur pas. Şi bineînţeles că l-am făcut, propunînd colegilor mei din Clubul epigramiştilor „Cincinat Pavelescu" să transforme aforismele respective în catrene epigramatice.

Rezultatul? Iată cîteva din cele 68 de catrene care au reuşit să depăşească baremul de calitate:

DEMOCRIT — „Nimeni nu iubeşte pe cel care nu iubeşte pe nimeni"

ION GRIGORE se împotriveşte:

Eu aforismu-acesta-l contrazic
Şi-n două vorbe pot să mă explic:
De ce nu mă iubeşte nici o fată,
Cînd eu iubesc şi zece deodată?

DANTE — „Iubeşte puţin cel ce poate spune prin cuvinte cît iubeşte"

Iată comentariul lui MIRCEA BOGDAN:

După-această cugetare
Ce-or gîndi neprieteţii?
Că iubesc cu-nflăcărare
Numai muţii?

LERMONTOV — „Dragostea e ca focul. Dacă n-o întreţii se stinge"

Opinia lui VASILE PANAITESCU:

Cu focul dragostei aprins
Ieri ne iubeam ca doi nebuni!
Nici astăzi jarul nu s-a stins,
Dar e o criză de cărbuni...

WILDE — „De fiecare dată cînd iubim este singura oară cînd am iubit vreodată"

O variantă ne oferă VASILE TĂCU:

Iubirile? O sumă de lecturi.
Femeia-i ca o carte, bunăoară:
Pe fiecare-n parte poţi să juri
Că o citeşti atunci întîia oară.

GOGA — „O dragoste apusă e ca un vulcan: niciodată nu poți zice că a trecut pericolul de a izbucni din nou"

Protestar se arată ION GRIGORE:

Cu aforismu-acesta nu mă-mpac:
Eu am avut amoruri un toptan;
Atunci vă rog să-mi spuneți ce mă fac
De-ar izbucni mai multe simultan?

(I-am propus ca variantă pentru ultimul vers):
De-ar izbuoni și unul simultan?

(A rămas să mai reflecteze.)

Se știe că în materie de epigramă poți fi considerat tînăr de la 40 de ani și matur de la 60 de ani în sus. „Gîndurile despre iubire" probează totuși că epigramiștii au rămas niște copii cărora le place să se joace, mai ales atunci cînd jocul le stîrnește plăcute și îndepărtate amintiri...

MIRCEA TRIFU,
președintele Clubului epigramiștilor „Cincinat Pavelescu" București

...Și fotografii se amuză!

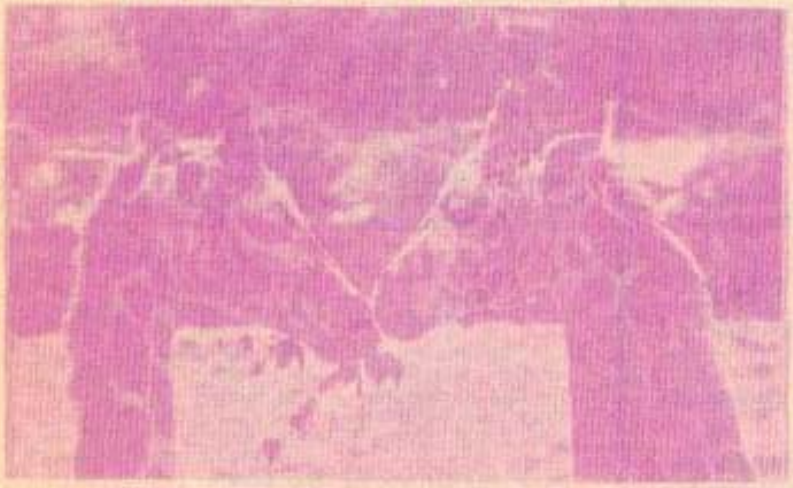

...dr. Nicolae Kiriacopol din Roman a publicat în 1827 lucrarea „Douăsprezece învăţături folositoare pentru femeile îngreunate, pentru uzul naşterii, pentru iehuzie, pentru chipul de a urmări copiii, acei mici şi bolile lor"?

...în anul 1899, dr. Maria Cutzarida Crătunescu a înfiinţat, la Bucureşti, prima creşă de fabrică din România?

...Ion Manicat este primul „medic şcolar" care în 1785 avea în grijă sănătatea elevilor Şcolii de la Sf. Sava?

...în 1494 se deschide farmacia „La Vultur" din Sibiu? probabil prima din Ţările Române.

...primul spital de copii din Bucureşti s-a inaugurat în 1858 din iniţiativa dr. Iuliu Barasch?

...în tratatul medical al lui Soran din Efes, anul 100 e.n., există un capitol despre cum trebuie îmbăiat, înfăşat, îngrijit şi alăptat nou-născutul?

...prima farmacie publică s-a deschis la Bagdad în anul 754?

...că în 1070 — Tsien Yi elaborează un tratat de pediatrie care va deveni clasic?

...primul manual de pediatrie apare la Stockholm în 1764 şi aparţine lui Nils Rosen von Rosenstein?

...din iniţiativa dr. G. Armstrong, în 1769, la Londra, se deschide un dispensar pentru copiii bolnavi?

...primul spital de copii din Europa a luat fiinţă în 1802 la Paris şi avea 300 de paturi?

...obiceiul reţetelor scrise s-a încetăţenit în Europa încă din anul 1500?

...există încercări de a întemeia o farmacopee muzicală? De exemplu: pentru surmenaj se va asculta poemul simfonic „Vltava" de Smetana şi „Dimineaţa" de Grieg, iar „Oda bucuriei" a lui Beethoven pentru liniştirea marilor suferinţe morale? Că Baudelaire a renunţat la gînduri de sinucidere ascultînd „Tannhauser"?

ANECDOTE

POARTA LUI EDISON

Edison avea un dezvoltat simţ al umorului. În repetate rînduri, vizitatorii săi — şi nu erau puţini — s-au mirat de faptul că poarta grădinii era atît de greu de urnit. În cele din urmă cineva îi spuse: „Un geniu al tehnicii ca tine ar trebui să fie în stare să construiască o poartă care să funcţioneze ca lumea".

Edison zîmbi:

— Ei bine, poarta mea este construită în chip genial!

— Nu mai spune! Îţi baţi joc de mine?

— Nicidecum. Am legat poarta de o cisternă. Fiecare dintre vizitatorii mei pompează în mod automat douăzeci de litri de apă în această cisternă.

UN RĂSPUNS AL LUI HEMINGWAY

Hemingway a fost odată întrebat la ce anume lucrează. La care răspunse simplu:

— La un roman.

— Aş putea afla care este tema lui? întrebă ziaristul, nemulţumit de laconicul răspuns.

— De ce nu, încuviinţă scriitorul. Este un subiect cu totul nou, care mi-a fost sugerat de un film recent vizionat şi care era ecranizarea uneia dintre nuvelele mele.

La o intersecţie, doi bătrîni discută:

— Ce frumuseţe de trecătoare!

— Da, frumuseţea e trecătoare.

•

— E frumos viitorul tău soţ?

— Soţul nu, dar viitorul lui da.

•

Între bărbaţi:

— Ce fel de frumuseţe preferi? Grecească, egipteană...

— Interioară.

■ Cea mai mare supărare pentru un mincinos nu este atît faptul că ceilalţi nu-l cred, ci că el însuşi nu poate crede ce spun alţii.

■ Cea mai mare artă a unei gazde este talentul de a crea oaspeţilor impresia că se află la ei acasă, în timp ce-şi doreşte ca aceştia să se afle într-adevăr acasă la ei.

■ Un cîine care latră nu muşcă. Da, dar el poate înceta să mai latre.

ELE, DRAGELE DE ELE...

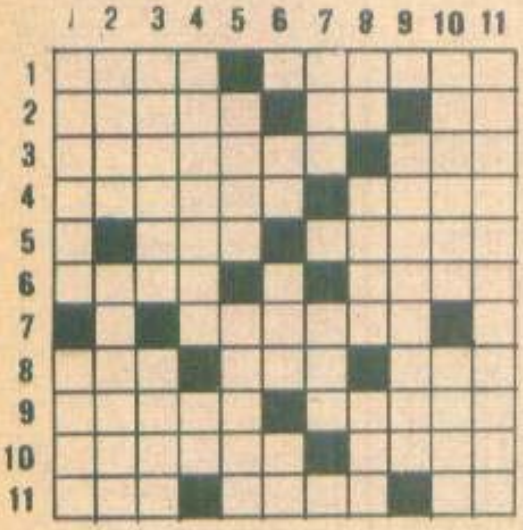

ORIZONTAL: 1) Cea mai iubită dintre pămîntene — Fetița dragă a celor mai micuțe mămici; 2) Buna tovarășă de lîngă tine — Bustul Nadiei — Umed; 3) Cea mai fidelă păstrătoare a bunelor noastre tradiții populare și a artelor vechi românești — Pentru (livr.); 4) Mijloace simple de producție utilizate în egală măsură cu același randament atît de bărbați, cît și de femei — Fața unei monede, reprezentînd pajura; 5) Stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, unde lucrează și numeroase femei (abr.) — Organ de presă central al oamenilor muncii maghiari din patria noastră; 6) Cochetele cărărui din parcuri și grădini pe care îndrăgostiții își depănă poveștile lor de dragoste — Anunț teatral; 7) Veșnice... ca toate marile amoruri de tinerețe (cel puțin așa cred cei ce-și fac declarații); 8) Reuniune tinerească cu muzică și dans în nocturnă — Ioana alintată — Nomă în vechiul Egipt; 9) Cîntecul porumbiței — Sector specializat într-un mare magazin; 10) Uriașă — „Iubesc femeia", de Ionel Fernic; 11) Secret păstrat în taina buletinului de identitate de anumite femei de la anumite vîrste în sus... — Răpitoare care dau adesea iama în curțile noastre de păsări — Dînsa, draga de... dînsa.

VERTICAL: 1) Sora mamei sau a tatei în raport cu mine — Bunică (pop.); 2) Mare pictor și grafician român din secolul trecut, autorul portretului lui Zoe Brîncoveanu (1831—1891) — Pat-balansoar pentru prunci; 3) Fetele în momentul festiv al începerii vieții de familie — Omenirea într-o nouă variantă (pl.); 4) Situație de relativă liniște — Frumoasele din costumul nostru popular; 5) Oraș în India — Distincția „Mamă Eroină" acordată femeilor care au dat viață și au crescut mai mulți copii; 6) Întrebare — Obraz îngrijit de femeile care se respectă — Alexandru cel mic; 7) Soția eroină a meșterului Manole, după cum spune legenda — Distanțat; 8) La revedere — Din neamul alanilor — În acest loc; 9) Munci cu diverse grade de calificare, efectuate atît de bărbați cît și de femei; 10) Cadre sănitare cu calificare medie, care în marea lor majoritate sînt femei — Intervale de nouă note muzicale; 11) Fata ajunsă la momentul cheie al vieții sale, momentul cînd poate trece la viața de femeie adultă.

Dicționar: PRO, AROL, SNE, ANTA, NONE.

Cuvinte încrucișate de
I. PĂTRAȘCU

ÎN SPERANȚA UNUI ZÎMBET

LA BIBLIOTECĂ
— Ce carte doriți?
— Mi-ar trebui vreo 5—6, nu prea mari, cartonate, de preferință culoarea roșcat închis, să se asorteze cu tapiseria...

AUTOGRAF
Romancierul:
— Băiete, nu vrei să-ți dau și ție un autograf?
Copilul:
— Păi, tăticu spunea că dumneata nu știi să scrii...

ÎN AUTOBUZ
— Nu vreți să luați loc?
— Mulțumesc, dar mai sînt încă bărbați care stau în picioare!

LA TURNAREA UNUI FILM
— Dar eu nici nu știu să înot, maestre!
— N-avea grijă: filmăm și scena înecului!

CONCEDIILE
— Ce-i asta? Dezlegi cuvinte încrucișate la birou?
— Mi-ați spus să-i țin locul lui Popescu...

LA LIFT
— Asta-i reparație!? Abia ați terminat și s-a și stricat!
— Pe semne că ați umblat cu el!...

LA TRIBUNAL
Judecătorul: De ce ați săvîrșit toate delictele sub nume fals?
Acuzatul: N-am vrut să-mi pătez cinstea...

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

ODRASLELE NOASTRE
1. Creșe — Școli; 2. Lecticină — In; 3. Alocări — UTC; 4. Sănătate — EE; 5 — Atone — Efort; 6. Ama — Ble — E; 7. C — I — Șa — BP — F; 8. Atenție — Ape; 9. Me — Ore — Uzat; 10. Itit — Tonice; 11. Nacalitate.

ÎN FAMILIE
1. Copii — Acasă; 2. Apartamente; 3. Miri — Palier; 4. Inițiativă; 5. Nina — Robe — S; 6. ET — Cărarui; 7. S — Ir — T — Ts — M; 8. Og — Amor — Ast; 9. Tia — Ar — Trai; 10. Intim — Băiat; 11. Educații — Ri.

ZÎMBIȚI, VĂ ROG!
1. Geloasă — Oră; 2. Alarmați — An; 3. Leșin — Luvru; 4. Ag — Gătelí — N; 5. Nadir — T — Dat; 6. Tn — N — A — Bură; 7. Teatral — DT; 8. Mă — Lucrare; 9. E — C — N — Ei — Ab; 10. Ciondăneală; 11. Încredere — L.

ELE, DRAGELE DE ELE...
1. Mama — Păpușă; 2. Amică — Na — Ud; 3. Țărancă — Pro; 4. Unelte — Arol; 5. S — SMA — Elăre; 6. Alei — T — Afiș; 7. E — Eterne — C; 8. Bal — Ina — Sne; 9. Uguit — Raion; 10. Namilă — Cînt; 11. Ani — Ulii — Ea.

VÎRSTE...

1. Soțul și soția au împreună 100 de ani. Soția este mai tînără decît soțul cu 6 ani. Cîți ani are fiecare?

Răspuns: soțul are 53 de ani, soția are 47 de ani.

2. Sînt trei frați. Vîrsta lor adunată este de 40 de ani. Radu și Oana au la un loc 24 de ani, iar Oana și Andrei au împreună 30 de ani. Cîți ani are fiecare frate?

Răspuns: Radu are 10 ani, Oana are 14 ani, Andrei are 16 ani.

3. Peste 16 ani, tatăl lui Vlad va fi de două ori mai în vîrstă decît fiul său. Acum patru ani, tatăl era de șase ori mai în vîrstă decît fiul. Care este vîrsta actuală a fiecăruia?

Răspuns: tatăl are 34 de ani, Vlad are 9 ani.

— Pot, în sfîrșit, să stau de vorbă cu tine?

— De cînd am luat acest cîine, eu și soția nu ne-am mai certat nici măcar o dată — Jery nu suportă lipitele.

— Deschide, draga mea! Ce faci, gătești sau calci?

— Nu înțeleg de ce după fiecare vizită bruse te indispui...

Fără cuvinte.

Obiceiuri în familiile lumii

SOACRA - LA MARE CINSTE

Se spune că undeva, într-o zonă din Australia, soacra se bucură, în sfîrșit, de mai multă simpatie și considerație decît în restul lumii. Cum de a reușit ea performanța aceasta, cu totul ieșită din comun? Judecînd, la rece, situația, ne dăm seama că, în realitate, atît simpatia cît și considerația sînt determinate de poziția, net avantajoasă, pe care o deține soacra în rîndul acestor grupuri de populație. Mai întîi, spre a nu avea de la bun început probleme, ea se proclamă cap al familiei tînărului cuplu. Deci, o ființă în chip de ființă nu doar biata noră, ci și proaspăt căsătoritul ei fiu, amîndoi fiind nevoiți să se supună autorității ei matrimoniale. O să ziceți că povestea este aranjată așa de ochii lumii; da' de unde! — băieții tineri nu scapă de sub tutela soacrei decît în momentul apariției primului moștenitor. Vă închipuiți că, în aceste condiții, moștenitorii apar, în majoritatea cazurilor, chiar înainte de termen... Spre a-i ajuta pe tată să ajungă și el cap de familie.

DECLARAȚIA DE DRAGOSTE

În Thailanda există obiceiul ca fetele să spună celui ales că-l iubește, numai că, fiind deosebit de timide, ele n-o pot face cu viu grai. Există, însă, o datină care le scoate din încurcătură, și ea constă într-un joc, asemănător celui cu bile. Pe nisipul din fața unei bănci, pe care stau mai mulți tineri, sînt așezate cîteva discuri. Un băiat trece în fața discului și așteaptă. Dacă vreuna din grupul frumoaselor îl place, pune mîna pe o bilă și încearcă să doboare discul din fața celui drag. Cînd țința e atinsă, tînărul trebuie să interpreteze un cîntec sau să execute un dans, prin care își exprimă răspunsul la declarația fetei. Dacă fata nu reușește să nimerească discul, tot nu dezarmează, ci dă în fața băiatului o mică reprezentație coregrafică. Nu știm, totuși, cum se descurcă băiatul, dacă mai multe pretendente îi țintesc discul, avînd în vedere că răspunsul trebuie dat imediat și personal.

UN CARTIER ÎNTREG

Cea mai prolifică femeie din lume pare a fi Leontina Espinoza, în vîrstă de 59 de ani, din orașul Tuerto de San Antonio, din Chile, care a născut, pînă acum, 50 de copii. Deși au adus pe lume atîția cetățeni cît să umple un adevărat cartier al orașului lor, atît mama, cît și tatăl copiilor, Gerardo Espinoza, muncitor necalificat, n-au reușit să asigure familiei cel puțin o casă cît de cît confortabilă, ei fiind obligați să trăiască într-o baracă, întreținîndu-se din munca lui Gerardo și a băieților mai mari, care și-au făcut o situație. De remarcat că dintre cei 50 de copii născuți 8 au murit, iar 19 se mai află, încă, cu părinții. Medicii nu precizează dacă al 50-lea este și ultimul copil al Leontinei.

OMAGIU FRUMUSEȚII RUBICONDE

Se știe că, de-a lungul secolelor, modelul ideal al frumuseții feminine n-a fost întotdeauna și pretutindeni același. Și nu este nici astăzi. În timp ce majoritatea femeilor de pe mapamond fac tot felul de eforturi spre a rămîne sau a deveni cît mai suple, există, încă, regiuni unde se face totul pentru ca tînăra nevastă să fie cît mai rubiconda. În insula Jerba, din nordul Africii, obezitatea feminină este atît de apreciată în unele pături ale populației încît fetele logodite sînt supuse înainte de nuntă unui adevărat ritual de îngrășare. Din această experiență neplăcută tot se aleg și ele cu ceva: fiind nevoite să înghită cantități astronomice de dulciuri, atît li se „acrește" de ele... încît nu le mai pun pe limbă tot restul vieții. Fiindcă ele trebuie să fie grase la măritiș, după aceea rămînînd să se descurce cum pot.

DIVORȚ RAPID

Se pare că cea mai simplă lege a divorțului există astăzi în unele zone ale Libiei. Dacă unul dintre soți nu-l mai suportă pe celălalt iese pe ulița, adună cîțiva martori, strigă de trei ori în fața acestora: „Vreau să divorțez" și căsătoria este considerată desfăcută. Cu toate acestea, în Libia nu se înregistrează prea multe divorțuri. Unii spun că din pricina martorilor care nu vor să lasă, în asemenea cazuri, pe ulită, iar dacă se nimeresc acolo își astupă urechile cu palmele.

În moda de copii, după cum ne propune un recent salon de modă, anul viitor se vor purta costume gen dalmațian. Se pare că ideea a fost foarte bine primită.

CRONOBIOLOGIA – ÎNCĂ UN PAS ÎN DESCIFRAREA FIINȚEI VII

— *Stimată tovarășă doctor în științe* **Grazziela Nicolau**, *vorbiți-ne despre cronobiologie, cînd a apărut și ce domeniu abordează?*

— Primele lucrări sistematice de cronobiologie au apărut la sfîrșitul deceniului al patrulea al acestui secol. În țara noastră, preocupări pentru noua disciplină științifică se înregistrează prin 1969—1970. Cronobiologia are deja, la rîndul său, ramificații înalt specializate, cum sînt, de pildă, cronofiziologia, cronofarmacologia, cronopatologia. Cronobiologia se ocupă cu studierea ritmurilor biologice ale proceselor fiziologice cu desfășurare ritmică la nivelul celulelor, al țesuturilor, organelor, sistemelor de organe, în final, al organismului viu în întregul său. (Ex.: ritmul cardiac, al tensiunii arteriale, al multiplicării celulare, ritmul respirator, pulsul etc.) Cel mai evident ritm biologic este acela de somn-veghe. Ritmurile biologice sînt fenomene determinate statistic și însesi denumirile acordate diverselor tipuri de ritmuri, sînt formate cu ajutorul adverbului *circa*: circadian = ritmul cu periodicitate de aproximativ 24 de ore, circa-anual etc.

— *Cum se stabilesc aceste ritmuri?*

— Pe baza unei multitudini de date înregistrate, pe care statistica (ritmometria este specifică domeniului) le validează sau le infirmă. Evident, fiecare individ are ritmul său, mai exact, ritmurile sale proprii, dar, ca fenomen de grup pe o populație, numai analizarea prin ritmometrie poate să ne indice dacă avem de-a face sau nu cu un fenomen ritmic autentic. De exemplu, faptul că oamenii în vîrstă nu mai pot dormi același număr de ore ca în perioadele anterioare și se trezesc dimineața foarte devreme (insomnia matinală) este un fenomen ritmic real, legat de anticipația orară a valorilor maxime ale secreției glandelor suprarenale. Dealtfel, aceasta a fost una din temele studiate de colectivul nostru, ale cărei rezultate au fost apreciate favorabil la Congresul european de gerontologie clinică din 1977, ținut în stațiunea Neptun.

— *Care este scopul determinării ritmurilor biologice?*

— Pornind de la faptul că determinarea ritmurilor biologice descrie procesele care se petrec în ființa vie și corelația strînsă care există între organism și mediu, ea poate, prin intermediul cronopatologiei, să urmărească fenomenele de alterare a ritmurilor normale ale organismului. Odată stabilite abaterile cronologice, se poate instilui administrarea unei medicații adecvate în funcție de timpul biologic al individului. Din acest moment intrăm într-o altă ramură a cronobiologiei — cronofarmacologia (sau cronoterapia) —, care stabilește momentul optim de administrare, moment în care efectul preparatului (al terapiei) este maxim și nocivitatea lui minimă.

— *Ce anume a contribuit la legitimarea statutului științific al cronobiologiei?*

— De pildă, sînt țări unde această disciplină a evoluat pînă într-atît încît s-a ajuns la rezultate remarcabile în tratarea cancerului cu chimioterapia și radioterapia *clasice*. Subliniez încă o dată cuvîntul clasice. Adică, vreau să spun, cronobiologia are capacitatea de a pune integral în valoare proprietățile remediilor deja existente, de a le mări eficacitatea și în același timp de a le micșora nocivitatea, ceea ce este foarte important. V-aș mai da un alt exemplu. Există curbe de maxim și minim în manifestările biologice — de pildă, curba asimilației. Cercetări recente au stabilit că aceeași rație calorică (aceleași alimente) consumată seara aduce un spor dublu în greutate față de cazul cînd ar fi consumată dimineața. Determinarea ritmurilor biologice nu este, însă, un scop în sine. Ea este unul din mijloacele moderne prin care se poate stabili cu mare exactitate diagnosticul. Cronobiologia nu vindecă, dar contribuie la prevenirea îmbolnăvirilor și, prin concluziile sale, determină sporirea eficacității administrării unor tratamente clasice, aplicate funcție de timpul biologic al pacientului respectiv. În endocrinologie, domeniu de care m-am ocupat cu precădere, cronobiologia se dovedește a fi un instrument perfecționat, care oferă certitudini într-o arie medicală care vizează o constelație de glande ce au o viață în permanentă schimbare.

— *Cronobiologia are însă și o dimensiune filozofică...*

— Într-adevăr. Ea înregistrează mișcarea și durata în lumea vie, ca oglindă și ca reflex al universului din care facem parte.

— *De aproape 15 ani vă străduiți ca prin rezultatele cercetărilor colectivului pe care-l conduceți în cadrul Institutului de endocrinologie „C.I. Parhon" să afirmați necesitatea și utilitatea acestei noi științe, efort ce a fost distins cu Premiul Academiei R.S.R. și, din 1975, ați devenit și membră a Societății Internaționale de Cronobiologie.*

— O fac cu convingere și pasiune. O fac cu credința că medicina românească, endocrinologia noastră, de mare și recunoscut prestigiu mondial, trebuie să beneficieze de tot ce este mai valoros în cuceririle acestei noi discipline științifice, numită cronobiologie.

Interviu realizat de
CRISTINA BĂLTEANU

UN NOU TEST

Un nou test, la îndemîna oricui și efectuabil acasă, va putea stabili perioada de ovulație, a declarat Robert T. Chatterton, profesor american de obstetrică și ginecologie — informează U.P.I. El a relatat că noul aparat, în curs de experimentare, constituie o realizare „în ce privește simplitatea și disponibilitatea folosirii lui".

Metodele de pronosticare a timpului de ovulație sînt destul de greoaie. Noul test asigură o analiză mult mai corectă a ovulației decît metoda temperaturii corpului.

De obicei, femeile țin o evidență zilnică a temperaturii pentru a stabili perioada cînd are loc ovulația — aproximativ în momentul cînd se înregistrează o creștere a temperaturii. Însă temperatura corpului poate fi influențată de activitate, de răceli, de temperatura din cameră, astfel că temperatura corpului este recunoscută ca o metodă inexactă.

Noua analiză determină pregnandiolul, un hormon steroid prezent în urină numai în timpul ovulației.

Analiza se efectuează prin adăugarea unei soluții de anticorpi în urină. Anticorpii se lipesc de pregnandiol, după care urina este verificată în raport de culoarea fișei ce se află inclusă în aparat. Culoarea indică concentrația de anticorpi rămași, stabilind cantitatea de pregnandiol existentă în urină.

Acest aparat poate fi utilizat la domiciliu, fără a fi nevoie de o calificare deosebită. Este vorba de o simplă schimbare de culoare și nu necesită o manipulare deosebită a aparatului.

Noua analiză ajută mai ales cuplurilor sterile, cărora li se oferă posibilitatea de a afla la domiciliu perioada de ovulație, fără a fi nevoie să suporte proceduri foarte costisitoare într-o clinică de specialitate.

APA, ELEMENT TERAPEUTIC

Acum 24 de secole, Euripide spunea: „Marea spală toate relele corpului uman". Terapiile moderne recunosc virtuțile benefice ale apei, chiar în modesta ipostază a banalei băi calde făcute în cada din apartamentul nostru. Balneologul parizian Pierre Benzequen publică în revista de specialitate „Les nouvelles esthétiques" un studiu detaliat al modului cum trebuie făcută o baie caldă, ca și al efectelor ei.

Hidroterapia (terapeutica prin și în apă) utilizează imensele posibilități ale acestui element spre a trata neajunsurile reumatismale, traumatice sau neuromusculare.

Cînd ne cufundăm în apă, cei 2 m.p. ai pielii noastre intră în contact cu un mediu lichid și canalele sudoripare dirijează elementele active conținute în apă pînă la dermă, unde sînt recuperate de torentul circulator, fenomen amplificat prin deschiderea porilor și a „rinichilor de rezervă", care sînt glandele sudoripare.

Temperatura ideală a apei de baie este de 37—38° C, ea acționînd ca un stimul al circulației sanguine și limfatice, eliberează o mare cantitate de histamină, produce vasodilatație, decongestionînd ficatul, splina și mușchii. Durata băii va fi de 15—20 de minute (în afara minutelor de săpunire a corpului), timp în care are loc senzația chinestezică a diminuării efectelor gravitației în apă.

Pentru a avea rezultate maxime, putem folosi băile de impregnație, utilizînd decocturi de plante pe care le găsim în natură sau la „Plafar". O cantitate de 2—3 l de soluție concentrată este suficientă. Iată, pe scurt, cîteva indicații de utilizare: baie de *camfor:* stimulatoare și regenerantă; de *mușețel:* decontractantă, favorizînd somnul; de coajă de *lămîie* sau *portocală:* antiseptică, deodorantă, pentru regenerare celulară; de *iederă:* revitalizantă și anticelulitică; de *ievănțică:* sedativ puternic; de *mentă:* contra mîncărimilor și iritațiilor cutanate; de *ace de brad* sau *pin:* tonică, descongestionantă, dînd senzație de prospețime; de *rozmarin:* fortifiantă, accelerează circulația sanguină; de *frunze de viță:* tratament al pielii grase; de *tei:* sedativă și emolientă; de *frunze de nuc:* fortifiantă a sistemului osos; de *pelin:* diuretică, înviorătoare și odihnitoare.

Orice baie se va încheia cu un „duș scoțian", alternare de jeturi calde și reci, pentru revigorarea generală a organismului însoțit de un energic automasaj cu perie sau cu lufa.

CANCERUL - O BOALĂ PSIHOSOMATICĂ?

Evitați stresurile, melancolia, decepțiile: traumatismele psihice, deoarece aduc individul într-o stare de epuizare care poate provoca un cancer.

Acesta este mesajul lansat în cadrul colocviului „De ce se îmbolnăvesc unii oameni de cancer" ce a avut loc în acest an la Milano. Colocviul urmărește analizarea cancerului cu ajutorul unei noi metode, care constă în abaterea atenției de la boală și manifestarea unui interes mai ridicat față de bolnav: așadar, cancerul este considerat drept o boală psihosomatică.

Președintele Societății italiene de medicină psihosomatică, prof. Ferruccio Antonelli, susține în acest sens: „Prea des, cancerul apare imediat după o gravă tulburare psihică. Dar acest lucru nu trebuie să provoace o surpriză, deoarece prăbușirea sistemelor de apărare ale organismului care duce la formarea unei tumori poate fi provocată de surmenaj." Prof. Antonelli citează în acest sens mai mulți experți străini americani și europeni. În special, prof. Booth „a scos în evidență câțiva factori caracteristici care pot favoriza apariția viitoare a unui cancer". Cei care suferă de cancer ar fi deci indivizi introvertiți și frustrați; ei sînt bolnavi atunci cînd le lipsește un factor esențial pe care ei îl consideră foarte important. Totuși, profesorul Antonelli subliniază: „Nu putem vorbi de predispoziție psihică la cancer, ci, cel mult, de un raport între vulnerabilitate psihică și vulnerabilitate organică".

„La pacientele afectate de cancer la sîn, adaugă profesorul Antonelli, s-a constatat un procentaj ridicat de femei frustrate ca mame, în special femei care au pierdut un copil". Este evident că tumoarea a apărut într-o parte a corpului considerată de-acum drept inutilă și simbolizează, în același timp, o funcție maternă ce se dorea reactivată", conchide dr. Antonelli.

MESERIE GREA

Tînăra de 18 ani Cornelia Mark (R.F.G.) este singura femeie din Europa turnătoare de... clopote. Ea continuă o tradiție de cîteva generații a familiei sale în această grea îndeletnicire. „De pe fruntea-i încinsă de cuptoare/ încet pică stropii de sudoare", scria Schiller în „Cîntecul clopotului", preamărind munca încordată a turnătorilor. Într-adevăr, Cornelia lopătează tone de lut, nisip sau bălegar și cară lemne și cărbuni cu sacul. Pe deasupra trebuie să aibă și ureche muzicală, spre a detecta eventualele imperfecțiuni ale clopotelor.

Longevitate

Alla Lassuri, colhoznică din Georgia (U.R.S.S.), a sărbătorit, cu „colegi de generație" — e drept, ceva mai tineri —, cea de-a 128-a aniversare a nașterii. A muncit întreaga viață, ducînd un trai cumpătat, regimul ei alimentar fiind bazat pe lactate, fructe și legume. Nu a fumat niciodată și singurul pahar de alcool l-a băut la nunta ei, acum... 111 ani! Revista „Science et Vie", din care reproducem fotografia, adaugă faptul că regiunea Caucazului e cunoscută pentru numeroșii săi centenari, datorită lipsei de poluare a atmosferei și a aerului ozonat al piscurilor sale înalte.

EXPERIENȚE

— Alo! Ionuț, ai sosit de la școală?!

— Da, mămico!

— Să nu ieși afară, că plouă!

— Nu, mămico! Stau în casă și fac experiențe la fizică. Știi că tata dorește să ajung fizician.

— Bine dragă, fă ce vrei, numai să fii cuminte. Pa!

Pînă cînd a venit mama de la serviciu, Ionuț, într-adevăr, nu a ieșit afară. A stat în apartamentul de la etajul zece și a efectuat experiențe.

— Ce experiențe ai făcut?

— Pe cea cu un corp cufundat într-un lichid. Am băgat în cada cu apă corpul pisicii care stă la noi pe scară. Dar nu a stat.

— Sărmana pisică! Unde e?!

— N-ai nici o grijă. O s-o usuc în cuptor! Am încercat apoi cu un corp neînsuflețit. Radiocasetofonul.

— Aoléu! Sper că asta-i tot!

— Nu, mămico! Am aruncat de pe balcon un obiect greu și unul ușor. Am constatat că cel greu ajunge mai repede la sol. N-am găsit piatră în casă și am aruncat deșteptătorul.

— Ai aruncat ceasul?!

— Și așa zicea tata că dă cu el de pămînt!

— O să te pupe!

— Ai să mă pupi și tu, mămico! Obiect mai ușor decît gulerul din blană de vulpe nu am găsit.

— Adică... ai aruncat...

— Nu ziceai că abia aștepți primăvara, să dai blănurile jos?!

— Dar... te-ai dus jos să-l iei... nu?!

— Da, dar am descoperit alt fenomen, nu de fizică, de iluzionism: dispăruse.

— Ionuț, mămică, ții tu neapărat să devii fizician? Nu vrei altceva?

— Chiar, mămico! Mie-mi place pictor, ca Leonardo da Vinci. Și, dacă mîine plouă, iar fac picturi în ulei pe pereți.

DANIEL MILITARU

— Nu mă deranjează atît de mult că cel mic plînge, cît faptul că dumneavoastră îi cîntați.

INSUPORTABILUL „COMUN"

Tînăr comun, cu înfățișare comună, fizic comun, memorie comună, cu nume comun și meserie comună, cu gust comun și locuință comună, cu mers comun, căsătorit cu o tînără comună, din comună, devenind tată comun al unui copil comun, ieșit din comun. I-a numit... EDUARD.

D.M.

GHICITOARE CU... TENIS

Tatăl, mama și „codana" lor Mariana joacă destul de bine tenis. Mama joacă cel mai bine, totuși uneori Mariana o bate; și tatăl joacă binișor, Mariana însă iese deseori învingătoare în fața lui. Într-o zi, tatăl îi propune: hai să facem un turneu. Ai să joci timp de trei zile cîte o partidă alternativ, cînd cu mama, cînd cu mine, la alegerea ta. Dacă ai două victorii consecutive, vei primi un cadou.

Cu cine trebuie să joace mai întîi Mariana spre a avea cele mai multe șanse și de ce?

Răspuns: *Cu mama. Astfel ea are două șanse contra celui mai puternic adversar. În caz de cîștig, urmează o partidă cu tata, pe care probabil îi va învinge; dacă e înfrîntă de mama, păstrează șansa de a-l învinge pe tata în ambele meciuri restante.*

Pc Plod

Cu ocazia desfășurării „Săptămînii cărții pentru copii" pe străzile Londrei, spre mirarea agenților de poliție, și-a făcut apariția Pc Plod, personajul unei cărți pentru copii denumită „Casa termecată".

DE-ALE MODEI

• Una din piesele de bază ale costumului popular românesc, cămaşa, devenită prin forma sa model de rochie de ultimă modă, apare încă pe Columna lui Traian, ca şi pe metopele de la Adamclisi. Acum, ca şi atunci, cămaşa este compusă dintr-o singură bucată de pînză, mulîndu-se pe trup, confecţionată mai ales din ţesături de cînepă şi in. Interesant este că acest tip de cămaşă care apare în portul dacic continuă să rămînă model de rochie în costumele domniţelor şi jupîniţelor de-a lungul epocii feudale. Cămăşii adăugîndu-i-se broderii de fir şi ornamentaţii bogate.

• De mii de ani, începînd chiar de pe vremea egiptenilor, trecînd mai apoi prin civilizaţia greacă şi apoi cea romană, ca să nu mai pomenim de Evul Mediu şi chiar de Renaştere, legile eleganţei feminine dictau acoperirea aproape în întregime a trupului. Doar chipul, gîtul, uneori braţele (şi foarte trecător o modă temporară în Egipt şi Grecia descoperea sînii), erau expuse privirilor. Costumul masculin însă de-a lungul a 5 000 de ani a lăsat să se vadă în fel şi chip trupul, descoperind aproape în întregime picioarele. Toate picturile reprezentînd mari personalităţi din epoci diferite lasă să se vadă cochetăria somptuoasă a vremii, dezvăluind piciorul încălţat într-un graţios pantofior. Încă în 1904, Bizet scria: Doamna Marthe Reginier produce senzaţie în piesa „Un drac de copil" purtînd o rochie care lasă să se zărească încălţămintea.

• Coafura cu fel şi fel de onduleuri au folosit-o deopotrivă femeile şi bărbaţii din cele mai vechi timpuri. Dar cea căreia îi spunem coafură „permanentă", pentru că durează cel puţin cîteva luni, e legată de numele unui coafor londonez, Nesller, care şi-a pus în aplicare invenţia sa la începutul secolului, în 1904. Graţie unei soluţii chimice aplicate la cald, buclele se menţineau vreme îndelungată. Fireşte, astăzi „permanentul" executat la rece este mult mai comod şi mult mai puţin periculos de executat decît acum 8 decenii, pe vremea lui Nesller.

• Cravata a apărut iniţial sub forma unei fîşii de material purtată în jurul gîtului pentru a proteja de frig sau pentru a absorbi transpiraţia (pe vremea romanilor). Sărind peste secole, regăsim cravata purtată deopotrivă de femei şi de bărbaţi, cunoscînd o adevărată artă în rococo şi baroc. În momentul Revoluţiei franceze şi apoi în epoca Directoratului, bărbaţii purtau un fular alb. Pentru a protesta contra fularelor „albe", revoluţionarii paşoptişti au arborat cravata neagră („neagră ca o damnaţie eternă"). Nenumărate sînt formele pe care le ia cravata numai în secolul trecut. Romanticii o arborau bogată, „dandies" au modul lor de a-şi înfăşura cravata, iar în secolul nostru, rămasă, ca un ultim vestigiu din multele secole trecute, cravata are caracteristici bine determinate. În stil sport sau elegant. Lată sau mai puţin lată. Şi totuşi, pentru noi, cravata rămîne supusă rigorilor modelor, ultima recomandînd-o ca o fîşie îngustă legată sub guler.

Culese de
ANETA POPESCU

Daţi feţei voastre îngrijiri, să-şi păstreze mereu frăgezimea

. . . . . .

Nouă ne place curate să fiţi: îngrijiţi-vă părul
Nu-i doar un chip să ţi-l faci, fiecăreia-i îi poate sta bine
Una din pieptănături; cearcă oglinda-ntîi:
Faţa prelungă va cere la mijloc să fie cărarea,
Cele cu obrazul rotund să-l înnoade pe-al capului creştet.
Părul să-şi pieptene-nalt şi ridicat la urechi.
Alta să-şi lase coşiţa pe umerii săi răsfirată.
Una ne încîntă cu pieptănătura ce-i strînsă la tîmple,
Alta că-n lungi cîrlionţi părul îl flutură-n vînt;
Părul ce pare că nu-i îngrijit le stă bine la multe:
Crezi că e cel din ajun, cînd el atunci e făcut
O! Minunată e Firea cu multele sale mijloace
Că vă ajută a păstra farmecul vostru mereu.

(din „Arta iubirii" - Cartea a treia - Ovidiu)

COPIII NOŞTRI

1. Ioana ABABEI, Turda; 2. Mihaela POSTOLACHE, Galaţi; 3. Manuela TĂNASE, Şotînga-Dîmboviţa; 4. Andra ANGELESCU, Bucureşti; 5. Raluca SZAKACS, Turda; 6. Olina DABIJA, Bîrlad; 7. Marioara MATEI, Urziceni; 8. Georgiana MAJERU, Berzasca, Caraş-Severin; 9. Ştefan ILIE, Tîrgovişte; 10. Iulica GIURGILĂ, Urziceni; 11. Mariana VÎNTILĂ, Urziceni; 12. Răzvan BARBU, Tîrgovişte; 13. Mihaela şi Cristina ACASANDREI, Bîrlad; 14. Lucica SECARĂ, Iaşi; 15. Ion ORZAC, Rozavlea-Maramureş; 16. Teodora şi Teodor VORNICU, Iaşi; 17. Mugurel STAN, Buzău; 18. Veronica GHEORGHE, Urziceni; 19. Victoria ARITON, Frumuşiţa—Galaţi; 20. Camelia şi Laurenţiu TOGERONI, Fărăşeşti-Timiş; 21. Ovidiu, Ciprian şi Marcel BUCŞA, Sibiu; 22. Neacşu MARIAN, Seaca—Teleorman; 23. Lucian şi Cătălin BARBACARU, Iaşi; 24. Radian ARDELEANU, Mizil; 25. Augustin NENCIU, Ogrea—Dîmboviţa; 26. Camelia COSTEA, Ilia—Hunedoara; 27. Cătălina şi Cătălin SCÎNTEI, Vaslui; 28. Irina IO-

NESCU, Focşani; 29. Mariana şi Aurelian DINU, Albeşti—Muru, Prahova; 30. Andreea STAL, Bacău; 31. Nicoleta SAFTA şi Florin GASZI, Brad; 32. Auraş ANDREI, Bucumeni—Dîmboviţa; 33. Vişan PETRUŢA, Urziceni; 34. Olimpia TUDORACHE, Braila; 35. Alina CIUCAN, Ploieşti; 36. Simona GIREOI, Bucureşti; 37. Anişoara MIRCEA, Urziceni; 38. Dacian NEGRU, Brad; 39. Alina DRĂGHICI, Brazi—Prahova; 40. Alexandru POP, Baia Mare; 41. Crenguţa MOISE, Urziceni; 42. Alina CIOBANU, Iaşi; 43. FLorica Stan, Urziceni; 44. Mihaela RATCU, Urziceni; 45. Lucica ŞEITAN, Urziceni; 46. Costel VESELIN, Alexandria; 47. Florina POTORA, Turda; 48. Dorinela BALAN, Vaslui; 49. Alina COLŢA, Bivolari—Iaşi; 50. Sorin BABAŞA, Bacău; 51. Crenguţa PĂDURARU, Iaşi; 52. Violeta CURELARU şi Ionuţ GRAPĂ, Vaslui; 53. Adriana RĂŞESCU, Vaslui.

„Copiii noştri", rubrică alcătuită de A. BĂBEANU

LA MULȚI ANI 1985!

VĂ UREAZĂ COLECTIVUL REDACȚIONAL AL REVISTEI *femeia*

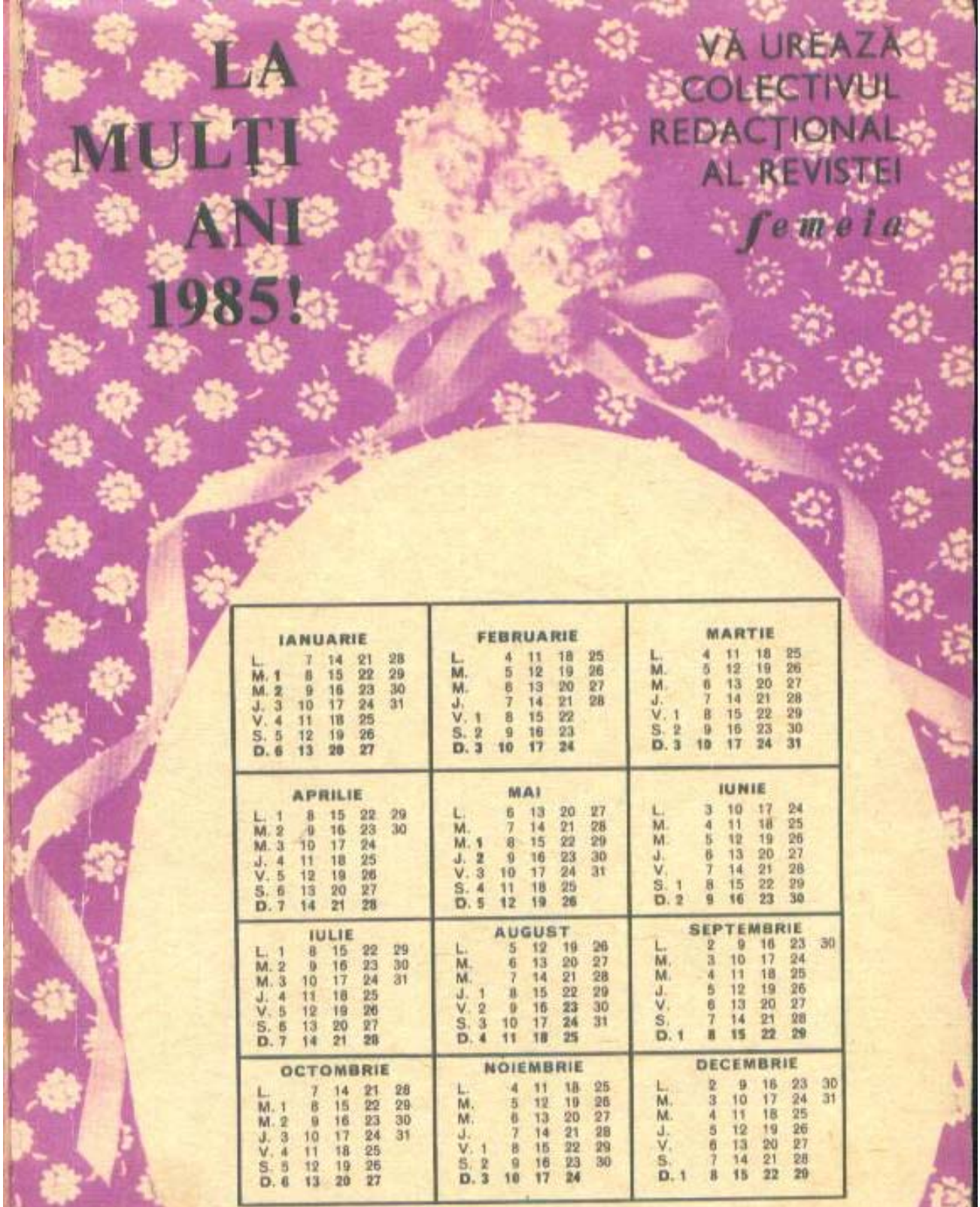

IANUARIE				
L.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
J. 3	10	17	24	31
V. 4	11	18	25	
S. 5	12	19	26	
D. 6	13	20	27	

FEBRUARIE				
L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	
S. 2	9	16	23	
D. 3	10	17	24	

MARTIE				
L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	29
S. 2	9	16	23	30
D. 3	10	17	24	31

APRILIE				
L. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
M. 3	10	17	24	
J. 4	11	18	25	
V. 5	12	19	26	
S. 6	13	20	27	
D. 7	14	21	28	

MAI				
L.	6	13	20	27
M.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
J. 2	9	16	23	30
V. 3	10	17	24	31
S. 4	11	18	25	
D. 5	12	19	26	

IUNIE				
L.	3	10	17	24
M.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
J.	6	13	20	27
V.	7	14	21	28
S. 1	8	15	22	29
D. 2	9	16	23	30

IULIE				
L. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
M. 3	10	17	24	31
J. 4	11	18	25	
V. 5	12	19	26	
S. 6	13	20	27	
D. 7	14	21	28	

AUGUST				
L.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
M.	7	14	21	28
J. 1	8	15	22	29
V. 2	9	16	23	30
S. 3	10	17	24	31
D. 4	11	18	25	

SEPTEMBRIE					
L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D. 1	8	15	22	29	

OCTOMBRIE				
L.	7	14	21	28
M. 1	8	15	22	29
M. 2	9	16	23	30
J. 3	10	17	24	31
V. 4	11	18	25	
S. 5	12	19	26	
D. 6	13	20	27	

NOIEMBRIE				
L.	4	11	18	25
M.	5	12	19	26
M.	6	13	20	27
J.	7	14	21	28
V. 1	8	15	22	29
S. 2	9	16	23	30
D. 3	10	17	24	

DECEMBRIE					
L.	2	9	16	23	30
M.	3	10	17	24	31
M.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
V.	6	13	20	27	
S.	7	14	21	28	
D. 1	8	15	22	29	

Almanah editat de redacția revistei „FEMEIA"

Redactor coordonator: NIKI GEORGESCU

Prezentarea grafică: Radu GEORGESCU
Prezentarea tehnică: Tudor FLOREA
Corector: Ion ADAM

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

ALMANAH *femeia*

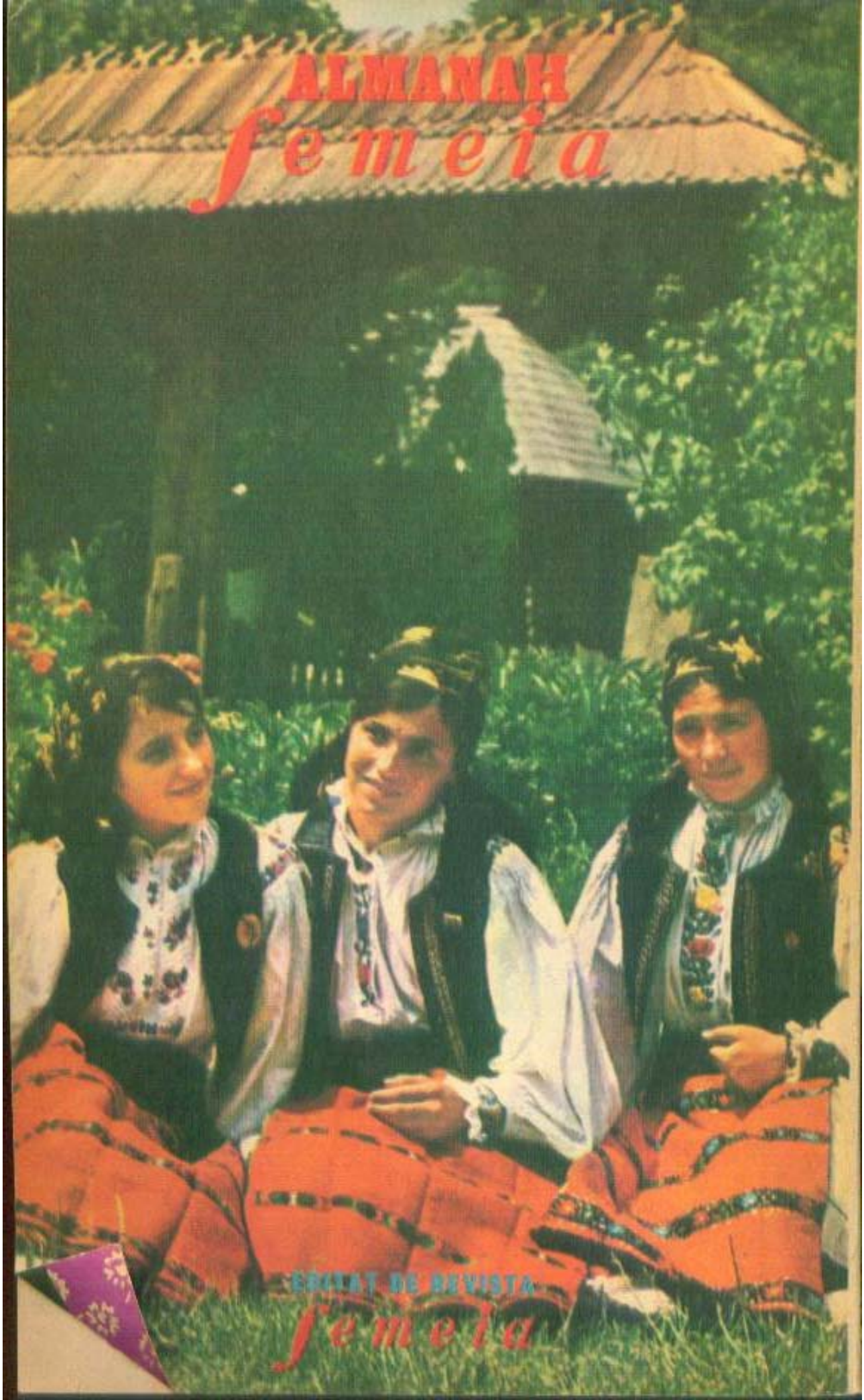

EDITAT DE REVISTA *femeia*